

CVRIA

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Έκθεση πεπραγμένων
2006

Πώς θα αποκτήσετε τις εκδόσεις της ΕΕ;

Οι εκδόσεις της Υπηρεσίας Εκδόσεων που προσφέρονται προς πώληση διατίθενται από το EU Bookshop (βιβλιοπωλείο της ΕΕ) (<http://bookshop.europa.eu/>) όπου μπορείτε να δώσετε την παραγγελία σας στο γραφείο πωλήσεων της επιλογής σας.

Μπορείτε επίσης να ζητήσετε κατάλογο των ανά τον κόσμο αντιπροσώπων του δικτύου πωλήσεων διατυπώνοντας σχετικό αίτημα με φαξ στον αριθμό (352) 29 29-42758.

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2006

Σύνοψη των εργασιών του Δικαστηρίου,
του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
και του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Λουξεμβούργο 2007

www.curia.europa.eu

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2925 Luxembourg
Τηλ. (352) 43 03-1
Τέλεξ της Γραμματείας: 2510 CURIA LU
Φαξ του Δικαστηρίου: (352) 43 03-2600

Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
L-2925 Luxembourg
Τηλ. (352) 43 03-1
Φαξ του Πρωτοδικείου: (352) 43 03-2100

Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης
L-2925 Luxembourg
Τηλ. (352) 43 03-1

Φαξ της Υπηρεσίας Τύπου και Πληροφόρησης: (352) 43 03-2500

Φαξ της Υπηρεσίας Διοικητικής Μέριμνας — Τμήμα Δημοσιεύσεων: (352) 43 03-2650

Το Δικαστήριο στο Internet: <http://www.curia.europa.eu>

Η σύνταξη περατώθηκε στις 31 Δεκεμβρίου 2006.

Η αναπαραγωγή επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι αναφέρεται η πηγή. Η αναπαραγωγή φωτογραφιών επιτρέπεται μόνο στο πλαίσιο της παρούσας εκδόσεως. Για οποιαδήποτε άλλη χρήση απαιτείται άδεια της Υπηρεσίας Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Διαδίκτυο μέσω του εξυπηρετητή Europa (<http://europa.eu>).

Βιβλιογραφικό δελτίο υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007

ISBN 92-829-0843-7

© Ευρωπαϊκές Κοινοότητες, 2007

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Italy

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΧΛΩΡΙΟ

Πίνακας περιεχομένων

Σελίδα

Πρόλογος	
Β. Σκουρής, Πρόεδρος του Δικαστηρίου	5

Κεφάλαιο I

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Εξέλιξη και δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 2006	9
B — Σύνθεση του Δικαστηρίου	59
1. Μέλη του Δικαστηρίου	61
2. Μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το έτος 2006	79
3. Σειρά πρωτοκόλλου	81
4. Πρώην μέλη του Δικαστηρίου	83
Γ — Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου	85

Κεφάλαιο II

Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά το έτος 2006	115
B — Σύνθεση του Πρωτοδικείου	167
1. Μέλη του Πρωτοδικείου	169
2. Μεταβολές της συνθέσεως του Πρωτοδικείου κατά το 2006	179
3. Σειρά πρωτοκόλλου	181
4. Πρώην μέλη του Πρωτοδικείου	183
Γ — Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου	185

Κεφάλαιο III*Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

A — Δραστηριότητα του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης κατά το έτος 2006	209
B — Σύνθεση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης	215
1. Μέλη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης	217
2. Σειρά πρωτοκόλλου	221
Γ — Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης	223

Κεφάλαιο IV*Συναντήσεις και επισκέψεις*

A — Επίσημες επισκέψεις και εκδηλώσεις στο Δικαστήριο, στο Πρωτοδικείο και στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης	233
B — Εκπαιδευτικές επισκέψεις	237
Γ — Επίσημες συνεδριάσεις	241
Δ — Επισκέψεις ή συμμετοχή σε επίσημες εκδηλώσεις	243
 Συνοπτικό οργανόγραμμα	 249
Στοιχεία του Δικαστηρίου	251

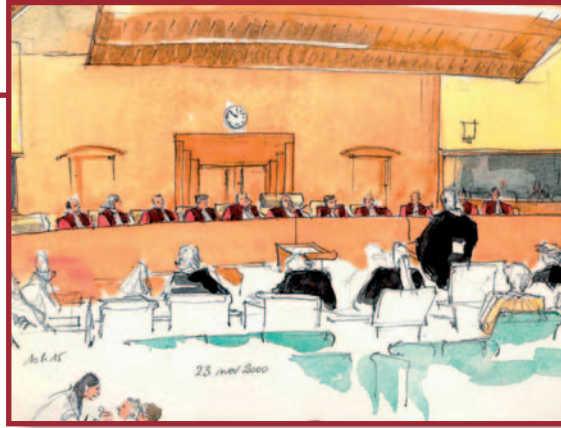
Πρόλογος

Ένα πρώτο στοιχείο άξιο επισημάνσεως είναι ότι, κατά το παρελθόν έτος, άρχισε στους κόλπους του Δικαστηρίου να εξετάζεται η δυνατότητα δημιουργίας, κατά το προσεχές μέλλον, ενός νέου τύπου διαδικασίας. Η διαδικασία αυτή, σκοπούσα στην ταχεία εκδίκαση προδικαστικών παραπομπών σχετικών με τις διατάξεις τις θεσπιζόμενες για τη ρύθμιση θεμάτων που αφορούν τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, θα μπορούσε να αποκληθεί «επείγουσα προδικαστική διαδικασία». Πράγματι, ορισμένες προδικαστικές παραπομπές στον τομέα αυτόν, η ανάπτυξη του οποίου είναι ραγδαία, απαιτούν ιδιαίτερως ταχεία εκδίκαση, είτε λόγω του ευαίσθητου τομέα που αφορούν είτε λόγω των πολύ αυστηρών προθεσμιών που τάσσει η σχετική κοινοτική νομοθεσία. Δεδομένου ότι το σημερινό δικονομικό πλαίσιο δεν καλύπτει τέτοιες περιπτώσεις, μόνο ένα νέο είδος διαδικασίας μπορεί να παράσχει τα απαιτούμενα εχέγγυα αποτελεσματικότητας.

Επίσης, κατά το έτος 2006 πραγματοποιήθηκε μερική ανανέωση του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της οποίας απεχώρησαν έξι από τα μέλη του. Οι διορισμοί που επακολούθησαν κατόπιν της μερικής αυτής ανανεώσεως κατέδειξαν τη βούληση των κρατών μελών να διασφαλίσουν τη σταθερή πορεία του θεσμικού αυτού οργάνου, παρέχοντάς του τη δυνατότητα να συνεχίσει ομαλά την εκπλήρωση της αποστολής του.

Στην παρούσα έκθεση πεπραγμένων περιλαμβάνεται η πλήρης παρουσίαση των δραστηριοτήτων του δικαιοδοτικού οργάνου κατά το έτος 2006. Ως συνήθως, το κύριο μέρος της αφιερώνεται στη συνοπτική αλλά πλήρη παρουσίαση του κυρίως δικαιοδοτικού έργου του Δικαστηρίου, του Πρωτοδικείου και του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης, την οποία συμπληρώνουν τα στατιστικά στοιχεία.

Β. Σκουρής
Πρόεδρος του Δικαστηρίου

Κεφάλαιο Ι

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Εξέλιξη και δραστηριότητα του Δικαστηρίου κατά το 2006

Από τον Πρόεδρο Βασίλειο Σκουρή

Στο παρόν τμήμα της ετήσιας έκθεσης πεπραγμένων εκτίθενται συνοπτικώς οι δραστηριότητες του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά το έτος 2006. Αρχικώς, παρουσιάζονται οι αφορώσες το Δικαστήριο εξελίξεις που σημειώθηκαν κατά το έτος αυτό, με επισήμανση των θεσμικών αλλαγών που επηρέασαν τη λειτουργία του, αλλά και των αλλαγών της εσωτερικής του οργανώσεως και των μεθόδων εργασίας του (τμήμα 1). Ακολουθεί ανάλυση των στατιστικών στοιχείων που αφορούν την εξέλιξη του φόρτου εργασίας του Δικαστηρίου και τη μέση διάρκεια των ενώπιόν του διαδικασιών (τμήμα 2). Τέλος, εκτίθενται οι κυριότερες νομολογιακές εξελίξεις κατά θεματικούς τομείς (τμήμα 3).

1. Η κύρια εξέλιξη θεσμικού χαρακτήρα για το Δικαστήριο κατά το έτος 2006 υπήρξε η λήψη προπαρασκευαστικών μέτρων ενόψει της προσχωρήσεως της Βουλγαρικής και της Ρουμανικής Δημοκρατίας από 1ης Ιανουαρίου 2007 (τμήμα 1.1). Το παρελθόν έτος απετέλεσε, επίσης, το πρώτο έτος λειτουργίας του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης (τμήμα 1.2), καθώς και το έτος εκκίνησης της νομοθετικής διαδικασίας για τη θέσπιση διαδικασίας για την ταχεία και πρόσφορη εκδίκαση προδικαστικών ζητημάτων σχετικών με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης (τμήμα 1.3).

1.1. Ένα και ήμισυ έτος μετά τη διεύρυνση του 2004 και την υποδοχή 20 νέων δικαστών στο κοινοτικό δικαιοδοτικό όργανο, άρχισαν οι προετοιμασίες για την προσχώρηση της Βουλγαρικής και της Ρουμανικής Δημοκρατίας από 1ης Ιανουαρίου 2007. Τον Ιανουάριο του 2006 συγκροτήθηκε μια *ad hoc* ομάδα εργασίας προς καταγραφή των αναγκών των διαφόρων υπηρεσιών, προκειμένου να συντονιστούν, σε διοικητικό επίπεδο, όλες οι προπαρασκευαστικές εργασίες. Επίσης, από 1ης Ιουλίου 2006 προσλήφθηκε το προσωπικό που θα στελέχωνε τις δύο νέες γλωσσικές μονάδες της Υπηρεσίας Μεταφράσεως.

Όσον αφορά την οργάνωση των δικαιοδοτικών του εργασιών, το Δικαστήριο αποφάσισε, ενόψει της προσχωρήσεως της Βουλγαρικής και της Ρουμανικής Δημοκρατίας, τη δημιουργία νέου πενταμελούς τμήματος και νέου τριμελούς τμήματος. Συνεπώς, υφίστανται σήμερα στο Δικαστήριο τέσσερα πενταμελή τμήματα (το πρώτο, δεύτερο, τρίτο και τέταρτο τμήμα) και τέσσερα τριμελή τμήματα (το πέμπτο, έκτο, έβδομο και όγδοο). Σε κάθε πενταμελές τμήμα διατίθενται έξι δικαστές και σε κάθε τριμελές τμήμα πέντε δικαστές, οι οποίοι μετέχουν της συνθέσεως εκ περιτροπής, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Κανονισμού Διαδικασίας ⁽¹⁾.

1.2. Με απόφαση της 2ας Δεκεμβρίου 2005, η οποία δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της 12ης Δεκεμβρίου 2005, αναγνωρίστηκε ότι το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκροτήθηκε νομίμως. Το έτος 2006 απετέλεσε το πρώτο πλήρες ημερολογιακό έτος λειτουργίας του νέου αυτού δικαιοδοτικού οργάνου, το οποίο εξέδωσε την πρώτη απόφασή του στις 26 Απριλίου 2006.

⁽¹⁾ Κατόπιν της αναλήψεως των καθηκόντων του Βούλγαρου και του Ρουμάνου δικαστή, στο δεύτερο και τρίτο τμήμα θα διατίθενται επτά δικαστές, ενώ στο έκτο και έβδομο τμήμα έξι δικαστές.

Στο κεφάλαιο 3 της παρούσας έκθεσης πεπραγμένων παρουσιάζεται λεπτομερώς η δραστηριότητα του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης, στο δε σημείο Γ του κεφαλαίου αυτού το σύνολο των στατιστικών που αφορούν το δικαιοδοτικό του έργο κατά το πρώτο αυτό έτος της λειτουργίας του.

1.3. Κατόπιν των συμπερασμάτων της προεδρίας του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου των Βρυξελλών, της 4ης και 5ης Νοεμβρίου 2004, άρχισε η διαβούλευση μεταξύ του Δικαστηρίου και των πολιτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως αναφορικά με τα μέτρα που έπρεπε να ληφθούν προς διασφάλιση της ταχείας εκδίκασης προδικαστικών παραπομπών σχετικών με τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Προς τούτο, το Δικαστήριο υπέβαλε στις 25 Σεπτεμβρίου 2006 εγγράφως τις πρώτες προτάσεις του αναφορικά με την εκδίκαση προδικαστικών ερωτημάτων αναγομένων στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης ⁽²⁾. Το Δικαστήριο επισήμανε, ιδίως, ότι οι υφιστάμενες διαδικασίες, περιλαμβανομένης της ταχείας διαδικασίας του άρθρου 104α του Κανονισμού Διαδικασίας, αδυνατούν να διασφαλίσουν την αρκούντως ταχεία εκδίκαση αυτής της κατηγορίας υποθέσεων και υπογράμμισε τη χρησιμότητα θεσπίσεως ενός νέου τύπου διαδικασίας, δυνάμενης να αποκληθεί «επείγουσα προδικαστική διαδικασία». Το Δικαστήριο πρότεινε δύο λύσεις σχετικά με τη νέα αυτή διαδικασία.

Στις 14 Δεκεμβρίου 2006 υποβλήθηκε στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης συμπληρωματικό έγγραφο, στο οποίο αναλύονται λεπτομερέστερα οι δύο αυτές δικονομικές δυνατότητες ⁽³⁾. Η ήδη κινηθείσα νομοθετική διαδικασία θα επιφέρει τις αναγκαίες τροποποιήσεις του Οργανισμού και του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, παρέχοντάς του τη δυνατότητα εκδίκασης αυτού του είδους των διαφορών με τη μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα.

2. Από τις σχετικές με το δικαιοδοτικό έργο του Δικαστηρίου στατιστικές του έτους 2006 προκύπτει σημαντική βελτίωση για τρίτο κατά σειρά έτος. Επισημαίνεται, σχετικώς, η μείωση της διάρκειας των ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασιών, καθώς και η μείωση του αριθμού των εκκρεμουσών υποθέσεων, παρά τη σημαντική αύξηση των εισαχθεισών υποθέσεων.

Ειδικότερα, το Δικαστήριο περάτωσε 503 υποθέσεις κατά το έτος 2006 (καθαρός αριθμός, στον οποίο περιλαμβάνονται οι υποθέσεις που αποφασίστηκε να συνεκδικαστούν). Επί 351 εκ των υποθέσεων αυτών εκδόθηκε απόφαση και επί 151 εκδόθηκε διάταξη. Επισημαίνεται ότι ο αριθμός αποφάσεων και διατάξεων που εκδόθηκαν κατά το έτος 2006 είναι παραπλήσιος του αριθμού αποφάσεων και διατάξεων που εκδόθηκαν κατά το έτος 2005 (362 αποφάσεις και 150 διατάξεις) τούτο δε παρά τη συνεχή μείωση των εκκρεμουσών υποθέσεων κατά τα τρία τελευταία έτη (974 υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου 2003, 840 στις 31 Δεκεμβρίου 2004, 740 στις 31 Δεκεμβρίου 2005).

Το Δικαστήριο επελήφθη 537 νέων υποθέσεων, αριθμός που αντιστοιχεί σε αύξηση κατά 13,3 % σε σχέση με τον αριθμό των εισαχθεισών κατά το έτος 2005 υποθέσεων (474

⁽²⁾ Η πρόσβαση στο έγγραφο αυτό είναι δυνατή μέσω του διαδικτυακού κόμβου του Δικαστηρίου στην ακόλουθη διεύθυνση: http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/index_projet.htm.

⁽³⁾ Η πρόσβαση στο έγγραφο αυτό είναι δυνατή μέσω του διαδικτυακού κόμβου του Δικαστηρίου στην ακόλουθη διεύθυνση: http://curia.europa.eu/fr/instit/txtdocfr/index_projet.htm.

υποθέσεις, ακαθάριστος αριθμός). Ο αριθμός των εκκρεμοσώων κατά τις 31 Δεκεμβρίου 2006 υποθέσεων ανήλθε σε 731 (ακαθάριστος αριθμός).

Η αναστροφή της τάσεως αύξησε της διάρκειας των διαδικασιών, που παρατηρήθηκε ήδη κατά τα έτη 2004 και 2005, επιβεβαιώθηκε κατά το έτος 2006. Όσον αφορά τις προδικαστικές παραπομπές, η μέση διάρκεια των διαδικασιών ανέρχεται σε 19,8 μήνες, έναντι 23,5 μηνών κατά το έτος 2004 και 20,4 μηνών κατά το έτος 2005. Από τη συγκριτική ανάλυση προκύπτει ότι, από του έτους 1995, η μέση διάρκεια εκδίκασης των προδικαστικών υποθέσεων μειώθηκε περαιτέρω κατά το έτος 2006. Όσον αφορά τις ευθείες προσφυγές και τις αναιρέσεις, η μέση διάρκεια εκδίκασης ανήλθε σε 20 και 17,8 μήνες αντιστοίχως (21,3 μήνες και 20,9 μήνες, αντιστοίχως, κατά το 2005).

Κατά το παρελθόν έτος, το Δικαστήριο χρησιμοποίησε ποικιλοτρόπως τις δυνατότητες που διαθέτει προς επιτάχυνση της εκδίκασης ορισμένων υποθέσεων (κατά προτεραιότητα εκδίκαση, ταχεία διαδικασία, απλουστευμένη διαδικασία και δυνατότητα εκδίκασης χωρίς την ανάπτυξη προτάσεων εκ μέρους του γενικού εισαγγελέα). Η εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας ζητήθηκε σε πέντε υποθέσεις, στις οποίες όμως δεν συνέτρεχαν οι εξαιρετικές προϋποθέσεις επείγοντος που απαιτεί ο Κανονισμός Διαδικασίας. Σύμφωνα με την πρακτική που καθιερώθηκε κατά το έτος 2004, οι αιτήσεις εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας γίνονται δεκτές ή απορρίπτονται με αιτιολογημένη διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου.

Επίσης, το Δικαστήριο εξακολούθησε να εφαρμόζει την απλουστευμένη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας προς απάντηση σε ορισμένα προδικαστικά ερωτήματα. Πράγματι, βάσει αυτής της διατάξεως, εκδόθηκαν 16 διατάξεις περατώνουσες συνολικώς 21 υποθέσεις.

Τέλος, το Δικαστήριο χρησιμοποίησε επανειλημμένως τη δυνατότητα που προβλέπει το άρθρο 20 του Οργανισμού να αποφαινεται χωρίς την ανάπτυξη προτάσεων εκ μέρους του γενικού εισαγγελέα όταν η υπόθεση δεν θέτει κανένα νέο νομικό ζήτημα. Επιβάλλεται σχετικώς να τονιστεί ότι το 33 % περίπου των αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το έτος 2006 ήταν χωρίς προτάσεις γενικού εισαγγελέα (έναντι ποσοστού 35 % το 2005).

Όσον αφορά την κατανομή των υποθέσεων μεταξύ των διαφόρων σχηματισμών του Δικαστηρίου, επισημαίνεται ότι το τμήμα μείζονος συνθέσεως και η ολομέλεια εκδίκασαν το 13 % περίπου των υποθέσεων που περατώθηκαν κατά το έτος 2006, τα πενταμελή τμήματα το 63 % και τα τριμελή τμήματα το 24 %. Σε σχέση με το προηγούμενο έτος διαπιστώνεται σημαντική αύξηση του αριθμού των υποθέσεων που εκδίκασαν τα πενταμελή τμήματα (54 % το 2005), σταθεροποίηση του αριθμού των υποθέσεων που εκδικάστηκαν από το τμήμα μείζονος συνθέσεως (13 % το 2005) και μείωση του αριθμού των υποθέσεων που εκδικάστηκαν από τριμελή τμήματα (33 % το 2005).

Περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα στατιστικά στοιχεία του δικαστικού έτους 2006 περιλαμβάνονται στο σημείο Γ του παρόντος κεφαλαίου.

3. Στο παρόν τμήμα εκτίθενται οι κυριότερες νομολογιακές εξελίξεις στους εξής τομείς:

Ζητήματα συνταγματικής ή θεσμικής φύσεως· ευρωπαϊκή ιθαγένεια· ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων· γεωργία· ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και

των κεφαλαίων, θεωρήσεις, άσυλο και μετανάστευση κανόνες ανταγωνισμού προσέγγιση των νομοθεσιών σήματα φορολογία κοινωνική πολιτική δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον ποινικό τομέα, με τη διευκρίνιση, βεβαίως, ότι συχνά απόφαση καταταχθείσα σε ένα τομέα λόγω του κύριου αντικειμένου της μπορεί, επίσης, να θίγει ιδιαίτερα σημαντικά ζητήματα ενός άλλου τομέα.

Ζητήματα συνταγματικής ή θεσμικής φύσεως

Με τη γνωμοδότησή του 1/03, της 7ης Φεβρουαρίου 2006 (Συλλογή 2006, σ. I-1145), το Δικαστήριο αποφάνθηκε, κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου, επί του ζητήματος αν η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έχει αποκλειστική ή απλώς συντρέχουσα αρμοδιότητα με τα κράτη μέλη προς σύναψη της νέας συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που πρόκειται να αντικαταστήσει τη Σύμβαση του Λουγκάνο.

Συνοψίζοντας τα συμπεράσματα από τη σχετική με τη σύναψη διεθνών συμφωνιών εκ μέρους της Κοινότητας νομολογία του, το Δικαστήριο υπογράμμισε, πρώτον, ότι προκειμένου να διαπιστωθεί, ελλείψει ρητών διατάξεων της Συνθήκης, η ύπαρξη αποκλειστικής αρμοδιότητας της Κοινότητας, η οποία έχει μόνον κατ' απονομήν αρμοδιότητες, πρέπει, βάσει συγκεκριμένης αναλύσεως της σχέσεως μεταξύ της υπό σύναψη συμφωνίας και του ισχύοντος κοινοτικού δικαίου, να προκύπτει ότι η συμφωνία αυτή δύναται να επηρεάσει τους κοινοτικούς κανόνες. Σε μια τέτοια ακριβώς εξέταση προέβη το Δικαστήριο αναλύοντας τόσο τους κανόνες περί δικαιοδοσίας όσο και τους κανόνες περί αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αποφάσεων στις αστικές και εμπορικές υποθέσεις. Διαπιστώνοντας ότι και μόνον εκ της υπάρξεως του κανονισμού 44/2001, που προβλέπει γενικό και συνεκτικό σύστημα κανόνων δικαιοδοσίας, οποιαδήποτε διεθνής συμφωνία προβλέπουσα επίσης γενικό σύστημα κανόνων περί άρσεως της συγκρούσεως δικαιοδοσιών, ανάλογο εκείνου που προβλέπει ο ως άνω κανονισμός, θα μπορούσε να επηρεάσει αυτούς τους κανόνες δικαιοδοσίας, εξακριβώνοντας δε *in concreto* ότι αυτό πράγματι συμβαίνει με την υπό σύναψη συμφωνία, παρά το ότι περιλαμβάνει ρήτρα αποσύνδεσης, κατά την οποία η συμφωνία δεν επηρεάζει την εκ μέρους των κρατών μελών εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του κοινοτικού δικαίου, και, τέλος, υπογραμμίζοντας ότι η ίδια διαπίστωση ισχύει και ως προς τις διατάξεις περί αναγνώρισεως και εκτελέσεως των αποφάσεων, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η νέα Σύμβαση του Λουγκάνο εμπίπτει πλήρως στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας.

Στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Γαλλίας* (απόφαση της 14ης Μαρτίου 2006, C-177/04, Συλλογή 2006, σ. I-2461), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί προσφυγής κατά παραβάσεως στηριζόμενης στο άρθρο 228 ΕΚ.

Η Γαλλική Δημοκρατία είχε υποστηρίξει ότι η εκ μέρους της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αναδιτύπωση, διαρκούσας της δίκης, των εναντίον της αιτιάσεων πρέπει να θεωρηθεί ως νέο αίτημα, συνεπαγόμενο το απαράδεκτο της προσφυγής. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η επιταγή σύμφωνα με την οποία το αντικείμενο της προσφυγής οριοθετείται κατά την προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία δεν μπορεί να φθάνει μέχρι το σημείο να απαιτείται σε κάθε περίπτωση απόλυτη σύμπτωση του διατακτικού της

αιτιολογημένης γνώμης και των αιτημάτων της προσφυγής, όταν το αντικείμενο της διαφοράς δεν έχει διευρυνθεί ή τροποποιηθεί, αλλά αντιθέτως απλώς περιοριστεί. Συνεπώς, η Επιτροπή δικαιούται να περιορίσει την έκταση της παραβάσεως της οποίας ζητεί τη διαπίστωση, προκειμένου να συνεκτιμηθούν τα μέτρα μερικής εκτελέσεως που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της δίκης.

Το Δικαστήριο, διαπιστώνοντας ότι η προσαπτόμενη στη Γαλλική Δημοκρατία παράβαση συνεχιζόταν κατά τον χρόνο της εκ μέρους του εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών, προχώρησε στην εξέταση της προτάσεως της Επιτροπής για την επιβολή χρηματικής ποινής. Υπενθυμίζοντας, πρώτον, ότι σκοπός του άρθρου 228 ΕΚ είναι να παρακινεί τα κράτη μέλη να εκτελούν απόφαση διαπιστώνουσα παράβαση και, επομένως, να διασφαλίζει ότι κάθε κράτος εις βάρος του οποίου διαπιστώθηκε παράβαση θα εφαρμόσει πράγματι το κοινοτικό δίκαιο, διαπιστώνοντας δε, επίσης, ότι η χρηματική ποινή και το κατ' αποκοπήν ποσό αποσκοπούν στην άσκηση οικονομικής πιέσεως προς το συγκεκριμένο κράτος μέλος, ώστε να παύσει η διαπιστωθείσα παράβαση, και πρέπει, επομένως, να είναι ανάλογα με τον βαθμό πιέσεως που απαιτείται για να μεταβάλει το καθού κράτος μέλος τη συμπεριφορά του, αποφάνθηκε ότι εναπόκειται στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο ασκήσεως της εξουσίας εκτιμήσεως, να ορίσει το ύψος της χρηματικής ποινής λαμβάνοντας υπόψη τα βασικά κριτήρια που είναι, κατ' αρχήν, η διάρκεια της παραβάσεως, η σοβαρότητά της και η ικανότητα πληρωμής του οικείου κράτους μέλους. Πρέπει, επίσης, να ληφθούν υπόψη οι συνέπειες που μπορεί να έχει η παράλειψη εκτελέσεως επί των ιδιωτικών και δημοσίων συμφερόντων και το επείγον του εξαναγκασμού του οικείου κράτους μέλους σε συμμόρφωση προς τις υποχρεώσεις του. Σχετικώς, το Δικαστήριο επισήμανε ότι, έστω και αν κατευθυντήριες γραμμές όπως αυτές που περιέχουν οι ανακοινώσεις της Επιτροπής συμβάλλουν στη διασφάλιση της διαφάνειας, της προβλεψιμότητας και της ασφάλειας δικαίου κατά τη δράση του οργάνου αυτού, η άσκηση της εξουσίας την οποία απονέμει στο Δικαστήριο το άρθρο 228, παράγραφος 2, ΕΚ δεν προϋποθέτει τη θέσπιση από την Επιτροπή τέτοιων κανόνων οι οποίοι, ούτως ή άλλως, δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Δικαστήριο δέχθηκε μεν τους συντελεστές τους σχετικούς με τη σοβαρότητα της παραβάσεως, το ακαθάριστο εθνικό προϊόν και τον αριθμό ψήφων που διαθέτει το οικείο κράτος μέλος, αλλά δεν αποδέχθηκε τον συντελεστή τον σχετικό με τη διάρκεια της παραβάσεως. Κρίνοντας ότι, προς υπολογισμό του συντελεστή αυτού, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο χρόνος που διέρρευσε μεταξύ της πρώτης αποφάσεως του Δικαστηρίου και της εκ μέρους του εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών και όχι ο χρόνος ασκήσεως της προσφυγής, το Δικαστήριο καταδίκασε το εν λόγω κράτος μέλος σε καταβολή χρηματικού προστίμου υψηλότερου εκείνου που είχε προτείνει η Επιτροπή.

Στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Ιρλανδίας* (απόφαση της 30ής Μαΐου 2006, C-459/03, Συλλογή 2006, σ. I-4635), το Δικαστήριο, στο πλαίσιο διαδικασίας διαπιστώσεως παραβάσεως που είχε κινήσει η Επιτροπή, αποφάνθηκε ότι, κινώντας διαδικασία διευθετήσεως διαφορών κατά του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας στο πλαίσιο της Συμβάσεως των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας, ως προς το εργοστάσιο MOX του οποίου οι εγκαταστάσεις βρίσκονται στο Sellafield (Ηνωμένο Βασίλειο), η Ιρλανδία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από σειρά διατάξεων των Συνθηκών ΕΚ και ΑΕ. Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο ανέπτυξε σειρά συλλογισμών. Εξέτασε, πρώτον, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η Επιτροπή προσήπτε στην Ιρλανδία παράβαση του άρθρου 292 ΕΚ, κατά το οποίο τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μη ρυθμίζουν διαφορές σχετικές με την ερμηνεία

ή την εφαρμογή της παρούσας Συνθήκης κατά τρόπο διάφορο από εκείνον που προβλέπει, αν οι διατάξεις της Συμβάσεως για το Δίκαιο της Θάλασσας, την εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου παράβαση των οποίων κατήγγειλε η Ιρλανδία ενώπιον του διαιτητικού οργάνου, πρέπει να θεωρηθούν ως διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, η παράβαση των οποίων εκ μέρους κράτους μέλους μπορεί να διαπιστωθεί με τη διαδικασία που προβλέπουν τα άρθρα 226 ΕΚ επ. Λαμβάνοντας υπόψη τόσο τους κανόνες που διέπουν τη σύναψη εκ μέρους της Κοινότητας διεθνών συμβάσεων καθώς και τη σχετική κοινοτική νομοθεσία, και κατόπιν επισταμένης εξέτασεως των διατάξεων την παράβαση των οποίων κατήγγειλε η Ιρλανδία, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι διατάξεις της συμβάσεως αυτής, τις οποίες επικαλείται η Ιρλανδία στο πλαίσιο της υποβληθείσας στην κρίση του διαιτητικού δικαστηρίου διαφοράς σχετικά με το εργοστάσιο ΜΟΧ, αποτελούν κανόνες της κοινοτικής έννομης τάξεως. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιλύει διαφορές που αφορούν την ερμηνεία και εφαρμογή των εν λόγω διατάξεων, καθώς και να κρίνει κατά πόσον ένα κράτος μέλος τηρεί τις διατάξεις αυτές, επομένως δε, δυνάμει του άρθρου 292 ΕΚ, έχει αποκλειστική δικαιοδοσία εκδικάσεως διαφορών όπως αυτή την οποία η Ιρλανδία έφερε ενώπιον του διαιτητικού δικαστηρίου. Πάντως, η παράβαση που διέπραξε η Ιρλανδία δεν περιορίζεται μόνο σ' αυτό. Πράγματι, το εν λόγω κράτος μέλος παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από την κοινοτική νομοθεσία θέτοντας υπό την κρίση αυτού του οργάνου κοινοτικές πράξεις, ιδίως ορισμένες οδηγίες θεσπισθείσες είτε βάσει της Συνθήκης ΕΚ είτε βάσει της Συνθήκης ΑΕ, πράγμα που συνιστά μία ακόμη παράβαση της υποχρεώσεως σεβασμού της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να ερμηνεύει και να εφαρμόζει τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου, όπως προβλέπουν τα άρθρα 292 ΕΚ και 193 ΑΕ. Η Ιρλανδία παρέβη, επίσης, την υποχρέωση της αγαστής συνεργασίας που υπέχει από τα άρθρα 10 ΕΚ και 192 ΑΕ κινώντας διαδικασία στο πλαίσιο συστήματος διευθετήσεως των διαφορών που προβλέπει η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, χωρίς προηγουμένως να ενημερώσει ή να διαβουλευτεί με τα αρμόδια κοινοτικά όργανα.

Στην υπόθεση *Traghetti del Mediterraneo* (απόφαση της 13ης Ιουνίου 2006, C-173/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο διευκρίνισε τους κανόνες που διέπουν την ευθύνη των κρατών μελών, τη θεμελιούμενη σε παράβαση του κοινοτικού δικαίου, στην ειδικότερη περίπτωση κατά την οποία η παράβαση αυτή γίνεται στο πλαίσιο ασκήσεως της δικαστικής εξουσίας. Ειδικότερα, το Δικαστήριο κλήθηκε να αποφανθεί επί του κατά πόσον συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο εθνική νομοθετική ρύθμιση, η οποία, αφενός, αποκλείει την ευθύνη του κράτους για ζημίες προκληθείσες σε ιδιώτες λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου από εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο, όταν η παράβαση αυτή απορρέει από την εκ μέρους του εν λόγω δικαστηρίου ερμηνεία κανόνων δικαίου ή την αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, και, αφετέρου, περιορίζει κατά τα λοιπά την ευθύνη αυτή σε περιπτώσεις δόλου ή βαριάς αμέλειας του δικαστή. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε, σχετικώς, αφενός, ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν επιτρέπει εθνική νομοθεσία αποκλείουσα εν γένει την ευθύνη του κράτους μέλους για τις ζημίες που προκλήθηκαν σε ιδιώτες από παράβαση του κοινοτικού δικαίου εκ μέρους δικαστηρίου του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικο μέσο με την αιτιολογία ότι η επίδικη παράβαση απορρέει από την εκ μέρους του εν λόγω δικαστηρίου ερμηνεία των κανόνων δικαίου ή αξιολόγηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων, και, αφετέρου, ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν επιτρέπει, επίσης, εθνική νομοθεσία περιορίζουσα τη θεμελίωση της ευθύνης αυτής σε περιπτώσεις δόλου ή βαριάς αμέλειας του δικαστή, αν ο περιορισμός

αυτός έχει ως συνέπεια τον αποκλεισμό της ευθύνης του οικείου κράτους μέλους σε άλλες περιπτώσεις στις οποίες διαπιστώθηκε πρόδηλη παράβαση του εφαρμοστέου δικαίου, όπως η έννοια αυτή διευκρινίστηκε στις σκέψεις 53 έως 56 της αποφάσεως *Köbler* (απόφαση της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Συλλογή 2003, σ. I-10239).

Η απόφαση *Επιτροπή κατά Cresson* (απόφαση της 11ης Ιουλίου 2006, C-432/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) έδωσε την ευκαιρία στο Δικαστήριο να διευκρινίσει τις υποχρεώσεις που υπέχουν τα μέλη της Επιτροπής, κατά την έννοια του άρθρου 213 ΕΚ. Έκρινε ότι η έννοια των «υποχρεώσεων που απορρέουν από τη θέση του μέλους της Επιτροπής» πρέπει να ερμηνευθεί διασταλτικώς ώστε να περιλαμβάνει, πέραν των υποχρεώσεων εντιμότητας και διακριτικότητας, την υποχρέωση των μελών της Επιτροπής να ενεργούν με πλήρη ανεξαρτησία και προς το γενικό συμφέρον της Κοινότητας. Σε περίπτωση σοβαρής αθετήσεως των υποχρεώσεων αυτών, η κύρωση που προβλέπει η Συνθήκη είναι η αυτεπάγγελτη απαλλαγή από τα καθήκοντά τους ή η έκπτωση από το συνταξιοδοτικό τους δικαίωμα ή από άλλες αντ' αυτού παροχές. Στα μέλη της Επιτροπής των οποίων η θητεία έχει λήξει μπορούν να επιβληθούν κυρώσεις για παραβάσεις διαπραχθείσες κατά τη διάρκεια ασκήσεως των καθηκόντων τους, οι οποίες όμως αποκαλύφθηκαν μεταγενεστέρως. Δεδομένου ότι η αυτεπάγγελτη απαλλαγή από τα καθήκοντα δεν μπορεί να επιβληθεί πλέον, στο Δικαστήριο απομένει να εφαρμόσει τη διάταξη που προβλέπει μερική ή πλήρη έκπτωση από το συνταξιοδοτικό δικαίωμα, αναλόγως της σοβαρότητας της παραβάσεως. Πάντως, οι προθεσμίες δράσεως δεν είναι απεριορίστες, λαμβανομένων υπόψη των επιταγών της ασφάλειας δικαίου και των δικαιωμάτων άμυνας, που επιβάλλουν να παρασχεθεί στο πρόσωπο κατά του οποίου η Επιτροπή κίνησε διοικητική διαδικασία η δυνατότητα να διατυπώσει λυσιτελώς την άποψή του. Κατά το Δικαστήριο, η αδυναμία ασκήσεως ενδίκου μέσου κατά της αποφάσεώς του ουδόλως συνιστά, όσον αφορά το δικαίωμα των μελών της Επιτροπής για αποτελεσματική δικαστική προστασία, έλλειψη κωλύουσα την άσκηση της δικαιοδοσίας του. Όσον αφορά την εξέταση των αιτιάσεων εις βάρος της συγκεκριμένης επιτρόπου, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι οι διαπιστώσεις που έγιναν στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας μπορούν να ληφθούν υπόψη από το Δικαστήριο κατά την εξέταση των πραγματικών περιστατικών, χωρίς όμως να το δεσμεύουν, ως προς τον νομικό χαρακτηρισμό τους, και ότι εναπόκειται σ' αυτό να εξετάσει αν τα προσαπτόμενα πραγματικά περιστατικά συνιστούν παράβαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το αξίωμα του μέλους της Επιτροπής. Βάσει αυτών των σκέψεων και κατόπιν λεπτομερούς εξετάσεως των πραγματικών περιστατικών, το Δικαστήριο δέχθηκε μερικώς την προσφυγή, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι το συγκεκριμένο μέλος της Επιτροπής παρέβη τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το αξίωμά του, κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 213, παράγραφος 2, ΕΚ και 126, παράγραφος 2, ΑΕ. Εντούτοις, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, αποφάνθηκε ότι η διαπίστωση της παραβάσεως συνιστά, αυτή καθεαυτήν, επαρκή κύρωση, και ότι, επομένως, δεν χρειάζεται να της επιβληθεί κύρωση υπό μορφή εκπτώσεως από το συνταξιοδοτικό της δικαίωμα ή από άλλες αντ' αυτού παροχές.

Στις υποθέσεις *Ισπανία κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-145/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) και *Eman και Sevinger* (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-300/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί των κανόνων της Συνθήκης των σχετικών με την ευρωπαϊκή ιθαγένεια και την εκλογή εκπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ιδίως όσον αφορά το δικαίωμα ψήφου και την άσκησή του στο πλαίσιο αυτής της εκλογής. Ειδικότερα, στην

υπόθεση *Ισπανία κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, το Δικαστήριο εξέτασε την αρμοδιότητα των κρατών μελών να παρέχουν δικαίωμα ψήφου, στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στους κατοικούντες εντός της επικρατείας τους οι οποίοι δεν έχουν την ευρωπαϊκή ιθαγένεια. Το Βασίλειο της Ισπανίας αμφισβητούσε τη νομιμότητα νομοθετικής διατάξεως του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας κατά την οποία οι υπήκοοι της Commonwealth οι οποίοι κατοικούν στο Γιβραλτάρ αλλά δεν έχουν την ιδιότητα κοινοτικού υπηκόου έχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε, σχετικώς, ότι εναπόκειται στα κράτη μέλη να ορίζουν ποιοι έχουν το δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές για την ανάδειξη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τηρουμένου του κοινοτικού δικαίου. Έκρινε ότι τα άρθρα 189 ΕΚ, 190 ΕΚ, 17 ΕΚ και 19 ΕΚ δεν αποκλείουν τη δυνατότητα των κρατών μελών να παρέχουν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε ορισμένα πρόσωπα που έχουν στενούς δεσμούς με τα κράτη αυτά, εκτός των υπηκόων τους ή των υπηκόων της Ενώσεως που κατοικούν εντός της επικρατείας τους. Επιπροσθέτως, κατά το Δικαστήριο, η ύπαρξη πρόδηλου δεσμού μεταξύ της ιθαγένειας και του δικαιώματος ψήφου δεν μπορεί να συναχθεί από τις διατάξεις της Συνθήκης τις ρυθμίζουσες τη σύνθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και την ιθαγένεια της Ενώσεως. Υπογραμμίζοντας ότι από τα άρθρα της Συνθήκης περί ιθαγένειας της Ενώσεως δεν μπορεί να συναχθεί αρχή κατά την οποία μόνον οι έχοντες την ιθαγένεια της Ενώσεως μπορούν να απολαύουν των ευεργετημάτων όλων των άλλων διατάξεων της Συνθήκης, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η επίμαχη νομοθετική ρύθμιση του Ηνωμένου Βασιλείου είναι σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο.

Στην προαναφερθείσα υπόθεση *Eman και Sevinger*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί της ερμηνείας των άρθρων 17 ΕΚ, 19, παράγραφος 2, ΕΚ, 190 ΕΚ και 299, παράγραφος 3, ΕΚ, κατόπιν αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλε το Raad van State (Κάτω Χώρες), στο πλαίσιο διαφοράς σχετικής με δύο Ολλανδούς υπηκόους, κατοίκους Aruba, οι οποίοι αμφισβητούσαν τη νομιμότητα της αποφάσεως περί απορρίψεως, λόγω της κατοικίας τους, της αιτήσεώς τους για εγγραφή στους εκλογικούς καταλόγους που συντάχθηκαν για τις εκλογές της 10ης Ιουνίου 2004 προς ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Κατά το Δικαστήριο, οι έχοντες την ιθαγένεια κράτους μέλους, οι οποίοι κατοικούν ή διαμένουν συνήθως σε έδαφος κράτους ή σε υπερπόντια εδάφη, κατά το άρθρο 299, παράγραφος 3, ΕΚ, μπορούν να επικαλούνται τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στους πολίτες της Ενώσεως δυνάμει του δεύτερου μέρους της Συνθήκης. Εντούτοις, οι υπερπόντιες χώρες και εδάφη (ΥΧΕ) εμπίπτουν σε ειδικό καθεστώς συνδέσεως, οριζόμενο στο τέταρτο μέρος της Συνθήκης (άρθρα 182 ΕΚ έως 188 ΕΚ), οπότε οι γενικές διατάξεις της Συνθήκης δεν τυγχάνουν εφαρμογής γι' αυτές χωρίς ρητή μνεία και τα άρθρα 189 ΕΚ και 190 ΕΚ, περί Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δεν έχουν εφαρμογή στις εν λόγω χώρες και εδάφη, με συνέπεια τα κράτη μέλη να μην υπέχουν την υποχρέωση να οργανώνουν στις χώρες αυτές εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Επίσης, στο παρόν στάδιο της εξέλιξεως του κοινοτικού δικαίου, τίποτε δεν απαγορεύει στα κράτη μέλη, εφόσον τηρούν το κοινοτικό δίκαιο, να καθορίζουν τις προϋποθέσεις ασκήσεως του δικαιώματος του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, χρησιμοποιώντας ως κριτήριο την κατοικία στην επικράτεια εντός της οποίας διεξάγονται οι εκλογές. Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, όμως, απαγορεύει τα επιλεγέντα κριτήρια να έχουν ως αποτέλεσμα τη διαφορετική μεταχείριση των υπηκόων που τελούν σε παρόμοιες καταστάσεις, εφόσον αυτή η διαφορετική μεταχείριση δεν δικαιολογείται αντικειμενικά.

Η απόφαση *i-21 Germany και Arcor* (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, C-392/04 και C-422/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) έδωσε την ευκαιρία στο Δικαστήριο να ορίσει το σημείο ισορροπίας μεταξύ της αρχής της υπεροχής του κοινοτικού δικαίου και της αρχής της ασφάλειας δικαίου ως προς το καθεστώς διοικητικής πράξεως που κρίθηκε παράνομη ως αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, κατά την αρχή της ασφάλειας δικαίου, δεν υποχρεούται διοικητικό όργανο να ανακαλέσει διοικητική απόφαση που κατέστη απρόσβλητη λόγω εκπνοής των εύλογων προθεσμιών προσβολής ή εξαντλήσεως των ενδίκων μέσων. Πάντως, υπογράμμισε ότι στην αρχή αυτή μπορεί να τεθεί κάποιο όριο, εφόσον συντρέχουν τέσσερις προϋποθέσεις: το διοικητικό όργανο διαθέτει, κατά το εθνικό δίκαιο, την εξουσία να επανεξετάσει την απόφαση, η απόφαση κατέστη απρόσβλητη κατόπιν αποφάσεως εθνικού δικαστηρίου αποφαινόμενου σε τελευταίο βαθμό, η εν λόγω απόφαση στηρίχθηκε σε ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου η οποία, βάσει μεταγενέστερης αποφάσεως του δικαστηρίου, αποδείχθηκε εσφαλμένη και υιοθετήθηκε χωρίς να υποβληθούν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο, και ο ενδιαφερόμενος απευθύνθηκε στο διοικητικό όργανο μόλις έλαβε γνώση της εν λόγω νομολογίας (βλέπε απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2004, C-453/00, *Kühne & Heintz*, Συλλογή 2004, σ. I-837). Η αρχή της ισοδυναμίας απαιτεί όπως όλες οι διατάξεις που έχουν εφαρμογή επί προσφυγών, περιλαμβανομένων των σχετικών με την άσκησή τους προθεσμιών, έχουν αδιακρίτως εφαρμογή επί των προσφυγών που στηρίζονται στην παράβαση του κοινοτικού δικαίου και επ' αυτών που στηρίζονται στην παράβαση του εσωτερικού δικαίου. Οσάκις, κατ' εφαρμογήν κανόνων εθνικού δικαίου, η διοίκηση υποχρεούται να ανακαλέσει διοικητική απόφαση καταστάσα απρόσβλητη, αλλά προδήλως ασυμβίβαστη προς το εσωτερικό δίκαιο, η ίδια υποχρέωση πρέπει να υφίσταται αν η εν λόγω απόφαση είναι προδήλως ασυμβίβαστη προς το κοινοτικό δίκαιο. Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να κρίνει αν μία σαφώς ασυμβίβαστη προς το κοινοτικό δίκαιο ρύθμιση πάσχει πρόδηλη έλλειψη νομιμότητας υπό την έννοια του οικείου εθνικού δικαίου και, αν αυτό συμβαίνει, να συναγάγει τα επιβαλλόμενα συμπεράσματα στηριζόμενο στις διατάξεις της εθνικής του νομοθεσίας.

Σε δύο υποθέσεις ανέκυπτε το ζήτημα του παραδεκτού της προσφυγής ακυρώσεως. Αφενός, η απόφαση *Regione Siciliana κατά Επιτροπής* (απόφαση της 2ας Μαΐου 2006, C-417/04 P, Συλλογή 2006, σ. I-3881), έχουσα ως αντικείμενο αναίρεση με την οποία η Regione Siciliana ζητούσε ακύρωση της διατάξεως του Πρωτοδικείου με την οποία κρίθηκε απαράδεκτη η προσφυγή ακυρώσεως που είχε ασκήσει κατά της αποφάσεως της Επιτροπής περί περατώσεως της χρηματοπιστωτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Αναπτύξεως, έδωσε την ευκαιρία στο Δικαστήριο να προσδιορίσει εκ νέου την έννοια του «κράτους μέλους». Το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η προσφυγή μιας περιφερειακής ή τοπικής αρχής δεν μπορεί να εξομοιωθεί με προσφυγή κράτους μέλους, καθόσον η έννοια του κράτους μέλους κατά το άρθρο 230 ΕΚ περιλαμβάνει μόνον τις κυβερνήσεις των κρατών μελών. Εντούτοις, αποφάνθηκε ότι, βάσει του άρθρου αυτού, μια περιφερειακή ή τοπική οντότητα έχει τη δυνατότητα, εφόσον δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας έχει νομική προσωπικότητα, να ασκήσει προσφυγή κατά αποφάσεων των οποίων είναι αποδέκτης ή κατά αποφάσεων οι οποίες, αν και εκδίδονται ως κανονισμοί ή αποφάσεις απευθυνόμενες σε άλλο πρόσωπο, την αφορούν άμεσα και ατομικά. Περιφερειακή αρχή ορισθείσα ως αρχή υπεύθυνη για την υλοποίηση έργου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Αναπτύξεως δεν μπορεί να θεωρηθεί ως άμεσα ενδιαφερόμενη από απόφαση της Επιτροπής απευθυνόμενη στο οικείο κράτος μέλος και αφορώσα την περάτωση της οικονομικής συνδρομής του εν λόγω Ταμείου. Αφετέρου, στην απόφαση *Reynolds Tobacco κ.λπ. κατά Επιτροπής* (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-131/03 P, που δεν έχει δημοσιευθεί

ακόμη στη Συλλογή) το Δικαστήριο εξέτασε τη δυνατότητα ακυρώσεως της αποφάσεως της Επιτροπής περί ασκήσεως δικαστικής προσφυγής. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι μόνον τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του κατάσταση, συνιστούν πράξεις ή αποφάσεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως. Επομένως, η απόφαση περί προσφυγής σε δικαιοδοτικό όργανο αποτελεί αναγκαία πράξη προκειμένου να εκδοθεί δεσμευτική δικαστική απόφαση, όμως, αυτή καθεαυτήν, δεν καθορίζει οριστικώς τις υποχρεώσεις των διαδίκων και, επομένως, δεν μεταβάλλει, αυτή καθεαυτήν, την επίμαχη νομική κατάσταση. Οι πολίτες, πάντως, που θεωρούν ότι υπέστησαν ζημία εκ παράνομης συμπεριφοράς θεσμικού οργάνου δεν στερούνται της δυνατότητάς τους να ζητήσουν ένδικη προστασία, καθόσον εξακολουθούν να έχουν τη δυνατότητα ασκήσεως αγωγής στηριζόμενης στην εξωσυμβατική ευθύνη, υπό την προϋπόθεση ότι η συγκεκριμένη συμπεριφορά είναι ικανή να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας.

Στην απόφαση *International Air Transport Association κ.λπ.* (απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-344/04, Συλλογή 2006, σ. I-403), το Δικαστήριο αποφάνθηκε, αναφορικά με το άρθρο 234 ΕΚ, ότι η αμφισβήτηση του κύρους κοινοτικής πράξεως ενώπιον εθνικού δικαστηρίου δεν αρκεί, αυτή καθεαυτήν, να δικαιολογήσει την υποβολή προδικαστικού ερωτήματος στο Δικαστήριο. Μόνο στην περίπτωση κατά την οποία δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου κρίνει ότι ένας ή περισσότεροι λόγοι ακυρώσεως μιας κοινοτικής πράξεως, οι οποίοι προβλήθηκαν από τους διαδίκους ή εξετάστηκαν αυτεπαγγέλτως από το ίδιο, είναι βάσιμοι, πρέπει να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα περί εκτιμήσεως του κύρους.

Τέλος, σε σειρά υποθέσεων το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα της επιλογής της νομικής βάσεως κοινοτικών πράξεων. Αξίζει να επισημανθούν, σχετικώς, έξι υποθέσεις.

Αρχικώς, οι υποθέσεις *Επιτροπή κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-94/03, Συλλογή 2006, σ. I-1) και *Επιτροπή κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-178/03, Συλλογή 2006, σ. I-107), που αφορούν, αντιστοίχως, την απόφαση 2003/106 ⁽⁴⁾ και τον κανονισμό 304/2003 ⁽⁵⁾. Σε αμφότερες τις υποθέσεις αυτές το Δικαστήριο υπογράμμισε και πάλι τις γενικές κατευθυντήριες αρχές που είχε διατυπώσει με τη νομολογία του περί διπλής νομικής βάσεως. Πράγματι, υπενθύμισε, αφενός, ότι η επιλογή της νομικής βάσεως μιας κοινοτικής πράξεως πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία επιδεχόμενα δικαστικό έλεγχο, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται κυρίως ο σκοπός και το περιεχόμενο της πράξεως, αφετέρου δε, ότι, αν από την εξέταση μιας κοινοτικής πράξεως αποδεικνύεται ότι η πράξη αυτή επιδιώκει διττό στόχο ή ότι απαρτίζεται από δύο συνιστώσες, από τις οποίες η μία μπορεί να χαρακτηριστεί ως κύρια ή δεσπόζουσα, ενώ η άλλη είναι απλώς παρακολουθηματική, η πράξη πρέπει να στηρίζεται σε μία και μόνο νομική βάση, ήτοι εκείνη που απαιτείται από τον κύριο ή δεσπόζοντα στόχο ή από την κύρια ή δεσπόζουσα συνιστώσα, και, τέλος, ότι, κατ' εξαίρεση, αν αποδεικνύεται ότι η

⁽⁴⁾ Απόφαση 2003/106/ΕΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2002, για την έγκριση, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, της Σύμβασης του Ρότερνταμ σχετικά με τη διαδικασία συναίνεσης μετά από ενημέρωση όσον αφορά ορισμένα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και τα φυτοφάρμακα (ΕΕ L 63, σ. 27).

⁽⁵⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 304/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Ιανουαρίου 2003, για τις εισαγωγές και εξαγωγές επικίνδυνων χημικών προϊόντων (ΕΕ L 63, σ. 1).

πράξη επιδιώκει συγχρόνως πολλούς στόχους ή έχει πολλές συνιστώσες, που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, χωρίς ο ένας να είναι δευτερεύων και έμμεσος σε σχέση με τον άλλο, η πράξη αυτή πρέπει να στηρίζεται στις αντίστοιχες διαφορετικές νομικές βάσεις, υπογραμμίζοντας ότι η χρησιμοποίηση διττής νομικής βάσεως αποκλείεται, πάντως, στην περίπτωση που οι διαδικασίες που προβλέπονται για κάθε μία από τις νομικές αυτές βάσεις είναι ασυμβίβαστες μεταξύ τους και/ή η σώρευση νομικών βάσεων μπορεί να θίξει τα δικαιώματα του Κοινοβουλίου. Κατ' εφαρμογήν αυτής της νομολογίας, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στην πρώτη υπόθεση, ότι η απόφαση 2003/106 έπρεπε να στηριχθεί στα άρθρα 133 ΕΚ και 175, παράγραφος 1, ΕΚ, σε συνδυασμό με τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 300 ΕΚ, και ότι, κατά συνέπεια, έπρεπε να ακυρωθεί κατά το μέτρο που στηρίζεται μόνον επί του άρθρου 175, παράγραφος 1, ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 300, παράγραφοι 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, και 3, πρώτο εδάφιο, ΕΚ. Ομοίως, στη δεύτερη υπόθεση, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο κανονισμός 304/2003 έπρεπε να στηριχθεί επί των άρθρων 133 ΕΚ και 175, παράγραφος 1, ΕΚ και ότι, επομένως, έπρεπε να ακυρωθεί εφόσον στηρίχθηκε μόνον επί του άρθρου 175, παράγραφος 1, ΕΚ.

Τέσσερις άλλες υποθέσεις έχουν ως κοινό στοιχείο ότι αφορούν τις προϋποθέσεις χρησιμοποίησής ως νομικής βάσεως του άρθρου 95 ΕΚ.

Πρώτον, στην υπόθεση *Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 2ας Μαΐου 2006, C-436/03, Συλλογή 2006, σ. I-3733), το Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία του κατά την οποία το άρθρο 95 ΕΚ εξουσιοδοτεί τον κοινοτικό νομοθέτη να θεσπίζει μέτρα που να αποσκοπούν στη βελτίωση των συνθηκών εγκαθίδρυσης και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, οπότε τα μέτρα αυτά πρέπει πράγματι να έχουν αυτό τον σκοπό, συμβάλλοντας στην εξάλειψη των εμποδίων στις οικονομικές φύσης ελευθερίες που εγγυάται η Συνθήκη, μεταξύ των οποίων καταλέγεται η ελευθερία εγκατάστασης, ή μέτρα σκοπούντα να αποτρέψουν την εμφάνιση εμποδίων στο εμπόριο λόγω της ανομοιογενούς εξέλιξης των εθνικών νομοθεσιών, λαμβανομένου, πάντως, υπόψη ότι η εμφάνιση των εμποδίων αυτών πρέπει να είναι πιθανή και το επίδικο μέτρο να αποσκοπεί στην αποτροπή τους. Προς τούτο, στην υπόθεση αυτή το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 95 ΕΚ δεν αποτελεί την ενδεδειγμένη νομική βάση για την έκδοση του κανονισμού 1435/2003 ⁽⁶⁾ και ότι ορθώς αυτός εκδόθηκε βάσει του άρθρου 308 ΕΚ. Στη συνέχεια, επίσης κατ' εφαρμογήν της νομολογίας αυτής, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, στην υπόθεση *Ηνωμένο Βασίλειο κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (απόφαση της 2ας Μαΐου 2006, C-217/04, Συλλογή 2006, σ. I-3771), ότι ορθώς ο κανονισμός 460/2004 ⁽⁷⁾ στηρίχθηκε στο άρθρο 95 ΕΚ. Επίσης, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου και Επιτροπής* (απόφαση της 30ής Μαΐου 2006, C-317/04 και C-318/04, Συλλογή 2006, σ. I-4721), το Δικαστήριο, αντιθέτως, αποφάνθηκε ότι η απόφαση 2004/496 ⁽⁸⁾ δεν στηρίχθηκε εγκύρως επί του

⁽⁶⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 1435/2003 του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, περί του καταστατικού της Ευρωπαϊκής Συνεταιριστικής Εταιρείας (ΕΕ L 207, σ. 1).

⁽⁷⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 460/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2004, για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών (ΕΕ L 77, σ. 1).

⁽⁸⁾ Απόφαση 2004/496/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 2004, για τη σύναψη συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την επεξεργασία και τη διαβίβαση των καταστάσεων με τα ονόματα των επιβατών από τους αερομεταφορείς προς το Υπουργείο Εσωτερικής Ασφάλειας, Υπηρεσία Τελωνείων και Προστασίας των Συνόρων, των Ηνωμένων Πολιτειών (ΕΕ L 183, σ. 83, και διορθωτικό ΕΕ 2005, L 255, σ. 168).

άρθρου 95 ΕΚ, σε συνδυασμό με το άρθρο 25 της οδηγίας 95/46 ⁽⁹⁾, δεδομένου ότι η συμφωνία την οποία αφορούσε η απόφαση αυτή αποσκοπούσε στην επεξεργασία δεδομένων τα οποία, καθόσον έχουν ως αντικείμενο τη δημόσια ασφάλεια και τις δραστηριότητες του κράτους σε τομείς του ποινικού δικαίου, αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 95/46 δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας αυτής. Τέλος, στην υπόθεση *Γερμανία κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου* (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, C-380/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε ότι, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την επιλογή του άρθρου 95 ΕΚ ως νομικής βάσεως, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν μπορεί να εμποδίζεται να στηριχθεί σ' αυτή τη νομική βάση από το γεγονός ότι η προστασία της δημόσιας υγείας είναι καθοριστική για τις επιλογές που πρέπει να γίνουν, αποφάνθηκε, στηριζόμενο κυρίως επ' αυτής της νομολογίας, ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θεσπίζοντας τα άρθρα 3 και 4 της οδηγίας 2003/33 ⁽¹⁰⁾, με βάση μόνο το άρθρο 95 ΕΚ, δεν παρέβλεψε τις διατάξεις του άρθρου 152, παράγραφος 4, στοιχείο γ', ΕΚ και ότι, κατά συνέπεια, έπρεπε να απορριφθεί η προσφυγή που άσκησε η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας κατά των διατάξεων αυτών.

Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια

Στον τομέα αυτό, πέραν των αποφάσεων των σχετικών με την εκλογή αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, περί των οποίων έγινε λόγος ανωτέρω, αξίζει να επισημανθούν δύο υποθέσεις.

Στην υπόθεση *De Cuypere* (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2006, C-406/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο εξέτασε κατά πόσον είναι σύμφωνη με την ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, που καθιερώνει το άρθρο 18 ΕΚ, βελγική νομοθετική ρύθμιση περί ανεργίας. Η νομοθεσία αυτή θέτει την προϋπόθεση κατοικίας των ανέργων που έχουν υπερβεί το 50ό έτος της ηλικίας τους, μολοντί δεν είναι πλέον υποχρεωμένοι να είναι διαθέσιμοι στην αγορά εργασίας. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, πρώτον, ότι το δικαίωμα διαμονής υπόκειται σε περιορισμούς και αναγνωρίζεται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και των προϋποθέσεων που προβλέπονται στη Συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της. Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η βελγική νομοθετική ρύθμιση περιάγει σε δυσμενή θέση ορισμένους υπηκόους του κράτους αυτού για τον λόγο και μόνον ότι άσκησαν το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής και ότι συνιστά, επομένως, περιορισμό των ελευθεριών που προβλέπει το άρθρο 18 ΕΚ. Δέχθηκε, όμως, ότι ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται αν στηρίζεται σε αντικειμενικές εκτιμήσεις γενικού συμφέροντος ανεξάρτητες της ιθαγένειας των οικείων προσώπων. Κατά το Δικαστήριο, η προϋπόθεση κατοικίας ανταποκρίνεται στην ανάγκη ελέγχου της επαγγελματικής και οικογενειακής καταστάσεως των ανέργων, καθόσον παρέχει τη δυνατότητα στις υπηρεσίες επιθεωρήσεως

⁽⁹⁾ Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ L 281, σ. 31), όπως τροποποιήθηκε.

⁽¹⁰⁾ Οδηγία 2003/33/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2003, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών όσον αφορά τη διαφήμιση και τη χορηγία υπέρ των προϊόντων καπνού (ΕΕ L 152, σ. 16).

να εξακριβώνουν αν η κατάσταση του δικαιούχου του επιδόματος ανεργίας έχει μεταβληθεί κατά τρόπο που θα μπορούσε να επηρεάσει τη χορήγηση της παροχής. Το Δικαστήριο υπογράμμισε, επίσης, ότι η ιδιομορφία του ελέγχου στον τομέα της ανεργίας δικαιολογεί μηχανισμούς ελέγχου περισσότερο αυστηρούς σε σχέση με άλλες παροχές και ότι μέτρα λιγότερο περιοριστικά, όπως η προσκόμιση εγγράφων ή βεβαιώσεων, θα αναιρούσαν τον αιφνίδιο χαρακτήρα του ελέγχου και, συνεπώς, θα καθιστούσαν τον έλεγχο λιγότερο αποτελεσματικό.

Στην υπόθεση *Tas-Hagen και Tas* (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-192/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) το Δικαστήριο εξέτασε, επίσης, το συμβιβαστό με το άρθρο 18 ΕΚ προϋποθέσεως σχετικής με την κατοικία, σε σχέση με κανονιστική ρύθμιση προβλέπουσα τη χορήγηση παροχών σε αμάχους θύματα πολέμου, προβλέπουσα ότι ο ενδιαφερόμενος πρέπει, κατά τον χρόνο καταθέσεως της αιτήσεως, να κατοικεί εντός του εθνικού εδάφους.

Το Δικαστήριο εξέτασε, πρώτον, αν το ζήτημα αυτό εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 18 ΕΚ. Επισήμανε σχετικώς ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου, παροχή αποβλέπущα στην αποζημίωση αμάχων θυμάτων πολέμου εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, δεδομένου ότι αυτά οφείλουν να ασκούν μια τέτοια αρμοδιότητα τηρουμένων των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου. Προκειμένου περί μιας τέτοιας κανονιστικής ρυθμίσεως, η άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας και διαμονής, που αναγνωρίζει το άρθρο 18 ΕΚ, δύναται να επηρεάσει τη δυνατότητα των ενδιαφερομένων να λάβουν την παροχή, επομένως δε μια τέτοια κατάσταση δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μη έχουσα κανένα σύνδεσμο με το κοινοτικό δίκαιο. Όσον αφορά το αν επιτρέπεται η προϋπόθεση κατοικίας, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η προϋπόθεση αυτή δύναται να αποθαρρύνει την άσκηση των ελευθεριών που παρέχει το άρθρο 18 ΕΚ και, κατά συνέπεια, συνιστά περιορισμό των ελευθεριών αυτών. Επισήμανε ότι θα μπορούσε, βεβαίως, ο περιορισμός αυτός να δικαιολογηθεί, κατ' αρχήν, με την επίκληση της βουλήσεως περιορισμού της υποχρεώσεως αλληλεγγύης έναντι των θυμάτων πολέμου σε εκείνα μόνον τα πρόσωπα τα οποία είχαν ένα δεσμό με τον λαό του οικείου κράτους κατά τη διάρκεια του πολέμου και κατά τη μεταπολεμική περίοδο, στο πλαίσιο δε αυτό η προϋπόθεση κατοικίας αποτελεί τεκμήριο του βαθμού συνδέσμου των προσώπων αυτών με την κοινωνία. Εντούτοις, καίτοι υπογράμμισε το ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη μέλη ως προς παροχές οι οποίες δεν διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο, το Δικαστήριο έκρινε ότι το κριτήριο κατοικίας δεν μπορεί να αποτελέσει επαρκή ένδειξη συνδέσμου, καθόσον ενδέχεται να έχει αποκλίνοντα αποτελέσματα για τα εγκατεστημένα στην αλλοδαπή άτομα, το επίπεδο ενσωματώσεως των οποίων είναι, από πάσης απόψεως, αντίστοιχο. Συνδεόμενο αποκλειστικώς με την ημερομηνία υποβολής της αιτήσεως, το κριτήριο κατοικίας δεν αποτελεί επαρκή ένδειξη του συνδέσμου του αιτούντος με την κοινωνία που του εκφράζει την αλληλεγγύη της, επομένως δεν ανταποκρίνεται στις επιταγές της αρχής της αναλογικότητας.

Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *Σφακιανάκης* (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2006, C-23/04 έως C-25/04, Συλλογή 2006, σ. I-1265), το Δικαστήριο ερμήνευσε την ευρωπαϊκή συμφωνία συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους,

αφενός, και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, αφετέρου, ειδικότερα δε τα άρθρα 31, παράγραφος 2, και 32 του πρωτοκόλλου αριθ. 4 της συμφωνίας αυτής ⁽¹¹⁾, στο πλαίσιο της απαντήσεως που έδωσε σε προδικαστικό ερώτημα ελληνικού δικαστηρίου που είχε επιληφθεί διαφοράς σχετικής με τις εισαγωγές στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του προτιμησηακού συστήματος που προέβλεπε η συμφωνία αυτή, αυτοκινήτων προελεύσεως Ουγγαρίας.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα άρθρα 31, παράγραφος 2, και 32 του πρωτοκόλλου αριθ. 4 της συμφωνίας αυτής, όπως τροποποιήθηκε με την απόφαση 3/96 του Συμβουλίου Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, αφετέρου, έχουν την έννοια ότι οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής έχουν υποχρέωση να λαμβάνουν υπόψη τις δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται εντός του κράτους εξαγωγής επί των προσφυγών οι οποίες ασκούνται κατά των αποτελεσμάτων του ελέγχου του κύρους των πιστοποιητικών κυκλοφορίας των εμπορευμάτων που πραγματοποιούν οι τελωνειακές αρχές του κράτους εξαγωγής, εφόσον οι εν λόγω αρχές έχουν πληροφορηθεί την άσκηση των προσφυγών αυτών και το περιεχόμενο των αποφάσεων αυτών, τούτο δε ανεξαρτήτως του αν ο έλεγχος του κύρους των πιστοποιητικών κυκλοφορίας διενεργήθηκε κατόπιν αιτήματος των τελωνειακών αρχών του κράτους εισαγωγής ή όχι. Στις ίδιες συνεκδικασθείσες υποθέσεις, το Δικαστήριο με την απόφασή του αποφάνθηκε ότι η πρακτική αποτελεσματικότητα της καταργήσεως των δασμών την οποία προβλέπει η συμφωνία αυτή εμποδίζει την έκδοση διοικητικών αποφάσεων που επιβάλλουν την καταβολή δασμών, πλέον φόρων και προστίμων, τις οποίες λαμβάνουν οι τελωνειακές αρχές του κράτους εισαγωγής πριν τους γνωστοποιηθεί η τελική έκβαση της δίκης επί των προσφυγών που έχουν ασκηθεί κατά των αποτελεσμάτων του εκ των υστέρων ελέγχου και ενώ οι αποφάσεις του κράτους εξαγωγής με τις οποίες χορηγήθηκαν αρχικώς τα πιστοποιητικά κυκλοφορίας εμπορευμάτων δεν έχουν ανακληθεί ή ακυρωθεί.

Γεωργία

Όσον αφορά την κοινή γεωργική πολιτική, αξίζει να αναφερθεί η υπόθεση *Ισπανία κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-310/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) στην οποία το Δικαστήριο εξέτασε προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα από το Βασίλειο της Ισπανίας και στρεφόμενη κατά του νέου συστήματος κοινοτικής στήριξης που θέσπισε ο κανονισμός 864/2004 ⁽¹²⁾ και ενσωματώθηκε στον κανονισμό 1782/2003 ⁽¹³⁾, με

⁽¹¹⁾ Ευρωπαϊκή συμφωνία συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας, αφετέρου, συναφθείσα και εγκριθείσα με την απόφαση του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 13ης Δεκεμβρίου 1993 (ΕΕ L 347, σ. 1).

⁽¹²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 864/2004 του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς, και για την προσαρμογή του λόγω της προσχώρησης της Τσεχικής Δημοκρατίας, της Εσθονίας, της Κύπρου, της Λεττονίας, της Λιθουανίας, της Ουγγαρίας, της Μάλτας, της Πολωνίας, της Σλοβενίας και της Σλοβακίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 161, σ. 48).

⁽¹³⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου, της 29ης Σεπτεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κοινών κανόνων για τα καθεστώτα άμεσης στήριξης στα πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και για τη θέσπιση ορισμένων καθεστώτων στήριξης για τους γεωργούς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΟΚ) 2019/93, (ΕΚ) 1452/2001, (ΕΚ) 1453/2001, (ΕΚ) 1454/2001, (ΕΚ) 1868/94, (ΕΚ) 1251/1999, (ΕΚ) 1254/1999, (ΕΚ) 1673/2000, (ΕΟΚ) 2358/71 και (ΕΚ) 2529/2001 (ΕΕ L 270, σ. 1).

τον οποίο τέθηκαν σε εφαρμογή οι καλούμενες μεταρρυθμίσεις Mac Sharry. Από τους λόγους που προέβαλε το Βασίλειο της Ισπανίας, το Δικαστήριο έκρινε βάσιμο εκείνον που αφορά την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Πράγματι, έκρινε ότι το Συμβούλιο, που εξέδωσε τον κανονισμό 864/2004, δεν απέδειξε ότι το νέο σύστημα ενισχύσεως για το βαμβάκι το οποίο θεσπίζει ο κανονισμός αυτός υιοθετήθηκε κατόπιν πραγματικής ασκήσεως της διακριτικής του ευχέρειας, πράγμα το οποίο, κατά το Δικαστήριο, προϋπέθετε να έχουν ληφθεί υπόψη όλα τα ουσιώδη στοιχεία και όλες οι ουσιώδεις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, ειδικότερα δε οι μισθολογικές δαπάνες και οι ενδεχόμενες συνέπειες της μεταρρυθμίσεως του συστήματος ενισχύσεως για το βαμβάκι επί της οικονομικής βιωσιμότητας των εκκοκκιστηρίων. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι από τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή του δεν μπορούσε να ελέγξει αν ο κοινοτικός νομοθέτης είχε τη δυνατότητα, χωρίς να υπερβεί τα όρια της ευρείας διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει συναφώς, να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι ο καθορισμός του ύψους της ειδικής ενισχύσεως για το βαμβάκι στο 35 % του συνόλου των ενισχύσεων που υφίσταντο στο πλαίσιο του προγενεστέρου συστήματος ενισχύσεως αρκεί για την επίτευξη του στόχου που τίθεται στην πέμπτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 864/2004, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και, συνεπώς, της συνεχίσεως της καλλιέργειας αυτής, σκοπός ο οποίος αντανάκλα τον σκοπό που θέτει η παράγραφος 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 4, το οποίο έχει προσαρτηθεί στην Πράξη Προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 1, σημείο 20, του κανονισμού 864/2004 με το οποίο προστέθηκε το κεφάλαιο 10α του τίτλου IV του κανονισμού 1782/2003. Πάντως, έκρινε ότι πρέπει να ανασταλούν τα αποτελέσματα της ακυρώσεως αυτής μέχρις εκδόσεως, εντός ευλόγου χρόνου, νέου κανονισμού.

Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων

Στον ευρύτατο αυτό τομέα, οι σημαντικότερες υποθέσεις του υπό εξέταση έτους πρέπει να ενοποιηθούν κατά θέματα.

Το Δικαστήριο υπενθύμισε, πρώτον, τα όρια εφαρμογής των διατάξεων περί ελευθεριών κυκλοφορίας που σηματοδοτούν, αφενός, οι καθαρώς εσωτερικής φύσεως καταστάσεις και, αφετέρου, η κατάχρηση δικαιώματος. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, κατάσταση της οποίας όλα τα στοιχεία περιορίζονται στο εσωτερικό ενός μόνον κράτους μέλους δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί ελευθεριών κυκλοφορίας. Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως εξετάσει το ζήτημα αν η εγκατάσταση, εκ μέρους φορολογούμενου κοινοτικού υπηκόου, της κατοικίας του ή της συνήθους διαμονής του στο έδαφος κράτους μέλους διαφορετικού από εκείνο στο οποίο ασκεί τις οικονομικές του δραστηριότητες συνιστά επαρκές στοιχείο αλλοδαπότητας που του παρέχει τη δυνατότητα να επικαλεστεί την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, υπηρεσιών ή κεφαλαίων. Δύο από τις υποθέσεις που εκδικάστηκαν κατά το υπό εξέταση έτος αξίζουν ιδιαίτερας προσοχής: η υπόθεση *Ritter-Coulais* (απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-152/03, Συλλογή 2006, σ. I-1711) και η υπόθεση *N* (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-470/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή).

Στην προαναφερθείσα υπόθεση *Ritter-Coulais* η διαφορά που εκδίκασε το αιτούν δικαστήριο αφορούσε ζεύγος Γερμανών υπηκόων, μισθωτών εργαζομένων στη Γερμανία, όπου υπόκειντο σε φόρο, αλλά κατοίκων Γαλλίας. Το ερώτημα αν οι εν λόγω Γερμανοί υπήκοοι

μπορούσαν να επικαλεστούν, έναντι των γερμανικών φορολογικών αρχών, τις διατάξεις περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, ζητώντας να ληφθεί υπόψη η απώλεια εισοδήματος που συνεπάγεται η χρήση, προς κάλυψη ιδίων δαπανών, της ιδιόκτητης οικίας στην οποία κατοικούν στη Γαλλία, το Δικαστήριο απάντησε ότι η κατάσταση του ζεύγους Ritter-Coulais, οι οποίοι εργάζονται σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο πράγματι κατοικούν, εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 39 ΕΚ.

Στην προαναφερθείσα υπόθεση *N* επρόκειτο περί των διατάξεων του ολλανδικού φορολογικού δικαίου, κατ' εφαρμογήν των οποίων η μεταφορά της κατοικίας εκτός του εθνικού εδάφους εξομοιώνεται με εκχώρηση μεριδίων εταιρικού κεφαλαίου, συνεπαγόμενη την επιβολή του αντιστοιχούντος φόρου επί των υπεραξιών. Η διαφορά της κύριας δίκης αφορούσε την περίπτωση κοινοτικού υπηκόου κατοικούντος στις Κάτω Χώρες μέχρι τη μεταφορά της κατοικίας του στο Ηνωμένο Βασίλειο όπου, επί μακρό χρονικό διάστημα, δεν άσκησε καμία οικονομική δραστηριότητα. Στο ερώτημα αν ο Ολλανδός αυτός υπήκοος, ο οποίος κατείχε το σύνολο των μετοχών τριών εταιρειών του ολλανδικού δικαίου, μπορούσε να επικαλεστεί, έναντι των ολλανδικών φορολογικών αρχών, τις διατάξεις περί ελευθερίας εγκαταστάσεως, προκειμένου να αμφισβητήσει την εφαρμογή, στην περίπτωση του, της επίμαχης κανονιστικής ρυθμίσεως, το Δικαστήριο απάντησε, παραπέμποντας ρητώς στην προαναφερθείσα απόφασή του *Ritter-Coulais*, ότι, από της μεταφοράς της κατοικίας του, η κατάσταση του *N* ενέπιπτε στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 43 ΕΚ.

Όσον αφορά την κατάχρηση δικαιώματος, ένα εθνικό δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν το γεγονός ότι εταιρεία εγκατεστημένη σε κράτος μέλος συνέστησε και εφοδίασε με κεφάλαια εταιρείες σε άλλο κράτος μέλος, με μοναδικό σκοπό να επωφεληθεί του ισχύοντος στο δεύτερο αυτό κράτος ευνοϊκότερου φορολογικού συστήματος, συνιστά κατάχρηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Με την απόφαση *Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas* (απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-196/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) το Δικαστήριο απάντησε αρνητικώς. Το γεγονός ότι εταιρεία έχει συσταθεί σε κράτος μέλος με αποκλειστικό σκοπό να επωφεληθεί από μια ευνοϊκότερη νομοθεσία δεν επαρκεί, αυτό καθεαυτό, για να θεωρηθεί ότι συντρέχει καταχρηστική άσκηση της ελευθερίας εγκαταστάσεως και να δικαιολογηθεί, ως εκ τούτου, η λήψη εθνικού μέτρου περιορίζοντος την ελευθερία αυτή. Αντιθέτως, θα μπορούσε να δικαιολογηθεί ένα τέτοιο μέτρο αν σκοπούσε στην αποτροπή καθαρώς επίπλαστων καταστάσεων, μη ανταποκρινόμενων στην οικονομική πραγματικότητα, μοναδικός σκοπός των οποίων θα ήταν η αποφυγή της υπαγωγής στον φόρο στον οποίο υπόκεινται κανονικώς οι δραστηριότητες που αναπτύσσονται εντός του εθνικού εδάφους.

Συνεπώς, το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί ελεύθερης κυκλοφορίας δεν είναι απεριορίστο, αλλά ούτε και οι κρατικές αρμοδιότητες περί άμεσης φορολογίας, το δε Δικαστήριο είχε την ευκαιρία, επανειλημμένως, να εμπλουτίσει την ήδη εκτεταμένη νομολογία του στον τομέα αυτόν.

Κατ' εφαρμογήν του κοινού συστήματος που διαμόρφωσε με τη νομολογία του το Δικαστήριο, απαγορεύονται όχι μόνον οι προφανείς διακρίσεις λόγω ιθαγένειας, αλλά και κάθε μορφή συγκαλυμμένης δυσμενούς διακρίσεως (ή έμμεσης δυσμενούς διακρίσεως) όταν η εφαρμογή κριτηρίων εκ πρώτης όψεως ουδέτερων καταλήγει, στην πράξη, στο ίδιο αποτέλεσμα. Πάντως, ο χαρακτηρισμός μιας διαφορετικής μεταχειρίσεως ως δυσμενούς διακρίσεως προϋποθέτει την εφαρμογή διαφορετικών κανόνων επί ομοίων καταστάσεων

ή την εφαρμογή του αυτού κανόνα επί διαφορετικών καταστάσεων. Σε περίπτωση διαπιστώσεως έμμεσης δυσμενούς διακρίσεως, υφίσταται δυνατότητα δικαιολογήσεως για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, υπό την προϋπόθεση τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας.

Από τα διάφορα εθνικά φορολογικά μέτρα που εξέτασε το Δικαστήριο ορισμένα κρίθηκαν σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο, ενώ άλλα κρίθηκαν ασυμβίβαστα.

Μεταξύ των εθνικών μέτρων που κρίθηκαν σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο περιλαμβάνονται, πρώτον, εκείνα τα μέτρα τα οποία εφαρμόζονται άνευ διακρίσεων επί αντικειμενικώς ομοίων καταστάσεων. Αυτή ήταν η περίπτωση στην υπόθεση *van Hilten-van der Heijden* (απόφαση της 23ης Φεβρουαρίου 2006, C-513/03, Συλλογή 2006, σ. I-1957), η οποία αφορούσε εθνική κανονιστική ρύθμιση δυνάμει της οποίας η κληρονομία ημεδαπού ο οποίος απεβίωσε πριν από τη συμπλήρωση δεκαετίας από της μεταφοράς της κατοικίας του στην αλλοδαπή φορολογείται ως εάν η μεταφορά κατοικίας δεν είχε γίνει, πλην της αφαιρέσεως των φόρων κληρονομίας που εισπράχθηκαν από άλλα κράτη. Τάσσοντας προϋποθέσεις φορολογίας πανομοιότυπες για τους ημεδαπούς που έχουν μεταφέρει την κατοικία τους στην αλλοδαπή και για εκείνους που έχουν παραμείνει στο οικείο κράτος μέλος, μια τέτοια ρύθμιση δεν μπορεί να αποτρέψει, επισήμανε το Δικαστήριο, την πραγματοποίηση επενδύσεων σε αυτό το κράτος μέλος από άλλο κράτος ούτε να μειώσει την αξία της κληρονομίας ενός ημεδαπού ο οποίος μετέφερε την κατοικία του στην αλλοδαπή. Όσον αφορά τη διαφορετική μεταχείριση των κατοίκων ημεδαπής που είναι υπήκοοι του οικείου κράτους μέλους και των κατοίκων ημεδαπής που είναι υπήκοοι άλλων κρατών μελών, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αυτή συνιστά έμμεση δυσμενή διάκριση κατά το άρθρο 56 ΕΚ, καθόσον απορρέει από την αρμοδιότητα των κρατών μελών να ορίζουν τα κριτήρια κατανομής της φορολογικής τους εξουσίας. Παρόμοια ήταν η περίπτωση στην υπόθεση *Kerckhaert και Morres* (απόφαση της 14ης Νοεμβρίου 2006, C-513/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), η οποία αφορούσε φορολογική νομοθεσία επιβάλλουσα τον ίδιο φορολογικό συντελεστή στα μερίσματα από μετοχές εταιρειών εγκατεστημένων εντός της εθνικής επικράτειας και τα μερίσματα από μετοχές εταιρειών εγκατεστημένων σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να λαμβάνει υπόψη την παρακράτηση στην πηγή στο άλλο αυτό κράτος μέλος έναντι φόρου εισοδήματος. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, υπό το πρίσμα της φορολογικής νομοθεσίας του κράτους της κατοικίας του, ο φορολογούμενος που εισπράττει μερίσματα δεν βρίσκεται οπωσδήποτε σε διαφορετική κατάσταση εκ του γεγονότος και μόνον ότι τα εισπράττει από εταιρεία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος, το οποίο, ασκώντας τη φορολογική του αρμοδιότητα, επιβάλλει στα μερίσματα αυτά παρακράτηση φόρου εισοδήματος. Συνεπώς, μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση δεν αντιβαίνει προς το άρθρο 56 ΕΚ. Τα ανεπιθύμητα αποτελέσματα, όσον αφορά τη διπλή φορολόγηση, που προκύπτουν από μια τέτοια νομοθετική ρύθμιση οφείλονται στην εκ παραλλήλου άσκηση, εκ μέρους δύο κρατών μελών, της φορολογικής τους αρμοδιότητας. Επομένως, σ' αυτά εναπόκειται να λάβουν μέτρα για την αποφυγή ανεπιθύμητων καταστάσεων, χρησιμοποιώντας, μεταξύ άλλων, τα κριτήρια κατανομής που ακολουθούνται στη διεθνή φορολογική πρακτική.

Περιλαμβάνονται, επίσης, στα εθνικά φορολογικά μέτρα που αναγνωρίστηκαν ως σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο εκείνα τα οποία, καίτοι αντιμετωπίζουν διαφορετικά αντικειμενικώς όμοιες καταστάσεις, τελικώς αποδεικνύονται ουδέτερα ως προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η υπόθεση *Test Claimants in the FII Group Litigation*

(απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, C-446/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή). Στο πλαίσιο γενικής κανονιστικής ρυθμίσεως σκοπούσας στην αποτροπή ή τον μετριασμό των αποτελεσμάτων της αλληπάλληλης φορολογίας ή της διπλής φορολογίας (διπλή φορολογία του αυτού εισοδήματος σε δύο διαφορετικούς φορολογούμενους), το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας εφαρμόζε, για τον υπολογισμό του φόρου των εγκατεστημένων στην επικράτειά του εταιρειών, δύο διαφορετικά συστήματα φορολογήσεως των μερισμάτων, αναλόγως της εθνικής ή ξένης καταγωγής τους. Ενώ τα μερίσματα που εισέπρατταν οι εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες από επίσης εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες υπέκειντο σε σύστημα απαλλαγής, τα μερίσματα που εισέπρατταν εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες από εταιρείες εγκατεστημένες στο εξωτερικό υπέκειντο σε σύστημα φορολογήσεως. Λόγω αυτής της φορολογικής ρυθμίσεως, επισήμανε το Δικαστήριο, η κατάσταση μιας εταιρείας μετόχου η οποία εισπράττει μερίσματα αλλοδαπής προελεύσεως είναι συγκρίσιμη προς αυτήν της εταιρείας μετόχου που εισπράττει μερίσματα ημεδαπής προελεύσεως, κατά το μέτρο που, σε αμφότερες τις περιπτώσεις, τα πραγματοποιηθέντα κέρδη ενδέχεται, κατ' αρχήν, να υποστούν αλληπάλληλη φορολογία. Εφόσον αποδεικνύεται ότι δεν έχει δυσμενείς συνέπειες για τα μερίσματα αλλοδαπής προελεύσεως, η διαφορετική αυτή μεταχείριση δεν είναι, πάντως, αντίθετη προς τα άρθρα 43 ΕΚ και 56 ΕΚ, στοιχείο που απόκειται στα εθνικά δικαστήρια να εκτιμούν.

Τα άλλα εθνικά νομοθετικά μέτρα που κρίθηκαν σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο είναι εκείνα που προβλέπουν διαφορετική μεταχείριση μη όμοιων καταστάσεων. Ένα τέτοιο μέτρο υπήρξε αντικείμενο της υποθέσεως *Test Claimants in Class IV of the Act Group Litigation* (απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2006, C-374/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) όσον αφορά μια άλλη πτυχή της νομοθεσίας του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας που σκοπούσε στην αποτροπή ή τον περιορισμό περιπτώσεων αλληπάλληλης ή διπλής φορολογίας. Τα επίμαχα μέτρα αφορούσαν, στην υπόθεση αυτή, το σύστημα φορολογήσεως των μερισμάτων που προέρχονται από εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες. Ενώ οι εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες που εισπράττουν μερίσματα από άλλες εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες απολαύουν πιστώσεως φόρων, οι μη εγκατεστημένες στην ημεδαπή εταιρείες που εισπράττουν αντίστοιχα μερίσματα δεν απολαύουν πιστώσεως φόρου. Πάντως, η διαφορετική αυτή φορολογική μεταχείριση μεταξύ εγκατεστημένων και μη εγκατεστημένων στην ημεδαπή εταιρειών δεν δημιουργεί δυσμενείς διακρίσεις, υπογράμμισε το Δικαστήριο. Καίτοι η κατάσταση των μετόχων κατοίκων ημεδαπής που εισπράττουν μερίσματα από το εξωτερικό μπορεί να θεωρηθεί ως ομοιάζουσα με την κατάσταση μετόχων κατοίκων ημεδαπής που εισπράττουν μερίσματα αλλοδαπής προελεύσεως (απόφαση *Test Claimants in the FII Group Litigation*, προαναφερθείσα), τούτο δεν ισχύει απαραίτητως, όσον αφορά την εφαρμογή της φορολογικής νομοθεσίας του κράτους μέλους όπου είναι εγκατεστημένη η διανέμουσα τα μερίσματα εταιρεία, για την κατάσταση των δικαιούχων μετόχων που είναι εγκατεστημένοι σε αυτό το κράτος μέλος και των δικαιούχων μετόχων που είναι εγκατεστημένοι σε άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, αν η διανέμουσα εταιρεία και ο δικαιούχος μέτοχος δεν είναι εγκατεστημένοι στο ίδιο κράτος μέλος, το κράτος μέλος αυτό, δηλαδή το κράτος μέλος προέλευσης των κερδών, δεν βρίσκεται στην ίδια κατάσταση, όσον αφορά την πρόληψη ή τον μετριασμό της αλληπάλληλης φορολογίας και της οικονομικής διπλής φορολογίας, με το κράτος μέλος εγκατάστασης του δικαιούχου μετόχου. Συνεπώς, σε μια τέτοια περίπτωση, τα άρθρα 43 ΕΚ και 56 ΕΚ δεν απαγορεύουν τη διαφορετική μεταχείριση εταιρειών εγκατεστημένων στην ημεδαπή και εταιρειών εγκατεστημένων στην αλλοδαπή.

Τέλος, αναγνωρίστηκαν ως σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο εθνικά μέτρα συνεπαγόμενα διαφορετική μεταχείριση, αλλά δυνάμενα να δικαιολογηθούν για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, όπως στην υπόθεση *FKP Scorpio Konzertproduktionen* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-290/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή). Η διαφορά της κύριας δίκης αφορούσε εθνική νομοθετική ρύθμιση δυνάμει της οποίας μια διαδικασία παρακρατήσεως του φόρου στην πηγή εφαρμοζόταν στην αμοιβή παρεχόντων υπηρεσίες που δεν κατοικούν στο κράτος μέλος στο οποίο παρασχέθηκαν οι υπηρεσίες, ενώ η αμοιβή που καταβαλλόταν στους παρέχοντες υπηρεσίες που κατοικούν στο κράτος μέλος αυτό δεν υπέκειτο σε τέτοια παρακράτηση. Το Δικαστήριο έκρινε ότι περιορίζει την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών η επιβαλλόμενη στον αποδέκτη των υπηρεσιών υποχρέωση να προβαίνει στην παρακράτηση αυτή, διότι άλλως υπέχει ευθύνη. Αποφάνθηκε, πάντως, ότι μια τέτοια κανονιστική ρύθμιση τη δικαιολογεί η ανάγκη διασφάλισης της αποτελεσματικής εισπράξεως του φόρου εισοδήματος προσώπων τα οποία είναι εγκατεστημένα εκτός του εδάφους του κράτους που επιβάλλει τον φόρο και συνιστούν μέσο ανάλογο του επιδιωκόμενου σκοπού.

Μεταξύ των εθνικών μέτρων που κρίθηκαν ασυμβίβαστα με το κοινοτικό δίκαιο περιλαμβάνονται, πρώτον, εκείνα τα οποία, καίτοι ελήφθησαν για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, είναι δυσανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό. Παράδειγμα αποτελεί η προαναφερθείσα υπόθεση *N. Φορολογούμενος* ο οποίος κατέχει εταιρικά μερίδια και υπόκειται, απλώς λόγω της μεταφοράς της κατοικίας του στην αλλοδαπή, σε φόρο επί υπεραξιών τις οποίες δεν έχει ακόμα αποκομίσει στην πράξη, ενώ αν εξακολουθούσε να κατοικεί στο έδαφος του κράτους μέλους του οποίου έχει την ιθαγένεια οι υπεραξίες θα υπέκειντο σε φόρο μόνον εφόσον πράγματι τις αποκόμιζε, αποθαρρύνεται να ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας. Οι επίμαχες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας επιδιώκουν, πράγματι, την επίτευξη σκοπού γενικού συμφέροντος καθόσον διασφαλίζουν την κατανομή, βάσει της αρχής της εδαφικότητας, της εξουσίας επιβολής φόρων μεταξύ των κρατών μελών, αποτρέποντας περιπτώσεις διπλής νομικής φορολογίας (διπλή φορολόγηση του ίδιου εισοδήματος στον ίδιο φορολογούμενο). Εντούτοις, τόσο η υποχρέωση συστάσεως εγγυήσεων για την αναστολή καταβολής του κανονικώς οφειλομένου φόρου όσο και η αδυναμία προβολής της τυχόν μειώσεως της αξίας μετά τη μεταφορά της κατοικίας καθιστούν το επίμαχο φορολογικό σύστημα δυσανάλογο σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό.

Περιλαμβάνονται, δεύτερον, μεταξύ των εθνικών μέτρων που κρίθηκαν ασυμβίβαστα με το κοινοτικό δίκαιο τα μέτρα εκείνα τα οποία αντιμετωπίζουν κατά τρόπο διαφορετικό όμοιες καταστάσεις. Στην προαναφερθείσα απόφαση *Ritter-Coulais*, το Δικαστήριο έκρινε ότι συνιστά κώλυμα εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία δεν επιτρέπει στα φυσικά πρόσωπα, τα οποία πραγματοποιούν εισοδήματα εντός του κράτους μέλους από εξαρτημένη εργασία και φορολογούνται σ' αυτό απεριορίστως, να ζητήσουν, για τον προσδιορισμό του φορολογικού συντελεστή των εν λόγω εισοδημάτων, να λαμβάνονται υπόψη οι απώλειες εισοδήματος που είναι συναφείς με οικία που χρησιμοποιούν για ιδιοκατοίκηση και η οποία βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος, της οποίας έχουν την κυριότητα και την οποία χρησιμοποιούν ως κύρια κατοικία τους, ενώ τα τυχόν μισθώματα προερχόμενα από την κατοικία αυτή θα ελαμβάνοντο υπόψη. Μολονότι η κανονιστική αυτή ρύθμιση δεν αφορά, πράγματι, ευθέως τους μη κατοικούντες εντός του οικείου κράτους, η κατηγορία αυτή είναι συνήθως εκείνη η οποία έχει στην κυριότητά της οικία ευρισκόμενη εκτός των ορίων του κράτους κατοικίας και συνίσταται, κατά κανόνα, από υπηκόους άλλων κρατών

μελών. Συνεπώς, η λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση της κατηγορίας αυτής αντιβαίνει προς το άρθρο 39 ΕΚ.

Στην υπόθεση *Centro di Musicologia Walter Stauffer* (απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2006, C-386/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ερωτήματος αν κράτος μέλος μπορεί να μεταχειριστεί δυσμενέστερα, σε σχέση με αντίστοιχο ίδρυμα που έχει την έδρα του στην ημεδαπή, κοινωφελές ίδρυμα που έχει την έδρα του στην αλλοδαπή και το οποίο πληροί τις προϋποθέσεις εντός αυτού του κράτους μέλους όσον αφορά την αναγνώριση του κοινωφελούς χαρακτήρα του. Το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, μολονότι το άρθρο 58 ΕΚ παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να αντιμετωπίζουν φορολογικώς κατά τρόπο διαφορετικό τους φορολογούμενους που δεν έχουν την κατοικία τους εντός του κράτους που επιβάλλει τον φόρο, εντούτοις, απαγορεύει τα μέτρα εκείνα που συνιστούν μέσο αυθαίρετων διακρίσεων ή συγκεκαλυμμένο περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Υπό τις προϋποθέσεις αυτές, διαφορετική μεταχείριση κοινωφελών ιδρυμάτων που υπέχουν απεριόριστη φορολογική υποχρέωση —δηλαδή εκείνων που έχουν την έδρα τους στην ημεδαπή— και εκείνων που υπέχουν περιορισμένη φορολογική υποχρέωση —δηλαδή εκείνων που έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή— επιτρέπεται μόνον εφόσον αφορά καταστάσεις που δεν είναι αντικειμενικώς όμοιες ή δικαιολογείται για επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Από αυτής της απόψεως, τα αλλοδαπά ιδρύματα που είναι αναγνωρισμένα ως κοινωφελή στο κράτος μέλος καταγωγής τους και πληρούν τις προϋποθέσεις που θέτει προς τούτο η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, έχουν δε ως σκοπό την προαγωγή όμοιων συμφερόντων του κοινωνικού συνόλου, βρίσκονται σε κατάσταση όμοια με εκείνη των αντίστοιχων ιδρυμάτων που έχουν την έδρα τους στην ημεδαπή. Εφόσον λοιπόν δεν δικαιολογείται, η διαφορετική μεταχείριση των μη εχόντων την έδρα τους στην ημεδαπή ιδρυμάτων αντιβαίνει στο κοινοτικό δίκαιο.

Στην προαναφερθείσα υπόθεση *FKP Scorpio Konzertproduktionen*, το Δικαστήριο εξέτασε, για μία ακόμη φορά, το ζήτημα της δυνατότητας εκπτώσεως των επαγγελματικών εξόδων ενός παρέχοντος υπηρεσίες που είναι κάτοικος αλλοδαπής. Όσον αφορά τα επαγγελματικά έξοδα τα συνδεόμενα άμεσα με τις δραστηριότητες από τις οποίες προήλθαν τα φορολογητέα εισοδήματα, οι κάτοικοι και οι μη κάτοικοι ημεδαπής τελούν σε παρεμφερή κατάσταση. Το Δικαστήριο είχε αποφανθεί, στην απόφασή του *Gerritse* (απόφαση της 12ης Ιουνίου 2003, C-234/01, Συλλογή 2006, σ. I-5933), ότι εθνική κανονιστική ρύθμιση που δεν αναγνωρίζει στους μη κατοίκους ημεδαπής το δικαίωμα αφαιρέσεως των επαγγελματικών εξόδων, το οποίο έχουν οι κατοικούντες στο εθνικό έδαφος, εγκυμονεί τον κίνδυνο να αποβεί κυρίως σε βάρος των υπηκόων άλλων κρατών μελών και ισοδυναμεί, επομένως, με έμμεση διάκριση λόγω ιθαγένειας αντίθετη προς τη Συνθήκη. Στη συγκεκριμένη υπόθεση το Δικαστήριο έκρινε, επίσης, αντίθετη προς τη Συνθήκη εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία δεν παρέχει τη δυνατότητα συνυπολογισμού των επαγγελματικών εξόδων στο πλαίσιο της διαδικασίας παρακρατήσεως του φόρου στην πηγή, αλλά μόνο στο πλαίσιο της μεταγενέστερης διαδικασίας επιστροφής.

Στην υπόθεση *Turpeinen* (απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2006, C-520/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), τέλος, το Δικαστήριο έκρινε αντίθετη προς το άρθρο 18 ΕΚ, περί ελεύθερης κυκλοφορίας των πολιτών της Ενώσεως, την κανονιστική ρύθμιση κράτους μέλους δυνάμει της οποίας η σύνταξη γήρατος που καταβάλλεται από οργανισμό αυτού του κράτους σε πρόσωπο το οποίο κατοικεί εντός άλλου κράτους μέλους

φορολογείται, σε ορισμένες περιπτώσεις, βαρύτερα από τη σύνταξη που καταβάλλεται σε κάτοικο αυτού του κράτους, εφόσον η εν λόγω σύνταξη συνιστά το σύνολο ή σχεδόν το σύνολο των εισοδημάτων του κατοίκου αλλοδαπής. Σε μια τέτοια περίπτωση, πράγματι, η κατάσταση του κατοικούντος σε άλλο κράτος φορολογουμένου είναι, όσον αφορά τον φόρο εισοδήματος, αντικειμενικώς όμοια προς εκείνη του φορολογουμένου ο οποίος κατοικεί εντός του οικείου κράτους.

Όσον αφορά την ελευθερία εγκαταστάσεως, με δύο παράλληλες αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2006 που αφορούσαν η μιν πρώτη προδικαστικό ερώτημα (C-506/04, *Wilson*, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) η δε άλλη προσφυγή λόγω παραβάσεως (C-193/05, *Επιτροπή κατά Λουξεμβούργου*, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι είναι αντίθετες προς την οδηγία περί ασκήσεως του επαγγέλματος του δικηγόρου με βάση τον επαγγελματικό τίτλο του κράτους καταγωγής⁽¹⁴⁾ οι διατάξεις της νομοθεσίας του Λουξεμβούργου οι οποίες εξαρτούν την εγγραφή δικηγόρου ο οποίος έχει αποκτήσει τον επαγγελματικό του τίτλο σε άλλο κράτος μέλος από την προηγούμενη εξακρίβωση της γνώσεως των τριών εθνικών γλωσσών. Πράγματι, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η προσκόμιση πιστοποιητικού εγγραφής στα μητρώα της αρμόδιας αρχής του κράτους καταγωγής, σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, συνιστά τη μόνη προϋπόθεση από την οποία πρέπει να εξαρτάται η εγγραφή του ενδιαφερόμενου στα μητρώα του κράτους μέλους υποδοχής, η παρέχουσα στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα ασκήσεως του επαγγέλματός του με βάση τον τίτλο του κράτους καταγωγής. Το Δικαστήριο υπογράμμισε, σχετικώς, ότι η μη θέσπιση από την οδηγία συστήματος προηγούμενης εξακρίβωσης των γνώσεων, συνοδεύεται από σειρά κανόνων που αποσκοπούν στη διασφάλιση αποδεκτού επιπέδου προστασίας των πολιτών και της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης, ιδίως οι κανόνες που προβλέπουν την υποχρέωση του δικηγόρου να ασκεί το επάγγελμά του υπό τον επαγγελματικό του τίτλο καταγωγής και τη δεοντολογικής φύσεως υποχρέωση να μην αναλαμβάνει υποθέσεις για τις οποίες δεν έχει τις αναγκαίες ικανότητες, π.χ. λόγω έλλειψης γλωσσικών γνώσεων. Στην υπόθεση *Wilson*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο νόμος του Λουξεμβούργου ήταν αντίθετος προς το άρθρο 9 της οδηγίας, κατά το οποίο πρέπει να παρέχεται δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής κατά την εσωτερική νομοθεσία κατά των αποφάσεων περί απορρίψεως αιτήσεως εγγραφής. Πράγματι, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν διασφαλιζόταν επαρκώς η αμεροληψία, δεδομένου ότι οι αποφάσεις περί απορρίψεως των αιτήσεων εγγραφής υπέκειντο στον έλεγχο οργάνου απαρτιζομένου —σε πρώτο βαθμό— αποκλειστικώς και —σε δεύτερο βαθμό— κατά πλειοψηφία από δικηγόρους του κράτους αυτού, η δε αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του ανωτάτου δικαστηρίου παρείχε δυνατότητα δικαστικού ελέγχου μόνον ως προς τα νομικά ζητήματα και όχι ως προς τα πραγματικά περιστατικά.

Τέλος, όσον αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, με την απόφασή του επί της υποθέσεως *Fidium Finanz* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-452/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), ότι είναι σύμφωνη με το κοινοτικό δίκαιο εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία εξαρτά από προηγούμενη άδεια την άσκηση, στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους, της δραστηριότητας χορηγήσεως πιστώσεων

⁽¹⁴⁾ Οδηγία 98/5/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Φεβρουαρίου 1998, για τη διευκόλυνση της μόνιμης άσκησης του δικηγορικού επαγγέλματος σε κράτος μέλος διάφορο εκείνου στο οποίο αποκτήθηκε ο επαγγελματικός τίτλος (ΕΕ L 77, σ. 36).

από εταιρεία εδρεύουσα σε τρίτο κράτος, και η οποία προβλέπει ότι η χορήγηση της άδειας αυτής γίνεται υπό την προϋπόθεση ότι η κεντρική διοίκηση ή υποκατάστημα της ασκώντας τη δραστηριότητα αυτή εταιρείας βρίσκεται εντός του εθνικού εδάφους. Δεδομένου ότι την αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών δεν μπορεί να την επικαλεστεί, αντιθέτως προς την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, εταιρεία εγκατεστημένη σε τρίτο κράτος, το Δικαστήριο εξέτασε με ποια από τις δύο αυτές θεμελιώδεις αρχές συνδέεται η συγκεκριμένη δραστηριότητα. Διαπίστωσε ότι, κατ' αρχήν, η δραστηριότητα αυτή συνδέεται τόσο με τη μία όσο και την άλλη από τις θεμελιώδεις αυτές ελευθερίες. Στηριζόμενο σε σειρά προηγούμενων αποφάσεων, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, πρέπει να εξεταστεί σε ποιο βαθμό επηρεάζεται η άσκηση των συγκεκριμένων ελευθεριών και αν, υπό τις συνθήκες της υποθέσεως της κύριας δίκης, μία εξ αυτών επικρατεί της άλλης. Αν πράγματι αυτό συμβαίνει, τότε η εξέταση του συγκεκριμένου μέτρου γίνεται, κατ' αρχήν, σε σχέση με μία μόνο από τις δύο ελευθερίες. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Δικαστήριο έκρινε ότι το επίμαχο σύστημα αδειών επηρεάζει, κυρίως, την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών και ότι η προϋπόθεση μόνιμης εγκαταστάσεως συνιστά, στην πράξη, άρνηση εφαρμογής αυτής της αρχής. Αντιθέτως, οι περιορισμοί που ενδεχομένως συνεπάγεται ένα τέτοιο σύστημα ως προς την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων αποτελεί αναπόδραστη συνέπεια του περιορισμού που επιβλήθηκε στην παροχή υπηρεσιών.

Όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση, αξίζει να επισημανθούν τρεις υποθέσεις σχετικές με την ερμηνεία του κανονισμού 1408/71, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς και μη μισθωτούς εργαζόμενους και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί ⁽¹⁵⁾.

Πρώτον, όσον αφορά την καλούμενη «ελεύθερη κυκλοφορία των ασθενών», επισημαίνεται η σημαντική απόφαση που εκδόθηκε στις 16 Μαΐου 2006 επί της υποθέσεως *Watts* (C-372/04, Συλλογή 2006, σ. I-4325). Το Δικαστήριο εξέτασε στην υπόθεση αυτή το εθνικό σύστημα υγείας του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (*National Health Service*, στο εξής: NHS), σε σχέση με το άρθρο 22 του κανονισμού 1408/71 και το άρθρο 49 ΕΚ. Το άρθρο 22, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1408/71 προβλέπει ότι ο αρμόδιος ασφαλιστικός φορέας δεν έχει το δικαίωμα να μην επιτρέψει σε ασθενή να μεταβεί σε άλλο κράτος μέλος προς νοσηλεία (δηλαδή, στην πράξη, δεν έχει την ευχέρεια να μην του χορηγήσει το έντυπο E112) «εφόσον η θεραπεία αυτή δεν δύναται να του παρασχεθεί μέσα στα χρονικά όρια που είναι κανονικά αναγκαία για την παροχή της στο κράτος μέλος του τόπου κατοικίας του εάν ληφθεί υπόψη η τρέχουσα κατάσταση της υγείας του και η πιθανή εξέλιξη της ασθένειάς». Δεδομένου ότι η παρεχόμενη στο πλαίσιο του NHS νοσοκομειακή περίθαλψη είναι μεν δωρεάν, απαιτείται, όμως, μακρά περίοδος αναμονής στις περιπτώσεις λιγότερο επείγουσας νοσηλείας, ανέκυψε το ζήτημα κατά πόσον πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η περίοδος αναμονής στο κράτος κατοικίας, προκειμένου να εκτιμηθούν «τα χρονικά όρια που είναι κανονικά αναγκαία για την παροχή [θεραπείας]», στα οποία αναφέρεται το άρθρο 22 του ως άνω κανονισμού. Ως προς το ζήτημα αυτό, το Δικαστήριο, καίτοι αναγνώρισε το θεμιτό ενός συστήματος καταλόγων

⁽¹⁵⁾ Κανονισμός (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 118/97 του Συμβουλίου, της 2ας Δεκεμβρίου 1996 (ΕΕ 1997, L 28, σ. 1).

αναμονής, αποφάνθηκε ότι, για να μπορεί να αρνηθεί την παροχή εγκρίσεως για λόγο στηριζόμενο στον χρόνο αναμονής, ο αρμόδιος φορέας πρέπει να αποδείξει ότι ο χρόνος αναμονής δεν υπερβαίνει τον χρόνο αναμονής που κρίνεται εύλογος με βάση την αντικειμενική ιατρική αξιολόγηση των κλινικών αναγκών του ενδιαφερομένου και λαμβανομένης υπόψη της καταστάσεως της υγείας του, του ιστορικού του, της πιθανής εξελίξεως της ασθένειάς του, της εντάσεως του πόνου και/ή της φύσεως του προβλήματός του κατά τον χρόνο που ζητείται η έγκριση. Το Δικαστήριο προσέθεσε ότι ο καθορισμός του χρόνου αναμονής πρέπει να γίνεται κατά τρόπο ευέλικτο και δυναμικό, που να επιτρέπει την επανεκτίμηση του χρόνου αναμονής σε συνάρτηση με τυχόν επιδείνωση της καταστάσεως του ασθενούς. Όσον αφορά την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 49 ΕΚ έχει εφαρμογή σε περίπτωση κατά την οποία ένα πρόσωπο του οποίου η κατάσταση της υγείας απαιτεί την παροχή νοσοκομειακής περίθαλψης μεταβαίνει σε άλλο κράτος μέλος για να του παρασχεθούν οι σχετικές υπηρεσίες έναντι αμοιβής, χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί ο τρόπος λειτουργίας του εθνικού συστήματος στο οποίο υπάγεται το πρόσωπο αυτό και από το οποίο εν συνεχεία ζητεί την κάλυψη του κόστους των υπηρεσιών αυτών. Ακολούθως, επισήμανε ότι εθνικό σύστημα υγείας, όπως το NHS, το οποίο εξαρτά την κάλυψη του κόστους της νοσοκομειακής περίθαλψης σε άλλο κράτος μέλος από προηγούμενη έγκριση, ενώ η δωρεάν παροχή των υπηρεσιών στο πλαίσιο του συστήματος αυτού δεν εξαρτάται από τέτοια έγκριση, συνιστά κώλυμα στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών. Ο περιορισμός αυτός μπορεί, βεβαίως, να δικαιολογηθεί για λόγους προγραμματισμού διασφαλίζοντας επαρκή και διαρκή πρόσβαση σε ένα ισόρροπο φάσμα ποιοτικής νοσοκομειακής περίθαλψης, και διασφαλίζοντας, επίσης, τη συγκράτηση των εξόδων και την αποτροπή της σπατάλης, οικονομικών, τεχνικών και ανθρωπίνων πόρων. Απαιτείται επίσης, υπογράμμισε το Δικαστήριο, οι προϋποθέσεις χορηγήσεως τέτοιας εγκρίσεως να δικαιολογούνται από τους επιτακτικούς αυτούς λόγους και να ανταποκρίνονται στην αρχή της αναλογικότητας. Όσον αφορά τους καταλόγους αναμονής που προβλέπονται στο πλαίσιο του NHS, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι, όταν ο χρόνος αναμονής που καθορίζεται βάσει των καταλόγων αυτών υπερβαίνει, στη συγκεκριμένη ατομική περίπτωση, τον χρόνο αναμονής που κρίνεται αποδεκτός βάσει αντικειμενικής ιατρικής αξιολόγησής, ο αρμόδιος φορέας δεν μπορεί να αρνηθεί τη χορήγηση εγκρίσεως για λόγους που αντλούνται από την ύπαρξη καταλόγων αναμονής, την προβαλλόμενη ανατροπή της ιεραρχήσεως των προτεραιοτήτων σε συνάρτηση με τον βαθμό επείγοντος της κάθε περιπτώσεως, τη δωρεάν παροχή νοσοκομειακής περίθαλψης στο πλαίσιο του οικείου εθνικού συστήματος, την υποχρέωση για θέσπιση ειδικού μηχανισμού χρηματοδοτήσεως προκειμένου να καλυφθεί το κόστος της υποβολής σε θεραπεία σε άλλο κράτος μέλος, και/ή τη σύγκριση του κόστους της θεραπείας αυτής προς το κόστος εξίσου αποτελεσματικής θεραπείας που παρέχεται εντός του αρμοδίου κράτους μέλους. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε, σχετικώς, ότι, αν η περίθαλψη δεν μπορεί να παρασχεθεί εντός ευλόγου από ιατρικής απόψεως προθεσμίας, οι εθνικές αρχές πρέπει να προβλέπουν μηχανισμούς καλύψεως του κόστους της νοσοκομειακής περίθαλψης που παρέχεται εντός άλλων κρατών μελών.

Δεύτερον, στην απόφασή του επί της υποθέσεως *Acereda Herrera* (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2006, C-466/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε, προκειμένου περί της αναλήψεως ορισμένων εξόδων στα οποία υποβλήθηκε ασφαλισμένος του συστήματος κοινωνικής ασφαλίσεως κράτους μέλους, λόγω νοσοκομειακής περίθαλψής του σε άλλο κράτος μέλος, για την οποία είχε προηγουμένως λάβει άδεια από τον ασφαλιστικό του φορέα, ότι το άρθρο 22, παράγραφοι 1, στοιχείο γ',

και 2, καθώς και το άρθρο 36 του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε, δεν παρέχουν στον ασφαλισμένο δικαίωμα αποδόσεως από τον ασφαλιστικό του φορέα των εξόδων μετακίνησης, διαμονής και διατροφής στα οποία υποβλήθηκε στο έδαφος του άλλου κράτους μέλους ο ίδιος και το πρόσωπο που τον συνόδευσε, πλην των εξόδων διαμονής και διατροφής του ασφαλισμένου στο νοσηλευτικό ίδρυμα. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, σχετικώς, ότι η έννοια «παροχή εις χρήμα» του άρθρου 22, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του κανονισμού, περιλαμβάνει, πράγματι, τα έξοδα για τις καθαυτό ιατρικές υπηρεσίες, καθώς και τα άρρηκτα συνδεδεμένα προς αυτά έξοδα διαμονής και διατροφής στο νοσοκομείο και αποκλείει την ανάληψη, εκ μέρους του αρμόδιου φορέα, των παρεπομένων εξόδων, όπως των εξόδων μετακινήσεως, διαμονής και διατροφής στα οποία υποβλήθηκε στο έδαφος του άλλου κράτους μέλους ο ασφαλισμένος και το πρόσωπο που τον συνόδευσε.

Τέλος, στην απόφασή του επί της υποθέσεως *Nikula* (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2006, C-50/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), η οποία αφορούσε την καταβολή σε κράτος μέλος εισφορών κοινωνικής ασφαλίσεως για συντάξεις παρεχόμενες από τον φορέα άλλου κράτους μέλους, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 33, παράγραφος 1, του κανονισμού 1408/71, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό 118/97, δεν απαγορεύει, κατά τον καθορισμό της βάσεως υπολογισμού των ασφαλιστικών εισφορών ασθένειας που έχουν εφαρμογή στο κράτος μέλος κατοικίας του δικαιούχου συντάξεως καταβαλλομένης από φορείς αυτού του κράτους μέλους, το οποίο είναι αρμόδιο για τη χορήγηση παροχών βάσει του άρθρου 27 του εν λόγω κανονισμού, να περιλαμβάνονται στη βάση αυτή, πλην των συντάξεων που λαμβάνονται στο κράτος μέλος κατοικίας, οι καταβαλλόμενες από φορείς άλλου κράτους μέλους συντάξεις, στον βαθμό που οι εν λόγω εισφορές ασφαλίσεως δεν υπερβαίνουν το ποσό των συντάξεων που χορηγούνται στο κράτος μέλος κατοικίας. Εντούτοις, το άρθρο 39 ΕΚ απαγορεύει να λαμβάνεται υπόψη το ποσό των συντάξεων που καταβλήθηκαν από φορείς άλλου κράτους μέλους αν έχουν καταβληθεί στο άλλο αυτό κράτος μέλος εισφορές ασφαλίσεως επί εισοδημάτων προερχομένων από δραστηριότητα ασκηθείσα στο τελευταίο αυτό κράτος μέλος. Στους ενδιαφερόμενους εναπόκειται να αποδείξουν το ότι όντως καταβλήθηκαν οι προγενέστερες εισφορές ασφαλίσεως.

Θεωρήσεις, άσυλο και μετανάστευση

Κατόπιν προσφυγής κατά παραβάσεως που άσκησε η Επιτροπή κατά του Βασιλείου της Ισπανίας, λόγω της πρακτικής που ακολουθούσαν οι αρχές του κράτους μέλους αυτού αρνούμενες την είσοδο και τη χορήγηση θεωρήσεως σε υπηκόους τρίτων κρατών, συζύγους υπηκόου κράτους μέλους, απλώς και μόνον επειδή περιλαμβάνονται στον κατάλογο ανεπιθύμητων προσώπων του συστήματος πληροφοριών Σένγκεν (ΣΠΣ), το Δικαστήριο, με την απόφασή του επί της υποθέσεως *Επιτροπή κατά Ισπανίας* (απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2006, C-503/03, Συλλογή 2006, σ. I-1097), διευκρίνισε τις σχέσεις μεταξύ της Συμβάσεως Εφαρμογής της Συμφωνίας Σένγκεν (στο εξής: ΣΕΣΣ) και των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων. Αποφάνθηκε, επίσης, ως προς τη συμπεριφορά που πρέπει να επιδεικνύουν τα κράτη μέλη κατά την εφαρμογή του ΣΠΣ. Επί του πρώτου ζητήματος, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το γεγονός ότι μια διοικητική πρακτική είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της ΣΕΣΣ καθιστά δυνατή τη δικαιολόγηση της συμπεριφοράς των αρμοδίων εθνικών αρχών μόνον καθόσον η εφαρμογή των οικείων διατάξεων συμβιβάζεται με τους κοινοτικούς κανόνες που διέπουν

την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Σχετικώς, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι είναι σύμφωνη προς τη ΣΕΣΣ η εκ μέρους των κρατών μελών απαγόρευση, άνευ ετέρου, της εισόδου και της χορηγήσεως θεωρήσεως σε αλλοδαπό ο οποίος περιλαμβάνεται στον κατάλογο ανεπιθύμητων του Σένγκεν. Εντούτοις, στο μέτρο που ο αυτοματισμός αυτός της αρνήσεως που προβλέπει η ΣΕΣΣ δεν διακρίνει ανάλογα με το αν ο ενδιαφερόμενος αλλοδαπός είναι ή δεν είναι σύζυγος υπηκόου κράτους μέλους, έπρεπε να εξεταστεί αν η συμπεριφορά των ισπανικών αρχών ήταν σύμφωνη με τους κανόνες περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, ιδίως με τους κανόνες της οδηγίας 64/221 ⁽¹⁶⁾. Ειδικότερα, το Δικαστήριο έκρινε ότι η αναγραφή στον κατάλογο ανεπιθύμητων του ΣΠΣ συνιστά ασφαλώς ένδειξη περί της υπάρξεως λόγου που δικαιολογεί την απαγόρευση εισόδου στον χώρο του Σένγκεν. Εντούτοις, η ένδειξη αυτή πρέπει να ενισχύεται από πληροφορίες που να επιβεβαιώνουν, εκ των προτέρων, ότι η παρουσία του ενδιαφερομένου στον χώρο Σένγκεν συνιστά πραγματική, ενεστώσα και επαρκώς σοβαρή απειλή, θίγουσα θεμελιώδες συμφέρον της κοινωνίας. Το Δικαστήριο υπογράμμισε, επίσης, ότι στο πλαίσιο της εξετάσεως αυτής το κράτος που συμβουλευεται το ΣΠΣ οφείλει να λαμβάνει υπόψη προσηκόντως τα στοιχεία που παρέχει το κράτος που προέβη στην καταχώριση, το οποίο επίσης υποχρεούται να θέτει στη διάθεση του πρώτου κράτους τις συμπληρωματικές πληροφορίες που θα του επιτρέψουν να εκτιμήσει συγκεκριμένα το μέγεθος της απειλής την οποία το καταχωρισθέν πρόσωπο μπορεί να συνιστά.

Στην υπόθεση *Bot* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-241/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 20, παράγραφος 1, της ΣΕΣΣ ⁽¹⁷⁾, το οποίο προβλέπει ότι οι αλλοδαποί οι μη υποκείμενοι στην υποχρέωση θεωρήσεως μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα στο έδαφος των συμβαλλομένων μερών επί τρεις μήνες κατ' ανώτατο όριο, εντός περιόδου έξι μηνών από την ημερομηνία της πρώτης εισόδου, εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις εισόδου που προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 1, στοιχεία α', γ', δ' και ε' της συμβάσεως αυτής, απαντώντας σε προδικαστικό ερώτημα του Conseil d'État (Γαλλία) το οποίο εκδίκαζε υπόθεση Ρουμάνου υπηκόου, πράγματι απαλλασσόμενου από την υποχρέωση θεωρήσεως, ο οποίος, κατόπιν αλληπαλλήλων παραμονών εντός του χώρου Σένγκεν, συνολικής διάρκειας ανώτερης των τριών μηνών εντός περιόδου έξι μηνών από την πρώτη του είσοδο στον χώρο αυτό, εισήλθε εκ νέου σ' αυτόν μετά την πάροδο της αρχικής εξαμήνης περιόδου και υπέστη έλεγχο προτού παρέλθουν τρεις μήνες από τη νέα του αυτή είσοδο.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, της ΣΕΣΣ έχει την έννοια ότι ο όρος «πρώτη είσοδος» της διατάξεως αυτής αφορά, εκτός από την πρώτη είσοδο στο έδαφος χωρών συμβαλλομένων στη συμφωνία Σένγκεν, την πρώτη μεταγενέστερη είσοδο στον χώρο αυτό μετά την πάροδο εξαμήνου που ξεκινά από την πρώτη γενικά είσοδο, καθώς και οποιαδήποτε μεταγενέστερη είσοδο μετά την πάροδο κάθε νέου εξαμήνου που ξεκινά από την ημερομηνία της προηγούμενης πρώτης εισόδου.

⁽¹⁶⁾ Οδηγία 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας (ΕΕ 1964, 56, σ. 850).

⁽¹⁷⁾ Σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν, της 14ης Ιουνίου 1985, μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19).

Στην υπόθεση *Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου* (απόφαση της 27ης Ιουνίου 2006, C-540/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο απέρριψε προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στρεφόμενη κατά του άρθρου 4, παράγραφοι 1, τελευταίο εδάφιο, 6 και 8 της οδηγίας 2003/86, περί οικογενειακής συνένωσης⁽¹⁸⁾. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, αντιθέτως προς όσα υποστήριζε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι διατάξεις αυτές, οι οποίες προβλέπουν, αντιστοίχως, ότι τα κράτη μέλη επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, σύμφωνα με τις διατάξεις της οδηγίας, ιδίως των ανήλικων τέκνων, συμπεριλαμβανομένων των θετών τέκνων, του συντηρούντος και του/της συζύγου του, καθώς και των ανήλικων τέκνων του συντηρούντος ή του συζύγου του, όταν ο γονέας έχει την επιμέλεια και την ευθύνη συντηρήσεως των τέκνων, καθώς και ότι τα κράτη μέλη μπορούν να απαιτήσουν να έχει διαμείνει ο συντηρών νόμιμα στην επικράτειά τους για διάστημα το οποίο να μην υπερβαίνει τα δύο έτη, προτού επιτραπεί στα μέλη της οικογένειάς του/της να επανενωθούν μαζί του, σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει η κοινοτική έννομη τάξη. Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο εξέτασε τις προσβαλλόμενες διατάξεις σε σχέση με την αρχή του σεβασμού της οικογενειακής ζωής, την οποία θέτει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων των Ανθρώπου, η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού και ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων η προκήρυξη του οποίου έγινε επισήμως στη Νίκαια το έτος 2000⁽¹⁹⁾, υπογραμμίζοντας ότι τα νομοθετικά αυτά κείμενα δεν γεννούν υπέρ των μελών της οικογένειας δικαίωμα εισόδου και διαμονής στο έδαφος κράτους και δεν δύναται να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι περιορίζουν την εξουσία εκτιμήσεως που διαθέτουν τα κράτη κατά την εξέταση των αιτήσεων οικογενειακής επανένωσης. Το Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα που είχε διατυπώσει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, επιβεβαιώνοντας, κατόπιν εξετάσεως, ότι, με τον τρόπο που είναι διατυπωμένες, οι παρεκκλίσεις που προβλέπουν οι προσβαλλόμενες διατάξεις δεν μπορούν να θεωρηθούν αντίθετες προς το θεμελιώδες δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής, προς την υποχρέωση συνεκτιμήσεως του υπέρτατου συμφέροντος του παιδιού ή προς την αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω ηλικίας, ούτε αυτές καθεαυτές ούτε καθόσον επιτρέπουν ρητώς ή σιωπηρώς στα κράτη μέλη να ενεργούν κατ' αυτόν τον τρόπο.

Κανόνες περί ανταγωνισμού

Η σχετική με τον τομέα αυτό νομολογία θα εκτεθεί διακρινόμενη σε εκείνη που αφορά τους εφαρμοστέους επί των επιχειρήσεων κανόνες και σε εκείνη που αφορά τις κρατικές ενισχύσεις.

Όσον αφορά τους εφαρμοστέους επί των επιχειρήσεων κανόνες, 13 αποφάσεις παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Μια πρώτη απόφαση που αξίζει να επισημανθεί είναι αυτή που συμπληρώνει τον ορισμό της έννοιας της επιχειρήσεως, βάσει του οποίου οριοθετείται το πεδίο εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού. Στην υπόθεση *FENIN κατά Επιτροπής* (απόφαση της 11ης Ιουλίου

⁽¹⁸⁾ Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 2003, σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης (ΕΕ L 251, σ. 12).

⁽¹⁹⁾ Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ 2000, C 364, σ. 1).

2006, C-205/03 P, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), αφού υπενθύμισε ότι η έννοια αυτή περιλαμβάνει, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού, κάθε φορέα που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδοτήσεώς του, το Δικαστήριο, πράγματι, διευκρίνισε σχετικώς ότι η δραστηριότητα προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών σε συγκεκριμένη αγορά συνιστά το στοιχείο που χαρακτηρίζει την έννοια της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε, προκειμένου να εκτιμηθεί η φύση αυτής, δεν χρειάζεται να διαχωριστεί η δραστηριότητα αγοράς ενός προϊόντος από τη μεταγενέστερη χρήση αυτού και ότι ο οικονομικός ή μη χαρακτήρας της μεταγενέστερης χρήσεως του αγορασθέντος προϊόντος προσδιορίζει κατ' ανάγκη τον χαρακτήρα της δραστηριότητας αγοράς.

Σε τρεις άλλες αποφάσεις, το Δικαστήριο επιβεβαίωσε, διευκρινίζοντάς τα, ορισμένα στοιχεία του ορισμού της έννοιας της περιορίζουσας τον ανταγωνισμό συμφωνίας, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 81 ΕΚ. Στην υπόθεση *General Motors* (απόφαση της 6ης Απριλίου 2006, C-551/03, Συλλογή 2006, σ. I-3173), επιλαμβανόμενο αναιρέσεως ασκηθείσας από την ως άνω επιχείρηση κατασκευής αυτοκινήτων κατά της απόφασης του Πρωτοδικείου της 21ης Οκτωβρίου 2003, T-368/00, *General Motors Nederland και Opel Nederland κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2006, σ. II-4491), το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι μια συμφωνία μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει περιοριστικό αντικείμενο ακόμα και αν δεν έχει ως αποκλειστικό στόχο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, αλλά επιδιώκει άλλους θεμιτούς σκοπούς, και ότι, προκειμένου να προσδιοριστεί αν επιδιώκει έναν τέτοιο σκοπό, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όχι μόνον η διατύπωση, αλλά και άλλοι παράγοντες, όπως είναι οι σκοποί που επιδιώκονται με τη συμφωνία καθεαυτή, υπό το φως μάλιστα του όλου οικονομικού και νομικού πλαισίου. Προς τούτο, αποφάνθηκε ότι συμφωνία διανομής έχει περιοριστικό σκοπό κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ αν εκφράζει σαφώς τη βούληση μεταχείρισης των πωλήσεων προς εξαγωγή με λιγότερο ευνοϊκό τρόπο απ' ό,τι των εγχώριων πωλήσεων και οδηγεί έτσι σε στεγανοποίηση της σχετικής αγοράς, υπογραμμίζοντας ότι ένας τέτοιος σκοπός μπορεί να επιτευχθεί όχι μόνο μέσω άμεσων περιορισμών των εξαγωγών, αλλά και μέσω έμμεσων μέτρων, όπως είναι η εφαρμογή από έναν προμηθευτή αυτοκινήτων οχημάτων, στο πλαίσιο συμβάσεων αντιπροσωπείας, πολιτικής αποκλεισμού των προς εξαγωγή πωλήσεων από το σύστημα πριμοδοτήσεων που χορηγούνται στους αντιπροσώπους, εφόσον τα μέτρα αυτά επηρεάζουν τους οικονομικούς όρους των σχετικών πράξεων. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, επίσης, ότι, καίτοι η απόδειξη του ότι τα μέρη μιας συμφωνίας είχαν την πρόθεση περιορισμού του ανταγωνισμού δεν αποτελεί αναγκαίο στοιχείο της εξακριβώσεως του αν η συμφωνία αυτή αποσκοπεί σε τέτοιο περιορισμό, εντούτοις, τίποτε δεν εμποδίζει την Επιτροπή ή τα κοινοτικά δικαστήρια να λαμβάνουν υπόψη την πρόθεση αυτή. Τέλος, σύμφωνα με πάγια νομολογία του, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, ότι, για να εξακριβωθεί αν μια συμφωνία πρέπει να θεωρηθεί ως απαγορευόμενη λόγω του ότι έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του ανταγωνισμού, πρέπει να εξεταστεί η λειτουργία του ανταγωνισμού εντός του πραγματικού πλαισίου όπου θα διεξαγόταν αν δεν υπήρχε η επίμαχη συμφωνία και ότι, επομένως, σε περίπτωση εφαρμογής από έναν προμηθευτή αυτοκινήτων οχημάτων, στο πλαίσιο συμβάσεων αντιπροσωπείας, πολιτικής αποκλεισμού των προς εξαγωγή πωλήσεων από το σύστημα των πριμοδοτήσεων που χορηγούνται στους αντιπροσώπους, πρέπει να εξεταστεί πώς θα είχαν συμπεριφερθεί οι αντιπρόσωποι αυτοί και πώς θα είχε διαμορφωθεί ο ανταγωνισμός στην υπό εξέταση αγορά εάν δεν είχαν αποκλειστεί από την πολιτική πριμοδοτήσεων οι πωλήσεις προς εξαγωγή. Στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Volkswagen* (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, C-74/04 P, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη

στη Συλλογή), εξετάζοντας αναίρεση ασκηθείσα από την Επιτροπή κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 3ης Δεκεμβρίου 2003, T-208/01, *Volkswagen κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2006, σ. II-141), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, για να αποτελεί μία κατά τα φαινόμενα μονομερής πράξη ή συμπεριφορά συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, αρκεί να συνιστά αυτή έκφραση της συμπτώσεως βουλήσεων δύο τουλάχιστον μερών, ενώ η μορφή με την οποία εκδηλώνεται η σύμπτωση αυτή δεν αποτελεί καθοριστικό παράγοντα. Ειδικότερα, το Δικαστήριο διευκρίνισε, σχετικώς, ότι, καίτοι η σύσταση την οποία απευθύνει ένας κατασκευαστής αυτοκινήτων στους συμβεβλημένους διανομείς του δεν αποτελεί μονομερή πράξη, αλλά συμφωνία κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, όταν αυτή εντάσσεται σε ένα πλαίσιο διαρκών εμπορικών σχέσεων διεπομένων από προϋφιστάμενη γενική συμφωνία, εντούτοις, αυτό δεν σημαίνει ότι όλες οι συστάσεις τις οποίες απευθύνει ένας κατασκευαστής αυτοκινήτων στους αντιπροσώπους του αποτελούν συμφωνίες κατά την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ και ότι η Επιτροπή απαλλάσσεται από την υποχρέωση να αποδείξει τη σύμπτωση των βουλήσεων των μερών της συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπεύσεως σε μία εκάστη των περιπτώσεων. Κατά το Δικαστήριο, η βούληση των μερών μπορεί να συνάγεται τόσο από ρήτρες της οικείας συμβάσεως εμπορικής αντιπροσωπεύσεως όσο και από τη συμπεριφορά των μερών και, ιδίως, από ενδεχόμενη σιωπηρή συναίνεση των αντιπροσώπων στη σύσταση που απευθύνει ο κατασκευαστής. Σ' έναν εντελώς άλλον τομέα, με την απόφασή του επί της υποθέσεως *Meca-Medina και Majcen κατά Επιτροπής* (απόφαση της 18ης Ιουλίου 2006, C-519/04 P, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), αποφαινόμενο επί αναίρεσεως ασκηθείσας κατά της αποφάσεως του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2004, T-313/02, *Meca-Medina και Majcen κατά Επιτροπής* (Συλλογή 2006, σ. II-3291), το Δικαστήριο, τέλος, έκρινε, αφού προηγουμένως υπογράμμισε ότι το γεγονός και μόνον ότι ένας κανόνας έχει αμιγώς αθλητικό χαρακτήρα δεν έχει ως αποτέλεσμα ότι ο ασκών τη δραστηριότητα που διέπεται από τον κανόνα αυτό ή ο οργανισμός ο οποίος τον θέσπισε εκφεύγει από το πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης, ιδίως δε από τους κανόνες περί ανταγωνισμού, ότι, καίτοι μια κανονιστική ρύθμιση για την καταστολή του φαινομένου της φαρμακοδιεγέρσεως πρέπει να θεωρηθεί ως απόφαση ενώσεως επιχειρήσεων περιορίζουσα την ελευθερία δράσεως των προσώπων στα οποία αναφέρεται, δεν μπορεί, εντούτοις, να συνιστά κατ' ανάγκη περιορισμό του ανταγωνισμού ασυμβίβαστο με την κοινή αγορά κατά την έννοια του άρθρου 81 ΕΚ, εφόσον δικαιολογείται από θεμιτό σκοπό. Κατά το Δικαστήριο, ένας τέτοιος περιορισμός είναι συμφυής με την οργάνωση και την καλή εξέλιξη των αθλητικών αγώνων και αποβλέπει ακριβώς στο να διασφαλίζει την άμιλλα μεταξύ των αθλητών. Πάντως, δεχόμενο ότι ο κατασταλτικός χαρακτήρας της επίδικης κανονιστικής ρυθμίσεως για την καταστολή της φαρμακοδιεγέρσεως και η αυστηρότητα των εφαρμοζομένων κυρώσεων σε περίπτωση παραβάσεώς της είναι ικανές να αναπτύξουν αρνητικά αποτελέσματα επί του ανταγωνισμού, διότι αυτές θα μπορούσαν, σε περίπτωση κατά την οποία οι κυρώσεις αυτές θα αποδεικνύονταν τελικά αβάσιμες, να οδηγήσουν στον αδικαιολόγητο αποκλεισμό του αθλητή από τους αγώνες και, επομένως, να νοθεύσουν τους όρους ασκήσεως της εν λόγω δραστηριότητας, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, για να μην εμπέσουν στην απαγόρευση του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, οι περιορισμοί που επιβάλλει η κανονιστική αυτή ρύθμιση πρέπει να περιορίζονται σε εκείνο που είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της καλής διοργανώσεως των αθλητικών αγώνων.

Αξίζει, επίσης, να επισημανθούν τρεις ακόμα αποφάσεις σχετικές με την εκ μέρους του Δικαστηρίου εφαρμογή των ουσιαστικών κανόνων ανταγωνισμού. Στις συνεκδικασθείσες

υποθέσεις C-94/04 και C-202/04, *Cipolla* κ.λπ. (απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), αποφαινόμενο επί αιτήσεων εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως που είχαν, αντιστοίχως, υποβάλει το Corte d'appello di Torino (Ιταλία) και το Tribunale di Roma (Ιταλία), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα άρθρα 10 ΕΚ, 81 ΕΚ και 82 ΕΚ δεν απαγορεύουν τη λήψη από κράτος μέλος μέτρου κανονιστικού χαρακτήρα με το οποίο εγκρίνεται, βάσει σχεδίου που κατάρτισε επαγγελματική ένωση δικηγόρων, πίνακας αμοιβών περί καθορισμού κατωτάτου ορίου των αμοιβών των μελών του δικηγορικού συλλόγου, από τον οποίο δεν χωρεί, κατ' αρχήν, παρέκκλιση τόσο προκειμένου περί υπηρεσιών που παρέχονται αποκλειστικά από τα μέλη αυτά όσο και προκειμένου περί υπηρεσιών, όπως οι εξωδικαστικές, οι οποίες μπορούν να παρέχονται επίσης από οποιονδήποτε άλλον επαγγελματία μη υποκείμενο στον εν λόγω πίνακα αμοιβών. Πάντως, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι κανονιστική ρύθμιση η οποία απαγορεύει απολύτως την παρέκκλιση, βάσει συμβάσεως, από τις κατώτατες αμοιβές που καθορίζει ο πίνακας αμοιβών δικηγόρων για παροχή υπηρεσιών, οι οποίες, αφενός, αφορούν την ενώπιον δικαστηρίου εκπροσώπηση και, αφετέρου, παρέχονται αποκλειστικώς από δικηγόρους συνιστά περιορισμό της κατά το άρθρο 49 ΕΚ ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, απόκειται δε στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν μια τέτοια κανονιστική ρύθμιση, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων λεπτομερειών εφαρμογής της, ανταποκρίνεται πράγματι στους δυνάμενους να τη δικαιολογήσουν σκοπούς της προστασίας των καταναλωτών και της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης και αν οι περιορισμοί που συνεπάγεται είναι δυσανάλογοι σε σχέση με τους σκοπούς αυτούς. Τέλος, στην υπόθεση C-125/05, *Vulcan Silkeborg* (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-376/05 και C-377/05, *A. Brünsteiner* (απόφαση της 5ης Δεκεμβρίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), αποφαινόμενο, επίσης, επί αιτήσεως εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως, το Δικαστήριο διευκρίνισε, για πρώτη φορά, ζητήματα συνδεόμενα αναπόσπαστα με την εφαρμογή του κανονισμού της απαλλαγής κατά κατηγορίες στον τομέα του αυτοκινήτου, τον κανονισμό 1400/2002 ⁽²⁰⁾, τον οποίο για πρώτη φορά είχε την ευκαιρία να ερμηνεύσει. Στις υποθέσεις αυτές, το Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι η θέση σε ισχύ του κανονισμού 1400/2002 αφεαυτής δεν καθιστούσε αναγκαία την αναδιοργάνωση του δικτύου διανομής ενός προμηθευτή, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, του κανονισμού 1475/95 ⁽²¹⁾, εντούτοις η θέση σε ισχύ αυτού του κανονισμού μπορούσε, σε συνάρτηση με τη συγκεκριμένη οργάνωση του δικτύου διανομής του κάθε προμηθευτή, να δημιουργήσει την ανάγκη για μεταβολές τέτοιας σπουδαιότητας ώστε να συνιστούν πράγματι αναδιοργάνωση του εν λόγω δικτύου κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, καθώς και ότι απόκειται στα εθνικά δικαστήρια και τα διαιτητικά όργανα να εκτιμούν αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, βάσει όλων των συγκεκριμένων στοιχείων της διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί. Στις προαναφερθείσες συνεκδικασθείσες υποθέσεις *A. Brünsteiner*, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, ότι το άρθρο 4 του κανονισμού 1400/2002 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, μετά την παρέλευση της μεταβατικής περιόδου του άρθρου 10, η προβλεπόμενη στον εν λόγω κανονισμό απαλλαγή κατά κατηγορία δεν

⁽²⁰⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 1400/2002 της Επιτροπής, της 31ης Ιουλίου 2002, για την εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες κάθετων συμφωνιών και εναρμονισμένων πρακτικών στον τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας (ΕΕ L 203, σ. 30).

⁽²¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 1475/95 της Επιτροπής, της 28ης Ιουνίου 1995, σχετικά με την εφαρμογή του άρθρου 85, παράγραφος 3, της Συνθήκης σε ορισμένες κατηγορίες συμφωνιών διανομής, πώλησης και εξυπηρέτησης μετά την πώληση αυτοκινήτων οχημάτων (ΕΕ L 145, σ. 25).

ισχύει για τις συμβάσεις που πληρούσαν μεν τις προϋποθέσεις περί απαλλαγής κατά κατηγορία του κανονισμού 1475/95, πλην όμως είχαν ως αντικείμενο τουλάχιστον έναν από τους απαριθμούμενους στο εν λόγω άρθρο 4 περιορισμούς ιδιαίτερης σοβαρότητας, με συνέπεια το σύνολο των περιλαμβανόμενων σε παρόμοιες συμβάσεις περιοριστικών του ανταγωνισμού ρητρών να μπορεί να απαγορευθεί δυνάμει του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, εφόσον δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις χορηγήσεως απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Το Δικαστήριο διευκρίνισε, σχετικώς, ότι οι συνέπειες της απαγορεύσεως των ασυμβίβαστων προς το άρθρο 81 ΕΚ συμβατικών ρητρών επί των λοιπών στοιχείων της συμφωνίας ή επί των άλλων υποχρεώσεων που απορρέουν από αυτή δεν αφορούν το κοινοτικό δίκαιο και ότι στον εθνικό δικαστή εναπόκειται να εκτιμήσει, βάσει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, τη σημασία και τις συνέπειες μιας ενδεχόμενης απαγορεύσεως ορισμένων ρητρών για το σύνολο των συμβατικών σχέσεων.

Οι λοιπές αποφάσεις που αξίζει να επισημανθούν όσον αφορά την εκ μέρους του Δικαστηρίου εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού άπτονται περισσότερο ζητημάτων σχετικών με τη συγκεκριμένη εφαρμογή των κανόνων αυτών.

Οι αποφάσεις αυτές θίγουν, κυρίως, ζητήματα διαδικασίας και ζητήματα σχετικά με τις αποδείξεις. Στις υποθέσεις C-105/04 P, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied κατά Επιτροπής* (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) και C-113/04 P, *Technische Uni κατά Επιτροπής* (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε, αφού προηγουμένως υπογράμμισε ότι η τήρηση μιας εύλογης προθεσμίας στις διοικητικές διαδικασίες σχετικά με την πολιτική ανταγωνισμού αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου της οποίας τον σεβασμό εξασφαλίζει ο κοινοτικός δικαστής, ότι η διαπίστωση της υπερβολικής διάρκειας της διαδικασίας, μη οφειλόμενη στις οικείες επιχειρήσεις, δεν αρκεί για την ακύρωση, λόγω παραβιάσεως της ως άνω αρχής, της αποφάσεως περί διαπιστώσεως παραβάσεως, παρά μόνον αν η διάρκεια αυτή, θίγοντας τα δικαιώματα άμυνας των επιχειρήσεων, επηρέασε την έκβαση της διαδικασίας. Υπογράμμισε, επίσης, ότι η εξέταση του ενδεχομένου εμποδίου για την άσκηση των δικαιωμάτων άμυνας δεν πρέπει να περιοριστεί μόνο στο δεύτερο στάδιο, αλλά πρέπει να επεκταθεί και στο στάδιο το προγενέστερο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων και, ειδικότερα, να εξεταστεί αν η υπερβολική της διάρκεια επηρέασε τις μελλοντικές δυνατότητες άμυνας των οικείων επιχειρήσεων. Στις δύο αυτές υποθέσεις, το Δικαστήριο, αφετέρου, αποφάνθηκε, στηριζόμενο στην προγενέστερη νομολογία του κατά την οποία η ύπαρξη μιας πρακτικής ή μιας αντίθετης προς τον ανταγωνισμό συμφωνίας πρέπει, στις περισσότερες περιπτώσεις, να συνάγεται από ορισμένες συμπτώσεις και ορισμένα στοιχεία που, λαμβανόμενα από κοινού υπόψη, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης συνεπούς εξηγήσεως, την απόδειξη μιας παραβάσεως των κανόνων ανταγωνισμού, ότι το γεγονός ότι δεν προσκομίστηκε απόδειξη περί της υπάρξεως διαρκούς παραβάσεως για ορισμένα χρονικά διαστήματα δεν εμποδίζει να θεωρηθεί ότι η παράβαση διαπράχθηκε επί μια συνολική περίοδο μεγαλύτερη από τα διαστήματα αυτά, όταν η διαπίστωση αυτή στηρίζεται σε αντικειμενικά και συγκλίνοντα στοιχεία. Τέλος, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, όταν οι διάφορες πράξεις εντάσσονται σε ένα «συνολικό σχέδιο», λόγω του πανομοιότυπου αντικειμένου τους που συνίσταται στη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή δικαιούται να καταλογίσει την ευθύνη για τις πράξεις αυτές αναλόγως της συμμετοχής στην παράβαση η οποία λαμβάνεται υπόψη στο σύνολό της και ότι ο

συνυπολογισμός των συγκεκριμένων αποτελεσμάτων τέτοιων πράξεων είναι περιττός όταν προκύπτει ότι οι πράξεις αυτές έχουν ως αντικείμενο να παρακωλύσουν, να περιορίσουν ή να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό εντός της εσωτερικής αγοράς. Στην προαναφερθείσα υπόθεση *Technische Unie κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο, εξάλλου, υπενθύμισε την πάγια νομολογία του κατά την οποία αρκεί να αποδείξει η Επιτροπή ότι μια επιχείρηση έλαβε μέρος σε συναντήσεις κατά τις οποίες συνήφθησαν συμφωνίες που περιορίζουν τον ανταγωνισμό, χωρίς να αντιταχθεί εμφανώς σε αυτές, για να θεωρηθεί ότι απέδειξε επαρκώς κατά νόμον τη συμμετοχή της επιχειρήσεως αυτής στη σύμπραξη και ότι, κατά συνέπεια, αν αποδειχθεί ότι μια επιχείρηση έλαβε μέρος σε τέτοιες συναντήσεις, σε αυτήν απόκειται να προβάλει στοιχεία ικανά να στοιχειοθετήσουν ότι η συμμετοχή της ουδόλως απέβλεπε σε περιορισμό του ανταγωνισμού, αποδεικνύοντας ότι είχε δηλώσει στους ανταγωνιστές της ότι μετέχει στις συναντήσεις αυτές υπό διαφορετικό πρίσμα από το δικό τους.

Τρεις ακόμη αποφάσεις αξίζει να επισημανθούν διότι συμπληρώνουν τη νομολογία του Δικαστηρίου στον τομέα των προστίμων. Σε δύο εξ αυτών το Δικαστήριο για πρώτη φορά αποφάνθηκε επί του ζητήματος του πεδίου εφαρμογής της αρχής *non bis in idem*, όσον αφορά καταστάσεις στις οποίες εμπλέκονται αρχές τρίτου κράτους, δυνάμει της εξουσίας επιβολής κυρώσεων που έχουν βάσει του εφαρμοστέου εντός της επικρατείας τους δικαίου περί ανταγωνισμού. Στις υποθέσεις C-289/04 P, *Showa Denko κατά Επιτροπής* (απόφαση της 29ης Ιουνίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) και C-308/04 P, *SGL Carbon κατά Επιτροπής* (απόφαση της 29ης Ιουνίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο, πράγματι, αποφάνθηκε, αφού προηγουμένως υπογράμμισε για μια ακόμη φορά ότι η αρχή *non bis in idem*, η οποία απορρέει από το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 7 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου της οποίας την τήρηση εξασφαλίζει ο δικαστής, ότι η αρχή αυτή δεν έχει εφαρμογή σε καταστάσεις όπου οι έννομες τάξεις και οι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό αρχές τρίτων κρατών έχουν εμπλακεί στο πλαίσιο ασκήσεως των δικών τους αρμοδιοτήτων. Πράγματι, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι όταν η Επιτροπή επιβάλλει κυρώσεις για την παράνομη συμπεριφορά μιας επιχειρήσεως, ακόμη και αν η συμπεριφορά αυτή ανάγεται σε σύμπραξη διεθνούς χαρακτήρα, σκοπό έχει να διαφυλάξει τον ελεύθερο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς, ο οποίος, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ΕΚ, αποτελεί βασικό σκοπό της Κοινότητας, και ότι, κατά συνέπεια, λόγω της ιδιαιτερότητας του εννόμου αγαθού το οποίο προστατεύεται σε κοινοτικό επίπεδο, οι εκτιμήσεις στις οποίες προβαίνει η Επιτροπή, ασκώντας τις αρμοδιότητές της στον σχετικό τομέα, μπορεί να αποκλίνουν σημαντικά από τις εκτιμήσεις στις οποίες προβαίνουν οι αρχές τρίτων κρατών. Στην προέκταση του συλλογισμού του αυτού, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, ότι επιχειρήματα αντλούμενα από πρόστιμα που έχουν επιβληθεί από τις αρχές τρίτου κράτους μέλους λαμβάνονται υπόψη μόνο στο πλαίσιο της διακριτικής εξουσίας που έχει η Επιτροπή όσον αφορά τον καθορισμό των προστίμων για παραβάσεις του κοινοτικού δικαίου περί ανταγωνισμού και ότι δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο να λάβει υπόψη η Επιτροπή πρόστιμα που έχουν προηγουμένως επιβληθεί από τις αρχές τρίτων κρατών, για λόγους αναλογικότητας ή επιείκειας, χωρίς όμως να υπέχει μια τέτοια υποχρέωση.

Στο πλαίσιο πάντοτε της εξετάσεως των δύο αυτών υποθέσεων, καθώς και της υποθέσεως C-301/04 P, *Επιτροπή κατά SGL Carbon AG* (απόφαση της 29ης Ιουνίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο, αφετέρου, διευκρίνισε ορισμένες από

τις αρχές που διατύπωσε με τη νομολογία του τη σχετική με τα πρόστιμα. Στην προαναφερθείσα υπόθεση *SGL Carbon κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο, πρώτον, υπογράμμισε ότι η Επιτροπή μπορούσε, εφαρμόζοντας τις κατευθυντήριες γραμμές που η ίδια είχε διατυπώσει για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε περιπτώσεις παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού⁽²²⁾, να χρησιμοποιήσει μέθοδο υπολογισμού λαμβάνοντας υπόψη διάφορα στοιχεία ευελιξίας και τηρώντας το σχετικό με τον κύκλο εργασιών όριο που θέτει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17⁽²³⁾. Το Δικαστήριο επανέλαβε, επίσης, την πάγια νομολογία του κατά την οποία το γεγονός ότι κατά τον καθορισμό του προστίμου λαμβάνονται υπόψη οι επιβαρυντικές περιστάσεις συνάδει με την αποστολή της Επιτροπής να διασφαλίζει ομοιομορφία στον τρόπο που αντιμετωπίζεται η συμπεριφορά των επιχειρήσεων με βάση τους κανόνες του ανταγωνισμού. Αντιθέτως, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου που επιβάλλει σε επιχείρηση να λάβει υπόψη τη ζημιογόνο οικονομική της κατάσταση, καθόσον η αναγνώριση μιας τέτοιας υποχρεώσεως θα είχε ως αποτέλεσμα την παροχή αδικαιολόγητου ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στις λιγότερο προσαρμοσμένες προς τις συνθήκες της αγοράς επιχειρήσεις. Το Δικαστήριο με την απόφασή του επί της υποθέσεως αυτής επιβεβαίωσε, επίσης, ότι μόνον το τελικό ποσό του επιβληθέντος προστίμου, λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού, πρέπει να τηρεί το ανώτατο όριο του 10 % που προβλέπει το άρθρο 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και ότι το άρθρο αυτό, κατά συνέπεια, δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να καταλήξει, στα διάφορα στάδια του υπολογισμού, σε ενδιάμεσο ποσό ανώτερο του ορίου αυτού, αρκεί το τελικό ποσό του επιβληθέντος προστίμου να μην υπερβαίνει το ως άνω όριο. Τέλος, στην προέκταση της νομολογίας του κατά την οποία στις εξουσίες που η Επιτροπή έχει βάσει του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 περιλαμβάνονται η εξουσία να καθορίζει την ημερομηνία κατά την οποία είναι καταβλητέα τα πρόστιμα και την ημερομηνία από την οποία αρχίζουν να τρέχουν οι τόκοι, καθώς και η εξουσία να καθορίζει τόσο το επιτόκιο των τόκων αυτών όσο και τα της εφαρμογής της αποφάσεώς της, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η Επιτροπή έχει δικαίωμα να καθορίζει ένα σημείο αναφοράς υψηλότερο από το επιτόκιο της αγοράς, όπως προσφέρεται στον μέσο επιχειρηματία που ζητεί δάνειο, κατά το μέρος που είναι αναγκαίο για να αποθαρρυνθεί η παρελκυστική συμπεριφορά όσον αφορά την πληρωμή του προστίμου. Στην προαναφερθείσα υπόθεση *Επιτροπή κατά SGL Carbon AG*, το Δικαστήριο προέβη σε εφαρμογή της νομολογίας του κατά την οποία μείωση βάσει της ανακοινώσεως περί συνεργασίας⁽²⁴⁾ μπορεί να δικαιολογηθεί μόνον όταν τα πληροφοριακά στοιχεία που δόθηκαν και, γενικότερα, η συμπεριφορά της σχετικής επιχειρήσεως θα μπορούσαν να θεωρηθούν απόδειξη πραγματικού πνεύματος συνεργασίας από πλευράς της, αποφαινόμενο ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ως εκδήλωση πνεύματος συνεργασίας η συμπεριφορά μιας επιχειρήσεως η οποία, μολονότι δεν ήταν υποχρεωμένη να απαντήσει στην ερώτηση της Επιτροπής, απάντησε με ελλιπή και παραπλανητικό τρόπο στην ερώτηση αυτή. Επίσης, στην προαναφερθείσα υπόθεση *Showa Denko κατά Επιτροπής*, το Δικαστήριο υπενθύμισε, επίσης, ότι το επιβαλλόμενο σε

(22) Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των επιβληθέντων κατ'εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΧ προστίμων» (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3).

(23) Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ 1962, 13, σ. 204).

(24) Ανακοίνωση σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (ΕΕ 1996, C 207, σ. 4).

επιχείρηση πρόστιμο για παράβαση κανόνων ανταγωνισμού μπορεί να υπολογίζεται με την εφαρμογή αποτρεπτικού συντελεστή και ότι ο συντελεστής αυτός αξιολογείται με γνώμονα πλειάδα στοιχείων και όχι μόνον την ιδιαίτερη κατάσταση της οικείας επιχείρησης.

Τέλος, αξίζει σχετικώς να επισημανθεί μία ακόμη απόφαση, ιδίως επειδή επιβεβαιώνει τη νομολογία του Δικαστηρίου, *C-453/99, Courage και Crehan* (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, Συλλογή 2006, σ. I-6297). Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *C-295/04* έως *C-298/04, Manfredi κ.λπ.* (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο, πράγματι, υπενθύμισε ότι, δεδομένου ότι το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ παράγει άμεσο αποτέλεσμα στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών και γεννά απευθείας δικαιώματα υπέρ των υποκειμένων δικαίου τα οποία τα εθνικά δικαιοδοτικά όργανα οφείλουν να προστατεύουν, κάθε υποκείμενο δικαίου δύναται να προβάλει την ακυρότητα απαγορευόμενης από το εν λόγω άρθρο συμπράξεως ή πρακτικής και, όταν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ αυτής και της προκληθείσας ζημίας, να ζητεί την αποκατάσταση της ζημίας αυτής. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, επίσης, ότι, ελλείψει σχετικής κοινοτικής ρυθμίσεως, στην εσωτερική έννομη τάξη κάθε κράτους μέλους απόκειται να καθορίσει τον τρόπο ασκήσεως του δικαιώματος αυτού, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου ερμηνείας της έννοιας «αιτιώδης συνάφεια», υπό την προϋπόθεση ότι οι κανόνες αυτοί δεν είναι λιγότερο ευνοϊκοί από εκείνους που διέπουν την άσκηση παρόμοιων ενδίκων βοηθημάτων της εσωτερικής έννομης τάξεως (αρχή της ισοδυναμίας), και, αφετέρου, ότι δεν καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που χορηγεί η κοινοτική έννομη τάξη (αρχή της αποτελεσματικότητας).

Στον τομέα των ενισχύσεων που χορηγούν τα κράτη αξίζει να επισημανθούν πέντε υποθέσεις. Με τις αποφάσεις του επί των υποθέσεων αυτών το Δικαστήριο επιβεβαίωσε τη νομολογία του, παρέχοντας, παραλλήλως, ορισμένες διευκρινίσεις επί διαφόρων ζητημάτων όπως η έννοια της επιχειρήσεως κατά το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ, ο ορισμός της έννοιας της ενισχύσεως, ή η εφαρμογή της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και ο ρόλος των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο της εφαρμογής του συστήματος ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων. Στην υπόθεση *C-222/04, Cassa di Risparmio di Firenze κ.λπ.* (απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, Συλλογή 2006, σ. I-289), το Δικαστήριο εξέτασε αίτηση του Corte suprema di cassazione (Ιταλία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί ζητημάτων σχετικών με τη συμφωνία προς το κοινοτικό δίκαιο του φορολογικού συστήματος που διέπει τα νομικά πρόσωπα που προέκυψαν από την ιδιωτικοποίηση κρατικών τραπεζών στην Ιταλία και, ειδικότερα, τη συμφωνία του φορολογικού συστήματος που εφαρμόζεται επί των τραπεζικών ιδρυμάτων που διαδέχθηκαν τα παραδοσιακά ταμειυτήρια. Απαντώντας στα δύο πρώτα ερωτήματα και βάσει της πάγιας νομολογίας του της σχετικής με την έννοια της «επιχειρήσεως» στο πλαίσιο του δικαίου του ανταγωνισμού, καθώς και της νομολογίας του της σχετικής με την έννοια της «οικονομικής δραστηριότητας», το Δικαστήριο, αφενός, αποφάνθηκε ότι νομικό πρόσωπο το οποίο, μέσω πλειοψηφικής συμμετοχής του σε εταιρεία, αναμειγνύεται ευθέως ή εμμέσως στη διαχείριση της εν λόγω εταιρείας θεωρείται ότι μετέχει στην οικονομική δραστηριότητα της ελεγχόμενης επιχείρησης και, κατά συνέπεια, μπορεί να χαρακτηριστεί επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι πρέπει να χαρακτηριστεί ως «επιχείρηση», κατά την έννοια αυτής της διατάξεως και, επομένως, να υπαχθεί στους κοινοτικούς κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων, τραπεζικό ίδρυμα το οποίο ελέγχει το κεφάλαιο τραπεζικής επιχείρησης και υπόκειται σε κανόνες

που δεν προσιδιάζουν σε τοποθέτηση, απλώς, κεφαλαίων από έναν επενδυτή, αλλά επιτρέπουν την άσκηση ελέγχου, καθώς και την παροχή κινήτρων και οικονομικής υποστηρίξεως, που τεκμηριώνουν την ύπαρξη οργανικών και λειτουργικών δεσμών μεταξύ τραπεζικών ιδρυμάτων και τραπεζικών εταιρειών. Λαμβάνοντας υπόψη το έργο που έχει αναθέσει στα τραπεζικά ιδρύματα ο εθνικός νομοθέτης σε τομείς δημοσίου συμφέροντος και κοινωνικής χρησιμότητας, το Δικαστήριο, πάντως, διαχώρισε την απλή καταβολή εισφορών σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς από την απευθείας ασκούμενη δραστηριότητα στους τομείς αυτούς. Πράγματι, έκρινε ότι οι κοινοτικοί κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται μόνο στη δεύτερη περίπτωση, υπογραμμίζοντας ότι, όταν ένα τραπεζικό ίδρυμα, που δραστηριοποιείται το ίδιο σε τομείς δημοσίου συμφέροντος ή κοινωνικής ωφελείας, κάνει χρήση της δυνατότητας που του παρέχει η εθνική νομοθεσία και πραγματοποιεί τις χρηματοοικονομικές, εμπορικές και σχετικές με ακίνητα και στοιχεία του ενεργητικού πράξεις που είναι απαραίτητες ή λυσιτελείς για την εκπλήρωση των σκοπών αυτών, ενδέχεται να διαθέτει αγαθά ή να παρέχει υπηρεσίες, ενεργώντας ανταγωνιστικά προς άλλους επιχειρηματίες, και, κατά συνέπεια, πρέπει να θεωρηθεί ως επιχείρηση και να εφαρμοστούν επ' αυτού οι κοινοτικοί κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων. Απαντώντας στο τρίτο ερώτημα, αφού προηγουμένως υπενθύμισε ότι η έννοια της ενισχύσεως είναι ευρύτερη από αυτή της επιδοτήσεως και ότι μέτρο με το οποίο οι δημόσιες αρχές παρέχουν σε ορισμένες επιχειρήσεις φορολογική απαλλαγή, το οποίο, μολονότι δεν συνεπάγεται μεταβίβαση κρατικών πόρων, περιάγει τους δικαιούχους σε ευνοϊκότερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με τους λοιπούς φορολογουμένους, συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, το Δικαστήριο, αφετέρου, αποφάνθηκε ότι η απαλλαγή από την παρακράτηση φόρου επί των μερισμάτων που εισπράττουν τραπεζικά ιδρύματα, τα οποία κατέχουν συμμετοχές σε τραπεζικές εταιρείες και επιδιώκουν σκοπούς σχετικούς με φιλανθρωπία, εκπαίδευση, διδασκαλία, μελέτες και επιστημονική έρευνα, μπορεί να χαρακτηριστεί κρατική ενίσχυση.

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής* (απόφαση της 22ας Ιουνίου 2006, C-182/03 και C-217/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Βασίλειο του Βελγίου και η asbl Forum 187, όργανο που εκπροσωπεί τα κέντρα συντονισμού στο Βέλγιο, ζήτησαν την ακύρωση της αποφάσεως 2003/757/ΕΚ ⁽²⁵⁾, καθόσον δεν επέτρεπε στο Βασίλειο του Βελγίου να χορηγήσει, έστω προσωρινώς, την ανανέωση του καθεστώτος του κέντρου συντονισμού στα κέντρα που απήλαυναν αυτού του καθεστώτος στις 31 Δεκεμβρίου 2000. Αποδεχόμενο το βάσιμο ενός από τους λόγους που προέβαλαν οι προσφεύγοντες και ο οποίος αφορούσε την παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, ελλείψει επιτακτικού δημοσίου συμφέροντος, η Επιτροπή, παραλείποντας να συνοδεύσει την κατάργηση μιας ρυθμίσεως με μεταβατικά μέτρα για την προστασία της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που δημιούργησε βάσιμως στον επιχειρηματία η κοινοτική ρύθμιση, ενεργεί κατά παράβαση θεμελιώδη κανόνα δικαίου. Αποφάνθηκε, επίσης, ότι παραβιάζει την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, καθώς και την αρχή της ισότητας απόφαση της Επιτροπής η οποία, ανατρέπουσα προγενέστερη εκτίμησή της, επιβάλλει την κατάργηση ειδικού φορολογικού συστήματος με το αιτιολογικό ότι πρόκειται για κρατική ενίσχυση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά, χωρίς να προβλέψει μεταβατικά

(25) Απόφαση 2003/757/ΕΚ της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 2003, σχετικά με το καθεστώς ενίσχυσης που σχεδιάζει να εφαρμόσει το Βέλγιο υπέρ των κέντρων συντονισμού που είναι εγκατεστημένα στο Βέλγιο (ΕΕ L 282, σ. 25).

μέτρα υπέρ των επιχειρηματιών εκείνων των οποίων η άδεια, δυνάμενη ευχερώς να ανανεωθεί και αναγκαία για την υπαγωγή στο ευνοϊκό αυτό σύστημα, έληγε συγχρόνως ή εντός σύντομης προθεσμίας από την κοινοποίηση της απόφασής αυτής, χωρίς να αποκλείει ότι οι ισχύουσες κατά την ημερομηνία αυτή άδειες εξακολουθούν να παράγουν τα αποτελέσματά τους επί σειρά ετών, ενώ οι ως άνω επιχειρηματίες, οι οποίοι δεν μπορούν να προσαρμοστούν στην αλλαγή αυτού του συστήματος εντός συντόμου προθεσμίας, είχαν, εν πάση περιπτώσει, την προσδοκία ότι απόφαση της Επιτροπής ανατρέπεται την προγενέστερη εκτίμησή της θα τους παρέιχε τον αναγκαίο χρόνο προκειμένου να λάβουν πράγματι υπόψη την αλλαγή εκτιμήσεως και εφόσον κανένα επιτακτικό δημόσιο συμφέρον δεν αποκλείει να τους χορηγηθεί ο απαραίτητος αυτός χρόνος.

Στην υπόθεση *Πορτογαλία κατά Επιτροπής* (απόφαση της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, C-88/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο εξέτασε προσφυγή ακυρώσεως ασκηθείσα από την Πορτογαλική Δημοκρατία κατά της απόφασης 2003/442/EK ⁽²⁶⁾. Παραπέμποντας στην πάγια νομολογία του κατά την οποία η έννοια της κρατικής ενισχύσεως δεν αναφέρεται στα κρατικά μέτρα που εισάγουν διαφοροποίηση μεταξύ επιχειρήσεων, όταν η διαφοροποίηση αυτή προκύπτει από τη φύση ή την οικονομία του συστήματος επιβαρύνσεων στο οποίο εντάσσονται, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, πρώτον, ότι ένα μέτρο που συνιστά εξαίρεση από την εφαρμογή του γενικού φορολογικού συστήματος μπορεί να δικαιολογείται αν το οικείο κράτος μέλος αποδείξει ότι το μέτρο αυτό απορρέει ευθέως από τις θεμελιώδεις ή κατευθυντήριες αρχές του φορολογικού του συστήματος, διευκρινίζοντας, σχετικώς, ότι πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ, αφενός, των στόχων τους οποίους έχει οριστεί να υπηρετεί ένα ειδικό φορολογικό καθεστώς και οι οποίοι είναι εξωγενείς σε σχέση προς το σύστημα αυτό και, αφετέρου, των μηχανισμών που είναι συμφυείς με το ίδιο το φορολογικό σύστημα και οι οποίοι είναι απαραίτητοι για την επίτευξη των στόχων αυτών. Αφού υπενθύμισε ότι, προς τον σκοπό της εκτίμησης του επιλεκτικού χαρακτήρα ενός μέτρου, ο καθορισμός του πλαισίου αναφοράς έχει αυξημένη σημασία, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, ότι στην περίπτωση που περιφερειακή ή τοπική αρχή αποφασίζει, στο πλαίσιο της ασκήσεως επαρκώς αυτόνομων εξουσιών έναντι της κεντρικής εξουσίας, ένα φορολογικό συντελεστή ο οποίος είναι χαμηλότερος από τον εθνικό συντελεστή και εφαρμόζεται αποκλειστικά στις επιχειρήσεις που λειτουργούν στα εδάφη που υπάγονται στη δικαιοδοσία της, το κρίσιμο νομικό πλαίσιο προς εκτίμηση του επιλεκτικού χαρακτήρα ενός φορολογικού μέτρου θα μπορούσε να περιορίζεται στη συγκεκριμένη γεωγραφική ζώνη στην περίπτωση που η περιφερειακή αρχή, ιδίως λόγω του καθεστώτος που τη διέπει και των εξουσιών της, διαδραματίζει ουσιώδη ρόλο κατά τον καθορισμό του πολιτικού και οικονομικού περιβάλλοντος εντός του οποίου λειτουργούν οι επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες στα εδάφη που υπάγονται στη δικαιοδοσία της. Κατά το Δικαστήριο, για να μπορεί μια απόφαση που έχει ληφθεί υπό παρόμοιες περιστάσεις να θεωρηθεί ως ληφθείσα στο πλαίσιο της ασκήσεως επαρκώς αυτόνομων εξουσιών, πρέπει καταρχάς η απόφαση αυτή να έχει ληφθεί από μια περιφερειακή ή τοπική αρχή η οποία, από συνταγματικής απόψεως, να υπόκειται σε πολιτικό και διοικητικό καθεστώς διακρινόμενο από αυτό της κεντρικής κυβερνήσεως. Τέλος, οι οικονομικές συνέπειες της μείωσης του εθνικού φορολογικού συντελεστή, η

(26) Απόφαση 2003/442/EK της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 2002, για το τμήμα του καθεστώτος σχετικά με την προσαρμογή του εθνικού φορολογικού συστήματος στις ιδιαιτερότητες της αυτόνομης Περιφέρειας των Αζορών όσον αφορά την πτυχή που άπτεται της μείωσης του φόρου εισοδήματος (ΕΕ 2003, L 150, σ. 52).

οποία παρέχεται στις επιχειρήσεις που λειτουργούν στην εν λόγω περιφέρεια, δεν πρέπει να αντισταθμίζονται με μεταφορές πόρων ή επιδοτήσεις από άλλες περιφέρειες ή από την κεντρική κυβέρνηση.

Στην υπόθεση *Laboratoires Boiron* (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-526/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο επελήφθη αιτήσεως του Cour de cassation (Γαλλία) για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως επί δύο ερωτημάτων τα οποία ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς σχετικής με την «εισφορά» που επέβαλλε το άρθρο 12 του νόμου 97-1164, της 19ης Δεκεμβρίου 1997, περί χρηματοδότησεως της κοινωνικής ασφαλίσεως για το 1998 (άρθρο L-245-6-1 του γαλλικού κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως), επί των χονδρικών πωλήσεων στις οποίες προέβαιναν φαρμακευτικά εργαστήρια και οι οποίες αφορούσαν φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα οι δαπάνες για την αγορά των οποίων επιστρέφονται από τα ταμεία ασφαλίσεως υγείας, εισφορά η οποία δεν εβάρυνε τους χονδρέμπορους-διανομείς και σχετικά με την οποία το Δικαστήριο είχε ήδη αποφανθεί, όσον αφορά άλλα στοιχεία αυτής, με την απόφασή του *Ferring* (απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2001, C-53/00, Συλλογή 2006, σ. I-9067). Απαντώντας στο πρώτο ερώτημα και αφού προηγουμένως υπενθύμισε τη νομολογία *Banks* (απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 2001, C-390/98, Συλλογή 2001, σ. I-6117), κατά την οποία οι υποκείμενοι σε υποχρεωτική εισφορά δεν μπορούν να προβάλλουν τον ισχυρισμό ότι η απαλλαγή που απολαύουν άλλα πρόσωπα συνιστά κρατική ενίσχυση ώστε να απαλλαγούν από την εν λόγω εισφορά ή να ζητήσουν επιστροφή της, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι τούτο ισχύει μόνον όταν πρόκειται για απαλλαγή ορισμένων επιχειρηματιών από φόρο γενικής ισχύος και ότι η κατάσταση είναι εντελώς διαφορετική όταν πρόκειται για φόρο ο οποίος επιβάλλεται σε μία μόνον από τις δύο κατηγορίες επιχειρηματιών που βρίσκονται σε σχέση ανταγωνισμού. Σε μια τέτοια περίπτωση ασύμμετρης επιβολής φόρου, το Δικαστήριο έκρινε, πράγματι, ότι η ενίσχυση μπορεί να προκύπτει από το γεγονός ότι μια άλλη κατηγορία επιχειρηματιών με την οποία η φορολογούμενη κατηγορία βρίσκεται σε άμεση σχέση ανταγωνισμού δεν υπόκειται στον εν λόγω φόρο και ότι, επομένως, όταν υφίστανται δύο άμεσα ανταγωνιστικά κυκλώματα πωλήσεως φαρμάκων και η μη επιβολή σε φόρο επί των αμέσων πωλήσεων των χονδρεμπόρων-διανομέων αποσκοπεί, ιδίως, στην αποκατάσταση της ισορροπίας των συνθηκών του ανταγωνισμού μεταξύ των κυκλωμάτων πωλήσεως φαρμάκων, οι οποίες, κατά τον Γάλλο νομοθέτη, έχουν στρεβλωθεί λόγω της υπάρξεως υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας οι οποίες επιβάλλονται μόνο στους χονδρεμπόρους, ενίσχυση συνιστά ο ίδιος ο φόρος επί των αμέσων πωλήσεων και όχι η οποιαδήποτε δύναμη να αποχωριστεί από αυτόν απαλλαγή. Το Δικαστήριο κατέληξε ότι φαρμακευτικό εργαστήριο, το οποίο οφείλει να καταβάλει μια τέτοια εισφορά, δικαιούται να προβάλλει τον ισχυρισμό ότι η μη υποβολή των χονδρεμπόρων στην ως άνω εισφορά συνιστά κρατική ενίσχυση ώστε να επιτύχει την επιστροφή του μέρους της εν λόγω εισφοράς που αντιστοιχεί στο οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο αποκόμισαν με μη νόμιμο τρόπο οι χονδρέμποροι. Συναφώς, και απαντώντας στο δεύτερο ερώτημα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, επίσης, αναφερόμενο στη νομολογία του περί δικονομικής αυτονομίας της οποίας απολαύουν οι εθνικές έννομες τάξεις, ελλείψει σχετικής κοινοτικής ρυθμίσεως, ως προς τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που έλκουν οι πολίτες από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου, καθώς και στο διπλό όριο που θέτει η υποχρέωση τηρήσεως των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας, ότι το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει την εφαρμογή κανόνων του εθνικού δικαίου που εξαρτούν την επιστροφή υποχρεωτικής εισφοράς, όπως αυτή περί της οποίας επρόκειτο στη διαφορά της κύριας δίκης, από την απόδειξη, με την οποία βαρύνεται ο αιτών, ότι το πλεονέκτημα που αντλούν οι χονδρέμποροι από τη μη

υποβολή τους στην εισφορά αυτή υπερβαίνει το επιπλέον κόστος που συνεπάγεται η εκπλήρωση των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας που τους επιβάλλει η εθνική ρύθμιση και, ειδικότερα, ότι δεν πληρούται μία τουλάχιστον από τις λεγόμενες προϋποθέσεις «Altmark» ⁽²⁷⁾.

Στην υπόθεση *Transalpine Ölleitung in Österreich* (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, C-368/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί αιτήσεως του Verwaltungsgerichtshof (Αυστρία) για την έκδοση προδικαστικής απόφασης αναφορικά με την ερμηνεία του άρθρου 88, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΕΚ, επιβεβαιώνοντας και διευκρινίζοντας ορισμένα ζητήματα σχετικά με τις αρμοδιότητες των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο της εφαρμογής του συστήματος ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων, ιδίως προκειμένου περί παράνομης ενισχύσεως, καθόσον αυτή χορηγήθηκε κατά παράβαση της υποχρεώσεως κοινοποίησης που προβλέπει η διάταξη αυτή, αλλά η οποία μεταγενεστέρως κρίθηκε σύμφωνη με την κοινή αγορά με απόφαση της Επιτροπής. Ακολουθώντας την πάγια νομολογία του, το Δικαστήριο, πρώτον, έκρινε ότι το άρθρο 88, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΕΚ έχει την έννοια ότι στα εθνικά δικαστήρια εναπόκειται η διασφάλιση των δικαιωμάτων των πολιτών έναντι τυχόν παραβάσεως, εκ μέρους εθνικών αρχών, της απαγορεύσεως χορηγήσεως ενισχύσεων πριν από την εκ μέρους της Επιτροπής έκδοση αποφάσεως που να τις επιτρέπει, υπογράμμισε δε, όπως και στην απόφασή του *Air Liquide Industries Belgium* (απόφαση της 15ης Ιουνίου 2006, C-393/04 και C-41/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), ότι προς τούτο τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να λαμβάνουν πλήρως υπόψη το κοινοτικό συμφέρον, το οποίο δεν τους επιτρέπει να υιοθετούν μέτρο που θα είχε ως μοναδικό αποτέλεσμα την επέκταση του κύκλου των δικαιούχων της ενισχύσεως. Το Δικαστήριο υπενθύμισε, επίσης, ότι για να μη θιγεί το άμεσο αποτέλεσμα, καθώς και η πρακτική αποτελεσματικότητα, του άρθρου 88, παράγραφος 3, τελευταία περίοδος, ΕΚ και για να μη θιγούν τα συμφέροντα των πολιτών που τα εθνικά δικαστήρια έχουν ως αποστολή να διαφυλάσσουν, απόφαση της Επιτροπής κηρύσσουσα μια μη γνωστοποιηθείσα ενίσχυση συμβατή με την κοινή αγορά δεν έχει ως συνέπεια την εκ των υστέρων νομιμοποίηση εκτελεστικών μέτρων που είναι ανίσχυρα λόγω του ότι ελήφθησαν κατά παράβαση της απαγορεύσεως της διατάξεως αυτής. Συναφώς, δεν έχει σημασία, υπογράμμισε το Δικαστήριο, αν σε απόφαση της Επιτροπής διευκρινίζεται ότι σ' αυτήν περιλαμβάνεται και η εκτίμησή της για την επίμαχη ενίσχυση όσον αφορά περίοδο προγενέστερη της εκδόσεώς της ή το αν υποβλήθηκε αίτηση επιστροφής πριν ή μετά την έκδοση της αποφάσεως που κήρυξε την ενίσχυση συμβατή με την κοινή αγορά, εφόσον η αίτηση αυτή έχει σχέση με την παράνομη κατάσταση που προέκυψε από την έλλειψη γνωστοποίησης. Τέλος, υπενθυμίζοντας τη νομολογία του κατά την οποία τα εθνικά δικαστήρια πρέπει να διασφαλίζουν στους πολίτες που προβάλλουν παραβίαση της υποχρεώσεως γνωστοποίησης όλα τα κατά το εθνικό τους δίκαιο αποτελέσματα, τόσο όσον αφορά το κύρος των πράξεων που αφορούν την εφαρμογή των μέτρων ενισχύσεως όσο και την ανάκτηση των χρηματοπιστωτικών ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί κατά παράβαση της διατάξεως αυτής ή τυχόν προσωρινών μέτρων, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, σύμφωνα με τις δυνατότητες του εθνικού δικαίου και τα μέσα ένδικης προστασίας που αυτό προβλέπει, τα εθνικά δικαστήρια δύνανται, ανάλογα με την περίπτωση, να διατάξουν την ανάκτηση, σε βάρος των επωφεληθέντων,

⁽²⁷⁾ Απόφαση της 24ης Ιουλίου 2003, C-280/00, *Altmark Trans* και *Regierungspräsidium Magdeburg* (Συλλογή 2003, σ. I-7747).

μιας παράνομης ενισχύσεως, έστω και αν αυτή κηρύχθηκε μεταγενέστερα από την Επιτροπή συμβατή με την κοινή αγορά ή να αποφανθούν επί αιτήματος αποκαταστάσεως ζημίας προκληθείσας λόγω του παράνομου χαρακτήρα του μέτρου ενισχύσεως.

Προσέγγιση των νομοθεσιών και ομοιόμορφες νομοθεσίες

Στον τομέα αυτόν, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί διαφόρων πτυχών της κοινοτικής νομοθεσίας.

Στην προαναφερθείσα απόφαση *International Air Transport Association κ.λπ.*, το Δικαστήριο, απαντώντας στο ερώτημα αν το άρθρο 6 του κανονισμού 261/2004 ⁽²⁸⁾, περί των δικαιωμάτων των επιβατών αεροπορικών μεταφορών, είναι σύμφωνο με τη Σύμβαση του Μόντρεαλ, αποφάνθηκε ότι τα μέτρα παροχής βοήθειας και φροντίδας των επιβατών σε περίπτωση μεγάλης καθυστέρησης της πτήσεως που προβλέπει το άρθρο αυτό συνιστούν τυποποιημένα και άμεσα μέτρα αποκαταστάσεως της ζημίας, τα οποία δεν αποκλείουν τη δυνατότητα των θιγομένων επιβατών, οσάκις η ίδια καθυστέρηση τους προξενεί επιπλέον ζημίες για τις οποίες παρέχεται δικαίωμα αποζημιώσεως, να ασκούν αγωγές προς αποκατάσταση των εν λόγω ζημιών υπό τους όρους της Συμβάσεως του Μόντρεαλ. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τηρήθηκε η υποχρέωση αιτιολογήσεως εφόσον ο κανονισμός εκφράζει το ουσιώδες του επιδιωκόμενου από τα θεσμικά όργανα σκοπού και ότι, κατά συνέπεια, δεν χρειάζοταν ειδική αιτιολογία για κάθε μία από τις τεχνικής φύσεως επιλογές του. Όσον αφορά την τήρηση της αρχής της αναλογικότητας, γενικής αρχής του κοινοτικού δικαίου η οποία απαιτεί τα μέσα που προβλέπει μια κοινοτική διάταξη να προσφέρονται για την υλοποίηση του επιδιωκόμενου σκοπού και να μην υπερβαίνουν το αναγκαίο για την επίτευξη του σκοπού αυτού μέτρο, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα μέτρα παροχής βοήθειας και φροντίδας των επιβατών που προβλέπει ο εν λόγω κανονισμός δεν είναι προδήλως απρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου από τον κοινοτικό νομοθέτη σκοπού, ο οποίος συνίσταται στην ενίσχυση της προστασίας των επιβατών που υφίστανται τις επιπτώσεις από τη ματαίωση ή τη μεγάλη καθυστέρηση πτήσεων. Όσον αφορά την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, το Δικαστήριο έκρινε ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τον εν λόγω κανονισμό δεν είναι άκυρες ως αντιβαίνουσες προς την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, δεδομένου ότι δεν επιβάλλονται παρόμοιες υποχρεώσεις στα άλλα μέσα μεταφοράς. Πράγματι, τα διάφορα μέσα μεταφοράς δεν είναι αμοιβαίως υποκαταστάσιμα, η δε κατάσταση των αεροπορικών επιβατών σε περίπτωση ακυρώσεως ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσεως είναι αντικειμενικώς διαφορετική από εκείνη επιβατών που χρησιμοποιούν άλλο μέσο μεταφοράς. Εξάλλου, οι ζημίες τις οποίες υφίστανται οι επιβάτες των αεροπορικών μεταφορών σε περίπτωση ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσεως είναι ανάλογες, ανεξαρτήτως της εταιρείας με την οποία συμβλήθηκαν, και δεν έχουν σχέση με την τιμολογιακή πολιτική που ακολουθούν οι εταιρείες αυτές. Όλες οι αεροπορικές αυτές εταιρείες πρέπει να αντιμετωπίζονται κατά όμοιο τρόπο.

⁽²⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 261/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Φεβρουαρίου 2004, για τη θέσπιση κοινών κανόνων αποζημίωσης των επιβατών αεροπορικών μεταφορών και παροχής βοήθειας σε αυτούς σε περίπτωση άρνησης επιβίβασης και ματαίωσης ή μεγάλης καθυστέρησης της πτήσης και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 295/91 (ΕΕ L 46, σ. 1).

Δύο αποφάσεις αφορούν την οδηγία 85/374 ⁽²⁹⁾ και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Η πρώτη αφορά τις δυνατότητες μεταβιβάσεως ευθύνης από τον παραγωγό στον προμηθευτή, η άλλη αφορά τον χρόνο κατά τον οποίο τίθεται στο κύκλωμα εμπορίας ένα προϊόν. Στην υπόθεση *Skon και Bilka* (απόφαση της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-402/03, Συλλογή 2006, σ. I-199), το Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα αν η οδηγία αυτή αποκλείει την εφαρμογή κανόνα της εθνικής νομοθεσίας κατά την οποία ο προμηθευτής ευθύνεται απεριορίστως για την άνευ πταίσματος ευθύνη του παραγωγού δυνάμει της οδηγίας αυτής. Αφού προηγουμένως διαπίστωσε ότι η οδηγία προβλέπει την αντικειμενική ευθύνη του παραγωγού και προβαίνει σε πλήρη εναρμόνιση των ζητημάτων που ρυθμίζει, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο καθορισμός του κύκλου των υπευθύνων προσώπων πρέπει να θεωρηθεί περιοριστικός. Δεδομένου ότι η οδηγία δεν προβλέπει την ευθύνη του προμηθευτή παρά μόνο στην περίπτωση που είναι αδύνατο να προσδιοριστεί η ταυτότητα του παραγωγού, εθνική νομοθετική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι ο προμηθευτής ευθύνεται ευθέως για τα ελαττώματα ενός προϊόντος έναντι των ζημιωθέντων διευρύνει τον κύκλο των ευθυνομένων προσώπων και, κατά συνέπεια, δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Αντιθέτως, όσον αφορά την άνευ πταίσματος ευθύνη του παραγωγού, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η εν λόγω οδηγία δεν αντιβαίνει προς εθνική διάταξη κατά την οποία ο προμηθευτής ευθύνεται απεριορίστως για πταίσμα του παραγωγού, εφόσον το σύστημα που θεσπίζει η οδηγία αυτή δεν αποκλείει την εφαρμογή άλλων συστημάτων συμβατικής ή εξωσυμβατικής ευθύνης, στηριζομένων σε διαφορετικές βάσεις, όπως η ευθύνη εξ εγγυήσεως λόγω κρυμμένων ελαττωμάτων ή το πταίσμα.

Στην υπόθεση *O'Byrne* (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2006, C-127/04, Συλλογή 2006, σ. I-1313), επρόκειτο, αφενός, περί της διευκρίνσεως του χρόνου κατά τον οποίο θεωρείται ότι ένα προϊόν τέθηκε στο εμπορικό κύκλωμα, δεδομένου ότι τα δικαιώματα του ζημιωθέντος παραγράφονται μετά πάροδο δέκα ετών από την ημερομηνία θέσεως του προϊόντος σε κυκλοφορία, και, αφετέρου, αν είναι δυνατόν να υπάρξει υποκατάσταση διαδίκου από άλλον στην περίπτωση που η αγωγή ασκήθηκε εσφαλμένως κατά εταιρείας η οποία δεν είναι πράγματι παραγωγός του προϊόντος. Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ένα προϊόν τίθεται σε κυκλοφορία όταν έχει εξέλθει της παραγωγικής διαδικασίας που εφαρμόζει ο παραγωγός και έχει εισέλθει σε διαδικασία εμπορικής κυκλοφορίας, στο πλαίσιο της οποίας προτείνεται, ως έχει, στο κοινό προς χρήση ή ανάλωση. Δεν έχει σημασία αν το προϊόν πωλείται απευθείας από τον παραγωγό στον χρήστη ή τον καταναλωτή ή αν η πώληση αυτή διενεργείται μέσω ενός ή περισσοτέρων κρίκων μιας αλυσίδας διανομής. Επομένως, σε περίπτωση που ένας από τους κρίκους της αλυσίδας διανομής συνδέεται στενά με τον παραγωγό, η σύνδεση αυτή έχει ως συνέπεια ότι η εν λόγω οντότητα συμμετέχει, στην πραγματικότητα, στη διαδικασία παραγωγής του οικείου προϊόντος, ώστε, σε περίπτωση ασκήσεως αγωγής κατά εταιρείας θεωρουμένης εσφαλμένως ως παραγωγού ενός προϊόντος, εναπόκειται στο εθνικό δίκαιο να ορίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες χωρεί υποκατάσταση διαδίκου από άλλον, υπό την προϋπόθεση, βεβαίως, του σεβασμού του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, καθόσον ο καθορισμός του κύκλου των υπευθύνων προσώπων από την οδηγία αυτή είναι περιοριστικός.

⁽²⁹⁾ Οδηγία 85/374/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Ιουλίου 1985, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σε θέματα ευθύνης λόγω ελαττωματικών προϊόντων (ΕΕ L 210, σ. 25).

Στον τομέα της συγκριτικής διαφήμισης, στην απόφαση *Lidl Belgium* (απόφαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, C-356/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο προέβη σε ερμηνεία της οδηγίας 84/450⁽³⁰⁾. Απαντώντας σε ερώτημα σχετικό με τη νομιμότητα δύο ειδικών μορφών συγκριτικής διαφήμισης, στηριζομένων αμφοτέρων σε σύγκριση τιμών, χωρίς όμως να διευκρινίζεται στη διαφήμιση ποια είναι τα συγκρινόμενα αγαθά και οι αντίστοιχες τιμές τους, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, αφενός, ότι η οδηγία αυτή δεν απαγορεύει τη συγκριτική διαφήμιση που αφορά συλλογικώς ομάδες προϊόντων συνήθους καταναλώσεως που διατίθενται στην αγορά από δύο ανταγωνιστικές αλυσίδες πολυκαταστημάτων, εφόσον όμως οι εν λόγω ομάδες αποτελούνται αμφότερες από επιμέρους προϊόντα τα οποία, εξεταζόμενα ανά ζεύγη, πληρούν το καθένα χωριστά την προϋπόθεση της συγκρισιμότητας που θέτει η οδηγία. Επίσης, η προϋπόθεση σύμφωνα με την οποία η διαφήμιση «συγκρίνει κατά τρόπο αντικειμενικό» τα χαρακτηριστικά των οικείων αγαθών δεν συνεπάγεται ότι όλα τα συγκρινόμενα προϊόντα και τιμές, δηλαδή τόσο αυτά του διαφημιζομένου όσο και αυτά του συνόλου των ανταγωνιστών που περιλαμβάνονται στη σύγκριση, απαριθμούνται ρητώς και περιοριστικώς στο διαφημιστικό μήνυμα. Πάντως, τα χαρακτηριστικά των προϊόντων αυτών πρέπει να είναι «εξακριβώσιμα», πράγμα που συμβαίνει για τις τιμές και για το γενικό επίπεδο των τιμών που εφαρμόζει μια αλυσίδα πολυκαταστημάτων για τη δική της ομάδα συγκρίσιμων προϊόντων και για το ποσό που μπορεί να εξοικονομήσει ο καταναλωτής που προτιμά για την αγορά τέτοιων προϊόντων τη μία από τις δύο ανταγωνιστικές αλυσίδες. Στην περίπτωση κατά την οποία τα στοιχεία της συγκρίσεως στα οποία στηρίζεται η μνεία ενός χαρακτηριστικού δεν απαριθμούνται στη συγκριτική διαφήμιση, ο διαφημιζόμενος οφείλει να αναφέρει, απευθυνόμενος ιδίως προς όσους απευθύνεται το μήνυμα αυτό, πού και πώς μπορούν να λάβουν εύκολα γνώση των στοιχείων αυτών, προκειμένου να επαληθεύσουν την ακρίβειά της. Αφετέρου, η συγκριτική διαφήμιση που προβάλλει το χαμηλότερο γενικό επίπεδο των τιμών του διαφημιζομένου σε σχέση με τους κύριους ανταγωνιστές του, όταν η σύγκριση αφορά ένα δείγμα προϊόντων, μπορεί να έχει παραπλανητικό χαρακτήρα στις ακόλουθες τρεις περιπτώσεις: όταν το διαφημιστικό μήνυμα δεν αναφέρει ότι η σύγκριση αφορά μόνον ένα τέτοιο δείγμα και όχι το σύνολο των προϊόντων του διαφημιζομένου, όταν δεν προσδιορίζει τα στοιχεία της συγκρίσεως ή δεν ενημερώνει αυτόν προς τον οποίο απευθύνεται η διαφήμιση σχετικά με την πηγή πληροφόρησης διά της οποίας είναι δυνατός ο προσδιορισμός αυτός ή όταν περιέχει συλλογική αναφορά σε ένα φάσμα χρηματικών ποσών που μπορεί να εξοικονομήσει ο καταναλωτής αν προτιμήσει για τις αγορές του τον διαφημιζόμενο έναντι των ανταγωνιστών του, χωρίς να προσδιορίζει το γενικό επίπεδο των τιμών που εφαρμόζει καθένας από τους εν λόγω ανταγωνιστές αντιστοίχως και το ποσό που μπορεί να εξοικονομήσει προτιμώντας για τις αγορές του τον διαφημιζόμενο έναντι κάποιου από αυτούς τους ανταγωνιστές.

Στην υπόθεση *Mostaza Claro* (απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2006, C-168/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο προέβη σε ερμηνεία της οδηγίας 93/13⁽³¹⁾. Απαντώντας σε ερώτημα σχετικό με το αν ο εθνικός δικαστής, επιλαμβανόμενος

(³⁰) Οδηγία 84/450/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Σεπτεμβρίου 1984, για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραπλανητική διαφήμιση, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/55 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Οκτωβρίου 1997 (ΕΕ L 250, σ. 17).

(³¹) Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ L 95, σ. 29).

αιτήσεως ακυρώσεως διαιτητικής αποφάσεως δυσμενούς για τον καταναλωτή, εκδοθείσας κατόπιν διαιτητικής διαδικασίας επιβαλλόμενης από δυνάμενη να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική ρήτρα συμβάσεως έχουσας ως αντικείμενο συνδρομή κινητής τηλεφωνίας, μπορεί να την κάνει δεκτή μολονότι ο καταναλωτής δεν είχε προβάλει τον χαρακτήρα αυτό ενώπιον του διαιτητή, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η οδηγία αυτή έχει την έννοια ότι απαιτεί εθνικό δικαστήριο επιληφθέν προσφυγής ακυρώσεως κατά διαιτητικής αποφάσεως να εκτιμά την ακυρότητα της συμβάσεως περί διαιτησίας και να την ακυρώνει με το αιτιολογικό ότι η εν λόγω σύμβαση εμπεριέχει καταχρηστική ρήτρα, έστω και αν ο καταναλωτής επικαλέστηκε την ακυρότητα αυτή όχι στο πλαίσιο της διαιτητικής διαδικασίας, αλλά αποκλειστικώς με την προσφυγή του ακυρώσεως.

Στον τομέα των δικαιωμάτων του δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, στην υπόθεση SGAE (απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2006, C-306/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο διευκρίνισε την έννοια της «παρουσιάσεως στο κοινό» του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/29 ⁽³²⁾, η οποία προβλέπει το αποκλειστικό δικαίωμα των δημιουργών να επιτρέπουν ή να απαγορεύουν μια τέτοια παρουσίαση των έργων τους. Απαντώντας σε ερώτημα της Audiencia Provincial de Barcelona (Ισπανία) στο πλαίσιο εκδικάσεως διαφοράς μεταξύ του SGAE, ισπανικού οργανισμού διαχείρισεως δικαιωμάτων δημιουργών, και μιας ξενοδοχειακής εταιρείας, το Δικαστήριο διευκρίνισε, ειδικότερα, το ζήτημα αν η έννοια αυτή καλύπτει τη μετάδοση προγραμμάτων από τηλεοράσεις εγκατεστημένες στα δωμάτια του ξενοδοχείου. Προβαίνοντας σε ερμηνεία της σχετικής διατάξεως της οδηγίας 2001/29 υπό το πρίσμα του διεθνούς δικαίου, προς μεταφορά του οποίου στην κοινοτική έννομη τάξη εκδόθηκε η οδηγία, συγκεκριμένα της Συμβάσεως της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, της 24ης Ιουλίου 1971, και της Συνθήκης της Παγκόσμιας Οργάνωσης Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΠΟΠΙ) περί του δικαιώματος του δημιουργού, της 20ής Δεκεμβρίου 1996, το Δικαστήριο προχώρησε σε μια γενική προσέγγιση του ζητήματος. Επισήμανε ότι ενδεχόμενοι τηλεθεατές των έργων δεν είναι μόνον οι εγκατεστημένοι στα δωμάτια πελάτες ή οι πελάτες που είναι παρόντες σε έναν άλλο χώρο του ξενοδοχείου που διαθέτει τηλεόραση, αλλά και οι διαδοχικοί πελάτες του ξενοδοχείου. Αυτό αντιπροσωπεύει ένα σημαντικό αριθμό ατόμων που μπορούν να θεωρηθούν ως κοινό, κατά την έννοια της οδηγίας 2001/19. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι, μολονότι η εγκατάσταση τηλεοράσεων στα δωμάτια ενός ξενοδοχείου δεν συνιστά, αυτή καθαυτή, παρουσίαση στο κοινό, τούτο, αντιθέτως, συμβαίνει στην περίπτωση μεταδόσεως σήματος στους πελάτες ενός ξενοδοχείου μέσω των τηλεοράσεων αυτών. Εξάλλου, ο χαρακτήρας των δωματίων του ξενοδοχείου ως ιδιωτικών χώρων δεν έχει σημασία.

Σήματα

Στον τομέα του δικαίου των σημάτων πρέπει να επισημανθεί η απόφαση που εκδόθηκε επί της υποθέσεως *Bovemij Verzekeringen* (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-108/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), με την οποία διευκρινίστηκε ποιο έδαφος πρέπει να λαμβάνεται υπόψη για να εκτιμηθεί αν ένα σημείο απέκτησε διακριτικό

⁽³²⁾ Οδηγία 2001/29/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2001, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας (ΕΕ L 167, σ. 10).

χαρακτήρα λόγω της χρήσης, κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 89/104 ⁽³³⁾, σε κράτος μέλος ή σε ομάδα κρατών μελών που έχουν κοινή νομοθεσία επί των σημάτων, όπως, στη συγκεκριμένη υπόθεση, η Μπενελούξ (η οποία πρέπει να εξομοιωθεί προς έδαφος κράτους μέλους κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου). Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, για να εκτιμηθεί αν οι λόγοι απορρίψεως που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχεία β' έως δ', της ως άνω οδηγίας δεν πρέπει να ληφθούν υπόψη επειδή έχει αποκτηθεί διακριτικός χαρακτήρας λόγω της χρήσεως, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 3, της οδηγίας, σημασία έχει μόνον η κατάσταση που επικρατεί στο τμήμα του εδάφους του οικείου κράτους μέλους όπου διαπιστώθηκαν οι λόγοι απορρίψεως. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή της εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής προϋποθέτει ότι το σήμα απέκτησε, λόγω της χρήσεως, διακριτικό χαρακτήρα σε όλο το τμήμα του εδάφους του κράτους μέλους ή σε όλο το τμήμα του εδάφους της Μπενελούξ όπου υφίσταται λόγος αρνήσεως της καταχωρίσεως. Επίσης, αν πρόκειται για σήμα το οποίο συντίθεται από μία ή περισσότερες λέξεις μιας επίσημης γλώσσας του οικείου κράτους μέλους και ο λόγος αρνήσεως καταχωρίσεως υφίσταται μόνο σε μία από τις γλωσσικές περιοχές του κράτους αυτού, πρέπει να αποδειχθεί ότι το σήμα απέκτησε, λόγω της χρήσεως, διακριτικό χαρακτήρα σε όλη αυτή τη γλωσσική περιοχή. Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι το σημείο περί του οποίου επρόκειτο στην υπόθεση αυτή (EUROPOLIS) περιείχε όρο της ολλανδικής γλώσσας (polis), πρέπει να ληφθεί υπόψη το τμήμα εκείνο της Μπενελούξ στο οποίο ομιλείται η ολλανδική.

Φορολογία

Στον τομέα αυτό, μία απόφαση αφορούσε την απαγόρευση της συνεπαγόμενης δυσμενείς διακρίσεις εσωτερικής νομοθεσίας και τρεις αφορούσαν το κοινοτικό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας.

Στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις *Nádasdi* (απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2006, C-290/05 και C-333/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο έκρινε ασυμβίβαστο με το κοινοτικό δίκαιο το ουγγρικό τέλος καταχωρίσεως, διότι, εφαρμοζόμενο επί μεταχειρισμένων αυτοκινήτων εισαγομένων από άλλα κράτη μέλη, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η μείωση της αξίας τους, πλήττει τα αυτοκίνητα αυτά βαρύτερα από τα ομοειδή μεταχειρισμένα αυτοκίνητα που έχουν ήδη καταχωριστεί στην Ουγγαρία, τα οποία υποβλήθηκαν στον φόρο αυτό κατά την πρώτη ταξινόμησή τους. Εξετάζοντας το τέλος αυτό σε σχέση με την απαγόρευση εσωτερικών φορολογικών επιβαρύνσεων που εισάγουν διακρίσεις εις βάρος προϊόντων καταγομένων από άλλα κράτη μέλη, την οποία επιβάλλει το άρθρο 90 ΕΚ, το Δικαστήριο συνέκρινε τα αποτελέσματα του τέλους αυτού επί μεταχειρισμένου αυτοκινήτου εισαχθέντος από άλλα κράτη μέλη σε σχέση με τα αποτελέσματα του ιδίου τέλους επί ομοειδούς αυτοκινήτου καταγωγής Ουγγαρίας. Από τη σύγκριση διαπίστωσε ότι το δεύτερο αυτοκίνητο, το τέλος για το οποίο καταβλήθηκε όταν αυτό ήταν καινούργες, χάνει, με την πάροδο του χρόνου, μέρος της εμπορικής του αξίας, το δε ποσό του τέλους που περιλαμβάνεται στην απομένουσα αξία μειώνεται αναλόγως. Αντιθέτως, αυτοκίνητο ιδίου τύπου, ιδίας παλαιότητας, ιδίου αριθμού διανυθέντων χιλιομέτρων και ιδίων άλλων

⁽³³⁾ Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

χαρακτηριστικών, το οποίο αγοράστηκε ως μεταχειρισμένο σε άλλο κράτος μέλος, υπόκειται στο τέλος ταξινομήσεως, χωρίς αυτό να μειώνεται αναλογικώς της μείωσης της αξίας του αυτοκινήτου, ώστε αυτό τελικώς να πλήττεται βαρύτερα. Το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το άρθρο 90 ΕΚ επιβάλλει να λαμβάνεται υπόψη η μείωση της αξίας των μεταχειρισμένων αυτοκινήτων επί των οποίων επιβάλλεται το τέλος.

Στην υπόθεση *Stichting Kinderopvang Enschede* (απόφαση της 9ης Φεβρουαρίου 2006, C-415/04, Συλλογή 2006, σ. I-1385), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ζητήματος της απαλλαγής από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (στο εξής: ΦΠΑ) δραστηριοτήτων γενικού συμφέροντος που εμπίπτουν στο άρθρο 13, Α, παράγραφος 1, στοιχεία ζ' και θ', της έκτης οδηγίας 77/388⁽³⁴⁾, δηλαδή τις δραστηριότητες εκείνες που συνδέονται στενά με την κοινωνική πρόνοια και ασφάλιση καθώς και με την προστασία και την εκπαίδευση των παιδιών ή των νέων. Επρόκειτο, συγκεκριμένα, για υπηρεσίες παρεχόμενες από μη κερδοσκοπικό ίδρυμα το οποίο ενεργεί ως διαμεσολαβητής μεταξύ εκείνων που αναζητούν και εκείνων που προσφέρουν υπηρεσία φυλάξεως παιδιών. Το Δικαστήριο έκρινε ότι η απαλλαγή από τον ΦΠΑ μιας τέτοιας δραστηριότητας εξαρτάται από τρεις προϋποθέσεις, ως προς τη συνδρομή των οποίων αρμόδιος να κρίνει είναι ο εθνικός δικαστής. Πρώτον, η υπηρεσία φυλάξεως παιδιών την οποία προσφέρουν «φιλοξενούντες» γονείς, ως κύρια δραστηριότητα του ιδρύματος, πρέπει και η ίδια να πληροί τις προϋποθέσεις απαλλαγής, ιδίως το κριτήριο του «κοινωνικού χαρακτήρα» που πρέπει να έχει ο παρέχων την υπηρεσία. Δεύτερον, οι υπηρεσίες που προσφέρει ως διαμεσολαβητής το συγκεκριμένο ίδρυμα πρέπει να είναι αναγκαίες για την παροχή της υπηρεσίας φυλάξεως παιδιών, υπό την έννοια ότι η επιλογή και η εκπαίδευση των «φιλοξενούντων» γονέων, εκ μέρους του ιδρύματος, πρέπει να προσδίδει στην υπηρεσία φυλάξεως μια τέτοια φύση και ποιότητα, ώστε να καθίσταται αδύνατη η πρόσβαση σε υπηρεσίες του ίδιου επιπέδου χωρίς τη συγκεκριμένη υπηρεσία διαμεσολαβήσεως. Τέλος, οι παροχές αυτές δεν πρέπει να αποβλέπουν κυρίως στο να προσπορίσουν στον παρέχοντα αυτές πρόσθετα έσοδα με την πραγματοποίηση πράξεων αμέσως ανταγωνιζομένων τις πράξεις εμπορικών επιχειρήσεων υποκειμένων στον φόρο αυτό.

Στις υποθέσεις *University of Huddersfield* και *Halifax κ.λπ.* (αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-223/03, Συλλογή 2006, σ. I-1751, και C-255/02, Συλλογή 2006, σ. I-1609), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, στον τομέα του φόρου προστιθέμενης αξίας, συνιστούν παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών και οικονομική δραστηριότητα, υπό την έννοια της προαναφερθείσας έκτης οδηγίας, οι πράξεις που πληρούν τα αντικειμενικά κριτήρια στα οποία βασίζονται οι εν λόγω έννοιες. Υπό την επιφύλαξη των περιπτώσεων φοροδιαφυγής, το ζήτημα αν η οικεία πράξη διενεργείται με μοναδικό σκοπό την επίτευξη φορολογικού πλεονεκτήματος ουδόλως ασκεί επιρροή. Πάντως, τα ερωτήματα που υποβλήθηκαν στην προαναφερθείσα απόφαση *Halifax κ.λπ.* έδωσαν στο Δικαστήριο την ευκαιρία να προσθέσει ότι η αρχή της απαγορεύσεως καταχρηστικών πρακτικών, νοουμένων ως πράξεων που δεν διενεργούνται εντός του πλαισίου φυσιολογικών εμπορικών συναλλαγών, αλλά με μοναδικό σκοπό την καταχρηστική εκμετάλλευση των πλεονεκτημάτων που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο, έχει, επίσης, εφαρμογή στον τομέα του ΦΠΑ. Κατά συνέπεια, ο υποκείμενος στον φόρο δεν μπορεί να εκπέσει τον ΦΠΑ επί των

(34) Έκτη οδηγία 77/388/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Μαΐου 1977, περί εναρμονίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τους φόρους κύκλου εργασιών — Κοινό σύστημα φόρου προστιθέμενης αξίας: ομοιόμορφη φορολογική βάση (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 49), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 95/7 του Συμβουλίου, της 10ης Απριλίου 1995 (ΕΕ L 102, σ. 18).

εισροών όταν οι πρακτικές στις οποίες βασίζεται το δικαίωμα αυτό συνιστούν καταχρηστική πρακτική. Το Δικαστήριο διευκρίνισε, σχετικώς, ότι η ύπαρξη καταχρηστικής πρακτικής στον τομέα του ΦΠΑ προϋποθέτει τη συνδρομή δύο προϋποθέσεων. Αφενός, οι συγκεκριμένες πράξεις, παρά την τυπική εφαρμογή των προϋποθέσεων που προβλέπει η έκτη οδηγία και η εθνική νομοθεσία που τη μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη, πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα την επίτευξη φορολογικού πλεονεκτήματος του οποίου η χορήγηση θα αντέβαινε στον επιδιωκόμενο από τις διατάξεις αυτές σκοπό. Αφετέρου, πρέπει, επίσης, να προκύπτει από ένα σύνολο αντικειμενικών στοιχείων ότι ο κύριος σκοπός των επίμαχων πράξεων είναι η επίτευξη φορολογικού πλεονεκτήματος, καθόσον η απαγόρευση των καταχρηστικών πρακτικών δεν ασκεί επιρροή οσάκις οι επίμαχες πράξεις μπορούν να έχουν άλλη δικαιολόγηση.

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί σχετικώς μια τρίτη απόφαση που εκδόθηκε την ίδια ημέρα επί της υποθέσεως *BUPA Hospitals και Goldsborough Developments* (απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-419/02, Συλλογή 2006, σ. I-1685) με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 10, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της έκτης οδηγίας, το οποίο προβλέπει ότι σε περίπτωση προκαταβολής ο ΦΠΑ καθίσταται απαιτητός χωρίς να έχει ακόμη πραγματοποιηθεί η παράδοση αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών, δεν έχει εφαρμογή επί προκαταβολών για παραδόσεις αγαθών ή παροχές υπηρεσιών που δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί σαφώς.

Στην υπόθεση *Banca popolare di Cremona* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-475/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο περιφερειακός ιταλικός φόρος επί των παραγωγικών δραστηριοτήτων (στο εξής: IRAP) ήταν σύμφωνος με την έκτη οδηγία 77/388, ιδίως με το άρθρο 33 αυτής, το οποίο απαγορεύει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν ή να διατηρούν σε ισχύ φορολογικά συστήματα που έχουν τον χαρακτήρα φόρων κύκλου εργασιών. Προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα αυτό, το Δικαστήριο συνέκρινε τα χαρακτηριστικά του φόρου αυτού με τα χαρακτηριστικά του ΦΠΑ. Υπογράμμισε, σχετικώς, ότι ο IRAP είναι φόρος που έχει ως βάση υπολογισμού την καθαρή αξία της παραγωγής της επιχείρησης κατά τη διάρκεια δεδομένης περιόδου (διαφορά μεταξύ της «αξίας της παραγωγής» και του «κόστους παραγωγής»), ο οποίος εμπεριέχει στοιχεία τα οποία δεν συνδέονται άμεσα με αυτή καθεαυτήν την προμήθεια αγαθών ή υπηρεσιών. Συνεπώς, ο IRAP δεν είναι ανάλογος προς την τιμή των παρεχομένων αγαθών ή υπηρεσιών, αντιθέτως προς τον ΦΠΑ. Στη συνέχεια, το Δικαστήριο υπογράμμισε ότι δεν έχουν όλοι οι υποκείμενοι στον φόρο τη δυνατότητα να μετακυλίσουν το βάρος του φόρου αυτού, ο οποίος, επομένως, δεν προορίζεται για να μετακυλιέται στον τελικό καταναλωτή, ενώ ο ΦΠΑ βαρύνει αποκλειστικώς τον τελικό καταναλωτή και είναι απολύτως ουδέτερος έναντι των υποκειμένων στον φόρο που παρεμβαίνουν στη διαδικασία παραγωγής και διανομής που προηγείται του σταδίου τελικής φορολογήσεως, ασχέτως του αριθμού των ενδιάμεσων συναλλαγών. Επομένως, εφόσον ο IRAP δεν έχει όλα τα ουσιώδη χαρακτηριστικά του ΦΠΑ, δεν συνιστά φόρο έχοντα τον χαρακτήρα φόρου κύκλου εργασιών, κατά την έννοια του άρθρου 33, παράγραφος 1, της έκτης οδηγίας, και, επομένως, η διάταξη αυτή δεν αποκλείει τη διατήρησή του σε ισχύ.

Κοινωνική πολιτική

Η οδηγία 93/104, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, αποτέλεσε το αντικείμενο τριών υποθέσεων, ενώ η απαγόρευση των διακρίσεων μεταξύ

ανδρών και γυναικών εργαζομένων αποτέλεσε το κύριο αντικείμενο μιας τέταρτης υποθέσεως ⁽³⁵⁾ και η συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένης διάρκειας το κύριο αντικείμενο μιας πέμπτης υποθέσεως.

Στην υπόθεση *Federatie Nederlandse Vakbeweging* (απόφαση της 6ης Απριλίου 2006, C-124/05, Συλλογή 2006, σ. I-3423), το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του ζητήματος αν η δυνατότητα εξαγοράς ημερών από την κατ' ελάχιστο όριο ετήσια άδεια, που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια προγενεστέρων ετών, αντιβαίνει προς το άρθρο 7, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/104. Αποφάνθηκε ότι η διάταξη αυτή έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτή διάταξη του εθνικού δικαίου η οποία επιτρέπει, κατά τη διάρκεια της ισχύος της συμβάσεως εργασίας, την αντικατάσταση ημερών ετήσιας άδειας, υπό την έννοια της παραγράφου 1 της οδηγίας αυτής, που δεν χρησιμοποιούνται κατά τη διάρκεια συγκεκριμένου έτους από την καταβολή χρηματικής αποζημιώσεως σε ένα από τα επόμενα έτη. Πράγματι, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το δικαίωμα κάθε εργαζομένου για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών πρέπει να θεωρηθεί ως αρχή του κοινοτικού κοινωνικού δικαίου με ιδιαίτερη σημασία, από την οποία δεν μπορεί να γίνεται παρέκκλιση και της οποίας η εφαρμογή από τις αρμόδιες εθνικές αρχές πρέπει να γίνεται εντός των ορίων που προβλέπει ρητά η ίδια η οδηγία. Η οδηγία αυτή καθιερώνει επιπλέον τον κανόνα ότι κανονικά στον εργαζόμενο πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα πραγματικής ανάπαυσης, στο πλαίσιο της μέριμνας της αποτελεσματικής προστασίας της ασφάλειας και της υγείας του, αφού μόνο στην περίπτωση τερματισμού της εργασιακής σχέσης επιτρέπεται, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 2, να αντικαθίσταται το δικαίωμα για ετήσια άδεια μετ' αποδοχών από χρηματική αποζημίωση.

Στις υποθέσεις *Robinson-Steele* κ.λπ. (απόφαση της 16ης Μαρτίου 2006, C-131/04 και C-257/04, Συλλογή 2006, σ. I-2531), το Δικαστήριο εξέτασε το κατά πόσο συμβιβάζεται με το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/104 η αποζημίωση για το δικαίωμα ετήσιας άδειας υπό τη μορφή, προβλεπόμενη από τοπική συλλογική σύμβαση, της διαθέσεως τμήματος του μισθού που καταβάλλεται στον εργαζόμενο για την προσφερόμενη από αυτόν εργασία, χωρίς να καταβάλλονται τέτοιες αποδοχές στον εργαζόμενο πλέον εκείνων που καταβάλλονται για την προσφερόμενη από αυτόν εργασία. Το Δικαστήριο ρητώς αποφάνθηκε ότι το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής αποκλείει τη δυνατότητα καταβολής των αποδοχών για την κατ' ελάχιστον όριο ετήσια άδεια, υπό την έννοια αυτής της διατάξεως, τμηματικώς καθ' όλη την αντίστοιχη περίοδο ετήσιας εργασίας, μαζί με την καταβολή της αμοιβής για την προσφερθείσα εργασία και όχι χωριστά για τη συγκεκριμένη περίοδο κατά την οποία ο εργαζόμενος λαμβάνει πράγματι την ετήσια άδειά του.

Στην υπόθεση *Επιτροπή κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (απόφαση της 7ης Σεπτεμβρίου 2006, C-484/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο αποφάνθηκε στο πλαίσιο εκδικάσεως προσφυγής λόγω παραβάσεως. Δυνάμει της οδηγίας 93/104, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2000/34, κράτος μέλος παραβαίνει τις υποχρεώσεις του στην περίπτωση που εφαρμόζει σε εργαζομένους των οποίων μέρος του χρόνου εργασίας τους δεν υπολογίζεται ή προκαθορίζεται ή μπορεί να καθορίζεται από τον ίδιο τον εργαζόμενο, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της δραστηριότητάς του, την

⁽³⁵⁾ Οδηγία 93/104/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1993, σχετικά με ορισμένα στοιχεία της οργάνωσης του χρόνου εργασίας (ΕΕ L 307, σ. 18), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2000/34, της 22ας Ιουνίου 2000 (ΕΕ L 195, σ. 41).

παρέκκλιση από ορισμένους κανόνες σχετικούς με το δικαίωμα αναπαύσεως, και αν δεν λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για την υλοποίηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε ημερήσια και εβδομαδιαία ανάπαυση. Η πρακτική αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων που χορηγεί στους εργαζομένους η εν λόγω οδηγία έχει ως αναγκαία συνέπεια την υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν το δικαίωμα σε πραγματική περίοδο αναπαύσεως. Κράτος μέλος το οποίο, μετά τη μεταφορά της οδηγίας στην εσωτερική του έννομη τάξη, προβλέπει δικαίωμα αναπαύσεως των εργαζομένων και το οποίο, στο πλαίσιο των κατευθυντηρίων γραμμών προς τους εργοδότες και τους εργαζομένους για την υλοποίηση του δικαιώματος αυτού, δηλώνει ότι ο εργοδότης δεν υποχρεούται, πάντως, να μεριμνά ώστε οι εργαζόμενοι να προβαίνουν πράγματι σε χρήση αυτού του δικαιώματος, δεν διασφαλίζει την τήρηση ούτε των στοιχειωδών προδιαγραφών που προβλέπει η οδηγία αυτή ούτε εξυπηρετεί την επίτευξη του κύριου σκοπού της. Αφήνοντας να εννοηθεί ότι ναι μεν απαγορεύεται στους εργοδότες να δυσχεραίνουν την εκ μέρους των εργαζομένων χρήση των περιόδων αναπαύσεως, αλλά δεν φέρουν καμία υποχρέωση να παρέχουν πράγματι στους εργαζόμενους τη δυνατότητα να ασκούν το σχετικό δικαίωμα, οι κατευθυντήριες αυτές γραμμές είναι σαφώς ικανές να καταστήσουν κενό περιεχομένου το δικαίωμα που παρέχουν τα άρθρα 3 και 5 της οδηγίας και αντιβαίνουν προς τον σκοπό της οδηγίας αυτής, η οποία χαρακτηρίζει τις κατ'ελάχιστο όριο περιόδους αναπαύσεως ως απαραίτητες για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.

Στην υπόθεση *Cadman* (απόφαση της 3ης Οκτωβρίου 2006, C-17/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το Δικαστήριο προέβη σε ερμηνεία του άρθρου 141 ΕΚ, διευκρινίζοντας τη νομολογία του την απορρέουσα από την απόφαση *Danfoss* (απόφαση της 17ης Οκτωβρίου 1989, 109/88, Συλλογή 2006, σ. 3199) όπου, αφού τόνισε ότι δεν αποκλείεται η χρησιμοποίηση του κριτηρίου της αρχαιότητας να έχει ως συνέπεια τη δυσμενέστερη μεταχείριση των εργαζομένων γυναικών σε σύγκριση με εκείνη των εργαζομένων ανδρών, αποφάνθηκε ότι ο εργοδότης δεν υποχρεούται να αιτιολογεί ειδικά τη χρησιμοποίηση του κριτηρίου αυτού. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε ότι, εφόσον το κριτήριο της αρχαιότητας είναι, κατά κανόνα, πρόσφορο για την επίτευξη του νόμιμου στόχου της ανταμοιβής της κτηθείσας εμπειρίας, η οποία καθιστά τον εργαζόμενο ικανό να εκπληρώνει καλύτερα τις εργασιακές του υποχρεώσεις, στην περίπτωση κατά την οποία η χρησιμοποίηση του κριτηρίου αυτού ως στοιχείου για τον καθορισμό των αμοιβών συνεπάγεται ανισότητες ως προς τις αμοιβές, για την ίδια εργασία ή εργασία ίδιας αξίας μεταξύ των συγκρινόμενων ανδρών και γυναικών εργαζομένων, ο εργοδότης δεν υποχρεούται να αποδείξει ειδικώς ότι η χρησιμοποίηση του κριτηρίου αυτού είναι πρόσφορη για την επίτευξη του εν λόγω στόχου, εκτός αν ο εργαζόμενος παράσχει στοιχεία ικανά να γεννήσουν σοβαρές αμφιβολίες σχετικά. Απόκειται, στην περίπτωση αυτή, στον εργοδότη να αποδείξει ότι ο γενικός κανόνας, δηλαδή ότι η αρχαιότητα συνδυάζεται με την πείρα και καθιστά τον εργαζόμενο ικανό να εκπληρώνει καλύτερα τις εργασιακές του υποχρεώσεις, ισχύει και για τη συγκεκριμένη απασχόληση. Επίσης, όταν χρησιμοποιείται για τον καθορισμό της αμοιβής ένα σύστημα επαγγελματικής κατατάξεως που βασίζεται σε αξιολόγηση της παρεχόμενης εργασίας δεν χρειάζεται να αποδειχθεί ότι ο κάθε εργαζόμενος προσωπικώς απέκτησε, κατά τη σχετική περίοδο, εμπειρία που τον καθιστά ικανό να εκτελεί καλύτερα την εργασία του. Αντιθέτως, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη αντικειμενικώς η φύση της παρεχόμενης εργασίας.

Στην υπόθεση *Αδενέλερ κ.λπ.* (απόφαση της 4ης Ιουλίου 2006, C-212/04, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), ζητήθηκε από το Δικαστήριο ερμηνεία των ρητρών 1

και 5 της συμφωνίας-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου, η οποία συνήφθη στις 18 Μαρτίου 1999 και περιελήφθη ως παράρτημα στην οδηγία 1999/70, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από την CES, τη UNICE και το CEEP ⁽³⁶⁾. Το Δικαστήριο, αφού διαπίστωσε ότι η συμφωνία-πλαίσιο περί της οποίας επρόκειτο δεν επιβάλλει γενική υποχρέωση των κρατών μελών να προβλέπουν τη μετατροπή σε συμβάσεις αορίστου χρόνου των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, αποφάνθηκε ότι η ρήτρα 5, σημείο 1, στοιχείο α', της συμφωνίας-πλαίσιο δεν επιτρέπει τη χρησιμοποίηση διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, η οποία δικαιολογείται από το γεγονός και μόνον ότι προβλέπεται σε γενική νομοθετική ή κανονιστική διάταξη κράτους μέλους. Αντιθέτως, η έννοια των «αντικειμενικών λόγων» κατά την εν λόγω ρήτρα, που δικαιολογεί την ανανέωση διαδοχικών συμβάσεων ή σχέσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, απαιτεί να δικαιολογείται η χρήση αυτού του ειδικού τύπου σχέσεων εργασίας, όπως προβλέπεται στην ειδική ρύθμιση, από την ύπαρξη συγκεκριμένων στοιχείων που άπτονται, μεταξύ άλλων, της σχετικής δραστηριότητας και των συνθηκών ασκήσεώς της. Ομοίως, εθνική κανονιστική ρύθμιση η οποία προβλέπει ότι μόνον οι συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου μεταξύ των οποίων δεν μεσολαβεί χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 20 εργασίμων ημερών πρέπει να θεωρούνται ως «διαδοχικές» κατά την έννοια της εν λόγω ρήτρας αντιβαίνει προς τη συμφωνία αυτή. Μια τέτοια διάταξη διακυβεύει το αντικείμενο, τον σκοπό και την πρακτική αποτελεσματικότητα της συμφωνίας-πλαίσιο, καθόσον καθιστά δυνατή την επί πολλά έτη προσωρινή απασχόληση των εργαζομένων, δεδομένου ότι, στην πράξη, ο εργαζόμενος δεν έχει, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, άλλη επιλογή από το να δεχθεί διακοπές της τάξεως των 20 εργασίμων ημερών στο πλαίσιο μιας αλυσίδας συμβάσεων που τον συνδέουν με τον εργοδότη του. Τέλος, η συγκεκριμένη συμφωνία-πλαίσιο εμποδίζει την εφαρμογή εθνικής νομοθεσίας η οποία απαγορεύει απολύτως, στον δημόσιο τομέα και μόνον, τη μετατροπή σε σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου μιας σειράς διαδοχικών συμβάσεων ορισμένου χρόνου οι οποίες, στην πραγματικότητα, αποσκοπούσαν στην κάλυψη «παγίων και διαρκών αναγκών» του εργοδότη και πρέπει να θεωρηθούν καταχρηστικές.

Συνεργασία στον τομέα εκτελέσεως των αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις και δικαστική συνεργασία

Στον τομέα αυτόν, το Δικαστήριο κλήθηκε να ερμηνεύσει τη Σύμβαση των Βρυξελλών του 1968 και τον κανονισμό 1346/2000 περί διαδικασιών αφερεγγυότητας.

Στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία από το Δικαστήριο της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ⁽³⁷⁾, το Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του κανόνα της αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπει το άρθρο 16, σημείο 4, όσον αφορά θέματα σχετικά με την καταχώριση ή το κύρος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Στην υπόθεση *GAT* (απόφαση της 13ης Ιουλίου 2006, C-4/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), το ζήτημα που τέθηκε υπό την κρίση του Δικαστηρίου ήταν αν η

⁽³⁶⁾ Οδηγία 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Ιουνίου 1999, σχετικά με τη συμφωνία-πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από τη CES, τη UNICE και το CEEP (ΕΕ L 175, σ. 43).

⁽³⁷⁾ ΕΕ 1982, L 388, σ. 7.

δικαιοδοσία των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου ζητήθηκε, πραγματοποιήθηκε και θεωρείται ότι πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με διεθνή σύμβαση ή κατάθεση ή η καταχώριση διπλώματος ευρεσιτεχνίας αφορά όλες τις διαφορές με αντικείμενο την καταχώριση ή το κύρος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, και μάλιστα ανεξαρτήτως του αν το ερώτημα τίθεται με την άσκηση αγωγής ή την προβολή ενστάσεως, ή αν τυγχάνει εφαρμογής αποκλειστικά επί των διαφορών στα πλαίσια των οποίων το ζήτημα της καταχώρισεως ή του κύρους διπλώματος ευρεσιτεχνίας τίθεται με την άσκηση αγωγής. Προβαίνοντας σε τεολογική ερμηνεία του άρθρου 16, σημείο 4, της συμβάσεως αυτής, το Δικαστήριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η προβλεπόμενη με την εν λόγω διάταξη αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία πρέπει να τυγχάνει εφαρμογής ανεξαρτήτως του δικονομικού πλαισίου εντός του οποίου τίθεται το ζήτημα της καταθέσεως ή του κύρους διπλώματος ευρεσιτεχνίας είτε στο πλαίσιο ασκήσεως αγωγής είτε στο πλαίσιο ενστάσεως κατά την κίνηση της δίκης ή σε μεταγενέστερο στάδιο αυτής. Πράγματι, μόνον η λύση αυτή διασφαλίζει τον επιτακτικό χαρακτήρα του κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας που θέτει η σύμβαση, την προβλεψιμότητα των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που αυτή θέτει και την αποτροπή του κινδύνου εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων.

Στην υπόθεση *Eurofood IFSC* (απόφαση της 2ας Μαΐου 2006, C-341/04, Συλλογή 2006, σ. I-3813), το Δικαστήριο προέβη σε σημαντικές επισημάνσεις όσον αφορά τον κανονισμό 1346/2000 περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας⁽³⁸⁾. Το Δικαστήριο διευκρίνισε, ιδίως, την έννοια του «κέντρου των κύριων συμφερόντων» του οφειλέτη, βάσει της οποίας προσδιορίζονται τα δικαστήρια που είναι αρμόδια για την κίνηση της διαδικασίας διαπιστώσεως αφερεγγυότητας, και το οποίο, όσον αφορά τις εταιρείες, τεκμαίρεται ότι βρίσκεται, μέχρις αποδείξεως του εναντίου, στον τόπο της καταστατικής τους έδρας. Στην περίπτωση κατά την οποία θυγατρική εταιρεία και η μητρική της έχουν τις αντίστοιχες καταστατικές τους έδρες σε δύο διαφορετικά κράτη μέλη, ο προσδιορισμός του κέντρου των κύριων συμφερόντων της θυγατρικής εταιρείας είναι ιδιαίτερα σημαντικός στο πλαίσιο του εγκαθιδρυθέντος με τον κανονισμό συστήματος προσδιορισμού της αρμοδιότητας των δικαστηρίων των κρατών μελών (στη συγκεκριμένη υπόθεση επρόκειτο για ιρλανδική θυγατρική της ιταλικής εταιρείας Parmalat). Αφού προηγουμένως επισήμανε ότι στο πλαίσιο του συστήματος αυτού υφίσταται ίδια δικαιοδοσία για κάθε οφειλέτη ο οποίος αποτελεί διακριτή από νομικής απόψεως οντότητα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, προς κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου και της προβλεψιμότητας ως προς τον προσδιορισμό του αρμόδιου να κινεί κύρια διαδικασία αφερεγγυότητας δικαστηρίου, το προβλεπόμενο τεκμήριο εκ της καταστατικής έδρας της εταιρείας μπορεί να ανατραπεί μόνον εφόσον αντικειμενικά και αναγνωρίσιμα από τους τρίτους στοιχεία επιτρέπουν να αποδειχθεί η ύπαρξη διαφορετικής πραγματικής καταστάσεως από εκείνη που υποτίθεται ότι αντανακλά ο τόπος της καταστατικής έδρας. Το Δικαστήριο αναφέρθηκε, σχετικώς, στο παράδειγμα εταιρείας λειτουργούσας ως «ταχυδρομική θυρίδα», η οποία δεν ασκεί καμία δραστηριότητα στον τόπο της καταστατικής της έδρας. Υπογράμμισε, αντιθέτως, ότι το γεγονός και μόνον ότι οι οικονομικές επιλογές μιας εταιρείας ελέγχονται ή δύνανται να ελέγχονται από μητρική εταιρεία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος δεν αρκεί για την ανατροπή του προβλεπόμενου με τον κανονισμό τεκμηρίου. Στην απόφαση *Eurofood IFSC* επισημάνθηκε, επίσης, ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης αποκλείει τη δυνατότητα δικαστηρίων

⁽³⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 1346/2000 του Συμβουλίου, της 29ης Μαΐου 2000, περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας (ΕΕ L 160, σ. 1).

κράτους μέλους να ελέγχουν την αρμοδιότητα των δικαστηρίων του κράτους στο οποίο κινήθηκε η κύρια διαδικασία διαπιστώσεως αφερεγγυότητας.

Αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις

Σε δύο προδικαστικές υποθέσεις το Δικαστήριο προέβη σε ερμηνεία του άρθρου 54 της συμβάσεως για την εφαρμογή της Συμφωνίας του Σένγκεν ⁽³⁹⁾ η οποία θέτει την αρχή non bis in idem στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στις ποινικές υποθέσεις, προσδιορίζοντας, ιδίως, την έννοια «ίδια πραγματικά περιστατικά», όπως αυτή χρησιμοποιείται στην ως άνω διάταξη.

Στην υπόθεση *Van Esbroeck* (απόφαση της 9ης Μαρτίου 2006, C-436/04, Συλλογή 2006, σ. I-2333), αφού προηγουμένως διευκρίνισε ότι η αρχή αυτή έχει εφαρμογή στην ποινική δίωξη που ασκείται εντός συμβαλλόμενου κράτους για πράξεις για τις οποίες ο ενδιαφερόμενος έχει καταδικαστεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, ενώ η σύμβαση αυτή δεν είχε ακόμα τεθεί σε ισχύ στο κράτος αυτό κατά τον χρόνο απαγγελίας της καταδίκης, εφόσον ίσχυε στα εν λόγω συμβαλλόμενα κράτη κατά τον χρόνο της εκτιμήσεως των προϋποθέσεων εφαρμογής της αρχής non bis in idem από το δικαστήριο της δεύτερης δίκης, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το άρθρο 54 της συμβάσεως εφαρμογής της Συμφωνίας του Σένγκεν έχει την έννοια ότι, αφενός, το κατάλληλο κριτήριο για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου είναι το κριτήριο της ταυτότητας των πραγματικών περιστατικών, υπό την έννοια ενός συνόλου περιστατικών που συνδέονται άρρηκτα μεταξύ τους, ανεξαρτήτως του νομικού χαρακτηρισμού τους ή του προστατευόμενου εννόμου συμφέροντος, και, αφετέρου, ότι οι αξιόποινες πράξεις που συνίστανται στην εξαγωγή και στην εισαγωγή των ίδιων ναρκωτικών και διώκονται σε διάφορα συμβαλλόμενα στη σύμβαση αυτή κράτη θεωρούνται κατ' αρχήν ως «ίδια πραγματικά περιστατικά» κατά την έννοια του άρθρου αυτού, ενώ η οριστική αξιολόγηση του ζητήματος αυτού απόκειται στις αρμόδιες εθνικές αρχές.

Στην υπόθεση *Van Straaten* (απόφαση της 28ης Σεπτεμβρίου 2006, C-150/05, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), προκειμένου περί αναλόγου ζητήματος στο οποίο δόθηκε η ίδια απάντηση, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η αρχή non bis in idem έχει εφαρμογή σε απόφαση των δικαστικών αρχών ενός συμβαλλόμενου κράτους με την οποία ένας κατηγορούμενος απαλλάσσεται αμετακλήτως λόγω ανεπαρκών αποδείξεων.

(39) Σύμβαση εφαρμογής της συμφωνίας του Σένγκεν της 14ης Ιουνίου 1985 μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών της Οικονομικής Ένωσης Μπενελούξ, της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και της Γαλλικής Δημοκρατίας, σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση των ελέγχων στα κοινά σύνορα (ΕΕ 2000, L 239, σ. 19).

B — Σύνθεση του Δικαστηρίου

(Σειρά πρωτοκόλλου στις 12 Οκτωβρίου 2006)

Πρώτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

E. Juhász, P. Küris, R. Schintgen, A. Rosas και P. Jann, πρόεδροι τμήματος B. Σκουρής, πρόεδρος του Δικαστηρίου· C. W. A. Timmermans και K. Lenaerts, πρόεδροι τμήματος· J. Kokott, πρώτη γενική εισαγγελέας· J. Klučka, πρόεδρος τμήματος

Δεύτερη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

Γ. Αρέστης, K. Schiemann, R. Silva de Lapuerta και A. Tizzano, δικαστές· D. Ruiz-Jarabo Colomer, γενικός εισαγγελέας· J. N. Cunha Rodrigues, δικαστής· M. Poiares Maduro, γενικός εισαγγελέας· J. Makarczyk και M. Ilešič, δικαστές

Τρίτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

E. Levits, δικαστής· P. Mengozzi, γενικός εισαγγελέας· L. Bay Larsen, U. Løhmus, J. Malenovský και A. Borg Barthet, δικαστές· E. Sharpston, γενική εισαγγελέας· P. Lindh, δικαστής

Τέταρτη σειρά, από τα αριστερά προς τα δεξιά:

V. Trstenjak, γενική εισαγγελέας· J.-C. Bonichot και A. Ó Caoimh, δικαστές· Y. Bot, γενικός εισαγγελέας· J. Mazák, γενικός εισαγγελέας· T. von Danwitz, δικαστής· R. Grass, γραμματέας

1. Μέλη του Δικαστηρίου

(κατά σειρά αναλήψεως καθηκόντων)

Βασίλειος Σκουρής

γεννήθηκε το 1948· πτυχίο Νομικής από το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου (1970)· διδάκτωρ Συνταγματικού και Διοικητικού Δικαίου του Πανεπιστημίου του Αμβούργου (1973)· υφηγητής στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου (1972–1977)· καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Bielefeld (1978)· καθηγητής Δημοσίου Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1982)· υπουργός Εσωτερικών (1989 και 1996)· μέλος της Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Κρήτης (1983–1987)· διευθυντής του Κέντρου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου, Θεσσαλονίκη (1997–2005)· πρόεδρος της Ελληνικής Ενώσεως Ευρωπαϊκού Δικαίου (1992–1994)· μέλος της ελληνικής Εθνικής Επιτροπής Ερευνών (1993–1995)· μέλος του Ανωτάτου Συμβουλίου Επιλογής Προσωπικού (1994–1996)· μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Δικαίου, Trier (από το 1995)· μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Σχολής Δικαστών (1995–1996)· μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου του Υπουργείου Εξωτερικών (1997–1999)· πρόεδρος της ελληνικής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής το 1998· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 8 Ιουνίου 1999· πρόεδρος του Δικαστηρίου από τις 7 Οκτωβρίου 2003.

Francis Geoffrey Jacobs

γεννήθηκε το 1939· barrister, Queen's Counsel· υπάλληλος στη γραμματεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· εισηγητής στο γραφείο του γενικού εισαγγελέα J. P. Warner· καθηγητής του Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου· διευθυντής του Centre of European Law του King's College του Λονδίνου· συγγραφέας διαφόρων συγγραμμάτων για το ευρωπαϊκό δίκαιο· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1988 μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 2006.

Claus Christian Gulmann

γεννήθηκε το 1942· υπάλληλος του Υπουργείου Δικαιοσύνης· εισηγητής στο γραφείο του δικαστή Max Sørensen· καθηγητής του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου και κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης· δικηγόρος· πρόεδρος και μέλος διαιτητικών δικαστηρίων· μέλος του Διοικητικού Εφετείου· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1991 έως τις 6 Οκτωβρίου 1994· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 μέχρι τις 10 Ιανουαρίου 2006.

Antonio Mario La Pergola

γεννήθηκε το 1931· καθηγητής του συνταγματικού και του Γενικού και Συγκριτικού Δημοσίου Δικαίου στα Πανεπιστήμια της Πάδουας, της Μπολόνιας και της Ρώμης· μέλος του Ανωτάτου Δικαστικού Συμβουλίου (1976–1978)· μέλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου και πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου (1986–1987)· υπουργός Κοινοτικών Πολιτικών (1987–1989)· ευρωβουλευτής (1989–1994)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 έως τις 31 Δεκεμβρίου 1994· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από την 1η Ιανουαρίου 1995 έως τις 14 Δεκεμβρίου 1999· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 15 Δεκεμβρίου 1999 μέχρι τις 3 Μαΐου 2006.

Jean-Pierre Puissochet

γεννήθηκε το 1936· σύμβουλος επικρατείας (Γαλλία)· διευθυντής και κατόπιν γενικός διευθυντής της Νομικής Υπηρεσίας του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1968–1973)· γενικός διευθυντής της Agence nationale pour l'emploi (1973–1975)· διευθυντής γενικών διοικητικών υπηρεσιών του Υπουργείου Βιομηχανίας (1977–1979)· διευθυντής νομικών υποθέσεων του ΟΟΣΑ (1979–1985)· διευθυντής του Διεθνούς Ινστιτούτου Δημοσίας Διοικήσεως (1985–1987)· juriconsulte, διευθυντής νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών (1987–1994)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Philippe Léger

γεννήθηκε το 1938· δικαστικός του Υπουργείου Δικαιοσύνης (1966–1970)· διευθυντής του γραφείου και κατόπιν τεχνικός σύμβουλος στο γραφείο του υπουργού Ποιότητας της Ζωής το 1976· τεχνικός σύμβουλος στο γραφείο του υπουργού Δικαιοσύνης (1976–1978)· υποδιευθυντής Ποινικών Υποθέσεων και Χαρίτων (1978–1983)· εφέτης στο Εφετείο Παρισιού (1983–1986)· αναπληρωτής διευθυντής του γραφείου του υπουργού Δικαιοσύνης (1986)· πρόεδρος του tribunal de grande instance του Bobigny (1986–1993)· διευθυντής του γραφείου του υπουργού Δικαιοσύνης και γενικός εισαγγελέας στο Εφετείο Παρισιού (1993–1994)· επισκέπτης καθηγητής στο Πανεπιστήμιο René Descartes (Paris-V) από το 1988 έως το 1993· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1994 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Peter Jann

γεννήθηκε το 1935· διδάκτορας της Νομικής του Πανεπιστημίου της Βιέννης (1957)· διορίζεται δικαστής και τοποθετείται στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης (1961)· δικαστής στο Straf-Bezirksgericht της Βιέννης για τις υποθέσεις που αφορούν τον Τύπο (1963–1966)· εκπρόσωπος Τύπου του Ομοσπονδιακού Υπουργείου Δικαιοσύνης (1966–1970), στη συνέχεια άσκηση καθηκόντων στη Διεύθυνση Διεθνών Υποθέσεων του εν λόγω υπουργείου· σύμβουλος για την κοινοβουλευτική επιτροπή δικαιοσύνης και εκπρόσωπος Τύπου της κοινοβουλευτικής ομάδας (1973–1978)· διορίζεται μέλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου (1978)· μόνιμος εισηγητής του εν λόγω δικαστηρίου έως το τέλος του 1994· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 19 Ιουνίου 1995.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

γεννήθηκε το 1949· δικαστής· δικαστής στο Consejo General del Poder Judicial (Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο)· καθηγητής προϊστάμενος του γραφείου του προέδρου του Δικαστικού Συμβουλίου· δικαστής ad hoc στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· δικαστής στο Tribunal Supremo από το 1996· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από τις 19 Ιανουαρίου 1995.

Romain Schintgen

γεννήθηκε το 1939· γενικός διευθυντής στο Υπουργείο Εργασίας· πρόεδρος του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Εθνικής Εταιρείας Πιστώσεων και Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Δορυφόρων· κυβερνητικό μέλος της Επιτροπής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, της συμβουλευτικής επιτροπής για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων και του διοικητικού συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας· δικαστής στο Πρωτοδικείο από 25 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 11 Ιουλίου 1996· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 12 Ιουλίου 1996.

Ninon Colneric

γεννήθηκε το 1948· σπουδές στο Tübingen, στο Μόναχο και τη Γενεύη· κατόπιν επιστημονικών ερευνών στο Λονδίνο, διδάκτωρ του Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Μονάχου· δικαστής στο Arbeitsgericht Oldenburg· υφηγεσία στο Πανεπιστήμιο της Βρέμης για τη διδασκαλία του Εργατικού Δικαίου, της Κοινωνιολογίας του Δικαίου και του Κοινωνικού Δικαίου· έκτακτη καθηγήτρια στη Νομική Σχολή των Πανεπιστημίων Φραγκφούρτης και Βρέμης· πρόεδρος του Landesarbeitsgericht Schleswig-Holstein (1989)· συνεργάτις, ως πραγματογνώμων, στο πρόγραμμα της European Expertise Service (EE) για την αναμόρφωση του εργατικού δικαίου στην Κιργιζία (1994–1995)· επίτιμη καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Βρέμης στο Εργατικό Δίκαιο, και συγκεκριμένα στο Ευρωπαϊκό Εργατικό Δίκαιο· δικαστής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από τις 15 Ιουλίου 2000 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Stig von Bahr

γεννήθηκε το 1939· εργάστηκε στις υπηρεσίες του κοινοβουλευτικού Ombudsman και της Γενικής Γραμματείας της Σουηδικής Κυβερνήσεως, καθώς και σε διάφορα υπουργεία, μεταξύ άλλων ως αναπληρωτής βοηθός γραμματέας στο Υπουργείο Οικονομικών· διορίστηκε δικαστής στο Kammarrätten (Διοικητικό Εφετείο) του Göteborg το 1981 και, κατόπιν, δικαστής στο Regeringsrätten (Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο) το 1985· μετέσχε στη σύνταξη διαφόρων επισήμων εκθέσεων, ιδίως στους τομείς της φορολογικής νομοθεσίας και της λογιστικής· χρημάτισε, μεταξύ άλλων, πρόεδρος της επιτροπής για την προσαρμογή της φορολογίας εισοδήματος στον πληθωρισμό, πρόεδρος της επιτροπής λογιστικής και ειδικός εισηγητής της επιτροπής των κανόνων φορολογήσεως των εταίρων εταιρειών ιδιωτικού δικαίου· επίσης, πρόεδρος του συμβουλίου λογιστικών κανόνων και μέλος του εθνικού δικαστικού συμβουλίου, καθώς και του συμβουλίου εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα· δημοσίευσε διάφορα άρθρα, ιδίως στον τομέα της φορολογικής νομοθεσίας· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Antonio Tizzano

γεννήθηκε το 1940· δίδαξε υπό διάφορες ιδιότητες σε ιταλικά πανεπιστήμια· νομικός σύμβουλος της Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Ιταλίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες (1984–1992)· δικηγόρος στο Ακυρωτικό και άλλα ανώτατα δικαστήρια· μέλος της ιταλικής αντιπροσωπείας σε διεθνείς διαπραγματεύσεις και διακυβερνητικές διασκέψεις, μεταξύ των οποίων οι σχετικές με την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη και με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση· υπεύθυνος διαφόρων επιστημονικών εκδόσεων· μέλος της ομάδας ανεξαρτήτων εμπειρογνομόνων που ορίστηκε για την εξέταση των οικονομικών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (1999)· καθηγητής ευρωπαϊκού δικαίου, διευθυντής του Ινστιτούτου Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου του Πανεπιστημίου της Ρώμης· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000 μέχρι τις 3 Μαΐου 2006· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 4 Μαΐου 2006.

José Narciso da Cunha Rodrigues

γεννήθηκε το 1940· διάφορες δικαστικές θέσεις (1964–1977)· επιφορτισμένος από την κυβέρνηση με διάφορες αποστολές για την πραγματοποίηση και τον συντονισμό μελετών για τη μεταρρύθμιση του δικαιοδοτικού συστήματος· εκπρόσωπος της κυβερνήσεως στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1980–1984)· εμπειρογνώμονας στη Διευθύνουσα Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης (1980–1985)· μέλος της επιτροπής αναθεωρήσεως του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας Procurador-Geral da República (1984–2000)· μέλος της εποπτικής επιτροπής της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) (1999–2000)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

Christiaan Willem Anton Timmermans

γεννήθηκε το 1941· εισηγητής σε γραφείο μέλους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1966–1969)· μόνιμος υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1969–1977)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο του Leiden)· καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Groningen (1977–1989)· αναπληρωτής δικαστής στο Εφετείο του Arnhem· υπεύθυνος διαφόρων επιστημονικών εκδόσεων· αναπληρωτής γενικός διευθυντής της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1989–2000)· καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000.

Leendert A. Geelhoed

γεννήθηκε το 1942· βοηθός έρευνας στο Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης (1970–1971)· εισηγητής σε γραφείο μέλους του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1971–1974)· κύριος σύμβουλος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης (1975–1982)· μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής για την κυβερνητική πολιτική (1983–1990)· διάφορα καθήκοντα διδασκαλίας γενικός γραμματέας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας (1990–1997)· γενικός γραμματέας του Υπουργείου Γενικών Υποθέσεων (1997–2000)· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Christine Stix-Hackl

γεννήθηκε το 1957· διδάκτωρ νομικής (Πανεπιστήμιο Βιέννης), μεταπτυχιακές σπουδές Ευρωπαϊκού Δικαίου (Κολέγιο της Ευρώπης, Bruges)· μέλος της αυστριακής διπλωματικής υπηρεσίας (από το 1982)· ειδική για ζητήματα ΕΕ στο γραφείο του νομικού συμβούλου του Υπουργείου Εξωτερικών Υποθέσεων (1984–1988)· Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής ΕΚ (1989)· προϊσταμένη της «Νομικής Υπηρεσίας Ευρωπαϊκής Ενώσεως» του Υπουργείου Εξωτερικών (1992–2000, πληρεξούσια υπουργός)· συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις για τον ΕΟΧ και για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας στην ΕΕ· εκπρόσωπος της Αυστριακής Δημοκρατίας στο Δικαστήριο ΕΚ από το 1995· γενική πρόξενος της Αυστρίας στη Ζυρίχη (2000)· διδακτικό έργο και δημοσιεύσεις· γενική εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Allan Rosas

γεννήθηκε το 1948· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου του Turku (Φινλανδία)· καθηγητής Νομικής στο Πανεπιστήμιο του Turku (1978–1981) και στην Abo Akademi (Turku/Abo) 1981–1996· διευθυντής του Ινστιτούτου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ως άνω εκπαιδευτικού ιδρύματος (1985–1995)· κατέλαβε διάφορες θέσεις ευθύνης σε πανεπιστήμια της χώρας του και στο εξωτερικό· μέλος επιστημονικών συλλόγων· συντονιστής διαφόρων ερευνητικών σχεδίων και προγραμμάτων, εθνικών και διεθνών, ιδίως στους ακόλουθους τομείς: κοινοτικό δίκαιο, διεθνές δίκαιο, δίκαιο ανθρωπίνων και θεμελιωδών δικαιωμάτων, συνταγματικό δίκαιο και συγκριτικό δίκαιο δημοσίας διοικήσεως· εκπρόσωπος της Φινλανδικής Κυβερνήσεως ως μέλος ή σύμβουλος φινλανδικών αντιπροσωπειών σε διάφορες διεθνείς διασκέψεις· παρέσχε τις υπηρεσίες του ως εμπειρογνώμων του φινλανδικού δικαίου, στις οποίες περιλαμβάνεται η συμμετοχή του σε κυβερνητικές ή κοινοβουλευτικές νομικές επιτροπές στη Φινλανδία, καθώς και στα Ηνωμένα Έθνη, στην Unesco, στην Οργάνωση για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE) και στο Συμβούλιο της Ευρώπης· από το 1995, κύριος νομικός σύμβουλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, υπεύθυνος για τις εξωτερικές σχέσεις· από τον Μάρτιο του 2001, βοηθός γενικός διευθυντής της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής δικαστής στο Δικαστήριο από τις 17 Ιανουαρίου 2002.

Rosario Silva de Lapuerta

γεννήθηκε το 1954· πτυχιούχος Νομικής (Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης)· abogado del Estado στη Μάλαγα· abogado del Estado στη νομική υπηρεσία του Υπουργείου Μεταφορών, Τουρισμού και Επικοινωνιών, στη συνέχεια στη νομική υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών· abogado del Estado-Jefe της αρμόδιας για τις διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου νομικής υπηρεσίας και γενική υποδιευθύντρια της υπηρεσίας νομικής αρωγής επί κοινοτικών και διεθνών θεμάτων της Abogacia General del Estado (Υπουργείο Δικαιοσύνης)· μέλος της ομάδας εργασίας της επιτροπής για το κοινοτικό δικαιοδοτικό σύστημα· προϊσταμένη της ισπανικής αποστολής στην ομάδα «Φίλοι της προεδρίας» για τη μεταρρύθμιση του κοινοτικού δικαιοδοτικού συστήματος στη Συνθήκη της Νίκαιας και στην ομάδα ad hoc «Δικαστήριο» του Συμβουλίου· καθηγήτρια Κοινοτικού Δικαίου στη Διπλωματική Σχολή της Μαδρίτης· συνδιευθύντρια της επιθεωρήσεως «Noticias de la Union Europea»· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2003.

Koen Lenaerts

γεννήθηκε το 1954· πτυχιούχος και διδάκτωρ Νομικής (Katholieke Universiteit Leuven)· Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University)· επίκουρος καθηγητής (1979–1983) και στη συνέχεια τακτικός καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Katholieke Universiteit Leuven (από το 1983)· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο (1984–1985)· καθηγητής στο Κολέγιο της Ευρώπης στην Bruges (1984–1989)· δικηγόρος Βρυξελλών (1986–1989)· επισκέπτης καθηγητής στο Harvard Law School (1989)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989 έως τις 6 Οκτωβρίου 2003· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2003.

Juliane Kokott

γεννήθηκε το 1957· σπουδές νομικής (Πανεπιστήμια Βόννης και Γενεύης)· LL.M. (American University/Washington D.C.)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Χαϊδελβέργης, 1985· Πανεπιστήμιο Harvard, 1990)· προσκεκλημένη καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Berkeley (1991)· καθηγήτρια Γερμανικού και Αλλοδαπού Δικαίου, Διεθνούς Δικαίου και Ευρωπαϊκού Δικαίου στα Πανεπιστήμια του Augsburg (1992), της Χαϊδελβέργης (1993) και του Düsseldorf (1994)· αναπληρώτρια δικαστής διορισθείσα από τη Γερμανική Κυβέρνηση στο Διεθνές Δικαστήριο Συμβιβασμού και Διαιτησίας του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη (OSCE)· αντιπρόεδρος του ομοσπονδιακού συμβουλευτικού συμβουλίου για τη γενική μεταρρύθμιση (WBGU, 1996)· καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου, Διεθνούς Δικαίου των Επιχειρήσεων και Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του St. Gallen (1999)· διευθύντρια του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκού και Διεθνούς Δικαίου των Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο του St. Gallen (2000)· βοηθός διευθύντρια του προγράμματος ειδικεύσεως στο Δίκαιο των Επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο του St. Gallen (2001)· γενική εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2003.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

γεννήθηκε το 1967· πτυχίο Νομικής (Πανεπιστήμιο Λισσαβόνας, 1990)· βοηθός (Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο, 1991)· διδακτορικό Νομικής (Ευρωπαϊκό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Φλωρεντίας, 1996)· επισκέπτης καθηγητής (Κολέγιο της Ευρώπης του Natolin· Institut Ortega y Gasset της Μαδρίτης· Πορτογαλικό Καθολικό Πανεπιστήμιο· Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Σπουδών του Macao)· καθηγητής (Universidade Nova Λισσαβόνας, 1997)· Fulbright Visiting Research Fellow (Πανεπιστήμιο Harvard, 1998)· συνδιευθυντής της Ακαδημίας Διεθνούς Εμπορικού Δικαίου· μεταξύ των εκδοτών (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) και μέλος της συντακτικής επιτροπής διαφόρων νομικών επιθεωρήσεων· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2003.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

γεννήθηκε το 1937· σπουδές Νομικής στο Cambridge· υπήρξε barrister από το 1964 μέχρι το 1980· είχε την ιδιότητα του Queen's Counsel από το 1980 μέχρι το 1986· δικαστής στο High Court of England and Wales από το 1986 έως το 1995· Lord Justice of Appeal από το 1995 έως το 2003· μέλος από το 1985 και ταμίας το 2003 της Honourable Society of the Inner Temple· δικαστής στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από τις 8 Ιανουαρίου 2004.

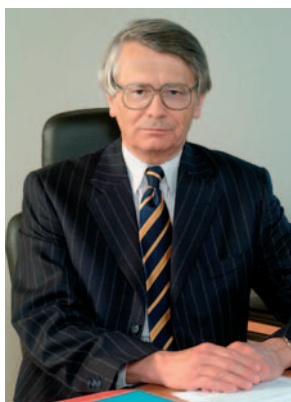
Jerzy Makarczyk

γεννήθηκε το 1938· διδάκτωρ Νομικής (1966)· καθηγητής Δημόσιου Διεθνούς Δικαίου (1974)· Senior Visiting Fellow στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης (1985), καθηγητής στο Διεθνές Χριστιανικό Πανεπιστήμιο του Τόκιο (1988)· συντάκτης πολλών βιβλίων για το δημόσιο διεθνές δίκαιο, το κοινοτικό δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα· μέλος διαφόρων επιστημονικών εταιρειών με ενδιαφέρον για το διεθνές δίκαιο, το ευρωπαϊκό δίκαιο και τα ανθρώπινα δικαιώματα· διαπραγματευτής εκ μέρους της Πολωνικής Κυβερνήσεως για την απόσυρση των ρωσικών στρατευμάτων από το έδαφος της Δημοκρατίας της Πολωνίας· αναπληρωτής υφυπουργός και, στη συνέχεια, υφυπουργός Εξωτερικών (1989–1992)· πρόεδρος της πολωνικής αντιπροσωπείας στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών· δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1992–2002)· πρόεδρος του Ινστιτούτου Διεθνούς Δικαίου (2003)· σύμβουλος του προέδρου της Δημοκρατίας της Πολωνίας για την εξωτερική πολιτική και τα ανθρώπινα δικαιώματα (2002–2004)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Pranas Kūris

γεννήθηκε το 1938· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου του Vilnius (1961)· κάτοχος διπλώματος Νομικής πρώτου κύκλου του Πανεπιστημίου της Μόσχας (1965)· κάτοχος διδακτορικού (Dr. hab), Πανεπιστήμιο Μόσχας (1973)· ασκούμενος στο Institut des Hautes Études Internationales (διευθυντής: καθηγητής Ch. Rousseau), Πανεπιστήμιο Παρισίων (1967–1968)· μέλος της Ακαδημίας Επιστημών της Λιθουανίας (1996)· διδάκτωρ honoris causa στη Νομική Σχολή της Λιθουανίας (2001)· άσκησε διάφορα καθήκοντα διδακτικής και διοικητικής φύσεως στο Πανεπιστήμιο του Vilnius (1961–1990)· λέκτορας, βοηθός καθηγητής, καθηγητής Δημόσιου Διεθνούς Δικαίου, κοσμήτορας της Νομικής Σχολής κατέλαβε διάφορες κυβερνητικές θέσεις, στο πλαίσιο της διπλωματικής υπηρεσίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Λιθουανίας· υπουργός Δικαιοσύνης (1990–1991), σύμβουλος επικρατείας (1991), πρέσβης της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες (1992–1994)· δικαστής στο παλαιό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ιούνιος 1994–Νοέμβριος 1998)· δικαστής στο Ανώτατο Δικαστήριο της Λιθουανίας και πρόεδρος του Δικαστηρίου αυτού (Δεκέμβριος 1994–Οκτώβριος 1998)· δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (από τον Νοέμβριο του 1998)· μετέσχε σε πολλές διεθνείς διασκέψεις· μέλος της αντιπροσωπείας της Δημοκρατίας της Λιθουανίας για τις διαπραγματεύσεις με την ΕΣΣΔ (1990–1992)· συντάκτης πολλών δημοσιευμάτων (περίπου 200)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Endre Juhász

γεννήθηκε το 1944· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου του Szeged, Ουγγαρία (1967)· εισαγωγικές εξετάσεις του Δικηγορικού Συλλόγου Ουγγαρίας (1970)· σπουδές τρίτου κύκλου στο Συγκριτικό Δίκαιο στο Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου, Γαλλία (1969, 1970, 1971, 1972)· υπάλληλος της νομικής υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικού Εμπορίου (1966–1974), διευθυντής νομοθετικών υποθέσεων (1973–1974)· πρώτος εμπορικός ακόλουθος της πρεσβείας της Ουγγαρίας στις Βρυξέλλες, υπεύθυνος για κοινοτικά ζητήματα (1974–1979)· διευθυντής του Υπουργείου Εξωτερικού Εμπορίου (1979–1983)· πρώτος εμπορικός ακόλουθος και, στη συνέχεια, εμπορικός σύμβουλος στην πρεσβεία της Ουγγαρίας στην Ουάσινγκτον DC, Ηνωμένες Πολιτείες (1983–1989)· γενικός διευθυντής στο Υπουργείο Εμπορίου και στο Υπουργείο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (1989–1991)· επικεφαλής της ομάδας απεσταλμένων για τη διαπραγμάτευση της συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ της Ουγγαρίας και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους (1990–1991)· γενικός γραμματέας του Υπουργείου Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων, διευθυντής του γραφείου ευρωπαϊκών υποθέσεων (1992)· υφυπουργός στο Υπουργείο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων (1993–1994)· υφυπουργός, πρόεδρος του γραφείου ευρωπαϊκών υποθέσεων στο Υπουργείο Βιομηχανίας και Εμπορίου (1994)· πληρεξούσιος υπουργός, προϊστάμενος της διπλωματικής αποστολής της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ιανουάριος 1995–Μάιος 2003)· επικεφαλής της ομάδας απεσταλμένων για τη διαπραγμάτευση της εντάξεως της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ιούνιος 1998–Απρίλιος 2003)· υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου για τον συντονισμό των ζητημάτων ευρωπαϊκής ολοκληρώσεως (από τον Μάιο του 2003)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Γεώργιος Αρέστης

γεννήθηκε το 1945· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1968)· M. A. Comparative Politics and Government, Πανεπιστήμιο του Kent στο Canterbury (1970)· δικηγορία στην Κύπρο (1972–1982)· διορισμός σε θέση δικαστή Επαρχιακού Δικαστηρίου (1982)· προαγωγή στη θέση του προέδρου Επαρχιακού Δικαστηρίου (1995)· διοικητικός πρόεδρος του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (1997–2003)· δικαστής στο Ανώτατο Δικαστήριο της Κύπρου (2003)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

γεννήθηκε το 1947· διδακτορικό Νομικής στο Βασιλικό Πανεπιστήμιο Μάλτας το 1973· ανέλαβε καθήκοντα στη δημόσια διοίκηση της Μάλτας ως Notary to Government το 1975· σύμβουλος της Δημοκρατίας το 1978, πρώτος σύμβουλος της Δημοκρατίας το 1979, βοηθός Attorney General το 1988, διορίστηκε Attorney General από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας της Μάλτας το 1989· εντεταλμένος με τη διδασκαλία του Αστικού Δικαίου με μερική απασχόληση στο Πανεπιστήμιο της Μάλτας (1985–1989)· μέλος του πανεπιστημιακού συμβουλίου της Μάλτας (1998–2004)· μέλος της επιτροπής θεμάτων διοικήσεως της δικαιοσύνης (1994–2004)· μέλος της διευθυντικής επιτροπής του Κέντρου Διαιτησίας της Μάλτας (1998–2004)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Marko Ilešič

γεννήθηκε το 1947· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο της Ljubljana)· ειδίκευση στο Συγκριτικό Δίκαιο (Πανεπιστήμια του Στρασβούργου και της Coimbra)· δικηγόρος· δικαστής στο Εργατικό Δικαστήριο της Ljubljana (1975–1986)· πρόεδρος του Αθλητικού Δικαστηρίου (1978–1986)· διαιτητής στο διαιτητικό δικαστήριο της ασφαλιστικής εταιρείας Triglav (1990–1998)· πρόεδρος του διαιτητικού δικαστηρίου του Χρηματιστηρίου (από το 1995)· διαιτητής στο διαιτητικό δικαστήριο του Χρηματιστηρίου (από το 1998)· διαιτητής στο Εμπορικό Επιμελητήριο της Γιουγκοσλαβίας (μέχρι το 1991) και της Σλοβενίας (από το 1991)· διαιτητής στο Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο στο Παρίσι· δικαστής στο δευτεροβάθμιο δικαστήριο της UEFA (από το 1988) και της FIFA (από το 2000)· πρόεδρος της ομοσπονδίας ενώσεων σλοβένων νομικών· μέλος της International Law association, του Comité maritime international και άλλων διεθνών νομικών ενώσεων· καθηγητής Αστικού, Εμπορικού και Ιδιωτικού Δικαίου· κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου της Ljubljana· συντάκτης πολλών νομικών δημοσιευμάτων· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Jiří Malenovský

γεννήθηκε το 1950· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου Καρόλου της Πράγας (1975)· βοηθός καθηγητής (1974–1990), αναπληρωτής κοσμήτορας (1989–1991) και προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου (1990–1992) στο Πανεπιστήμιο Masaryk του Brno· δικαστής στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Τσεχοσλοβακίας (1992)· πρέσβης στο Συμβούλιο της Ευρώπης (1993–1998)· πρόεδρος της επιτροπής εκπροσώπων των υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (1995)· γενικός διευθυντής στο Υπουργείο Εξωτερικών (1998–2000)· πρόεδρος του τσεχοσλοβακικού παραρτήματος της ενώσεως διεθνούς δικαίου (1999–2001)· δικαστής στο Συνταγματικό Δικαστήριο (2000–2004)· μέλος του νομοθετικού συμβουλίου (1998–2000)· μέλος του Διαρκούς Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης (από το 2000)· καθηγητής Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Masaryk του Brno (2001)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Ján Klučka

γεννήθηκε το 1951· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου της Bratislava (1974)· καθηγητής Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Kosice (από το 1975)· δικαστής στο Συνταγματικό Δικαστήριο (1993)· μέλος του Διαρκούς Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης (1994)· μέλος της «Επιτροπής της Βενετίας» (1994)· πρόεδρος της σλοβακικής ενώσεως διεθνούς δικαίου (2002)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Uno Lõhmus

γεννήθηκε το 1952· διδακτορικό Νομικής το 1986· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου (1977–1998)· προσκεκλημένος καθηγητής Ποινικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Tartu· δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1994–1998)· πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Εσθονίας (1998–2004)· μέλος της Νομικής Επιτροπής του Συντάγματος· σύμβουλος της συντακτικής επιτροπής του Ποινικού Κώδικα· μέλος της επιφορτισμένης με την κατάρτιση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ομάδας εργασίας· έχει συγγράψει διάφορα έργα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και για το συνταγματικό δίκαιο· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Egils Levits

γεννήθηκε το 1955· πτυχιούχος Νομικής και Πολιτικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Αμβούργου· επιστημονικός συνεργάτης στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Κιέλου· σύμβουλος του Κοινοβουλίου της Λεττονίας επί ζητημάτων διεθνούς και συνταγματικού δικαίου και νομοθετικής μεταρρυθμίσεως· πρέσβης της Λεττονίας στη Γερμανία και την Ελβετία (1992–1993), στην Αυστρία, στην Ελβετία και την Ουγγαρία (1994–1995)· αναπληρωτής πρωθυπουργός και υπουργός Δικαιοσύνης, ασκών καθήκοντα υπουργού Εξωτερικών (1993–1994)· μέλος του Δικαστηρίου Συμβιβασμού και Διαιτησίας στο πλαίσιο του ΟΑΣΕ (από το 1997)· μέλος του Διαρκούς Διαιτητικού Δικαστηρίου (από το 2001)· εξελέγη το 1995 δικαστής στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, επανεξελέγη το 1998 και το 2001· πολλές δημοσιεύσεις στους τομείς του συνταγματικού και του διοικητικού δικαίου, της νομοθετικής μεταρρυθμίσεως και του κοινοτικού δικαίου· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Μαΐου 2004.

Aindrias Ó Caoimh

γεννήθηκε το 1950· Bachelor στο Αστικό Δίκαιο (National University of Ireland, University College Δουβλίνου, 1971)· Barrister (King's Inns, 1972)· δίπλωμα ανωτάτων σπουδών Ευρωπαϊκού Δικαίου (University College Δουβλίνου, 1977)· Barrister του Δικηγορικού Συλλόγου Ιρλανδίας (1972–1999)· λέκτωρ Ευρωπαϊκού Δικαίου (King's Inns, Δουβλίνο)· Senior Counsel (1994–1999)· εκπρόσωπος της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως σε πολλές υποθέσεις ενώπιον του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων· δικαστής στο High Court of Ireland (από το 1999)· Benchet (πρόεδρος) της «Honorable Society of King's Inns» (από το 1999)· αντιπρόεδρος της ιρλανδικής εταιρείας ευρωπαϊκού δικαίου· μέλος του ιρλανδικού παραρτήματος της ενώσεως διεθνούς δικαίου· γιος του Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh), δικαστή στο Δικαστήριο (1974–1985)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 13 Οκτωβρίου 2004.

Lars Bay Larsen

γεννήθηκε το 1953· κάτοχος πτυχίου Πολιτικών Επιστημών (1976), πτυχιούχος Νομικής (1983), Πανεπιστήμιο Κοπεγχάγης· υπάλληλος στο Υπουργείο Δικαιοσύνης (1983–1985)· επιφορτισμένος με διδασκαλία (1984–1991), στη συνέχεια συνεργαζόμενος καθηγητής (1991–1996) Οικογενειακού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Κοπεγχάγης· προϊστάμενος τμήματος στο Advokatsamfund (1985–1986)· προϊστάμενος (1986–1991) στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου (1991)· προϊστάμενος τμήματος (1991–1995), προϊστάμενος της υπηρεσίας αστυνομίας (1995–1999), προϊστάμενος της νομικής υπηρεσίας (2000–2003) στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· εκπρόσωπος της Δανίας στην επιτροπή K-4 (1995–2000), στην κεντρική ομάδα της συμφωνίας Schengen (1996–1998) και στο Europol Management Board (1998–2000)· δικαστής στο Højesteret (2003–2006)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 11 Ιανουαρίου 2006.

Eleanor Sharpston

γεννήθηκε το 1955· σπουδές Οικονομίας, Γλωσσών και Νομικής στο King's College, Cambridge (1973–1977)· βοηθός και ερευνήτρια στο Corpus Christi College της Οξφόρδης (1977–1980)· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου (Middle Temple, 1980)· barrister (1980–1987 και 1990–2005)· εισηγήτρια στο γραφείο του γενικού εισαγγελέα και, στη συνέχεια, δικαστή Sir Gordon Slynn (1987–1990)· καθηγήτρια Ευρωπαϊκού και Συγκριτικού Δικαίου (Director of European Legal Studies) στο University College του Λονδίνου (1990–1992)· καθηγήτρια (Lecturer) στη Νομική Σχολή (1992–1998), στη συνέχεια συνεργαζόμενη καθηγήτρια (Affiliated Lecturer) (1998–2005) στο Πανεπιστήμιο Cambridge· Fellow of King's College, Cambridge (από το 1992)· συνεργαζόμενη καθηγήτρια και ερευνήτρια (Senior Research Fellow) στο Centre for European Legal Studies στο Πανεπιστήμιο Cambridge (1998–2005)· Queen's Counsel (1999)· Benchers of Middle Temple (2005)· γενική εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 11 Ιανουαρίου 2006.

Paolo Mengozzi

γεννήθηκε το 1938· καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου και καθηγητής στην έδρα Jean Monnet του Δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνιας· επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Carlos III της Μαδρίτης· επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια: Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (Νέα Υόρκη), Georgetown, Paris-II, Georgia (Athens, ΗΠΑ) και Institut Universitaire International (Λουξεμβούργο)· συντονιστής του European Business Law Pallas Program που οργανώνει το Πανεπιστήμιο του Nijmegen· μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις συμβάσεις δημοσίων έργων· αναπληρωτής υφυπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου κατά το εξάμηνο της ιταλικής προεδρίας του Συμβουλίου· μέλος της ομάδας προβληματισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και διευθυντής της συνόδου του 1997 του Κέντρου Ερευνών της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου της Χάγης για τον ΠΟΕ· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 4 Μαρτίου 1998 μέχρι τις 3 Μαΐου 2006· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 4 Μαΐου 2006.

Pernilla Lindh

γεννήθηκε το 1945· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου του Lund· πάρεδρος δικαστής στο Εφετείο Στοκχόλμης· νομική σύμβουλος και γενική διευθύντρια της νομικής υπηρεσίας του Τμήματος Εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Yves Bot

γεννήθηκε το 1947· απόφοιτος της Νομικής Σχολής της Rouen· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Paris II Pantheon-Assas)· συνεργαζόμενος καθηγητής στη Νομική Σχολή της πόλεως Le Mans· αντεισαγγελέας, στη συνέχεια πρώτος αντεισαγγελέας της πόλεως Le Mans (1974–1982)· εισαγγελέας στο Πλημμελειοδικείο της πόλεως Dieppe (1982–1984)· βοηθός εισαγγελέας στο Πλημμελειοδικείο Στρασβούργου (1984–1986)· εισαγγελέας στο Πλημμελειοδικείο της πόλεως Bastia (1986–1988)· γενικός εισαγγελέας στο Εφετείο της Caen (1988–1991)· εισαγγελέας στο Πλημμελειοδικείο της πόλεως Le Mans (1991–1993)· chargé de mission στο γραφείο του υπουργού Δικαιοσύνης (1993–1995)· εισαγγελέας στο Πλημμελειοδικείο της πόλεως Nanterre (1995–2002)· εισαγγελέας στο Πλημμελειοδικείο Παρισιού (2002–2004)· γενικός εισαγγελέας στο Εφετείο Παρισιού (2004–2006)· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Ján Mazák

γεννήθηκε το 1954· διδάκτωρ Νομικής (πανεπιστήμιο Pavol Jozef Safarik, Košice, 1978)· καθηγητής Αστικού Δικαίου (1994) και Κοινοτικού Δικαίου (2004)· διευθυντής του Ινστιτούτου Κοινοτικού Δικαίου στη Νομική Σχολή του Košice (2004)· δικαστής στο Krajský súd (περιφερειακό δικαστήριο) του Košice (1980)· αντιπρόεδρος (1982) και πρόεδρος (1990) του Mestský súd (αστικού δικαστηρίου) του Košice· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Σλοβακίας (1991)· νομικός σύμβουλος στο Συνταγματικό Δικαστήριο (1993–1998)· υφυπουργός Δικαιοσύνης (1998–2000)· πρόεδρος του Συνταγματικού Δικαστηρίου (2000–2006)· μέλος της Επιτροπής Βενετίας (2004)· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Jean-Claude Bonichot

γεννήθηκε το 1955· απόφοιτος Νομικής του Πανεπιστημίου του Metz, απόφοιτος του Ινστιτούτου Πολιτικών Μελετών του Παρισιού, φοιτήσας στη Σχολή Δημοσίας Διοικήσεως (ENA)· rapporteur (1982–1985), commissaire du gouvernement (1985–1987 και 1992–1999)· assesseur (1999–2000)· πρόεδρος του έκτου επιμέρους τμήματος του Τμήματος Ενδίκων Διαφορών (2000–2006) του Conseil d'État· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο (1987–1991)· διευθυντής του γραφείου του υπουργού Εργασίας, Απασχολήσεως και Επαγγελματικής Εκπαιδεύσεως, στη συνέχεια υπουργός Δημοσίας Διοικήσεως και Εκσυγχρονισμού των Δημοσίων Υπηρεσιών (1991–1992)· προϊστάμενος της νομικής αποστολής του Conseil d'État στον ασφαλιστικό οργανισμό Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés (2001–2006)· συνεργαζόμενος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Metz (1988–2000), στη συνέχεια στο Πανεπιστήμιο Paris I Pantheon-Sorbonne (από το 2000)· δημοσίευσε πολλά άρθρα στον τομέα του διοικητικού, του κοινοτικού και του ευρωπαϊκού δικαίου ανθρωπίνων δικαιωμάτων· ιδρυτής και πρόεδρος της συντακτικής επιτροπής του «Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme», συνιδρυτής και μέλος της συντακτικής επιτροπής του «Bulletin juridique des collectivités locales», πρόεδρος του επιστημονικού συμβουλίου έρευνας στον τομέα των θεσμικών οργάνων και του δικαίου χωροταξίας και οικισμού· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Thomas von Danwitz

γεννήθηκε το 1962· σπούδασε στη Βόννη, στη Γενεύη και το Παρίσι· Staatsexamen Νομικής (1986 και 1992)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Βόννης, 1988)· διεθνές δίπλωμα Δημοσίας Διοικήσεως (Εθνική Σχολή Δημοσίας Διοικήσεως, 1990)· Habilitation (Πανεπιστήμιο Βόννης, 1996)· καθηγητής Γερμανικού Δημοσίου Δικαίου και Ευρωπαϊκού Δικαίου (1996–2003), κοσμήτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Ruhr, Bochum (2000–2001)· καθηγητής Γερμανικού Δημοσίου Δικαίου και Ευρωπαϊκού Δικαίου (Πανεπιστήμιο Κολωνίας, 2003–2006)· διευθυντής του Ινστιτούτου Δημοσίου Δικαίου και Διοικητικής Επιστήμης (2006)· προσκεκλημένος καθηγητής στο Fletcher School of Law and Diplomacy (2000), στο Πανεπιστήμιο François Rabelais (Tours, 2001–2006) και στο Πανεπιστήμιο Paris I Pantheon-Sorbonne (2005–2006)· δικαστής στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Verica Trstenjak

γεννήθηκε το 1962· εξετάσεις δικαστικών διδάκτωρ Νομικής στο Πανεπιστήμιο της Ljubljana (1995)· καθηγήτρια (από το 1996) της Θεωρίας του Δικαίου και του Κράτους, καθώς και καθηγήτρια Ιδιωτικού Δικαίου· ερευνήτρια· σπουδές προς εκπόνηση διδακτορικού στο Πανεπιστήμιο της Ζυρίχης, στο Ινστιτούτο Συγκριτικού Δικαίου του Πανεπιστημίου της Βιέννης, στο Ινστιτούτο Max Planck Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου στο Αμβούργο και στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ· προσκεκλημένη καθηγήτρια στα Πανεπιστήμια της Βιέννης, του Freiburg (Γερμανία) και στη Νομική Σχολή Bucerius στο Αμβούργο· προϊσταμένη της νομικής υπηρεσίας (1994–1996) και υφυπουργός στο Υπουργείο Επιστήμης και Τεχνολογίας (1996–2000)· γενική γραμματέας της Κυβερνήσεως (2000)· μέλος της ομάδας εργασίας για τον Ευρωπαϊκό Αστικό Κώδικα (Study Group on European Civil Code) από το 2003· υπεύθυνη του σχεδίου έρευνας Humboldt (Humboldt Stiftung)· δημοσίευσε περισσότερα από 100 νομικά άρθρα και διάφορα βιβλία στους τομείς του ευρωπαϊκού και του ιδιωτικού δικαίου· κάτοχος του βραβείου της Ενώσεως Σλοβένων Νομικών «Νομικός της χρονιάς 2003»· μέλος του εκδοτικού συμβουλίου διαφόρων νομικών περιοδικών· γενική γραμματέας της Ενώσεως Σλοβένων Νομικών, μέλος διαφόρων ενώσεων νομικών επιστημόνων, μεταξύ των οποίων της Gesellschaft für Rechtsvergleichung (εταιρείας συγκριτικού δικαίου)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 7 Ιουλίου 2004 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006· γενική εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Roger Grass

γεννήθηκε το 1948· πτυχιούχος του Ινστιτούτου Πολιτικών Επιστημών των Παρισίων και ανωτάτων σπουδών Δημοσίου Δικαίου· αντεισαγγελέας πλημμελειοδικών στο tribunal de grande instance de Versailles· κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Δικαστήριο· γενικός γραμματέας της γενικής εισαγγελίας του Cour d'appel (Εφετείου) των Παρισίων· ιδιαίτερο γραφείο του υπουργού Δικαιοσύνης· εισηγητής στο γραφείο του προέδρου του Δικαστηρίου· γραμματέας του Δικαστηρίου από τις 10 Φεβρουαρίου 1994.

2. Μεταβολές της συνθέσεως του Δικαστηρίου κατά το έτος 2006

Πανηγυρική συνεδρίαση της 10ης Ιανουαρίου 2006

Με αποφάσεις των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 20ής Ιουλίου 2005 και της 14ης Οκτωβρίου 2005 ο Lars Bay Larsen και η Eleanor V. E. Sharpston διορίστηκαν, αντιστοίχως, δικαστής και γενική εισαγγελέας στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2009.

Ο Lars Bay Larsen διαδέχεται τον Claus Christian Gulmann, ο οποίος άσκησε καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1991 μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 1994 και καθήκοντα δικαστή από τις 7 Οκτωβρίου 1994. Η Eleanor V. E. Sharpston διαδέχεται τον Francis Geoffrey Jacobs, ο οποίος άσκησε καθήκοντα γενικού εισαγγελέα στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 1988.

Πανηγυρική συνεδρίαση της 3ης Μαΐου 2006

Με αποφάσεις των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 6ης Απριλίου 2006, οι Antonio Tizzano και Paolo Mengozzi διορίστηκαν, αντιστοίχως, δικαστής και γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων μέχρι τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Ο Antonio Tizzano, γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2000, διαδέχεται τον Antonio Mario La Pergola. Ο Paolo Mengozzi, δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 4 Μαρτίου 1998, διαδέχεται τον Antonio Tizzano ως γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο.

Πανηγυρική συνεδρίαση της 6ης Οκτωβρίου 2006

Με αποφάσεις της 6ης Απριλίου 2006 και της 20ής Σεπτεμβρίου 2006 οι αντιπρόσωποι των κυβερνήσεων των κρατών μελών ανανέωσαν τη θητεία των δικαστών Peter Jann, Christiaan Timmermans, Konrad Schiemann, Jiří Malenovský, Antonio Tizzano, José Narciso da Cunha Rodrigues, Pranas Kūris, Γεωργίου Αρέστη, Anthony Borg Barthet και Egils Levits, καθώς και του γενικού εισαγγελέα Paolo Mengozzi, για την περίοδο από 7 Οκτωβρίου 2006 μέχρι 6 Οκτωβρίου 2012.

Με τις ίδιες αποφάσεις διορίστηκαν ως δικαστές οι Pernilla Lindh, σε αντικατάσταση του Stig von Bahr, ο Jean-Claude Bonichot, σε αντικατάσταση του Jean-Pierre Puissochet, και ο Thomas von Danwitz, σε αντικατάσταση της Ninon Colneric, καθώς και ο Yves Bot ως γενικός εισαγγελέας, σε αντικατάσταση του Philippe Léger. Εξάλλου και κατ' εφαρμογήν του συστήματος εκ περιτροπής διορισμού γενικών εισαγγελέων κατά την αλφαβητική σειρά των κρατών μελών, η Verica Trstenjak διορίστηκε σε αντικατάσταση του Leendert A. Geelhoed και ο Ján Mazák, σε αντικατάσταση της Christine Stix-Hackl.

3. Σειρά πρωτοκόλλου

από 1 Ιανουαρίου έως 10 Ιανουαρίου 2006

B. ΣΚΟΥΡΗΣ, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
P. JANN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
C. W. A. TIMMERMANS, πρόεδρος του
δευτέρου τμήματος
A. ROSAS, πρόεδρος του τρίτου τμήματος
C. STIX-HACKL, πρώτη γενική εισαγγελέας
K. SCHIEMANN, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
J. MAKARCZYK, πρόεδρος του πέμπτου
τμήματος
J. MALENOVSKÝ, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
F. G. JACOBS, γενικός εισαγγελέας
C. GULMANN, δικαστής
A. LA PERGOLA, δικαστής
P. LÉGER, γενικός εισαγγελέας
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός
εισαγγελέας
R. SCHINTGEN, δικαστής
N. COLNERIC, δικαστής
S. von BAHN, δικαστής
A. TIZZANO, γενικός εισαγγελέας
J. N. CUNHA RODRIGUES, δικαστής
L. A. GEELHOED, γενικός εισαγγελέας
R. SILVA de LAPUERTA, δικαστής
K. LENAERTS, δικαστής
J. KOKOTT, γενική εισαγγελέας
M. POIARES MADURO, γενικός εισαγγελέας
P. KÜRIS, δικαστής
E. JUHÁSZ, δικαστής
Γ. ΑΡΕΣΤΗΣ, δικαστής
A. BORG BARTHET, δικαστής
M. ILEŠIČ, δικαστής
J. KLUČKA, δικαστής
U. LÖHMUS, δικαστής
E. LEVITS, δικαστής
A. Ó CAOIMH, δικαστής

R. GRASS, γραμματέας

από 11 Ιανουαρίου έως 3 Μαΐου 2006

B. ΣΚΟΥΡΗΣ, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
P. JANN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
C. W. A. TIMMERMANS, πρόεδρος του
δευτέρου τμήματος
A. ROSAS, πρόεδρος του τρίτου τμήματος
C. STIX-HACKL, πρώτη γενική εισαγγελέας
K. SCHIEMANN, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
J. MAKARCZYK, πρόεδρος του πέμπτου
τμήματος
J. MALENOVSKÝ, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
A. LA PERGOLA, δικαστής
J.-P. PUISSOCHET, δικαστής
P. LÉGER, γενικός εισαγγελέας
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός εισαγγελέας
R. SCHINTGEN, δικαστής
N. COLNERIC, δικαστής
S. von BAHN, δικαστής
A. TIZZANO, γενικός εισαγγελέας
J. N. CUNHA RODRIGUES, δικαστής
L. A. GEELHOED, γενικός εισαγγελέας
R. SILVA de LAPUERTA, δικαστής
K. LENAERTS, δικαστής
J. KOKOTT, γενική εισαγγελέας
M. POIARES MADURO, γενικός εισαγγελέας
P. KÜRIS, δικαστής
E. JUHÁSZ, δικαστής
Γ. ΑΡΕΣΤΗΣ, δικαστής
A. BORG BARTHET, δικαστής
M. ILEŠIČ, δικαστής
J. KLUČKA, δικαστής
U. LÖHMUS, δικαστής
E. LEVITS, δικαστής
A. Ó CAOIMH, δικαστής
L. BAY LARSEN, δικαστής
E. SHARPSTON, γενική εισαγγελέας

R. GRASS, γραμματέας

από 4 Μαΐου έως 6 Οκτωβρίου 2006

B. ΣΚΟΥΡΗΣ, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
P. JANN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
C. W. A. TIMMERMANS, πρόεδρος του
δευτέρου τμήματος
A. ROSAS, πρόεδρος του τρίτου τμήματος
C. STIX-HACKL, πρώτη γενική εισαγγελέας
K. SCHIEMANN, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
J. MAKARCZYK, πρόεδρος του πέμπτου
τμήματος
J. MALENOVSKÝ, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
J.-P. PUISOCHET, δικαστής
P. LEGER, γενικός εισαγγελέας
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός
εισαγγελέας
R. SCHINTGEN, δικαστής
N. COLNERIC, δικαστής
S. von BAHN, δικαστής
A. TIZZANO, δικαστής
J. N. CUNHA RODRIGUES, δικαστής
L. A. GEELHOED, γενικός εισαγγελέας
R. SILVA de LAPUERTA, δικαστής
K. LENAERTS, δικαστής
J. KOKOTT, γενική εισαγγελέας
M. POIARES MADURO, γενικός εισαγγελέας
P. KŪRIS, δικαστής
E. JUHÁSZ, δικαστής
Γ. ΑΡΕΣΤΗΣ, δικαστής
A. BORG BARTHET, δικαστής
M. ILEŠIČ, δικαστής
J. KLUČKA, δικαστής
U. LÖHMUS, δικαστής
E. LEVITS, δικαστής
Α. Ο. ΚΑΟΙΜΗ, δικαστής
L. BAY LARSEN, δικαστής
E. SHARPSTON, γενική εισαγγελέας
P. MENGGOZZI, γενικός εισαγγελέας

R. GRASS, γραμματέας

**από 12 Οκτωβρίου έως 31 Δεκεμβρίου
2006**

B. ΣΚΟΥΡΗΣ, Πρόεδρος του Δικαστηρίου
P. JANN, πρόεδρος του πρώτου τμήματος
C. W. A. TIMMERMANS, πρόεδρος του
δευτέρου τμήματος
A. ROSAS, πρόεδρος του τρίτου τμήματος
K. LENAERTS, πρόεδρος του τετάρτου
τμήματος
R. SCHINTGEN, πρόεδρος του πέμπτου
τμήματος
J. KOKOTT, πρώτη γενική εισαγγελέας
P. KŪRIS, πρόεδρος του έκτου τμήματος
E. JUHÁSZ, πρόεδρος του ογδού τμήματος
J. KLUČKA, πρόεδρος του έκτου τμήματος
D. RUIZ-JARABO COLOMER, γενικός
εισαγγελέας
A. TIZZANO, δικαστής
J. N. CUNHA RODRIGUES, δικαστής
R. SILVA de LAPUERTA, δικαστής
M. POIARES MADURO, γενικός εισαγγελέας
K. SCHIEMANN, δικαστής
J. MAKARCZYK, δικαστής
Γ. ΑΡΕΣΤΗΣ, δικαστής
A. BORG BARTHET, δικαστής
M. ILEŠIČ, δικαστής
J. MALENOVSKÝ, δικαστής
U. LÖHMUS, δικαστής
E. LEVITS, δικαστής
Α. Ο. ΚΑΟΙΜΗ, δικαστής
L. BAY LARSEN, δικαστής
E. SHARPSTON, γενική εισαγγελέας
P. MENGGOZZI, γενικός εισαγγελέας
P. LINDH, δικαστής
Υ. ΒΟΤ, γενικός εισαγγελέας
J. MAZÁK, γενικός εισαγγελέας
J.-C. BONICHOT, δικαστής
T. von DANWITZ, δικαστής
V. TRSTENJAK, γενική εισαγγελέας

R. GRASS, γραμματέας

4. Πρώην μέλη του Δικαστηρίου

Pilotti Massimo, δικαστής (1952–1958), πρόεδρος από το 1952 έως το 1958
Serrarens Petrus Josephus Servatius, δικαστής (1952–1958)
Riese Otto, δικαστής (1952–1963)
Delvaux Louis, δικαστής (1952–1967)
Rueff Jacques, δικαστής (1952–1959 και 1960–1962)
Hammes Charles Léon, δικαστής (1952–1967), πρόεδρος από το 1964 έως το 1967
Van Kleffens Adrianus, δικαστής (1952–1958)
Lagrange Maurice, γενικός εισαγγελέας (1952–1964)
Roemer Karl, γενικός εισαγγελέας (1953–1973)
Rossi Rino, δικαστής (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, δικαστής (1958–1979), πρόεδρος από το 1958 έως το 1964
Catalano Nicola, δικαστής (1958–1962)
Trabucchi Alberto, δικαστής (1962–1972), στη συνέχεια γενικός εισαγγελέας (1973–1976)
Lecourt Robert, δικαστής (1962–1976), πρόεδρος από το 1967 έως το 1976
Strauss Walter, δικαστής (1963–1970)
Monaco Riccardo, δικαστής (1964–1976)
Gand Joseph, γενικός εισαγγελέας (1964–1970)
Mertens de Wilmars Josse J., δικαστής (1967–1984), πρόεδρος από το 1980 έως το 1984
Pescatore Pierre, δικαστής (1967–1985)
Kutscher Hans, δικαστής (1970–1980), πρόεδρος από το 1976 έως το 1980
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, γενικός εισαγγελέας (1970–1972)
Mayras Henri, γενικός εισαγγελέας (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, δικαστής (1973–1974)
Sørensen Max, δικαστής (1973–1979)
Mackenzie Stuart Alexander J., δικαστής (1973–1988), πρόεδρος από το 1984 έως το 1988
Warner Jean-Pierre, γενικός εισαγγελέας (1973–1981)
Reischl Gerhard, γενικός εισαγγελέας (1973–1981)
O'Keeffe Aindrias, δικαστής (1975–1985)
Capotorti Francesco, δικαστής (1976), στη συνέχεια γενικός εισαγγελέας (1976–1982)
Bosco Giacinto, δικαστής (1976–1988)
Touffait Adolphe, δικαστής (1976–1982)
Koopmans Thymen, δικαστής (1979–1990)
Due Ole, δικαστής (1979–1994), πρόεδρος από το 1988 έως το 1994
Everling Ulrich, δικαστής (1980–1988)
Χλωρός Αλέξανδρος, δικαστής (1981–1982)
Slynn Sir Gordon, γενικός εισαγγελέας (1981–1988), στη συνέχεια δικαστής (1988–1992)
Rozès Simone, γενικός εισαγγελέας (1981–1984)
VerLoren van Themaat Pieter, γενικός εισαγγελέας (1981–1986)
Grévisse Fernand, δικαστής (1981–1982 και 1988–1994)
Bahlmann Kai, δικαστής (1982–1988)
Mancini G. Federico, γενικός εισαγγελέας (1982–1988), στη συνέχεια δικαστής (1988–1999)
Galmot Yves, δικαστής (1982–1988)
Κακούρης Κωνσταντίνος, δικαστής (1983–1997)
Lenz Carl Otto, γενικός εισαγγελέας (1984–1997)

Darmon Marco, γενικός εισαγγελέας (1984–1994)
Joliet René, δικαστής (1984–1995)
O'Higgins Thomas Francis, δικαστής (1985–1991)
Schockweiler Fernand, δικαστής (1985–1996)
Mischo Jean, γενικός εισαγγελέας (1986–1991 και 1997–2003)
De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, δικαστής (1986–2000)
Da Cruz Vilaça José Luis, γενικός εισαγγελέας (1986–1988)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, δικαστής (1986–2003), πρόεδρος από το 1994 έως το 2003
Diez de Velasco Manuel, δικαστής (1988–1994)
Zuleeg Manfred, δικαστής (1988–1994)
Van Gerven Walter, γενικός εισαγγελέας (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, γενικός εισαγγελέας (1988–1998)
Kapteyn Paul Joan George, δικαστής (1990–2000)
Murray John L., δικαστής (1991–1999)
Edward David Alexander Ogilvy, δικαστής (1992–2004)
Κοσμάς Γεώργιος, γενικός εισαγγελέας (1994–2000)
Hirsch Günter, δικαστής (1994–2000)
Elmer Michael Bendik, γενικός εισαγγελέας (1994–1997)
Ragnemalm Hans, δικαστής (1995–2000)
Sevón Leif, δικαστής (1995–2002)
Fennelly Nial, γενικός εισαγγελέας (1995–2000)
Wathelet Melchior, δικαστής (1995–2003)
Ιωάννου Κρατερός, δικαστής (1997–1999)
Alber Siegbert, γενικός εισαγγελέας (1997–2003)
Saggio Antonio, γενικός εισαγγελέας (1998–2000)
O'Kelly Macken Fidelma, δικαστής (1999–2004)

— Πρόεδροι

Pilotti Massimo (1952–1958)
Donner Andreas Matthias (1958–1964)
Hammes Charles Léon (1964–1967)
Lecourt Robert (1967–1976)
Kutscher Hans (1976–1980)
Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)
Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)
Due Ole (1988–1994)
Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

— Γραμματείς

Van Houtte Albert (1953–1982)
Heim Paul (1982–1988)
Giraud Jean-Guy (1988–1994)

Γ — Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου

1. Περαιτωθείσες, εισαχθείσες και εκκρεμείς υποθέσεις (2000–2006)

Περαιτωθείσες υποθέσεις

2. Φύση της διαδικασίας (2000–2006)
3. Αποφάσεις, διατάξεις, γνωμοδοτήσεις (2006)
4. Δικάσας σχηματισμός (2000–2006)
5. Αντικείμενο (2006)
6. Διατάξεις επί διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων: έκβαση (2006)
7. Αποφάσεις επί παραβάσεως κράτους μέλους: έκβαση (2006)
8. Διάρκεια της διαδικασίας (2000–2006)

Εισαχθείσες υποθέσεις

9. Φύση της διαδικασίας (2000–2006)
10. Ευθείες προσφυγές — Φύση της προσφυγής ή αγωγής (2006)
11. Αντικείμενο της προσφυγής ή αγωγής (2006)
12. Προσφυγές λόγω παραβάσεως κράτους μέλους (2000–2006)
13. Ταχείες διαδικασίες (2000–2006)

Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου

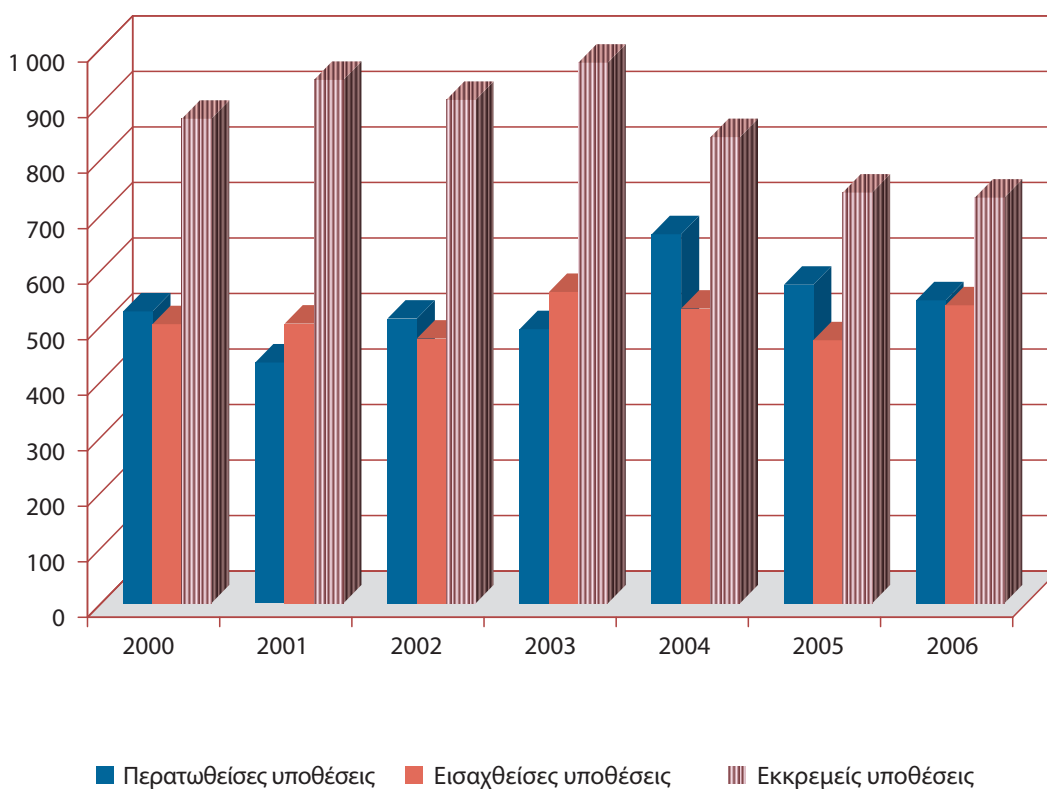
14. Φύση της διαδικασίας (2000–2006)
15. Δικάσας σχηματισμός (2006)

Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας (1952–2006)

16. Εισαχθείσες υποθέσεις και αποφάσεις
17. Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά έτος)
18. Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά δικαιοδοτικό όργανο)
19. Ασκηθείσες προσφυγές λόγω παραβάσεως κράτους

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου

1. Περαιτωθείσες, εισαχθείσες και εκκρεμείς υποθέσεις (2000–2006) ⁽¹⁾

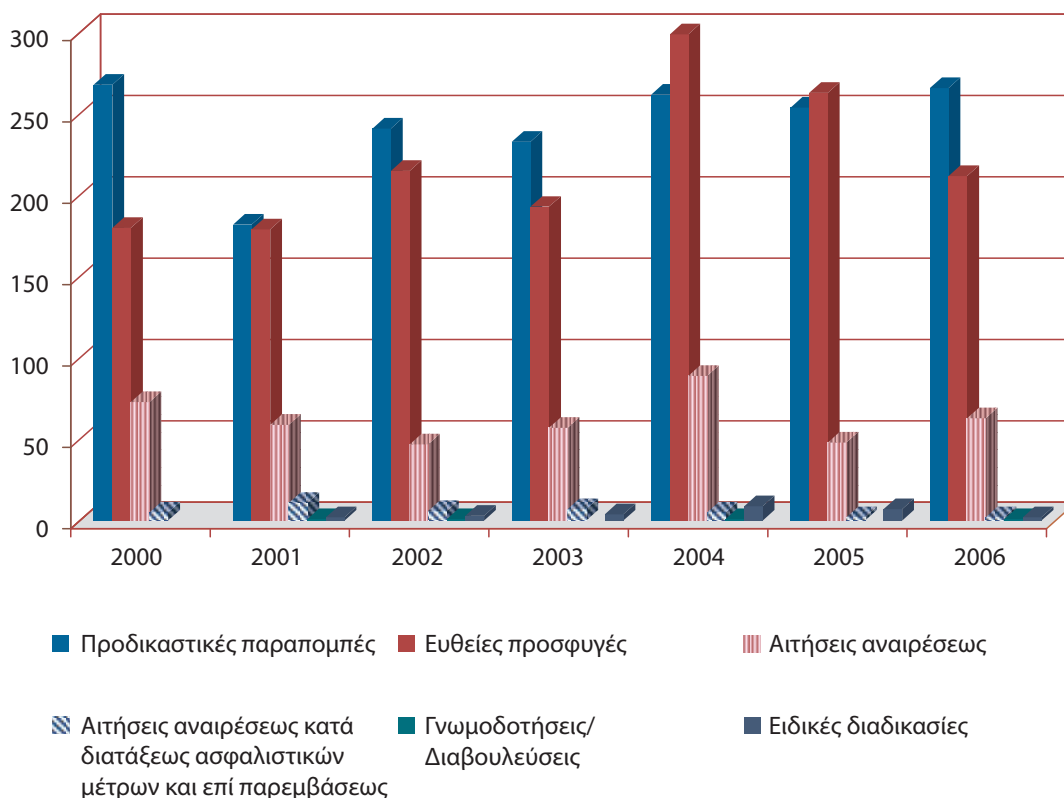

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Περαιτωθείσες υποθέσεις	526	434	513	494	665	574	546
Εισαχθείσες υποθέσεις	503	504	477	561	531	474	537
Εκκρεμείς υποθέσεις	873	943	907	974	840	740	731

⁽¹⁾ Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

Περατωθείσες υποθέσεις

2. Φύση της διαδικασίας (2000–2006) ⁽¹⁾ ⁽²⁾

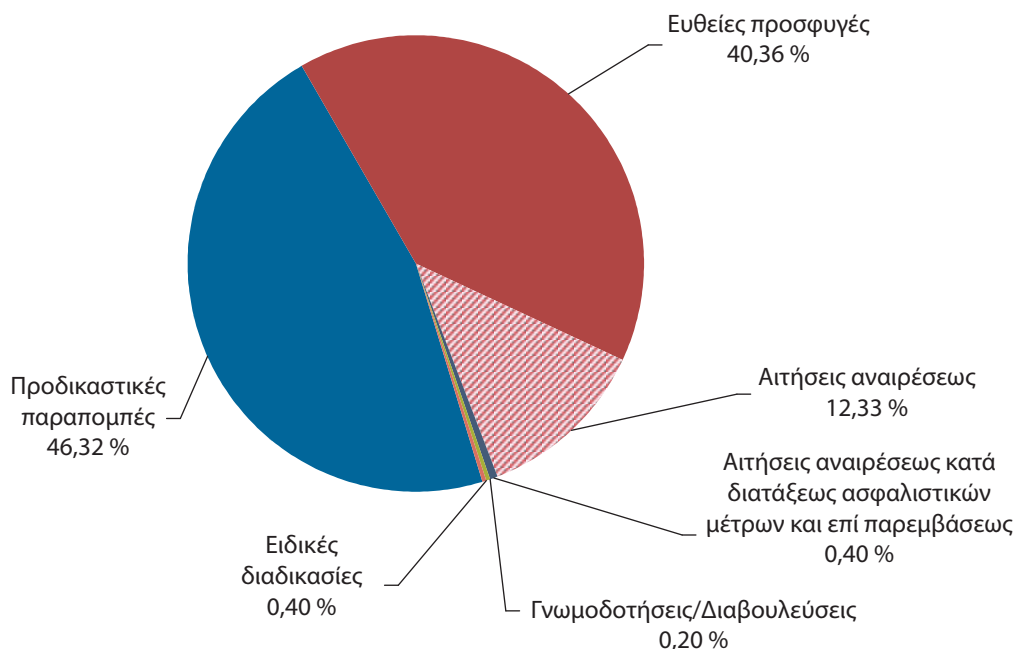

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Προδικαστικές παραπομπές	268	182	241	233	262	254	266
Ευθείες προσφυγές	180	179	215	193	299	263	212
Αιτήσεις αναιρέσεως	73	59	47	57	89	48	63
Αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων και επί παρεμβάσεως	5	11	6	7	5	2	2
Γνωμοδοτήσεις/Διαβουλεύσεις		1	1		1		1
Ειδικές διαδικασίες		2	3	4	9	7	2
Σύνολο	526	434	513	494	665	574	546

(1) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεων = μία υπόθεση).

(2) Ως «ειδικές διαδικασίες» νοούνται: ο καθορισμός των δικαστικών εξόδων (άρθρο 74 Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου), η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας (άρθρο 76 Κανονισμού Διαδικασίας), η ανακοπή ερμηνοδικίας (άρθρο 94 Κανονισμού Διαδικασίας), η τριτανακοπή (άρθρο 97 Κανονισμού Διαδικασίας), η ερμηνεία αποφάσεως (άρθρο 102 Κανονισμού Διαδικασίας), η αναθεώρηση αποφάσεως (άρθρο 98 Κανονισμού Διαδικασίας), η διόρθωση αποφάσεως (άρθρο 66 Κανονισμού Διαδικασίας), η κατάσχεση εις χείρας τρίτου (Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλιών)· οι υποθέσεις ασυλίας (Πρωτόκολλο περί προνομίων και ασυλιών).

3. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Αποφάσεις, διατάξεις, γνωμοδοτήσεις (2006) ⁽¹⁾

	Αποφάσεις	Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα ⁽²⁾	Διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων ⁽³⁾	Άλλες διατάξεις ⁽⁴⁾	Γνωμοδοτήσεις	Σύνολο
Προδικαστικές παραπομπές	192	18		23		233
Ευθείες προσφυγές	130			73		203
Αιτήσεις αναιρέσεως	28	30		4		62
Αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων και επί παρεμβάσεως			1	1		2
Γνωμοδοτήσεις/Διαβουλεύσεις					1	1
Ειδικές διαδικασίες	1	1				2
Σύνολο	351	49	1	101	1	503

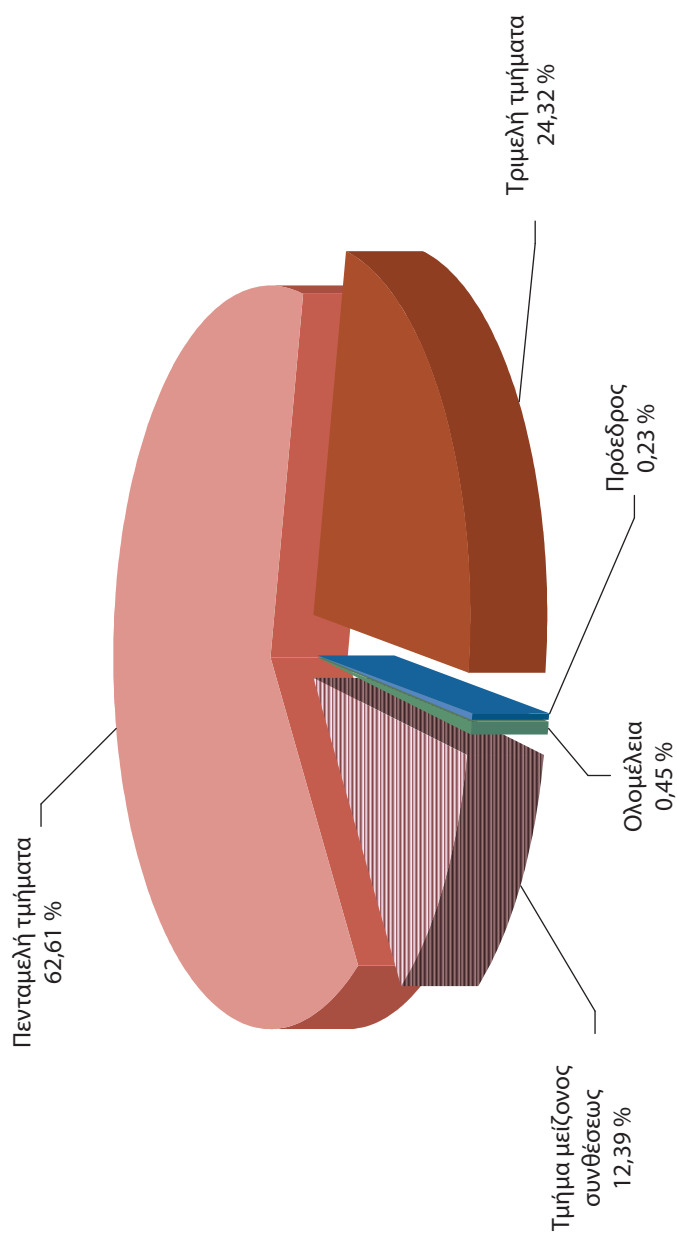
⁽¹⁾ Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (καθαροί αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (μία σειρά συνεκδικαζομένων υποθέσεων = μία υπόθεση).

⁽²⁾ Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουν την δίκη (απαράδεκτο, προδήλως απαράδεκτο...).

⁽³⁾ Διατάξεις εκδοθείσες κατόπιν αιτήσεως υποβληθείσας δυνάμει του άρθρου 185 ή 186 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρων 242 ΕΚ και 243 ΕΚ) ή του άρθρου 187 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 244 ΕΚ) ή των αντιστοίχων διατάξεων των Συνθηκών ΕΑ και ΑΧ ή κατόπιν αιτήσεως αναιρέσεως ασκηθείσας κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων ή επί παρεμβάσεως.

⁽⁴⁾ Διατάξεις περατώνουν την δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

4. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Δικάσας σχηματισμός (2000–2006) ⁽¹⁾

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006	
	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Αποφάσεις/Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾
Ολομέλεια	31	6	37	2	35	4	31	2	50	21	1	1	2	2
Μικρή ολομέλεια	91		91		52		35		1	1				
Τμήμα μείζονος συνθέσεως									31	1	32	59	55	55
Πενταμελή τμήματα	162	3	165	13	168	10	187	8	208	257	275	245	265	13
Τριμελή τμήματα	50	40	90	59	101	60	87	27	78	113	174	103	67	41
Πρόεδρος		4	4	11	11	3	3	7	7	6	6	2		1
Σύνολο	334	53	387	68	339	44	360	44	378	509	466	389	55	444

⁽¹⁾ Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

⁽²⁾ Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουσες τη δίκη (πλήν εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

5. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Αντικείμενο (2006) ⁽¹⁾

	Αποφάσεις/ Γνωμοδοτήσεις	Διατάξεις ⁽²⁾	Σύνολο
Αλιευτική πολιτική	7		7
Ανταγωνισμός	26	4	30
Αρχές του κοινοτικού δικαίου		1	1
Γεωργία	28	2	30
Δίκαιο των επιχειρήσεων	5	5	10
Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις	1	1	2
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	8		8
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	4		4
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	18	2	20
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	14	3	17
Ελευθερία εγκαταστάσεως	18	3	21
Ενέργεια	6		6
Εξωτερικές σχέσεις	9	2	11
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	4		4
Θεσμικό δίκαιο	12	3	15
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων	6		6
Κοινό δασμολόγιο	7		7
Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων	6	1	7
Εμπορική πολιτική	1		1
Κοινωνική πολιτική	25	4	29
Κρατικές ενισχύσεις	21	2	23
Μεταφορές	8	1	9
Περιβάλλον και καταναλωτές	39	1	40
Περιφερειακή πολιτική	2		2
Πνευματική ιδιοκτησία	14	5	19
Προνόμια και ασυλίες	1		1
Προσέγγιση των νομοθεσιών	17	2	19
Σύμβαση των Βρυξελλών	4		4
Τελωνειακή ένωση	8	1	9
Φορολογία	51	4	55
Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	9		9
Συνθήκη ΕΚ	379	47	426
Συνθήκη ΕΕ	3		3
Συνθήκη ΑΧ			
Συνθήκη ΕΑ	3	1	4
Διαδικασία	1	1	2
Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Υπαλλήλων	3	6	9
Διάφορα	4	7	11
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	389	55	444

(1) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

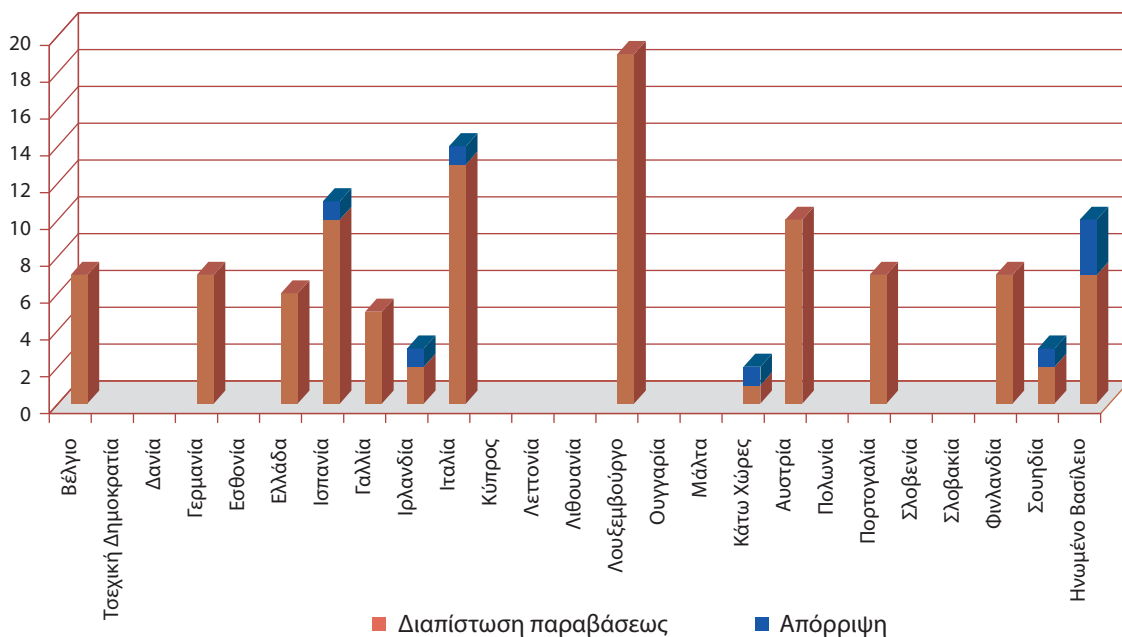
(2) Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα περατώνουσες τη δίκη (πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάρρηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο).

6. Διατάξεις επί διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων: έκβαση (2006) ⁽¹⁾

	Αριθμός διαδικασιών ασφαλιστικών μέτρων	Αριθμός αιτήσεων αναιρέσεως κατά διατάξεων ασφαλιστικών μέτρων και επί παρεμβάσεως	Έκβαση	
			Απόρριψη/Επικύρωση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως	Αίτηση δεκτή/Αναίρεση της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως
Ανταγωνισμός		2	2	
Σύνολο Συνθήκης ΕΚ		2	2	
Συνθήκη ΕΑ				
Διάφορα				
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		2	2	

⁽¹⁾ Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (καθαροί αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (μία σειρά συνεκδικαζομένων υποθέσεων = μία υπόθεση).

7. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Αποφάσεις επί παραβάσεως κράτους μέλους: έκβαση (2006) ⁽¹⁾

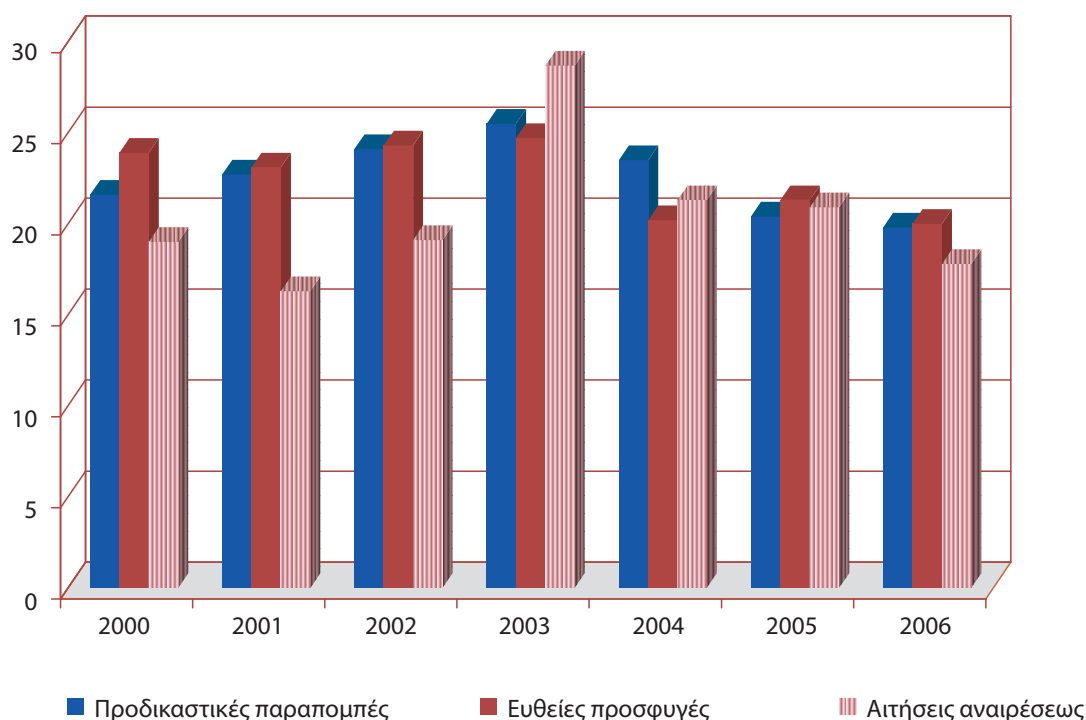

	Διαπίστωση παραβάσεως	Απόρριψη	Σύνολο
Βέλγιο	7		7
Τσεχική Δημοκρατία			
Δανία			
Γερμανία	7		7
Εσθονία			
Ελλάδα	6		6
Ισπανία	10	1	11
Γαλλία	5		5
Ιρλανδία	2	1	3
Ιταλία	13	1	14
Κύπρος			
Λεττονία			
Λιθουανία			
Λουξεμβούργο	19		19
Ουγγαρία			
Μάλτα			
Κάτω Χώρες	1	1	2
Αυστρία	10		10
Πολωνία			
Πορτογαλία	7		7
Σλοβενία			
Σλοβακία			
Φινλανδία	7		7
Σουηδία	2	1	3
Ηνωμένο Βασίλειο	7	3	10
Σύνολο	103	8	111

(1) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (καθαροί αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (μία σειρά συνεκδικαζομένων υποθέσεων = μία υπόθεση).

8. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Διάρκεια της διαδικασίας (2000–2006) ⁽¹⁾

(αποφάσεις και διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα) ⁽²⁾

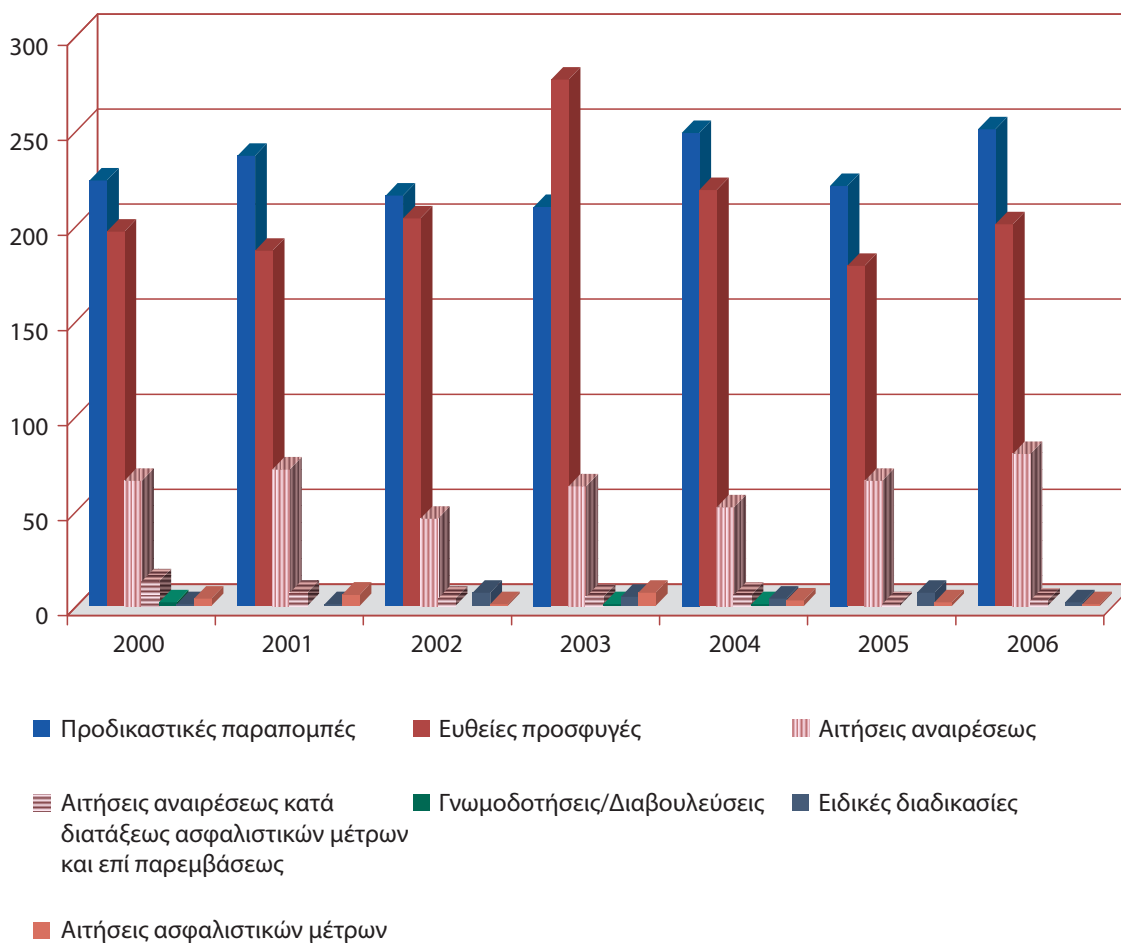

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Προδικαστικές παραπομπές	21,6	22,7	24,1	25,5	23,5	20,4	19,8
Ευθείες προσφυγές	23,9	23,1	24,3	24,7	20,2	21,3	20
Αιτήσεις αναιρέσεως	19	16,3	19,1	28,7	21,3	20,9	17,8

⁽¹⁾ Δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της διάρκειας των διαδικασιών: οι υποθέσεις στις οποίες εκδόθηκε μη οριστική απόφαση ή διατάχθηκε απόδειξη, οι γνωμοδοτήσεις και οι διαβουλεύσεις, οι ειδικές διαδικασίες (ήτοι ο καθορισμός των δικαστικών εξόδων, η παροχή του ευεργετήματος πενίας, η ανακοπή ερημοδικίας, η τριτανακοπή, η ερμηνεία αποφάσεων, η αναθεώρηση αποφάσεων, η διόρθωση αποφάσεων, η αίτηση κατασχέσεως εις χείρας τρίτου και οι υποθέσεις ασυλίας), οι υποθέσεις που περατώνονται με την έκδοση διατάξεως περί διαγραφής, καταργήσεως της δίκης, αναπομπής ή παραπομπής στο Πρωτοδικείο, οι διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων, καθώς και οι αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεων επί αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων ή αιτήσεων παρεμβάσεως.

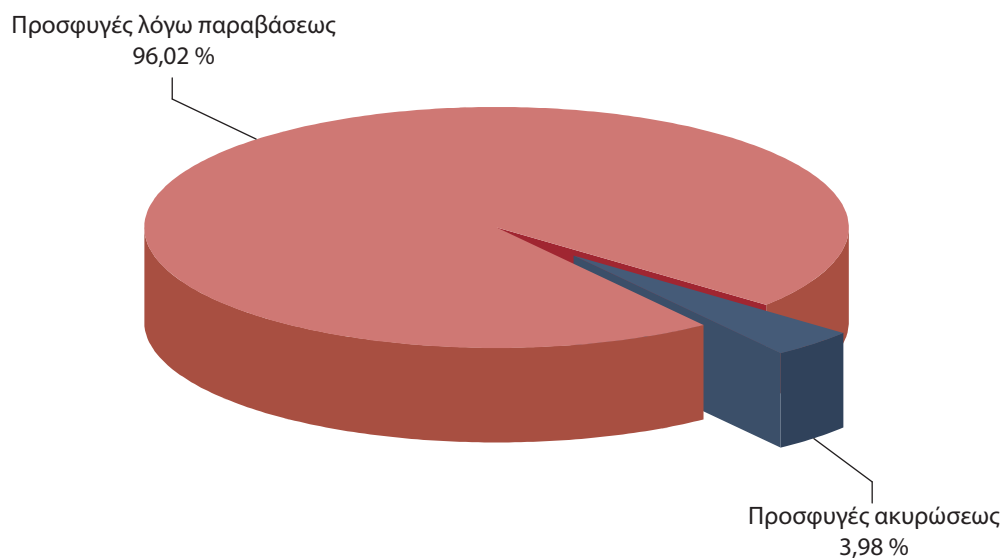
Η διάρκεια εκφράζεται σε μήνες και σε δέκατα του μήνα.

⁽²⁾ Όλες οι διατάξεις πλην εκείνων που περατώνουν τη δίκη με διαγραφή της υποθέσεως, κατάργηση της δίκης ή παραπομπή στο Πρωτοδικείο.

Εισαχθείσες υποθέσεις**9. Φύση της διαδικασίας (2000–2006) ⁽¹⁾**

(¹) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεων = μία υπόθεση).

10. Εισαχθείσες υποθέσεις — Ευθείες προσφυγές — Φύση της προσφυγής ή αγωγής (2006) ⁽¹⁾

Προσφυγές ακυρώσεως	8
Προσφυγές κατά παραλείψεως	
Αγωγές αποζημιώσεως	
Προσφυγές λόγω παραβάσεως	193
Σύνολο	201

(¹) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

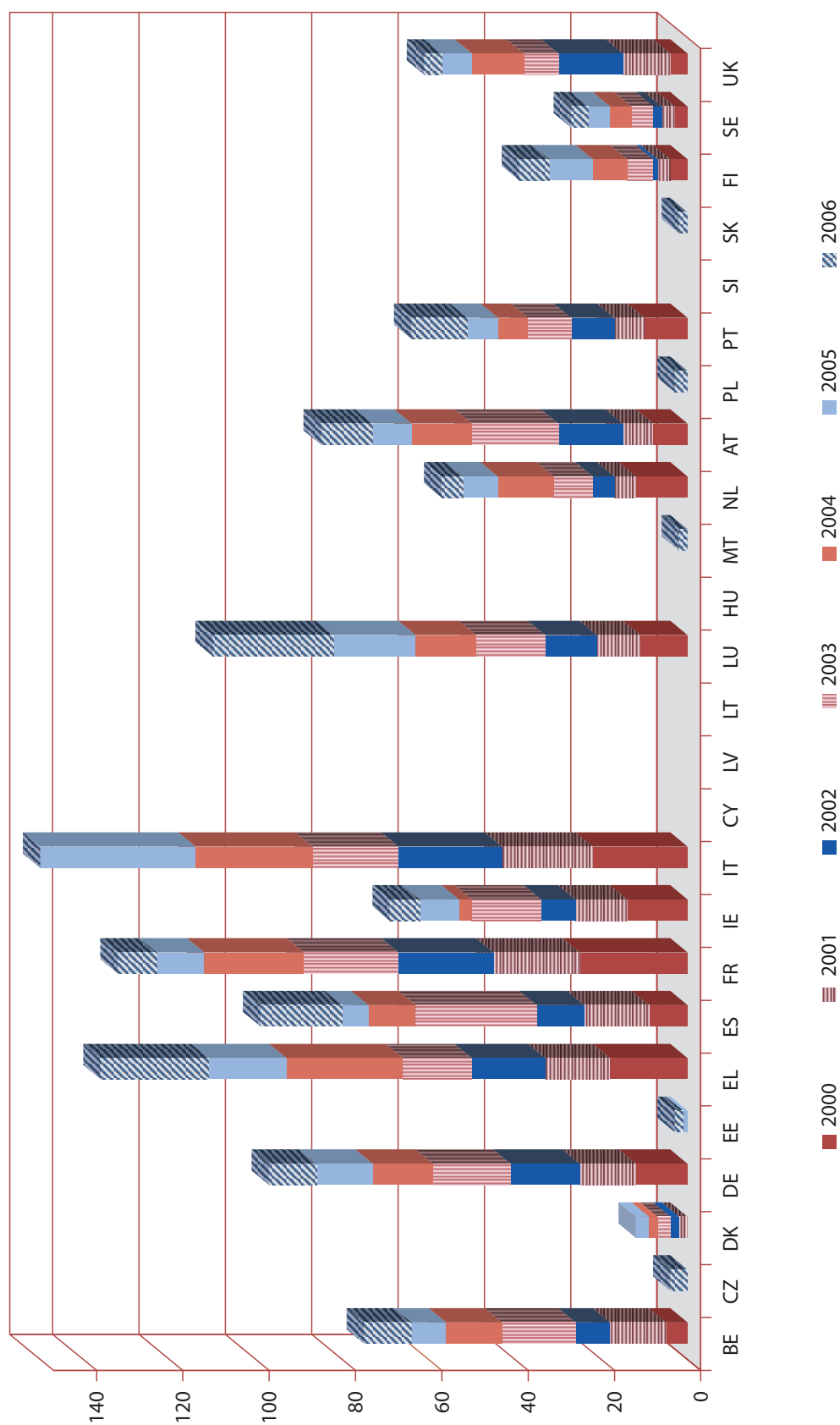
11. Εισαχθείσες υποθέσεις ⁽¹⁾ — Αντικείμενο (2006) ⁽²⁾

	Ευθείες προσφυγές	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναίρεσης	Αιτήσεις αναίρεσης κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων και επί παρεμβάσεως	Σύνολο	Ειδικές διαδικασίες
Αλιευτική πολιτική	1		4		5	
Ανταγωνισμός	1	14	15	2	32	
Αρχές του κοινοτικού δικαίου		5			5	
Βιομηχανική πολιτική	10	6			16	
Γεωργία	11	43	3		57	
Δίκαιο των επιχειρήσεων	13	12	1		26	
Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις	1	1			2	
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	5	8			13	
Ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων	2	5			7	
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	5	8	1		14	
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	12	10			22	
Ελευθερία εγκαταστάσεως	14	17			31	
Εμπορική πολιτική			1		1	
Ενέργεια	2	4			6	
Εξωτερικές σχέσεις	2	5	4		11	
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια		5			5	
Θεσμικό δίκαιο	7	1	2		10	
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων	2		2		4	
Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφαλείας		1	2		3	
Κοινό δασμολόγιο		9			9	
Κοινωνική ασφάλιση των διακινουμένων εργαζομένων		9			9	
Κοινωνική πολιτική	21	17			38	
Κρατικές ενισχύσεις	5	9	6		20	
Μεταφορές	7	2			9	
Περιβάλλον και καταναλωτές	54	3	2	1	60	
Περιφερειακή πολιτική		2	4		6	
Πνευματική ιδιοκτησία		4	19		23	
Προσέγγιση των νομοθεσιών	10	8			18	
Σύμβαση των Βρυξελλών		2			2	
Τελωνειακή ένωση		7			7	
Φορολογία	7	27			34	
Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης	8	5			13	
Συνθήκη ΕΚ	200	249	66	3	518	
Συνθήκη ΕΕ						
Συνθήκη ΑΧ		1			1	
Συνθήκη ΕΑ	1		1		2	
Διαδικασία						2
Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων		1	13		14	
Διάφορα		1	13		14	2
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	201	251	80	3	535	2

(1) Δεν λαμβάνονται υπόψη οι αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων.

(2) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

12. Εισαχθείσες υποθέσεις — Προσφυγές λόγω παραβάσεως κράτους μέλους (2000–2006) ⁽¹⁾

	BE	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	Σύνολο ⁽²⁾
2000	5			12		18	9	25	14	22				11			12	8		10			4	3	4	157
2001	13		2	13		15	15	20	12	21				10			5	7		7			3	3	11	157
2002	8		2	16		17	11	22	8	24				12			5	15		10			1	2	15	168
2003	17		3	18		16	28	22	16	20				16			9	20		10			6	5	8	214
2004	13		2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7			8	5	12	193
2005	8		3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7			10	5	7	170
2006	11	4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13		2	7	4	4	193

⁽¹⁾ Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

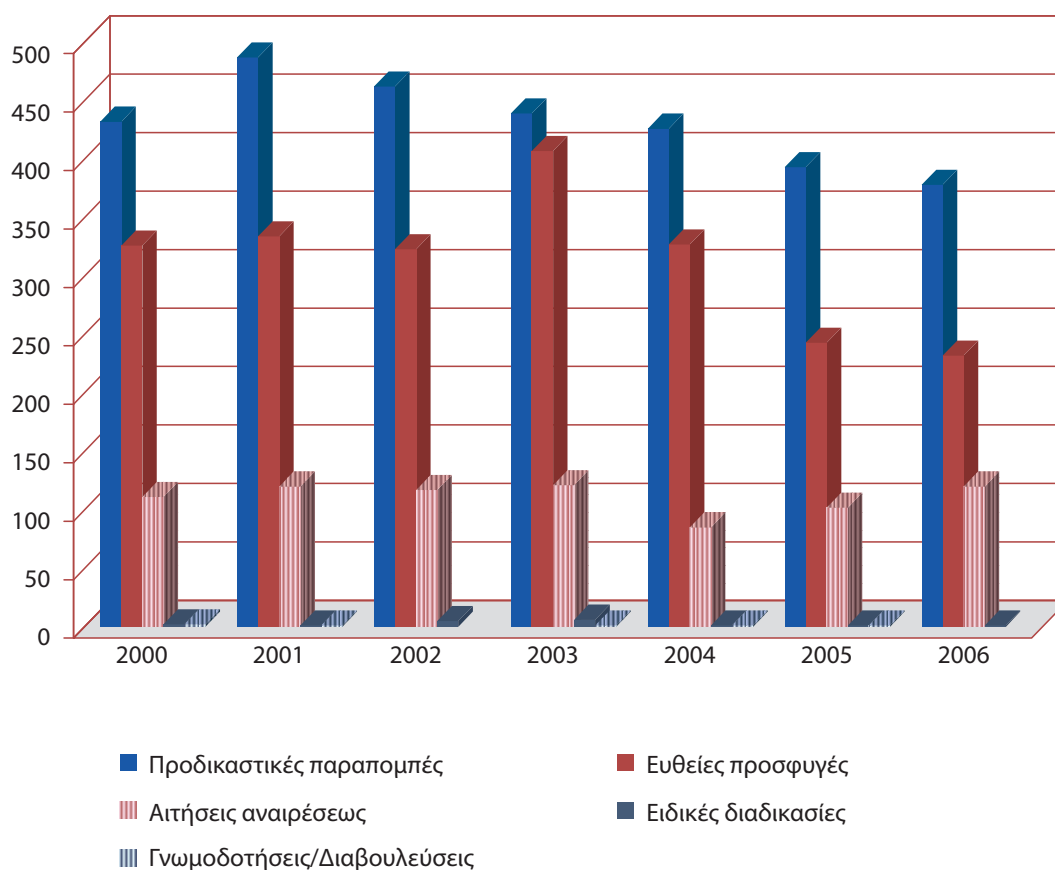
Άρθρα 93, 169, 170, 171, 225 της Συνθήκης ΕΚ (υν άρθρα 88 ΕΚ, 226 ΕΚ, 227 ΕΚ, 228 ΕΚ και 298 ΕΚ), άρθρα 141 ΕΑ, 142 ΕΑ, 143 ΕΑ και άρθρο 88 ΑΧ.

⁽²⁾ Εκ των οποίων μία προσφυγή βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (υν άρθρου 227 ΕΚ).

13. Εισαχθείσες υποθέσεις — Ταχείες διαδικασίες (2000–2006) ⁽¹⁾

	2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		Σύνολο
	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	Δεκτές	Θέση στο αρχείο	
Ευθείες προσφυγές						1		3	1	2					7
Προδικαστικές παραπομπές		1	1	5		1		3		10		5		5	31
Αιτήσεις αναιρέσεως				2			1	1							4
Γνωμοδοτήσεις										1					1
Σύνολο		1	1	7		2	1	7	1	13		5		5	43

⁽¹⁾ Η ταχεία εκδίκαση υποθέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου είναι δυνατή δυνάμει των άρθρων 62α, 104α και 118 του Κανονισμού Διαδικασίας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 2000.

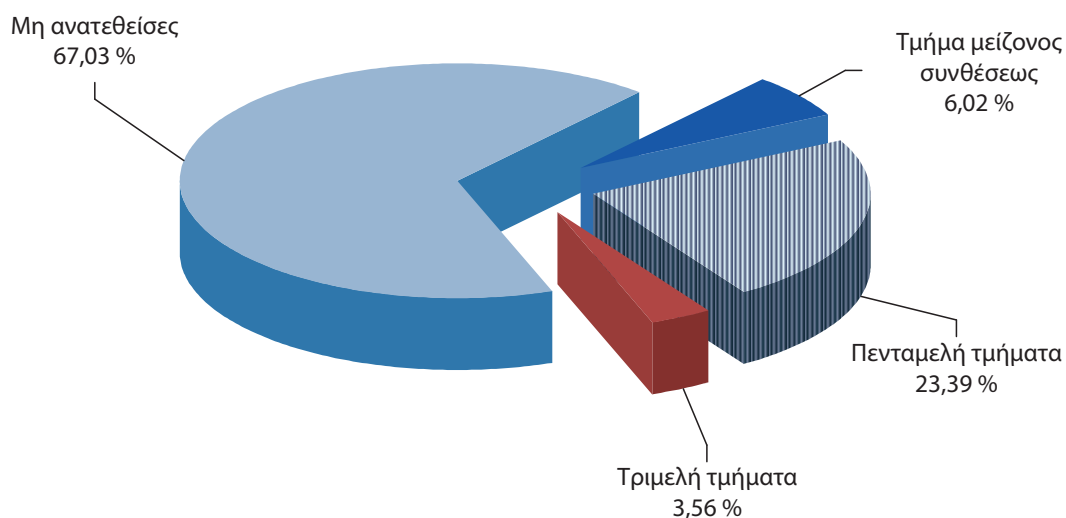
Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου**14. Φύση της διαδικασίας (2000–2006) ⁽¹⁾**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Προδικαστικές παραπομπές	432	487	462	439	426	393	378
Ευθείες προσφυγές	326	334	323	407	327	243	232
Αιτήσεις αναιρέσεως	111	120	117	121	85	102	120
Ειδικές διαδικασίες	2	1	5	6	1	1	1
Γνωμοδοτήσεις/Διαβουλεύσεις	2	1		1	1	1	
Σύνολο	873	943	907	974	840	740	731

(¹) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

15. Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου — Δικάσας σχηματισμός (2006) ⁽¹⁾

Κατανομή κατά το 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Μη ανατεθείσες	634	602	546	690	547	437	490
Ολομέλεια	34	31	47	21	2	2	
Μικρή ολομέλεια	26	66	36	1			
Τμήμα μείζονος συνθέσεως				24	56	60	44
Πενταμελή τμήματα	129	199	234	195	177	212	171
Τριμελή τμήματα	42	42	42	42	57	29	26
Πρόεδρος	8	3	2	1	1		
Σύνολο	873	943	907	974	840	740	731

(¹) Οι παρατιθέμενοι αριθμοί (ακαθάριστοι αριθμοί) αντιπροσωπεύουν το σύνολο των υποθέσεων, μη λαμβανομένων υπόψη των περιπτώσεων συνεκδικάσεως λόγω συναφείας (ένας αριθμός υποθέσεως = μία υπόθεση).

Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας (1952–2006)**16. Εισαχθείσες υποθέσεις και αποφάσεις**

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ⁽¹⁾						Αποφάσεις ⁽²⁾
	Ευθείες προσφυγές ⁽³⁾	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναιρέσεως	Αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων και επί παρεμβάσεως	Σύνολο	Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1 218	106			1 324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185

>>>

Έτος	Εισαχθείσες υποθέσεις ⁽¹⁾						Αποφάσεις ⁽²⁾
	Ευθείες προσφυγές ⁽³⁾	Προδικαστικές παραπομπές	Αιτήσεις αναιρέσεως	Αιτήσεις αναιρέσεως κατά διατάξεως ασφαλιστικών μέτρων και επί παρεμβάσεως	Σύνολο	Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων	
1983	199	98			297	11	151
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁽⁴⁾	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
Σύνολο	7 908	5 765	761	61	14 495	342	7 178

⁽¹⁾ Ακαθάριστοι αριθμοί δεν περιλαμβάνονται οι ειδικές διαδικασίες.

⁽²⁾ Καθαροί αριθμοί.

⁽³⁾ Περιλαμβάνονται οι αιτήσεις γνωμοδοτήσεως.

⁽⁴⁾ Η λειτουργία του Πρωτοδικείου άρχισε το 1989.

17. Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας (1952–2006) —

Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά έτος) ⁽¹⁾

	BE	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ⁽²⁾	Σύνολο
1961																	1										1
1962																	5										5
1963														1			5										6
1964										2							4										6
1965				4				2									1										7
1966																	1										1
1967	5			11				3						1			3										23
1968	1			4				1		1							2										9
1969	4			11				1						1													17
1970	4			21				2		2							3										32
1971	1			18				6		5				1			6										37
1972	5			20				1		4							10										40
1973	8			37				4		5				1			6										61
1974	5			15				6		5							7								1		39
1975	7		1	26				15		14				1			4								1		69
1976	11			28				8	1	12							14								1		75
1977	16		1	30				14	2	7							9								5		84
1978	7		3	46				12	1	11							38								5		123
1979	13		1	33				18	2	19				1			11								8		106
1980	14		2	24				14	3	19							17								6		99
1981	12		1	41				17		11				4			17								5		108
1982	10		1	36				39		18							21								4		129

>>>

	BE	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	SI	SK	FI	SE	UK	Benelux ⁽²⁾	Σύνολο
1983	9		4	36				15	2	7							19								6		98
1984	13		2	38				34	1	10							22								9		129
1985	13			40				45	2	11				6			14								8		139
1986	13		4	18		2	1	19	4	5				1			16								8		91
1987	15		5	32		17	1	36	2	5				3			19								9		144
1988	30		4	34			1	38		28				2			26								16		179
1989	13		2	47		2	2	28	1	10				1			18		1						14		139
1990	17		5	34		2	6	21	4	25				4			9		2						12		141
1991	19		2	54		3	5	29	2	36				2			17		3						14		186
1992	16		3	62		1	5	15		22				1			18		1						18		162
1993	22		7	57		5	7	22	1	24				1			43		3						12		204
1994	19		4	44				13	36	2	46			1			13		1						24		203
1995	14		8	51		10	10	43	3	58				2			19	2	5					6	20		251
1996	30		4	66		4	6	24		70				2			10	6	6					3	4	21	256
1997	19		7	46		2	9	10	1	50				3			24	35	2					6	7	18	239
1998	12		7	49		5	55	16	3	39				2			21	16	7					2	6	24	264
1999	13		3	49		3	4	17	2	43				4			23	56	7					4	5	22	255
2000	15		3	47		3	5	12	2	50							12	31	8					5	4	26	224
2001	10		5	53		4	4	15	1	40				2			14	57	4					3	4	21	237
2002	18		8	59		7	3	8		37				4			12	31	3					7	5	14	216
2003	18		3	43		4	8	9	2	45				4			28	15	1					4	4	22	210
2004	24		4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12	1					4	5	22	249
2005	21	1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12	221
2006	17	3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3		1	5	2	10		251
Σύνολο	533	4	111	1 542		117	180	717	48	896			1	60	9		666	288	3	60		1	47	63	418	1	5 765

(¹) Άρθρα 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 234 ΕΚ), 35, παράγραφος 1, ΕΕ, 41 ΑΧ, 150 ΕΑ, Πρωτόκολλο του 1971.

(²) Υπόθεση C-265/00, Campina Melkunie.

18. Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας (1952–2006) — Υποβληθείσες αιτήσεις για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως (ανά κράτος μέλος και ανά δικαιοδοτικό όργανο)

			Σύνολο
Βέλγιο	Cour de cassation	68	
	Cour d'arbitrage	5	
	Conseil d'État	38	
	Λοιπά δικαστήρια	422	533
Τσεχική Δημοκρατία	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud		
	Ústavní soud		
	Λοιπά δικαστήρια	4	4
Δανία	Højesteret	19	
	Λοιπά δικαστήρια	92	111
Γερμανία	Bundesgerichtshof	102	
	Bundesverwaltungsgericht	73	
	Bundesfinanzhof	233	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	72	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Λοιπά δικαστήρια	1 044	1 542
Εσθονία	Riigikohus		
	Λοιπά δικαστήρια		
Ελλάδα	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	26	
	Λοιπά δικαστήρια	82	117
Ισπανία	Tribunal Supremo	17	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Λοιπά δικαστήρια	155	180
Γαλλία	Cour de cassation	74	
	Conseil d'État	34	
	Λοιπά δικαστήρια	609	717
Ιρλανδία	Supreme Court	15	
	High Court	15	
	Λοιπά δικαστήρια	18	48
Ιταλία	Corte suprema di Cassazione	90	
	Consiglio di Stato	57	
	Λοιπά δικαστήρια	749	896

>>>

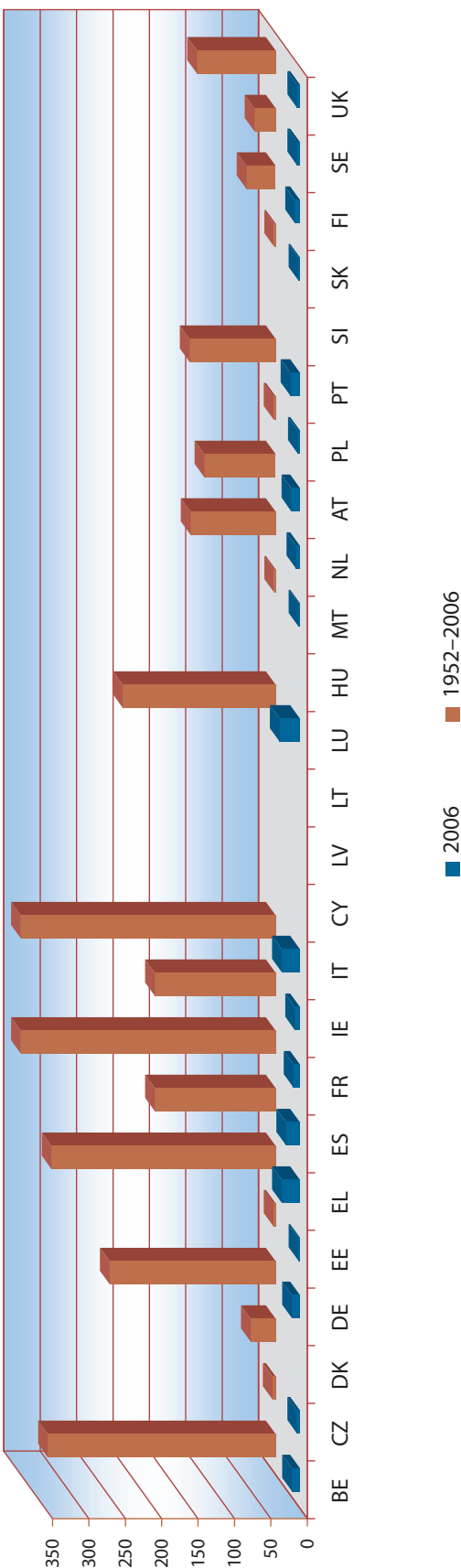
			Σύνολο
Κύπρος	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Λοιπά δικαστήρια		
Λεττονία	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Λοιπά δικαστήρια		
Λιθουανία	Konstitucinis Teismas		
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas		
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	1	
	Λοιπά δικαστήρια		1
Λουξεμβούργο	Cour supérieure de justice	10	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Λοιπά δικαστήρια	30	60
Ουγγαρία	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Szegedi Ítéletáblá	1	
	Λοιπά δικαστήρια	7	9
Μάλτα	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l-Appel		
	Λοιπά δικαστήρια		
Κάτω Χώρες	Raad van State	51	
	Hoge Raad der Nederlanden	147	
	Centrale Raad van Beroep	44	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	134	
	Tariefcommissie	34	
	Λοιπά δικαστήρια	256	666
Αυστρία	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	59	
	Oberster Patent- und Markensenat	1	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	46	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Λοιπά δικαστήρια	150	288

>>>

			Σύνολο
Πολωνία	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny		
	Trybunał Konstytucyjny		
	Λοιπά δικαστήρια	3	3
Πορτογαλία	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	34	
	Λοιπά δικαστήρια	25	60
Σλοβενία	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Λοιπά δικαστήρια		
Σλοβακία	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd		
	Λοιπά δικαστήρια	1	1
Φινλανδία	Korkein hallinto-oikeus	18	
	Korkein oikeus	7	
	Λοιπά δικαστήρια	22	47
Σουηδία	Högsta Domstolen	8	
	Marknadsdomstolen	3	
	Regeringsrätten	19	
	Λοιπά δικαστήρια	33	63
Ηνωμένο Βασίλειο	House of Lords	35	
	Court of Appeal	38	
	Λοιπά δικαστήρια	345	418
Benelux	Cour de justice/Gerechtshof ⁽¹⁾	1	1
Σύνολο			5 765

(1) Υπόθεση C-265/00, Campina Melkunie.

19. Γενική εξέλιξη της δικαιοδοτικής δραστηριότητας (1952–2006) — Ασκηθείσες προσφυγές λόγω παραβάσεως κρατώνς ⁽¹⁾

Μεταξύ των υποθέσεων που εισήχθησαν κατά της Ισπανίας περιλαμβάνεται μία προσφυγή βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (υν άρθρου 227 ΕΚ), ασκηθείσα από το Βέλγιο.

Μεταξύ των υποθέσεων που εισήχθησαν κατά της Γαλλίας περιλαμβάνεται μία προσφυγή βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (υν άρθρου 227 ΕΚ), ασκηθείσα από την Ιρλανδία.

Μεταξύ των υποθέσεων που εισήχθησαν κατά του Ηνωμένου Βασιλείου περιλαμβάνονται τρεις προσφυγές βάσει του άρθρου 170 της Συνθήκης ΕΚ (υν άρθρου 227 ΕΚ), εκ των οποίων μία ασκήθηκε από τη Γαλλία και δύο από την Ισπανία.

⁽¹⁾ Άρθρα 93, 169, 170, 171, 225 της Συνθήκης ΕΚ (υν άρθρα 88 ΕΚ, 226 ΕΚ, 227 ΕΚ, 228 ΕΚ και 298 ΕΚ), άρθρα 141 ΕΑ, 142 ΕΑ, 143 ΕΑ και άρθρο 88 ΑΧ.

Κεφάλαιο II

Το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

A — Δραστηριότητα του Πρωτοδικείου κατά το έτος 2006

Από τον Πρόεδρο Bo Vesterdorf

Κατά το έτος 2006, για δεύτερο κατά σειρά έτος, το Πρωτοδικείο περάτωσε περισσότερες υποθέσεις από όσες εισήχθησαν (436 περατωθείσες υποθέσεις έναντι 432 εισαχθεισών υποθέσεων). Συνολικώς, ο αριθμός των εισαχθεισών υποθέσεων μειώθηκε (432 έναντι 469 κατά το 2005). Η μείωση αυτή, όμως, είναι απατηλή και οφείλεται στη μη εισαγωγή, κατά το έτος 2006, υπαλληλικών υποθέσεων στο Πρωτοδικείο, δεδομένου ότι οι υποθέσεις αυτές εμπίπτουν πλέον στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης⁽¹⁾. Στην πράξη, εκτός των υπαλληλικών υποθέσεων και των ειδικών διαδικασιών, ο αριθμός των εισαχθεισών υποθέσεων αυξήθηκε σημαντικά, καθόσον ανέρχεται σε 33 % (387 υποθέσεις έναντι 291 κατά το έτος 2005). Ο αριθμός των εισαχθεισών υποθέσεων που αφορούν τα σήματα αυξήθηκε κατά 46 % (143 το έτος 2006 έναντι 98 κατά το έτος 2005), ενώ οι υποθέσεις που αφορούν τομείς πλην της πνευματικής ιδιοκτησίας και των υπαλληλικών διαφορών αυξήθηκαν κατά 26 % (244 έναντι 193). Ο αριθμός των περατωθεισών υποθέσεων μειώθηκε (436 έναντι 610), αλλά θα πρέπει σχετικώς να ληφθεί υπόψη ότι, κατά το έτος 2005, 117 υποθέσεις περατώθηκαν λόγω μεταφοράς τους στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης. Αν δεν ληφθούν υπόψη οι υποθέσεις αυτές, διαπιστώνεται ασφαλώς μείωση των περατωθεισών κατά το έτος 2006 υποθέσεων, όμως η μείωση αυτή δεν είναι τόσο σημαντική (436 έναντι 493).

Τελικώς, ο αριθμός των εκκρεμουσών υποθέσεων παραμένει σταθερός σε σχέση με το προηγούμενο έτος, δηλαδή λίγο περισσότερες από 1 000 (1 029 έναντι 1 033 κατά το έτος 2005). Επισημαίνεται, σχετικώς, ότι, κατά την 1η Ιανουαρίου 2007, οι υποθέσεις πνευματικής ιδιοκτησίας αντιπροσώπευαν το 25 % του συνολικού αριθμού των εκκρεμουσών υποθέσεων. Κατά συνέπεια, μολονότι, αφενός, 82 υπαλληλικές υποθέσεις εξακολουθούν να εκκρεμούν ενώπιον του Πρωτοδικείου και, αφετέρου, άρχισαν ήδη οι πρώτες αναιρέσεις κατά των αποφάσεων του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης (ανερχόμενες σε 10 την 31η Δεκεμβρίου 2006), το είδος των διαφορών που άγονται ενώπιον του Πρωτοδικείου μεταβάλλεται βαθμηδόν επικεντρωνόμενο στις διαφορές οικονομικής φύσεως.

Όσον αφορά τη μέση διάρκεια των διαδικασιών, κατά το εξεταζόμενο έτος σημείωσε ελαφρά αύξηση, καθόσον, πλην των υπαλληλικών υποθέσεων και των υποθέσεων πνευματικής ιδιοκτησίας, ανήλθε από 25,6 μήνες το έτος 2005 σε 27,8 μήνες το έτος 2006. Πρέπει, πάντως, να σημειωθεί ότι, κατά το έτος 2006, η προβλεπόμενη από το άρθρο 76α του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου ταχεία διαδικασία εφαρμόστηκε σε τέσσερις υποθέσεις από τις δέκα για τις οποίες ζητήθηκε.

Πρέπει, επίσης, να σημειωθεί ότι η κ. Pernilla Lindh, διορισθείσα μέλος του Δικαστηρίου, καθώς και ο κ. Paolo Mengozzi και η κ. Verica Trstenjak, διορισθέντες γενικοί εισαγγελείς του Δικαστηρίου, αποχώρησαν από το Πρωτοδικείο στις 6 Οκτωβρίου. Την ίδια ημέρα αντικαταστάθηκαν, αντιστοίχως, από τους κκ. Nils Wahl, Enzo Moavero Milanesi και Miro Prek.

⁽¹⁾ Πάντως, κατά το έτος 2006, το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης παρέπεμψε μία υπόθεση ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Στο πλαίσιο αυτής της εκθέσεως, είναι αδύνατον να παρουσιαστούν εκτενώς όλες οι πτυχές της νομολογίας του Πρωτοδικείου κατά το έτος 2006. Θα επισημανθούν, επομένως, μόνον τα πλέον ενδιαφέροντα σημεία της νομολογίας του κατά το έτος αυτό, η επιλογή των οποίων, αναπόφευκτα, έχει ένα στοιχείο υποκειμενικότητας ⁽²⁾. Αφορούν τον έλεγχο της νομιμότητας (I), τις αγωγές αποζημιώσεως (II) και τα ασφαλιστικά μέτρα (III).

I. Έλεγχος νομιμότητας

A. Παραδεκτό των κατά τα άρθρα 230 ΕΚ και 232 ΕΚ προσφυγών

Κατά το έτος 2006, οι σημαντικότερες νομολογιακές εξελίξεις αφορούν πρωτίστως την έννοια της δεκτικής προσφυγής πράξεως και, ακολούθως, την έννοια του εννόμου συμφέροντος.

1. Πράξεις δεκτικές προσφυγής

Κατά πάγια νομολογία, συνιστούν πράξεις ή αποφάσεις δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως, κατά την έννοια του άρθρου 230 ΕΚ, οι πράξεις που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική του θέση ⁽³⁾. Κατά το έτος 2006, το ζήτημα αυτό αποτέλεσε αντικείμενο επτά τουλάχιστον υποθέσεων.

Πρώτον, με τρεις αποφάσεις διευκρινίστηκαν τα όρια των προσφυγών ακυρώσεως των στρεφόμενων κατά των πράξεων της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) ⁽⁴⁾. Αρχικώς, στην υπόθεση **Camós Grau κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η έκθεση έρευνας της OLAF που ενέπλεκε τον προσφεύγοντα δεν μετέβαλλε σαφώς τη νομική του θέση, καθώς δεν συνεπαγόταν καμία υποχρέωση, έστω διαδικαστικής φύσεως, των αρχών στις οποίες απευθυνόταν. Ακολούθως, ακολουθώντας την ίδια μέθοδο, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, στην υπόθεση **Tillack κατά Επιτροπής**, ότι η διαβίβαση εκ μέρους της OLAF πληροφοριακών στοιχείων στις εθνικές δικαστικές αρχές δεν συνιστά, επίσης, πράξη δεκτική προσφυγής ακυρώσεως. Πράγματι, η εκ μέρους της OLAF διαβίβαση πληροφοριών, μολονότι οι εθνικές αρχές οφείλουν να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τους τις πληροφορίες αυτές, δεν δημιουργεί καμία δεσμευτική έννομη συνέπεια, καθόσον οι εθνικές αρχές παραμένουν ελεύθερες να αποφασίσουν ως προς τη συνέχεια που θα

⁽²⁾ Για παράδειγμα, δεν θα αναφερθούν οι αποφάσεις που αφορούν το αντιντάμπινγκ, όπου, πάντως, η νομολογία υπήρξε σημαντική, ιδίως με την απόφαση του Πρωτοδικείου της 24ης Οκτωβρίου 2006, T-274/02, Ritek και Prodisc Technology κατά Συμβουλίου, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στη Συλλογή, καθώς και η νομολογία η σχετική με τις υπαλληλικές υποθέσεις.

⁽³⁾ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Νοεμβρίου 1981, 60/81, IBM κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 2639, σκέψη 9, και της 14ης Φεβρουαρίου 1989, 346/87, Bossi κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 303, σκέψη 23.

⁽⁴⁾ Βλέπε, αντιστοίχως, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 2006, T-309/03, Camós Grau κατά Επιτροπής, της 4ης Οκτωβρίου 2006, T-193/04, Tillack κατά Επιτροπής, και διάταξη του Πρωτοδικείου της 22ας Μαρτίου 2006, T-4/05, Strack κατά Επιτροπής (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-237/06 P), που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

δώσουν στις έρευνες της OLAF. Τέλος, με τη διάταξη **Strack κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι υπάλληλος ο οποίος ενημέρωσε την OLAF σχετικά με ενέργειες που θα μπορούσαν να επισύρουν κυρώσεις δεν μπορεί να προσβάλει με προσφυγή ακυρώσεως την απόφαση περί περατώσεως έρευνας που διενεργήθηκε κατόπιν της παροχής αυτών των πληροφοριών.

Δεύτερον, δύο αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά το έτος 2006, στο πλαίσιο της υποθέσεως που είναι γνωστή ως «Αυστριακές τράπεζες — “Λέσχη Lombard”», έκριναν παραδεκτές τις προσφυγές που ασκήθηκαν κατά αποφάσεων του συμβούλου ακροάσεων της Επιτροπής ⁽⁵⁾. Αφενός, στην απόφαση **Österreichische Postsparkasse** και **Bank für Arbeit und Wirtschaft κατά Επιτροπής**, δύο πιστωτικά ιδρύματα ζητούσαν την ακύρωση της διαβιβάσεως σε ένα πολιτικό κόμμα μη εμπιστευτικών κειμένων που περιείχαν τις αιτιάσεις τις σχετικές με τον καθορισμό των τιμολογίων για τραπεζικές συναλλαγές. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η απόφαση της Επιτροπής που πληροφορεί μια επιχείρηση την οποία αφορά διαδικασία παραβάσεως ότι οι πληροφορίες που παρέσχε δεν θα τύχουν της εμπιστευτικής μεταχειρίσεως που εγγυάται το κοινοτικό δίκαιο και ότι, επομένως, μπορούν να ανακοινωθούν σε τρίτο καταγγέλλοντα παράγει έννομα αποτελέσματα έναντι της επιχειρήσεως αυτής, μεταβάλλοντας κατά τρόπο σαφή τη νομική της θέση. Επομένως, συνιστά δεκτική προσφυγής πράξη. Αφετέρου, στην υπόθεση **Bank Austria Creditanstalt κατά Επιτροπής**, η Bank Austria Creditanstalt ζητούσε την ακύρωση αποφάσεως του συμβούλου ακροάσεων με την οποία απορρίφθηκε το αίτημά της να μη δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα το μη απόρρητο κείμενο της αποφάσεως της Επιτροπής. Με την απόφασή του, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι απόφαση του συμβούλου ακροάσεων, λαμβανόμενη δυνάμει του άρθρου 9, τρίτο εδάφιο, της αποφάσεως 2001/462 ⁽⁶⁾, παράγει έννομες συνέπειες, καθόσον αποφαινεται περί του αν το προς δημοσίευση κείμενο περιλαμβάνει επιχειρηματικά απόρρητα ή άλλα πληροφοριακά στοιχεία που τυγχάνουν παρεμφερούς προστασίας, αλλά, επίσης, άλλες πληροφορίες που δεν μπορούν να δημοσιοποιηθούν στο κοινό, είτε λόγω κανόνων του κοινοτικού δικαίου που τα προστατεύουν ειδικώς είτε λόγω του γεγονότος ότι τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία εμπίπτουν στα στοιχεία τα οποία, εκ της φύσεώς τους, καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Επομένως, μια τέτοια απόφαση συνιστά, επίσης, δεκτική προσφυγής πράξη.

Τρίτον, στην υπόθεση **Deutsche Bahn κατά Επιτροπής** ⁽⁷⁾, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε το περιεχόμενο της έννοιας της δεκτικής προσφυγής πράξεως όσον αφορά τις αποφάσεις που εκδίδει η Επιτροπή στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999 ⁽⁸⁾. Στην υπόθεση αυτή ο αρμόδιος για τις

⁽⁵⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 30ής Μαΐου 2006, T-198/03, Bank Austria Creditanstalt κατά Επιτροπής, καθώς και της 7ης Ιουνίου 2006, T-213/01 και T-214/01, Österreichische Postsparkasse και Bank für Arbeit und Wirtschaft κατά Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή. Απόφαση 2004/138/EK της Επιτροπής, της 11ης Ιουνίου 2002, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση COMP/36.571/D-1 — Αυστριακές τράπεζες — «Lombard Club») (ΕΕ 2004, L 56, σ. 1).

⁽⁶⁾ Απόφαση 2001/462/EK, ΕΚΑΧ της Επιτροπής, της 23ης Μαΐου 2001, σχετικά με τα καθήκοντα του συμβούλου ακροάσεων σε ορισμένες διαδικασίες ανταγωνισμού (ΕΕ L 162, σ. 21).

⁽⁷⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 5ης Απριλίου 2006, T-351/02, Deutsche Bahn κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁸⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1).

μεταφορές επίτροπος είχε γραπτώς ενημερώσει την προσφεύγουσα ότι δεν θα γίνει δεκτή η καταγγελία της με την οποία ζητούσε να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Το σχετικό έγγραφο περιείχε σαφή και επακριβή αιτιολογία, αναλύοντας τους λόγους για τους οποίους το συγκεκριμένο εθνικό μέτρο δεν έπρεπε να θεωρηθεί ως ενίσχυση κατά την έννοια 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Εντούτοις, η Επιτροπή υποστήριξε ότι πρόκειται απλώς για ενημερωτικό έγγραφο και όχι για απόφαση κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 659/1999 και ότι, κατά συνέπεια, δεν συνιστούσε πράξη δεκτική προσφυγής καθόσον δεν παρήγε έννομες συνέπειες.

Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 230 ΕΚ έγγραφο της Επιτροπής απευθυνόμενο σε καταγγέλλουσα επιχείρηση, στην περίπτωση κατά την οποία περιέρχονται στην Επιτροπή πληροφορίες σχετικά με προβαλλόμενη ως παράνομη ενίσχυση και αυτή, μολονότι έχει την υποχρέωση να τις εξετάσει ανυπερθέτως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 659/1999, δεν περιορίζεται, κατά τη δυνατότητα που της παρέχει το άρθρο 20 του εν λόγω κανονισμού, να ενημερώσει την καταγγέλλουσα ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία προκειμένου να αποφανθεί επί της περιπτώσεως αυτής, αλλά λαμβάνει σαφή, αιτιολογημένη και οριστική θέση αποφαινόμενη ότι το συγκεκριμένο μέτρο δεν συνιστά ενίσχυση. Πράγματι, ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση δυνάμει του άρθρου 4, παράγραφος 2, του ως άνω κανονισμού. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορεί να αποκλείσει την απόφαση αυτή από τον έλεγχο του κοινοτικού δικαστή δηλώνοντας ότι δεν έλαβε τέτοια απόφαση, επιχειρώντας να την ανακαλέσει ή αποφασίζοντας να μην απευθύνει την απόφαση στο οικείο κράτος μέλος, κατά παράβαση του άρθρου 25 του κανονισμού 659/1999. Δεν έχει σχετικώς σημασία το ότι το επίμαχο έγγραφο δεν προκύπτει από τη λήψη οριστικής αποφάσεως επί της καταγγελίας εκ μέρους του Σώματος των Μελών της Επιτροπής ή το ότι δεν δημοσιεύθηκε μια τέτοια απόφαση.

Επίσης, με τη διάταξη **Schneider Electric κατά Επιτροπής** ⁽⁹⁾, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, για πρώτη φορά, επί του παραδεκτού προσφυγής στρεφόμενης κατά της αποφάσεως της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία λεπτομερούς εξετάσεως μιας πράξεως συγκεντρώσεως. Η Επιτροπή είχε λάβει μια τέτοια απόφαση στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας που επαναλήφθηκε κατόπιν δύο αποφάσεων με τις οποίες ακυρώθηκε η απόφαση που έκρινε ασυμβίβαστη τη συγκέντρωση μεταξύ Schneider Electric και Legrand, δύο επιχειρήσεις παραγωγής ηλεκτρικών συσκευών χαμηλής τάσεως, καθώς και η απόφαση διαχωρισμού των δύο αυτών επιχειρηματικών μονάδων ⁽¹⁰⁾. Η προσφεύγουσα στρεφόταν κατά των αποφάσεων της Επιτροπής, αφενός, περί κινήσεως διαδικασίας λεπτομερούς εξετάσεως και, αφετέρου, τυπικής περατώσεως της διαδικασίας.

Με τη διάταξή του, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, βάσει των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως, επιχείρηση η οποία, μετά την ακύρωση από το Πρωτοδικείο της αποφάσεως της Επιτροπής που της απαγόρευε να προβεί σε πράξεις συγκεντρώσεως, προβαίνει στην πώληση της επιχείρησής που είχε εξαγοράσει διαρκούσης της προθεσμίας που είχε στη διάθεσή της η Επιτροπή προς έκδοση νέας αποφάσεως δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι

⁽⁹⁾ Διάταξη του Πρωτοδικείου της 31ης Ιανουαρίου 2006, T-48/03 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση C-188/06 P), Schneider Electric κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽¹⁰⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 22ας Οκτωβρίου 2002, T-310/01 και T-77/02, Schneider Electric κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-4071, Συλλογή 2002, σ. II-4201.

βλαπτική γι' αυτήν ούτε η εκδοθείσα μετά την απόφασή της να προβεί στην εν λόγω πώληση απόφαση της Επιτροπής περί κινήσεως νέας διαδικασίας επισταμένης εξετάσεως της πράξεως ούτε η απόφαση της Επιτροπής, η εκδοθείσα κατόπιν της πωλήσεως αυτής, να περατώσει τυπικώς τη διαδικασία αυτή, η οποία, ως εκ τούτου, έχει καταστεί άνευ αντικειμένου. Ως εκ του περισσού, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η απόφαση για την κίνηση της προβλεπομένης διαδικασίας εξετάσεως συνιστά απλό προπαρασκευαστικό μέτρο. Πράγματι, μολονότι μια τέτοια απόφαση συνεπάγεται παράταση της αναστολής της πράξεως, καθώς και της υποχρεώσεως της Schneider να συνεργαστεί με την Επιτροπή κατά το στάδιο του λεπτομερούς ελέγχου, οι συνέπειες αυτές, που απορρέουν ευθέως από τον κανονισμό που ίσχυε τότε ως προς τις πράξεις συγκεντρώσεως και ενεργοποιούνται φυσιολογικά από τον έλεγχο του συμβατού της πράξεως, δεν υπερβαίνουν τις συνέπειες μιας διαδικαστικής πράξεως και συνεπώς δεν επηρεάζουν τη νομική κατάσταση της Schneider Electric. Το Πρωτοδικείο δεν δέχθηκε την προταθείσα από την επιχείρηση αυτή αναλογική εφαρμογή του κοινοτικού συστήματος περί κρατικών ενισχύσεων. Πράγματι, αντιθέτως προς απόφαση λαμβανόμενη δυνάμει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ, η οποία, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, δύναται, σε ορισμένες περιπτώσεις, να παραγάγει αυτοτελή έννομα αποτελέσματα⁽¹¹⁾, η απόφαση περί κινήσεως διαδικασίας επισταμένου ελέγχου δεν συνεπάγεται, αυτή καθεαυτήν, καμία υποχρέωση που να μην έχει ήδη προκύψει από την κοινοποίηση της πράξεως συγκεντρώσεως στην Επιτροπή με πρωτοβουλία των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων.

2. Ενεργητική νομιμοποίηση

α) Έννοια του ατομικώς θιγομένου

Κατά πάγια νομολογία, τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πλην των αποδεκτών μιας αποφάσεως, δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι η απόφαση τα αφορά ατομικά, παρά μόνον αν τα θίγει λόγω ορισμένων ξεχωριστών ιδιοτήτων ή μιας πραγματικής καταστάσεως που τα χαρακτηρίζει σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και έτσι τα εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του αποδέκτη⁽¹²⁾.

Κατά το έτος 2006, το Πρωτοδικείο εφάρμοσε τις αρχές αυτές ιδίως στην απόφαση **Boyle κ.λπ. κατά Επιτροπής**⁽¹³⁾. Η υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση αυτή αφορούσε απόφαση της Επιτροπής απευθυνόμενη στην Ιρλανδία και απορρίπτουσα αίτηση περί αυξήσεως των στόχων των πολυετών προγραμμάτων προσανατολισμού του ιρλανδικού αλιευτικού στόλου («ΡΟΡ IV»). Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι οι προσφεύγοντες, κύριοι πλοίων περιλαμβανομένων στον ιρλανδικό αλιευτικό στόλο, καίτοι δεν ήταν αποδέκτες

⁽¹¹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1992, C-312/90, Ισπανία κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-4117, σκέψεις 21 έως 23.

⁽¹²⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937.

⁽¹³⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Ιουνίου 2006, T-218/03 έως T-240/03 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-373/06 P), Boyle κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή· βλέπε επίσης απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Ιουνίου 2006, T-192/03, Atlantean κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή.

της αποφάσεως, εντούτοις πρέπει να θεωρηθούν ως ατομικώς θιγόμενοι από αυτήν. Πράγματι, η αίτηση περί αυξήσεως που υπέβαλε η Ιρλανδία απαρτιζόταν, στην πράξη, από το σύνολο των ατομικών αιτήσεων των κυρίων σκαφών, μεταξύ των οποίων οι προσφεύγοντες. Μολονότι η προσβαλλόμενη απόφαση απευθυνόταν στην Ιρλανδία, αφορούσε σειρά καθορισμένων σκαφών και έπρεπε, κατά συνέπεια, να θεωρηθεί ως δέσμη ατομικών αποφάσεων, κάθε μία από τις οποίες θίγει τη νομική κατάσταση των κυρίων των εν λόγω σκαφών. Ο αριθμός και η ταυτότητα των κυρίων των εν λόγω σκαφών είχε καθοριστεί και μπορούσε να ελεγχθεί πριν από την ημερομηνία εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, η δε Επιτροπή ήταν σε θέση να γνωρίζει ότι η απόφασή της αφορούσε αποκλειστικά τα συμφέροντα και τη θέση των εν λόγω κυρίων. Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση αφορούσε έναν κλειστό κύκλο καθορισμένων, κατά τον χρόνο εκδόσεώς της, προσώπων των οποίων τα δικαιώματα εσκόπευε να ρυθμίσει η Επιτροπή. Επομένως, η πραγματική κατάσταση που δημιουργήθηκε με τον τρόπο αυτό συγκεκριμενοποιούσε τους προσφεύγοντες σε σχέση με κάθε άλλο πρόσωπο και τους εξατομίκευε κατά τρόπο ανάλογο με αυτόν του αποδέκτη.

β) *Ενεργητική νομιμοποίηση στις σχετικές με τις κρατικές ενισχύσεις υποθέσεις*

Με την απόφαση Επιτροπή κατά Aktiongemeinschaft Recht und Eigentum, που εκδόθηκε το 2005, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, αφενός, στην περίπτωση κατά την οποία ιδιώτης ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ επιχειρεί να διασφαλίσει τα δικονομικά του δικαιώματα μπορεί να ασκήσει προσφυγή διώκουσα την ακύρωση αποφάσεως ληφθείσας με την ολοκλήρωση του προκαταρκτικού σταδίου εξετάσεως των ενισχύσεων, όπως ορίζει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, και, αφετέρου, ότι στην περίπτωση κατά την οποία ιδιώτης αμφισβητεί το βάσιμο της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως, αυτής καθεαυτήν, ή της αποφάσεως που ελήφθη με την ολοκλήρωση της τυπικής διαδικασίας εξετάσεως, μπορεί να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως μόνον εφόσον αποδείξει ότι απολαύει ιδιαίτερου καθεστώτος, κατά την έννοια της νομολογίας Plaumann κατά Επιτροπής⁽¹⁴⁾.

Με δύο αποφάσεις που εξέδωσε κατά το έτος 2006 το Πρωτοδικείο διευκρίνισε την εφαρμογή της διακρίσεως αυτής στην περίπτωση κατά την οποία η Επιτροπή αποφαίνεται χωρίς να κινήσει την τυπική διαδικασία ελέγχου⁽¹⁵⁾.

Αφενός, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **Air One κατά Επιτροπής**⁽¹⁶⁾, η προσφεύγουσα, ιταλική αεροπορική εταιρεία, κατήγγειλε στην Επιτροπή ότι οι ιταλικές

⁽¹⁴⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 2005, C-78/03 P, Επιτροπή κατά Aktionsgemeinschaft Recht und Eigentum, Συλλογή 2005, σ. I-10737.

⁽¹⁵⁾ Όσον αφορά την ενεργητική νομιμοποίηση στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων, βλέπε επίσης την απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-117/04, Werkgroep Commerciële Jachthavens Zuidelijke Randmeren κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, στην οποία το Πρωτοδικείο έκρινε ότι δεν νομιμοποιούνται ενεργητικώς μια ένωση καθώς και τα μέλη της προκειμένου να αμφισβητήσουν απόφαση εκδοθείσα κατόπιν της διαδικασίας τυπικής εξετάσεως που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ.

⁽¹⁶⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαΐου 2006, T-395/04, Air One κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

αρχές είχαν χορηγήσει παρανόμως στην αεροπορική εταιρεία Ryanair ενισχύσεις υπό μορφή μείωσης των τελών αερολιμενικών υπηρεσιών και υπηρεσιών εδάφους. Η προσφεύγουσα ζητούσε, επίσης, από την Επιτροπή να υποχρεώσει την Ιταλική Δημοκρατία να αναστείλει την καταβολή αυτών των ενισχύσεων. Επειδή επρόκειτο για προσφυγή κατά παραλείψεως, η οποία αποτελεί, μαζί με την προσφυγή ακυρώσεως, την έκφραση ενός και του αυτού μέσου παροχής έννομης προστασίας, το Πρωτοδικείο εκαλείτο να διευκρινίσει αν η προσφεύγουσα μπορούσε παραδεκτώς να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως στρεφόμενη τουλάχιστον κατά μιας των πράξεων που θα μπορούσε να έχει εκδώσει η Επιτροπή κατά την περάτωση της προκαταρκτικής διαδικασίας ελέγχου των ενισχύσεων. Προς τούτο, το Πρωτοδικείο εφάρμοσε τη νομολογία του Δικαστηρίου, διευκρινίζοντας σχετικώς την έννοια της «επαρκούς ανταγωνιστικής σχέσεως» προκειμένου μια επιχείρηση να μπορεί να θεωρηθεί ως ανταγωνιζόμενη τις ενισχυόμενες επιχειρήσεις και, συνεπώς, ως ενδιαφερόμενη κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, κρίνοντας την προσφυγή παραδεκτή, ότι αποτελεί επαρκές στοιχείο η διαπίστωση ότι η προσφεύγουσα και η ενισχυόμενη εταιρεία εκμεταλλεύονται άμεσα ή έμμεσα διεθνή αεροπορική γραμμή από κοινού και ότι η προσφεύγουσα επιδιώκει να αναπτύξει δραστηριότητα παροχής τακτικών υπηρεσιών αεροπορικής μεταφοράς επιβατών από ή προς ιταλικά αεροδρόμια, ιδίως περιφερειακά αεροδρόμια, ανταγωνιζόμενη την ενισχυόμενη επιχείρηση.

Αφετέρου, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **British Aggregates κατά Επιτροπής** ⁽¹⁷⁾, η Επιτροπή, χωρίς να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως, αποφάσισε να μην προβάλει αντιρρήσεις κατά του επίμαχου τέλους. Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι, αν ο προσφεύγων αμφισβητεί το βάσιμο της αποφάσεως περί εκτιμήσεως της ενισχύσεως ως τοιαύτης, το γεγονός απλώς και μόνον ότι μπορεί να θεωρηθεί ως ενδιαφερόμενος κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ δεν αρκεί για να κριθεί παραδεκτή η προσφυγή. Ο προσφεύγων οφείλει να καταδείξει ότι τυγχάνει ειδικού καθεστώτος κατά την έννοια της προαναφερθείσας αποφάσεως Plaumann κατά Επιτροπής. Αυτό θα συνέβαινε, ιδίως, αν η κατάστασή του στην αγορά επηρεαζόταν ουσιωδώς από την ενίσχυση που αποτελεί το αντικείμενο της επίδικης αποφάσεως. Όπως, όμως, διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, στη συγκεκριμένη υπόθεση η προσφεύγουσα, ένωση επιχειρήσεων, δεν αρκείται να αμφισβητήσει την άρνηση της Επιτροπής να κινήσει την επίσημη διαδικασία εξετάσεως, αλλά αμφισβητεί, επίσης, το βάσιμο της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Εξετάζοντας, επομένως, αν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους το εξεταζόμενο μέτρο μπορεί να επηρεάσει ουσιαστικώς τη θέση ενός τουλάχιστον εκ των μελών της στην αγορά, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι το μέτρο αυτό αποσκοπούσε στην εν γένει αλλαγή της κατανομής της αγοράς μεταξύ των πρωτογενών αδρανών υλικών, τα οποία υπόκεινται στον φόρο αυτό, και των προϊόντων υποκαταστάσεως, τα οποία απαλλάσσονται. Επίσης, το μέτρο αυτό μπορεί να επιφέρει πράγματι τροποποίηση της ανταγωνιστικής καταστάσεως ορισμένων μελών της προσφεύγουσας καθώς τελούν ευθέως σε ανταγωνισμό έναντι απαλλασσομένων του φόρου παραγωγών υλικών οι οποίοι κατέστησαν ανταγωνιστικοί ακριβώς λόγω της θεσπίσεως του οικολογικού αυτού φόρου. Εφόσον το μέτρο αυτό δύναται να επηρεάσει ουσιαστικώς την ανταγωνιστική κατάσταση ορισμένων μελών της προσφεύγουσας, η προσφυγή κρίθηκε παραδεκτή.

⁽¹⁷⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 2006, T-210/02 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση C-487/06 P), British Aggregates κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

γ) Έννοια του αμέσως θιγομένου

Για να θεωρηθεί ότι η προσβαλλόμενη πράξη αφορά τον προσφεύγοντα άμεσα, κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, πρέπει να συντρέχουν δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, η συγκεκριμένη πράξη πρέπει να παράγει άμεσα αποτελέσματα ως προς τη νομική κατάσταση του ιδιώτη. Δεύτερον, η πράξη αυτή δεν πρέπει να παρέχει καμία εξουσία εκτιμήσεως στους αποδέκτες της τους επιφορτισμένους με την ενδεχόμενη εφαρμογή της, καθόσον αυτή έχει εντελώς αυτόματο χαρακτήρα προκύπτοντα από την κοινοτική και μόνο νομοθεσία χωρίς εφαρμογή ενδιάμεσων κανόνων ⁽¹⁸⁾. Η δεύτερη αυτή προϋπόθεση πληρούται στην περίπτωση κατά την οποία η δυνατότητα του κράτους μέλους να εφαρμόσει τη συγκεκριμένη πράξη είναι εντελώς θεωρητική, καθόσον δεν υπάρχει καμία αμφιβολία για τη βούλησή του να συμμορφωθεί προς αυτήν ⁽¹⁹⁾.

Προβαίνοντας σε εφαρμογή αυτών των αρχών στην ήδη προαναφερθείσα απόφαση **Boyle κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο αποφάσισε ότι η απόφαση περί απορρίψεως ορισμένων αιτήσεων αυξήσεως των στόχων του πολυετούς προγράμματος προσανατολισμού του ιρλανδικού αλιευτικού στόλου («POP IV») αφορούσε άμεσα τους κυρίους αυτών των πλοίων. Πράγματι, με την προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή, ως μόνη αρμόδια στον τομέα αυτόν αρχή, αποφάνθηκε οριστικά επί της επιλεξιμότητας όσον αφορά την αύξηση ικανότητας ορισμένων συγκεκριμένων σκαφών, σε σχέση με τις προϋποθέσεις εφαρμογής της σχετικής ρυθμίσεως. Διαπιστώνοντας τη μη επιλεξιμότητα των σκαφών που ανήκουν στους προσφεύγοντες, η προσβαλλόμενη απόφαση έχει ως άμεσο και οριστικό αποτέλεσμα να στερήσει από αυτούς τη δυνατότητα να ευεργετηθούν από μέτρο του κοινοτικού δικαίου. Πράγματι, οι εθνικές αρχές δεν διέθεταν καμία εξουσία εκτιμήσεως όσον αφορά την υποχρέωση εκτελέσεως αυτής της αποφάσεως. Το Πρωτοδικείο απέρριψε το επιχείρημα ότι η Ιρλανδία μπορούσε θεωρητικά να χορηγήσει πρόσθετη ικανότητα στα σκάφη των προσφευγόντων, εντός των ανωτάτων ορίων που έθετε το πλαίσιο POP IV. Πράγματι, κατά το Πρωτοδικείο, μια τέτοια εθνική απόφαση δεν θα αφαιρούσε από την προσβαλλόμενη απόφαση τον χαρακτήρα αυτόματης εφαρμογής της, καθόσον, από νομικής απόψεως, δεν θα επηρέαζε την εφαρμογή, στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, της προσβαλλομένης αποφάσεως. Μια τέτοια εθνική απόφαση θα είχε ως αποτέλεσμα την εκ νέου μεταβολή της νομικής καταστάσεως των προσφευγόντων, λαμβανομένου όμως υπόψη ότι η δεύτερη αυτή τροποποίηση της νομικής τους καταστάσεως θα απέρρεε αποκλειστικώς από τη νέα εθνική απόφαση και όχι από την εκτέλεση της προσβαλλομένης αποφάσεως.

B. Εφαρμοστέοι επί των επιχειρήσεων κανόνες ανταγωνισμού

Κατά το υπό εξέταση έτος, το Πρωτοδικείο εξέδωσε 26 αποφάσεις σχετικές με τους ουσιαστικούς κανόνες που απαγορεύουν τις αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμφωνίες,

⁽¹⁸⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαΐου 1998, C-386/96 P, Dreyfus κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-2309, σκέψη 43, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2000, T-69/99, DSTV κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-4039, σκέψη 24.

⁽¹⁹⁾ Απόφαση Dreyfus κατά Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψη 44.

εκ των οποίων 18 αποφάσεις αφορούν τον τομέα των συμπράξεων ⁽²⁰⁾. Πέραν των συμπράξεων, το Πρωτοδικείο εξέδωσε τέσσερις αποφάσεις σχετικές με την εφαρμογή των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ ⁽²¹⁾, καθώς και τέσσερις αποφάσεις που αφορούν ουσιαστικά ζητήματα του ελέγχου των συγκεντρώσεων επιχειρήσεων ⁽²²⁾.

1. Έννοια της επιχειρήσεως κατά το δίκαιο του ανταγωνισμού

Με την προαναφερθείσα απόφαση **SELEX Sistemi Integrati κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί προσφυγής στρεφόμενης κατά της αποφάσεως της Επιτροπής να απορρίψει καταγγελία της SELEX Sistemi Integrati SpA, εταιρείας δραστηριοποιούμενης στον τομέα των συστημάτων διαχείρισεως εναέριας κυκλοφορίας. Η καταγγελία αφορούσε προβαλλόμενες παραβάσεις εκ μέρους του Eurocontrol των κανόνων ανταγωνισμού κατά την άσκηση της αποστολής του τυποποίησης σχετικά με τους εξοπλισμούς και τα συστήματα διαχείρισεως της εναέριας κυκλοφορίας («ΑΤΜ»). Η καταγγελία απορρίφθηκε με το αιτιολογικό ότι αυτές οι δραστηριότητες του Eurocontrol δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα.

Με την απόφασή του το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, αρχικώς, την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία η έννοια της επιχειρήσεως καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο της χρηματοδοτήσεώς του. Από αυτής της απόψεως, οικονομική δραστηριότητα

⁽²⁰⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2006, T-26/02, Daiichi Pharmaceutical κατά Επιτροπής, και T-15/02, BASF κατά Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 5ης Απριλίου 2006, T-279/02, Degussa κατά Επιτροπής (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-266/06 P), που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 30ής Μαΐου 2006, T-198/03, Bank Austria Creditanstalt κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 7ης Ιουνίου 2006, T-213/01 και T-214/01, Österreichische Postsparkasse και Bank für Arbeit und Wirtschaft κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 4ης Ιουλίου 2006, T-304/02, Hoek Loos κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-153/04, Ferriere Nord κατά Επιτροπής, T-59/02, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (κιτρικό οξύ), T-329/01, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (γλυκονικό νάτριο) και T-44/02 OP, T-54/02 OP, T-56/02 OP, T-60/02 OP και T-61/02 OP, Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-43/02, Jungbunzlauer κατά Επιτροπής, T-330/01, Akzo Nobel κατά Επιτροπής, T-322/01, Roquette Frères κατά Επιτροπής, καθώς και T-314/01, Avebe κατά Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 16ης Νοεμβρίου 2006, T-120/04, Peróxidos Orgánicos κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 5ης Δεκεμβρίου 2006, T-303/02, Westfalen Gassen Nederland κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 13ης Δεκεμβρίου 2006, T-217/03 και T-245/03, FNCEB κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-259/02 έως T-264/02 και T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽²¹⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 2ας Μαΐου 2006, T-328/03, O₂ (Germany) κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, T-168/01, GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής, και T-204/03, Haladjian Frères κατά Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, καθώς και της 12ης Δεκεμβρίου 2006, T-155/04, SELEX Sistemi Integrati κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽²²⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 23ης Φεβρουαρίου 2006, T-282/02 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-202/06 P), Cementbouw Handel & Industrie κατά Επιτροπής της 4ης Ιουλίου 2006, T-177/04, easyJet κατά Επιτροπής της 13ης Ιουλίου 2006, T-464/04 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-413/06 P), Impala κατά Επιτροπής, και της 14ης Ιουλίου 2006, T-417/05, Endesa κατά Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

αποτελεί κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά ⁽²³⁾. Προβαίνοντας, ακολούθως, σε εφαρμογή αυτών των αρχών, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η δραστηριότητα τυποποίησης του Eurocontrol, όσον αφορά τόσο την προετοιμασία όσο και την κατάρτιση των προδιαγραφών, καθώς και η απόκτηση πρωτοτύπων των συστημάτων ATM και η διαχείριση, εκ μέρους του Eurocontrol, των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα αυτόν δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως οικονομικής φύσεως δραστηριότητες. Αντιθέτως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι οι συμβουλευτικές υπηρεσίες του Eurocontrol προς εθνικές διοικητικές αρχές, οι οποίες λαμβάνουν μορφή συνδρομής για τη σύνταξη συγγραφών υποχρεώσεων προς υποβολή προσφορών ή κατά τη διαδικασία επιλογής των επιχειρήσεων που συμμετέχουν σε αυτές τις διαδικασίες υποβολής προσφορών, συνιστούν προσφορά υπηρεσιών στην αγορά των συμβούλων όπου μπορούν κάλλιστα να δραστηριοποιούνται ιδιωτικές επιχειρήσεις ειδικευμένες στον τομέα αυτόν. Το γεγονός, όμως, ότι μια δραστηριότητα είναι δυνατόν να ασκείται από ιδιωτική επιχείρηση συνιστά πρόσθετη ένδειξη για τον χαρακτηρισμό της ως επιχειρηματικής. Επίσης, μολονότι το γεγονός ότι η παρεχόμενη συνδρομή δεν αμείβεται και παρέχεται προς το γενικό συμφέρον αποτελεί ένδειξη δραστηριότητας μη οικονομικής φύσεως, εντούτοις, το στοιχείο αυτό δεν αποκλείει, σε όλες τις περιπτώσεις, την ύπαρξη οικονομικής δραστηριότητας. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι πεπλανημένως η Επιτροπή έκρινε ότι οι δραστηριότητες αυτές δεν μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως οικονομικής φύσεως.

2. Εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα

Με απόφαση της 2ας Απριλίου 2003 ⁽²⁴⁾, η Επιτροπή επέβαλε χρηματικά πρόστιμα συνολικού ύψους 16,68 εκατ. ευρώ στις κυριότερες γαλλικές ομοσπονδίες στον τομέα του βοείου κρέατος. Στις ομοσπονδίες αυτές, οι οποίες εκπροσωπούν γεωργούς και επιχειρήσεις σφαγείων, επιβλήθηκαν κυρώσεις επειδή έλαβαν μέρος σε σύμπραξη αντιβαίνουσα στους κανόνες του ανταγωνισμού. Η συμφωνία αυτή εφαρμόστηκε προφορικά και μετά το τέλος του Νοεμβρίου 2001, ημερομηνία που εφéréτο ως ημερομηνία λήξεώς της, τούτο δε παρά την προειδοποίηση της Επιτροπής η οποία επισήμανε στις ομοσπονδίες τον παράνομο χαρακτήρα της. Η συμφωνία είχε συναφθεί υπό συνθήκες σοβαρής οικονομικής κρίσεως στον τομέα του βοείου κρέατος, από του έτους 2000 και εντεύθεν, κατόπιν της ανακαλύψεως νέων περιπτώσεων σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας βοοειδών, της γνωστής «νόσου των τρελών αγελάδων».

Αποφαινόμενο, με την προαναφερθείσα απόφαση του **FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής**, επί της προσφυγής που ασκήθηκε κατά της αποφάσεως αυτής, το Πρωτοδικείο, αφού απέρριψε, ιδίως, τα επιχειρήματα των προσφευγουσών ότι η Επιτροπή προσέβαλε τη συνδικαλιστική τους ελευθερία, έκρινε ότι η συμφωνία που είχε επισύρει τις κυρώσεις δεν μπορούσε να τύχει της απαλλαγής που προβλέπει ο κανονισμός 26 υπέρ ορισμένων

⁽²³⁾ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 23ης Απριλίου 1991, C-41/90, Höfner και Elser, Συλλογή 1991, σ. I-1979, σκέψη 21, και της 12ης Σεπτεμβρίου 2000, C-180/98 έως C-184/98, Pavlov κ.λπ., Συλλογή 2000, σ. I-6451, σκέψη 74.

⁽²⁴⁾ Απόφαση 2003/600/EK της Επιτροπής, της 2ας Απριλίου 2003, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 της Συνθήκης ΕΚ (υπόθεση COMP/C.38.279/F3 — Γαλλικό βόειο κρέας) (ΕΕ L 209, σ. 12).

δραστηριοτήτων σχετικών με την παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων ⁽²⁵⁾. Πράγματι, ενώ μια τέτοια απαλλαγή εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση συμφωνίας η οποία, αφενός, διευκολύνει την επίτευξη όλων των σκοπών του άρθρου 33 ΕΚ και, αφετέρου, είναι αναγκαία για την επίτευξη αυτών των σκοπών, οι προϋποθέσεις αυτές δεν συνέτρεχαν στη συγκεκριμένη υπόθεση: μολονότι θα μπορούσε η συμφωνία να θεωρηθεί ως αναγκαία για την επίτευξη του σκοπού διασφάλισης δίκαιου βιοτικού επιπέδου στον γεωργικό πληθυσμό, αντιθέτως θα μπορούσε να παρακωλύσει τη διαμόρφωση ευλόγων τιμών για τους καταναλωτές και δεν αφορούσε τη σταθεροποίηση των αγορών.

3. Νομολογιακές εξελίξεις στον τομέα του άρθρου 81 ΕΚ

α) Εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ

Κατά το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και απαγορεύονται όλες οι συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων, όλες οι αποφάσεις ενώσεων επιχειρήσεων και κάθε εναρμονισμένη πρακτική που δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών και που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα την παρεμπόδιση, τον περιορισμό ή τη νόθευση του ανταγωνισμού εντός της κοινής αγοράς.

— Συμφωνίες που έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τη νόθευση του ανταγωνισμού

Η απόφαση **GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής**, η οποία αφορά τη σχέση μεταξύ περιορισμού του παράλληλου εμπορίου και προστασίας του ανταγωνισμού, περιέχει σημαντικά στοιχεία ως προς τον προσδιορισμό του περιεχομένου της έννοιας της συμφωνίας που έχει ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού στον ευρωπαϊκό φαρμακευτικό τομέα. Η Glaxo Wellcome, ισπανική θυγατρική του ομίλου GlaxoSmithKline, μιας από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις παραγωγής φαρμακευτικών προϊόντων παγκοσμίως, υιοθέτησε νέους γενικούς όρους πώλησεως προς τους χονδρεμπόρους φαρμακευτικών προϊόντων, κατά τους οποίους τα φάρμακά της έπρεπε να πωλούνται προς τους Ισπανούς χονδρεμπόρους σε τιμές διαφορετικές αναλόγως του εθνικού συστήματος ασφάλισης υγείας που αναλαμβάνει τις δαπάνες και της εμπορίας αυτών των φαρμάκων, αναλόγως του αν αυτά επρόκειτο να διατεθούν στην Ισπανία ή σε άλλο κράτος μέλος. Στην πράξη, τα φάρμακα τα προοριζόμενα να βαρύνουν ταμεία υγείας άλλων κρατών μελών της Κοινότητας έπρεπε να πωλούνται σε τιμή υψηλότερη από εκείνα που θα εβάρυναν ταμεία υγείας στην Ισπανία, όπου οι διοικητικές αρχές καθορίζουν ανώτατα όρια τιμών. Η GlaxoSmithKline κοινοποίησε τους γενικούς αυτούς όρους πώλησεως στην Επιτροπή η οποία, κατόπιν της καταθέσεως σειράς καταγγελιών, έκρινε ότι οι συγκεκριμένοι όροι πώλησεως έχουν ως αντικείμενο ή ως αποτέλεσμα τον περιορισμό του ανταγωνισμού.

Εντούτοις, με την απόφασή του το Πρωτοδικείο έκρινε ότι συμφωνία έχουσα ως σκοπό τον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου δεν πρέπει να θεωρείται, εκ της φύσεώς της, δηλαδή ανεξαρτήτως οποιασδήποτε αναλύσεως σχετικής με τον ανταγωνισμό, ως

⁽²⁵⁾ Κανονισμός 26, της 4ης Απριλίου 1962, περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001, σ. 35).

αποβλέπουμε στον περιορισμό του ανταγωνισμού. Πράγματι, μολονότι δεν αμφισβητείται ότι το παράλληλο εμπόριο τυγχάνει ορισμένης προστασίας, τούτο δεν οφείλεται στη φύση του, αλλά στο γεγονός ότι ευνοεί, αφενός, την ανάπτυξη του εμπορίου και, αφετέρου, την ενίσχυση του ανταγωνισμού, δηλαδή, όσον αφορά τη δεύτερη αυτή πτυχή, καθόσον παρέχει στους τελικούς καταναλωτές τα πλεονεκτήματα ενός αποτελεσματικού ανταγωνισμού στον τομέα της προμήθειας ή των τιμών. Συνεπώς, γίνεται μεν δεκτό ότι μια συμφωνία που αποβλέπει στον περιορισμό του παράλληλου εμπορίου πρέπει, κατ' αρχήν, να θεωρείται ότι έχει ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού μόνον, όμως, καθόσον εικάζεται ότι μπορεί να στερήσει τους τελικούς καταναλωτές από τα πλεονεκτήματα αυτά. Στη συγκεκριμένη όμως υπόθεση, λαμβανομένου υπόψη του νομικού και οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου εφαρμόζονται οι γενικοί όροι πώλησεως της GlaxoSmithKline, δεν μπορεί να υποτεθεί ότι στερούν τους τελικούς καταναλωτές φαρμάκων από τα πλεονεκτήματα αυτά. Αφενός, πράγματι, οι χονδρέμποροι, ο ρόλος των οποίων είναι, όπως έκρινε το Δικαστήριο, να εξασφαλίζουν τον ανεφοδιασμό του λιανικού εμπορίου επωφελούμενοι του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων παραγωγής, είναι επιχειρήσεις που ενεργούν στο ενδιάμεσο στάδιο της αλυσίδας καθορισμού της αξίας και μπορούν να διατηρήσουν το πλεονέκτημα που ενδέχεται να συνεπάγεται το παράλληλο εμπόριο από απόψεως τιμών, οπότε αυτό δεν θα γίνει αισθητό στους τελικούς καταναλωτές. Αφετέρου, επειδή οι τιμές των εν λόγω φαρμάκων δεν υπάγονται στον ελεύθερο νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, λόγω της ισχύουσας κανονιστικής ρυθμίσεως, αλλά καθορίζονται και ελέγχονται από τις δημόσιες αρχές, δεν μπορεί εκ προοιμίου να θεωρηθεί ως δεδομένο ότι το παράλληλο εμπόριο αποβλέπει στη μείωση των τιμών και στην αύξηση, ως εκ τούτου, του οφέλους των τελικών καταναλωτών. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο περιοριστικός για τον ανταγωνισμό χαρακτήρας της συμφωνίας δεν μπορεί να συναχθεί από την απλή ανάγνωση του κειμένου της, έστω και αν αυτή γίνει λαμβανομένου υπόψη του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται, πρέπει δε οπωσδήποτε να εξεταστούν τα αποτελέσματά της.

Εξετάζοντας, λοιπόν, τα αποτελέσματα της αποφάσεως επί του ανταγωνισμού, το Πρωτοδικείο απέρριψε ορισμένα από τα επιχειρήματα που διατύπωσε σχετικώς η Επιτροπή στην απόφασή της, διαπιστώνοντας, πάντως, ότι η απόφαση περιόριζε την πίεση που θα μπορούσε να ασκηθεί, ελλείψει της αποφάσεως αυτής, επί της ενιαίας τιμής των συγκεκριμένων φαρμάκων, εις βάρος του τελικού καταναλωτή, είτε πρόκειται για τον ασθενή είτε για τα εθνικά συστήματα υγειονομικής ασφάλισης.

— Απαιτούμενος βαθμός αποδείξεως

Στην προαναφερθείσα απόφαση **Dresdner Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, λαμβανομένης υπόψη της γενικής αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, η ύπαρξη αμφιβολίας του δικαστή είναι υπέρ της επιχειρήσεως στην οποία απευθύνεται η απόφαση που διαπιστώνει παράβαση. Επομένως, απαιτείται να προβάλλει η Επιτροπή συγκεκριμένα και συγκλίνοντα στοιχεία που αποδεικνύουν την ύπαρξη της παράβασης. Πάντως, κάθε απόδειξη που προσκομίζει η Επιτροπή δεν χρειάζεται να ανταποκρίνεται οπωσδήποτε στα κριτήρια αυτά σε σχέση προς κάθε στοιχείο της παραβάσεως. Αρκεί η δέσμη των ενδείξεων που επικαλείται το εν λόγω όργανο, συνολικώς εκτιμώμενη, να ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή. Εν προκειμένω, οι πέντε προσφεύγουσες τράπεζες υποστήριζαν ότι, κατά τη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στις 15 Οκτωβρίου 1997,

δεν είχε συναφθεί μεταξύ τους καμία συμφωνία ως προς το επίπεδο και τη διάρθρωση των προμηθειών για την ανταλλαγή μετρητών σε νομίσματα αποτελούντα υποδιαίρεσεις του ευρώ, κατά τη μεταβατική περίοδο μεταξύ της εισαγωγής του λογιστικού ευρώ και του ευρώ ως νομίσματος. Το Πρωτοδικείο εξέτασε τόσο τις αποδείξεις τις σχετικές με το πλαίσιο αυτής της συναντήσεως, της 15ης Οκτωβρίου 1997, όσο και τις άμεσες αποδείξεις τις σχετικές με τη συνάντηση αυτή, αποφάνθηκε δε ότι η ισχύς τους δεν επαρκεί ώστε να θεωρηθεί, χωρίς να υπάρχει επ' αυτού βάσιμη αμφιβολία, ότι οι τράπεζες που έλαβαν μέρος στη συνάντηση συνήψαν τέτοια συμφωνία.

— Υποχρεώσεις που υπέχει η Επιτροπή κατά την εξέταση μιας συμφωνίας

Με την προαναφερθείσα απόφαση **O₂ (Germany) κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, όταν πρόκειται να εκτιμηθεί ο συμβατός χαρακτήρας της συμφωνίας με την κοινή αγορά υπό το πρίσμα της απαγορεύσεως του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, επιβάλλεται να εξετάζεται το οικονομικό και νομικό πλαίσιο εντός του οποίου συνάπτεται η συμφωνία, το αντικείμενό της, οι συνέπειές της, καθώς και ο επηρεασμός του ενδοκοινοτικού εμπορίου, λαμβανομένων ιδίως υπόψη του οικονομικού πλαισίου εντός του οποίου οι επιχειρήσεις αναπτύσσουν τις δραστηριότητές τους, των προϊόντων ή υπηρεσιών που αφορούν οι συμφωνίες αυτές και της δομής και των πραγματικών συνθηκών λειτουργίας της σχετικής αγοράς. Επίσης, σε περίπτωση όπως η συγκεκριμένη, όπου έχει γίνει δεκτό ότι η συμφωνία δεν έχει αντίθετο προς τον ανταγωνισμό αντικείμενο, πρέπει να εξεταστούν τα αποτελέσματα της συμφωνίας και, προκειμένου να απαγορευθεί, πρέπει να συντρέχουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι, στην πράξη, ο ελεύθερος ανταγωνισμός είτε αποκλείστηκε, είτε περιορίστηκε, είτε νοθεύτηκε αισθητώς. Ο ελεύθερος ανταγωνισμός πρέπει να νοηθεί στο πραγματικό πλαίσιο εντός του οποίου θα αναπτυσσόταν αν δεν υπήρχε η επίμαχη συμφωνία, καθόσον θα μπορούσε, ιδίως, να αμφισβητηθεί η νόθευση του ανταγωνισμού στην περίπτωση που η συμφωνία θα ήταν αναγκαία για την είσοδο της επιχειρήσεως σε μια γεωγραφική ζώνη στην οποία δεν είχε αναπτύξει έως τότε δραστηριότητα.

Η προσέγγιση αυτή δεν καταλήγει, κατά το Πρωτοδικείο, στην εφαρμογή ενός κανόνα ελλόγου αιτίας ως προς το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, που θα κατέληγε σε στάθμιση των υπέρ και κατά του ανταγωνισμού στοιχείων της συμφωνίας, αλλά στην εκτίμηση των αποτελεσμάτων της συμφωνίας επί του πραγματικού ή δυνητικού ανταγωνισμού, καθώς και επί της καταστάσεως του ανταγωνισμού ελλείψει της συμφωνίας, δεδομένου ότι οι δύο αυτές πτυχές συνδέονται αναπόσπαστα. Το Πρωτοδικείο υπογράμμισε, επίσης, ότι μια τέτοια εξέταση επιβάλλεται, ιδίως, επί αγορών ευρισκομένων στο στάδιο της απελευθέρωσης ή αναδυομένων αγορών, όπως συμβαίνει με την αγορά της κινητής τηλεφωνίας τρίτης γενεάς, περί της οποίας επρόκειτο στη συγκεκριμένη υπόθεση, όπου η αποτελεσματικότητα του ανταγωνισμού δεν είναι δεδομένη λόγω της παρουσίας, για παράδειγμα, μιας κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως, του συγκεντρωτικού χαρακτήρα διαρθρώσεως της αγοράς ή της υπάρξεως σημαντικών εμποδίων για την είσοδο στη συγκεκριμένη αγορά.

Στην απόφασή του το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η απόφαση της οποίας η νομιμότητα αμφισβητείται βαρύνεται με σειρά παραλείψεων όσον αφορά την ανάλυση των πραγματικών περιστατικών. Αφενός, δεν προβαίνει σε αντικειμενική εξέταση της καταστάσεως που θα

επικρατούσε στον τομέα του ανταγωνισμού ελλείψει της συμφωνίας θέτοντας υπό αμφιβολία την ακρίβεια της εκτιμήσεως των πραγματικών και δυνητικών αποτελεσμάτων της συμφωνίας επί του ανταγωνισμού. Προκειμένου να καταστεί δυνατή η πραγματική εκτίμηση του κατά πόσον η συμφωνία αυτή ήταν αναγκαία στην O₂ (Germany) για την είσοδό της στην αγορά της κινητής τηλεφωνίας τρίτης γενεάς, η Επιτροπή έπρεπε να εξετάσει βαθύτερα το αν, ελλείψει της συμφωνίας, η προσφεύγουσα θα μπορούσε να έχει παρουσία στην εν λόγω αγορά. Αφετέρου, η απόφαση δεν αποδεικνύει με συγκεκριμένα στοιχεία, λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο της αναδυόμενης αγοράς για την οποία επρόκειτο, ότι οι σχετικές με την περιαγωγή διατάξεις της συμφωνίας περιορίζουν τον ανταγωνισμό, αλλά περιορίζεται σ' ένα διάλληλο συλλογισμό και στη διατύπωση γενικόλογων ισχυρισμών.

β) *Εφαρμογή του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ*

Το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ προβλέπει ότι οι διατάξεις του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ δύνανται να κηρυχθούν ανεφάρμοστες, μεταξύ άλλων, σε κάθε συμφωνία η οποία συμβάλλει στη βελτίωση της παραγωγής ή της διανομής των προϊόντων ή στην προώθηση της τεχνικής ή οικονομικής προόδου, εξασφαλίζοντας συγχρόνως στους καταναλωτές δικαιοτμήμα από το όφελος που προκύπτει, χωρίς να επιβάλλει στις ενδιαμέσες επιχειρήσεις περιορισμούς μη απαραίτητους για την επίτευξη των στόχων αυτών και χωρίς να παρέχει στις επιχειρήσεις αυτές τη δυνατότητα καταργήσεως του ανταγωνισμού επί σημαντικού τμήματος των σχετικών προϊόντων.

Στην απόφαση **GlaxoSmithKline Services κατά Επιτροπής**, περί της οποίας έγινε ήδη λόγος, η προσφεύγουσα προέβαλε, μεταξύ άλλων, τον ισχυρισμό ότι από τα αποδεικτικά στοιχεία προέκυπτε ότι το παράλληλο εμπόριο μειώνει την αποτελεσματικότητά της, καθόσον περιορίζει την ικανότητά της να καινοτομήσει. Υποστήριξε, συγκεκριμένα, ότι η επίμαχη συμφωνία, επηρεάζοντας το παράλληλο εμπόριο και βελτιώνοντας τα περιθώριά της για κέρδος, της παρείχε τη δυνατότητα να αυξήσει την ικανότητα καινοτομίας. Εντούτοις, η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση ορισμένων από τα στοιχεία που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν αρκούσε για τη θεμελίωση των συμπερασμάτων στα οποία κατέληξε η αρμόδια διοικητική αρχή. Πράγματι, η Επιτροπή όφειλε να μην παραλείψει να εξετάσει μήπως η επίμαχη συμφωνία μπορούσε να συμβάλει στην αποκατάσταση της ικανότητας καινοτομίας της προσφεύγουσας και να καταστήσει, ως εκ τούτου, αποτελεσματικότερο τον ανταγωνισμό μεταξύ σημάτων, δεδομένου ότι στον τομέα των φαρμάκων δεν είναι βέβαια τα αποτελέσματα του παράλληλου εμπορίου επί του ανταγωνισμού. Πράγματι, η αύξηση των κερδών που ενδέχεται να προκύψει από τον ανταγωνισμό μεταξύ προϊόντων του ιδίου σήματος, ο ρόλος του οποίου περιορίζεται από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο στον τομέα των φαρμάκων, πρέπει, στη συγκεκριμένη υπόθεση, να συσχετισθεί με την απώλεια κερδών που ενδέχεται να προκύψει για τον ανταγωνισμό μεταξύ σημάτων. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο ακύρωσε, ως προς το σημείο αυτό, την απόφαση της Επιτροπής.

4. Νομολογιακές εξελίξεις στον τομέα του άρθρου 82 ΕΚ

Κατά το υπό εξέταση έτος το Πρωτοδικείο αναφέρθηκε στις προϋποθέσεις εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ με δύο μόνον αποφάσεις, αμφότερες σχετικές με απόρριψη καταγγελίας.

Αφενός, στην απόφαση **SELEX Sistemi Integrati κατά Επιτροπής**, περί της οποίας έγινε ήδη λόγος αναφορικά με την έννοια της επιχειρήσεως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η προσφεύγουσα δεν είχε αναφερθεί στην καταγγελία της σε συμπεριφορά του Eurocontrol, στο πλαίσιο της δραστηριότητας που αυτό αναπτύσσει παρέχοντας συμβουλές στις εθνικές διοικητικές αρχές, ανταποκρινόμενη στα κριτήρια εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ, ούτε υπήρχε, προφανώς, ανταγωνιστική σχέση μεταξύ του Eurocontrol και της προσφεύγουσας ή άλλης επιχειρήσεως δραστηριοποιούμενης στον τομέα αυτόν.

Αφετέρου, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση **Haladjian Frères κατά Επιτροπής**, η εταιρεία Haladjian Frères είχε καταθέσει καταγγελία στην Επιτροπή, προβάλλουσα, μεταξύ άλλων, σειρά παραβάσεων του άρθρου 82 ΕΚ που προέκυπταν, όπως ισχυριζόταν, από την εφαρμογή συστήματος εμπορίας ανταλλακτικών εκμέρους της αμερικανικής εταιρείας Caterpillar. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι τα προβληθέντα από την προσφεύγουσα επιχειρήματα δεν έθεταν υπό αμφισβήτηση τις πραγματικές και νομικές εκτιμήσεις της Επιτροπής, καθώς και ότι βασίμως η Επιτροπή απέρριψε την καταγγελία της προσφεύγουσας. Πράγματι, οι αιτιάσεις οι οποίες στηρίζονταν στην προβαλλόμενη επιβολή μη δίκαιων τιμών, στον περιορισμό των δυνατοτήτων εμπορίας ή, ακόμη, στην εφαρμογή άνισων όρων επί ισοδυνάμων παροχών απορρίφθηκαν, κυρίως επειδή το σύστημα περί του οποίου επρόκειτο δεν απομόνωνε την αμερικανική αγορά, καθόσον δεν απαγόρευε, από πραγματικής ή νομικής απόψεως, τον ανταγωνισμό ανταλλακτικών εισαγομένων σε τιμές χαμηλότερες από τις ευρωπαϊκές τιμές.

5. Διαδικασία καταστολής των αντίθετων προς τον ανταγωνισμό πρακτικών

- α) Έννομο συμφέρον τρίτων και διεξαγωγή των διαδικασιών εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού

Στις προαναφερθείσες αποφάσεις **Österreichische Postsparkasse και Bank für Arbeit und Wirtschaft κατά Επιτροπής**, καθώς και **Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι τελικός πελάτης που αγοράζει αγαθά ή υπηρεσίες, όπως ένα πολιτικό κόμμα που είναι πελάτης αυστριακών τραπεζικών υπηρεσιών, έχει έννομο συμφέρον που του παρέχει δικαίωμα προσβάσεως στην ανακοίνωση των αιτιάσεων. Τελικός πελάτης ο οποίος αποδεικνύει ότι εθίγησαν ή ότι θα μπορούσαν να θιγούν τα οικονομικά του συμφέροντα λόγω περιορισμού του ανταγωνισμού έχει, πράγματι, έννομο συμφέρον να υποβάλει αίτηση ή καταγγελία ζητώντας από την Επιτροπή να διαπιστώσει παράβαση των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ. Δεδομένου ότι οι κανόνες που σκοπούν στη διασφάλιση ανόθευτου ανταγωνισμού εντός της εσωτερικής αγοράς σκοπούν τελικώς στη βελτίωση της ευημερίας των καταναλωτών, η αναγνώριση σε τέτοιους πελάτες του εννόμου συμφέροντος να ζητήσουν από την Επιτροπή διαπίστωση παραβάσεως των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ συμβάλλει στην επίτευξη των σκοπών του δικαίου του ανταγωνισμού. Στην προαναφερθείσα απόφαση **Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, επίσης, αφενός, ότι η αναγνώριση της ιδιότητας του καταγγέλλοντος και η κοινοποίηση της ανακοινώσεως των αιτιάσεων στον ενδιαφερόμενο μπορεί να γίνει σ' οποιοδήποτε στάδιο της διοικητικής διαδικασίας και ότι, αφετέρου, το δικαίωμα διαβιβάσεως της ανακοινώσεως των αιτιάσεων δεν μπορεί να περιοριστεί βάσει απλών υπονοιών ως προς την ενδεχόμενη καταχρηστική χρησιμοποίηση αυτού του εγγράφου.

- β) *Δικαίωμα των διοικουμένων να μην καταθέτουν στοιχεία δυνάμενα να επισύρουν την εις βάρος τους επιβολή κυρώσεων*

Η προαναφερθείσα απόφαση **Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (κιτρικό οξύ)** έδωσε στο Πρωτοδικείο την ευκαιρία να διευκρινίσει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η Επιτροπή μπορεί να χρησιμοποιήσει, εις βάρος επιχείρησης, τυχόν ομολογία προς αρχή τρίτης χώρας, χωρίς να προσβάλει το δικαίωμα των διοικουμένων να μην καταθέτουν στοιχεία δυνάμενα να επισύρουν την εις βάρος τους επιβολή κυρώσεων, όπως αυτό αναγνωρίζεται στο κοινοτικό δίκαιο ⁽²⁶⁾. Η Bayer, ένα από τα μέλη της συμπράξεως για την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις, είχε, πράγματι, κοινοποιήσει στην Επιτροπή έκθεση του αμερικανικού Federal Bureau of Investigation (FBI) σχετικά με την εξέταση εκπροσώπου της προσφεύγουσας εκ μέρους των αμερικανικών αρχών, η οποία, στη συνέχεια, χρησιμοποιήθηκε προς θεμελίωση της ανακοίνωσης των αιτιάσεων, και, ακολούθως, της αποφάσεως περί επιβολής κυρώσεων στην επιχείρηση. Με την προσφυγή της κατά της αποφάσεως αυτής, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι δεν της παρασχέθηκε η δυνατότητα να προβάλει το δικαίωμά της περί μη καταθέσεως στοιχείων δυναμένων την εις βάρος της επιβολή κυρώσεων, όπως αυτό αναγνωρίζεται από το κοινοτικό δίκαιο. Εντούτοις, στην απόφασή του το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι καμία διάταξη δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να στηριχθεί, λαμβάνοντάς το ως αποδεικτικό στοιχείο, επί εγγράφου το οποίο συντάχθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας ανεξάρτητης από εκείνη που έχει κινήσει η ίδια η Επιτροπή. Πάντως, υπογράμμισε ότι, όταν η Επιτροπή στηρίζεται σε δήλωση η οποία έγινε σε ένα πλαίσιο διαφορετικό από εκείνο της διαδικασίας που κινήθηκε ενώπιον της Επιτροπής και όταν η δήλωση αυτή περιέχει δυνητικά πληροφορίες που η ενδιαφερόμενη επιχείρηση θα εδικαιούτο να αρνηθεί να παράσχει στην Επιτροπή, αυτή οφείλει να διασφαλίσει στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση διαδικαστικά δικαιώματα ισοδύναμα με αυτά που αναγνωρίζει το κοινοτικό δίκαιο. Ειδικότερα, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει αυτεπαγγέλτως αν, εκ πρώτης όψεως, υπάρχουν σοβαρές αμφιβολίες όσον αφορά την τήρηση των διαδικαστικών δικαιωμάτων των εμπλεκόμενων μερών στο πλαίσιο της διαδικασίας κατά την οποία τα εν λόγω μέρη έκαναν τις δηλώσεις αυτές. Αν δεν υπάρχουν τέτοιες αμφιβολίες, τα διαδικαστικά δικαιώματα των εμπλεκόμενων μερών πρέπει να θεωρηθούν επαρκώς διασφαλισμένα αν, με την ανακοίνωση αιτιάσεων, η Επιτροπή αναφέρει σαφώς, ενδεχομένως προσαρτώντας τα σχετικά έγγραφα στην ανακοίνωση αυτή, ότι έχει την πρόθεση να στηριχθεί στις εν λόγω δηλώσεις. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η Επιτροπή δεν παραβίασε καμία από τις εν λόγω αρχές, ιδίως επειδή είχε επισυνάψει την επίμαχη έκθεση στην ανακοίνωση αιτιάσεων και η Archer Daniels Midland δεν είχε προβάλει αντιρρήσεις για τη χρησιμοποίηση αυτού του εγγράφου.

- γ) *Δημοσιότητα των πράξεων και ορισμός του επαγγελματικού απορρήτου*

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση **Bank Austria Creditanstalt κατά Επιτροπής**, η προσφεύγουσα προέβαλλε, ουσιαστικώς, τον παράνομο χαρακτήρα της δημοσιεύσεως μιας αποφάσεως περί επιβολής προστίμων, καθόσον η

⁽²⁶⁾ Επί του δικαιώματος των διοικουμένων να μην καταθέτουν στοιχεία δυνάμενα να επισύρουν την εις βάρος της επιβολή κυρώσεων, βλέπε απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Οκτωβρίου 1989, 374/87, Orkem κατά Επιτροπής, Συλλογή 1989, σ. 3283.

δημοσίευση αυτής της απόφασεως δεν ήταν, στη συγκεκριμένη περίπτωση, υποχρεωτική. Πάντως, με την απόφασή του το Πρωτοδικείο απέρριψε τον λόγο αυτό κρίνοντας ότι η δυνατότητα των οργάνων να δημοσιεύουν τις πράξεις που εκδίδουν αποτελεί τον κανόνα. Βεβαίως, υπάρχουν εξαιρέσεις από την αρχή αυτή καθόσον το κοινοτικό δίκαιο, ιδίως μέσω διατάξεων που διασφαλίζουν την τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, απαγορεύει τη δημοσίευση αυτών των πράξεων ή ορισμένων από τα στοιχεία που περιέχουν. Ακολούθως, το Πρωτοδικείο προσδιόρισε την έννοια του επαγγελματικού απορρήτου αποφαινόμενο ότι για να καλύπτονται πληροφοριακά στοιχεία από την προστασία αυτή απαιτείται, πρώτον, να είναι γνωστά σε περιορισμένο μόνο αριθμό προσώπων. Δεύτερον, πρέπει να πρόκειται για στοιχεία η κοινοποίηση των οποίων ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρή ζημία στο πρόσωπο που τα παρέσχε ή σε τρίτους. Τέλος, απαιτείται να είναι άγια προστασίας τα συμφέροντα που ενδέχεται να θιγούν από την κοινοποίηση της συγκεκριμένης πληροφορίας. Επομένως, η εκτίμηση του απορρήτου χαρακτηρά ενός πληροφοριακού στοιχείου προϋποθέτει τη στάθμιση των θεμιτών συμφερόντων που αντιτίθενται στην κοινοποίησή τους και του γενικού συμφέροντος που επιβάλλει η δραστηριότητα των κοινοτικών οργάνων να αναπτύσσεται τηρουμένης στον μέγιστο βαθμό της αρχής της διαφάνειας. Όπως, όμως, διαπίστωσε το Πρωτοδικείο, ο κοινοτικός νομοθέτης προέβη σε στάθμιση μεταξύ του γενικού συμφέροντος που επιβάλλει τη διαφάνεια της δραστηριότητας των κοινοτικών οργάνων και των συμφερόντων που υπήρχε ενδεχόμενο να θιγούν, σε διάφορες πράξεις του παραγώγου δικαίου, ιδίως κατά την έκδοση των κανονισμών 45/2001 και 1049/2001 ⁽²⁷⁾. Το Πρωτοδικείο αναζήτησε σχέση αντιστοιχίας μεταξύ της έννοιας του επαγγελματικού απορρήτου και των δύο αυτών κανονισμών. Καθόσον τέτοιες διατάξεις του παραγώγου δικαίου απαγορεύουν τη γνωστοποίηση στο κοινό πληροφοριακών στοιχείων ή αποκλείουν την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα που περιέχουν τα στοιχεία αυτά, πρέπει να θεωρηθεί ότι τα πληροφοριακά αυτά στοιχεία καλύπτονται από το επαγγελματικό απόρρητο. Αντιθέτως, όταν το κοινό έχει δικαίωμα προσβάσεως σε έγγραφα περιέχοντα ορισμένα πληροφοριακά στοιχεία, τα στοιχεία αυτά δεν μπορούν να θεωρηθούν ως καλυπτόμενα, εκ της φύσεώς τους, από το επαγγελματικό απόρρητο.

6. Πρόστιμα

Κατά το έτος 2006, το Πρωτοδικείο εξέδωσε σειρά αποφάσεων σχετικών με τη νομιμότητα ή τον πρόσφορο χαρακτήρα των προστίμων που επιβλήθηκαν για παράβαση του άρθρου 81 ΕΚ. Οι πλέον αξιοσημείωτες νομολογιακές εξελίξεις, κατά το υπό εξέταση έτος, αφορούν την αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου», την εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών και την αρμοδιότητα πλήρους δικαιοδοσίας του Πρωτοδικείου στον τομέα των προστίμων.

⁽²⁷⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 45/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 2000, σχετικά με την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας και σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 2001, L 8, σ. 1), και κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 145, σ. 43).

α) *Η αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου»*

Με τις προαναφερθείσες αποφάσεις **Jungbunzlauer κατά Επιτροπής** και **Degussa κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο απέρριψε ένσταση ελλείψεως νομιμότητας στρεφόμενη κατά του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 ⁽²⁸⁾ στηριζόμενη στην προβαλλόμενη αντίθεση της διατάξεως αυτής με την αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου». Κατά τις προσφεύγουσες, οι οποίες μετείχαν σε συμπράξεις στις αγορές κιτρικού οξέος και μεθειονίνης, η διάταξη αυτή, παρανόμως, παρέχει στην Επιτροπή τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει για τη σκοπιμότητα ή το ύψος του προστίμου.

Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η αρχή «ουδεμία ποινή άνευ νόμου», όπως την έχει ερμηνεύσει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, αν βέβαια υποτεθεί ότι η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχει εφαρμογή επί προστίμων επιβαλλομένων λόγω παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού, δεν απαιτεί να είναι οι όροι των διατάξεων, δυνάμει των οποίων επιβάλλονται οι ως άνω κυρώσεις, ακριβείς μέχρι σημείου ώστε να είναι προβλέψιμες με απόλυτη βεβαιότητα οι συνέπειες που μπορούν να απορρέουν από την παράβαση των εν λόγω διατάξεων. Επίσης, το περιθώριο εκτίμησης που έχει η Επιτροπή ως προς την επιβολή κυρώσεων, καίτοι είναι ευρύ, δεν είναι απόλυτο, καθόσον περιορίζεται από το ανώτατο όριο του 10 % του κύκλου εργασιών, από την εκτίμηση της βαρύτητας, από τη διάρκεια των παραβάσεων, από τις αρχές της ίσης μεταχειρίσεως και της αναλογικότητας, αλλά και από την προγενέστερη διοικητική πρακτική της, υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, τέλος δε, από τον αυτοπεριορισμό της Επιτροπής, όπως αυτός προκύπτει από την ανακοίνωσή της περί συνεργασίας και από τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προβληθείσα ένσταση ελλείψεως νομιμότητας.

β) *Κατευθυντήριες γραμμές*

Καίτοι η Επιτροπή εξέδωσε την 1η Σεπτεμβρίου 2006 νέες κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, οι εκδοθείσες αποφάσεις, όπως άλλωστε και οι εισαχθείσες υποθέσεις, αφορούν, κατά το υπό εξέταση έτος, τις κατευθυντήριες γραμμές που εκδόθηκαν το έτος 1998 ⁽²⁹⁾.

Δεν αμφισβητείται πλέον ότι, γενικώς, οι κατευθυντήριες γραμμές δεσμεύουν την Επιτροπή. Πάντως, στην προαναφερθείσα απόφαση **Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι ο αυτοπεριορισμός αυτός δεν έρχεται σε αντίθεση με τη διατήρηση ενός ουσιαστικού περιθωρίου εκτίμησης εκ μέρους της

⁽²⁸⁾ Κανονισμός 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτος κανονισμός εφαρμογής των άρθρων [81 ΕΚ] και [82 ΕΚ] (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

⁽²⁹⁾ Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται κατ'εφαρμογήν του άρθρου 15, παράγραφος 2, του κανονισμού 17 και του άρθρου 65, παράγραφος 5, της Συνθήκης ΕΚΑΕ (ΕΕ 1998, C 9, σ. 3). Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές αντικαθίστανται από τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται κατ'εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2). Οι νέες κατευθυντήριες γραμμές εφαρμόζονται επί των υποθέσεων των οποίων η ανακοίνωση αιτιάσεων κοινοποιήθηκε μετά την 1η Σεπτεμβρίου 2006.

Επιτροπής. Επομένως, η έκδοση κατευθυντηρίων γραμμών δεν μείωσε τη σημασία της προγενέστερης νομολογίας κατά την οποία η Επιτροπή διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως που της παρέχει τη δυνατότητα να λαμβάνει ή να μη λαμβάνει υπόψη ορισμένα στοιχεία κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων που σκοπεύει να επιβάλει, λαμβάνοντας, ιδίως, υπόψη τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως. Στην περίπτωση που η Επιτροπή παρεκκλίνει από την εκτιθέμενη στις κατευθυντήριες γραμμές μέθοδο υπολογισμού, απόκειται στο Πρωτοδικείο να εξετάζει αν η παρέκκλιση αυτή είναι νομικώς δικαιολογημένη και επαρκώς αιτιολογημένη. Πάντως, όπως επίσης διευκρίνισε το Πρωτοδικείο, το περιθώριο εκτιμήσεως της Επιτροπής και τα όρια που η ίδια επέβαλε δεν προδικάζουν την άσκηση, εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή, της εξουσίας του της πλήρους δικαιοδοσίας.

Εφαρμόζοντας, ουσιαστικώς, τις ίδιες ερμηνευτικές αρχές στην ειδικότερη περίπτωση των ελαφρυντικών περιστάσεων, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι, ελλείψει δεσμευτικών στοιχείων στις κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις ελαφρυντικές περιστάσεις που δύνανται να ληφθούν υπόψη, επιβάλλεται να κριθεί ότι η Επιτροπή διατήρησε ένα ορισμένο περιθώριο προκειμένου να προβαίνει στη συνολική εκτίμηση της σημασίας μιας ενδεχόμενης μείωσης του ύψους των προστίμων λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων.

Κατά το έτος 2006, το Πρωτοδικείο συνέχισε, επίσης, το έργο της διευκρινίσεως ορισμένων διατάξεων των κατευθυντηρίων γραμμών, για παράδειγμα της έννοιας των συγκεκριμένων συνεπειών, στις υποθέσεις **Archer Daniels Midland «Γλυκονικό νάτριο»** και **Archer Daniels Midland «Κιτρικό οξύ»**, της επιβαρυντικής περιστάσεως που συνιστά ο ρόλος του υποκινητή, με τις αποφάσεις **BASF κατά Επιτροπής και Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (κιτρικό οξύ)**, προαναφερθείσες, καθώς και της ελαφρυντικής περιστάσεως που συνιστά η παύση της παραβάσεως ευθύς μετά τις πρώτες παρεμβάσεις της Επιτροπής, στις υποθέσεις **Archer Daniels Midlands κατά Επιτροπής (κιτρικό οξύ)** και **Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής (γλυκονικό νάτριο)**, προαναφερθείσες.

γ) Το ανώτατο όριο του 10 %

Ο κανονισμός 17 προέβλεπε, όπως προβλέπει πλέον το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, ότι, για κάθε μία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που μετέχουν σε παράβαση των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών που πραγματοποίησαν κατά τη διάρκεια της αμέσως προηγούμενης εταιρικής χρήσεως.

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής**, περί της οποίας έγινε ήδη λόγος στο σημείο το σχετικό με την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού στον γεωργικό τομέα, η προσβαλλόμενη απόφαση βαρυνόταν με ελλιπή αιτιολογία οφειλόμενη στο γεγονός ότι η Επιτροπή ουδόλως είχε αναφερθεί στην απόφασή της στο ζήτημα του ορίου του 10 % και στους κύκλους εργασιών που έπρεπε να ληφθούν υπόψη προς υπολογισμό αυτού του ορίου. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η δυνατότητα της Επιτροπής να στηριχθεί όχι στον κύκλο εργασιών των ομοσπονδιών αλλά στον κύκλο εργασιών των μελών τους δεν περιορίζεται στην περίπτωση, που έχει ήδη απασχολήσει τη νομολογία, κατά την οποία μια ένωση έχει τη δυνατότητα να δεσμεύει τα μέλη της. Πράγματι, πρέπει να εκτιμάται η πραγματική οικονομική ισχύς μιας ενώσεως. Επομένως, άλλες ειδικές περιστάσεις μπορούν να δικαιολογήσουν τη χρησιμοποίηση ως

βάσεως του κύκλου εργασιών μιας ενώσεως, όπως, για παράδειγμα, το γεγονός ότι παράβαση διαπραχθείσα από ένωση αφορά τις δραστηριότητες των μελών της και ότι οι ακολουθούμενες πρακτικές εφαρμόζονται απευθείας από την ένωση προς όφελος των μελών της και σε συνεργασία με αυτά, καθόσον η ένωση δεν έχει αντικειμενικά συμφέροντα αυτοτελούς χαρακτήρα σε σχέση με τα συμφέροντα των μελών της. Πράγματι, αυτό συνέβαινε στη συγκεκριμένη υπόθεση. Οι ομοσπονδίες κατά των οποίων επιβλήθηκαν κυρώσεις είχαν ως κύρια αποστολή να υπερασπίζονται των μελών τους και να εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους. Επίσης, η επίμαχη συμφωνία αφορούσε τις δραστηριότητες των μελών αυτών και είχε συναφθεί προς άμεσο όφελός τους. Τέλος, εφαρμόστηκε ιδίως μέσω της συνάψεως τοπικής εμβέλειας συμφωνιών μεταξύ των κατά διαμερίσματα ομοσπονδιών και των αντιστοίχων γεωργικών συνδικαλιστικών οργανώσεων, μελών των εθνικών ομοσπονδιών εις βάρος των οποίων επιβλήθηκαν οι κυρώσεις.

δ) Άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας

Δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού 17, καθώς και του άρθρου 31 του κανονισμού 1/2003, το Πρωτοδικείο, στο πλαίσιο εκδικάσεως προσφυγής κατά αποφάσεως περί επιβολής προστίμου, έχει πλήρη δικαιοδοσία, κατά την έννοια του άρθρου 229 ΕΚ, δυνάμενο να μειώνει ή να αυξάνει τα επιβληθέντα από την Επιτροπή πρόστιμα. Κατά τη διάρκεια του έτους 2006, το Πρωτοδικείο άσκησε αυτή του τη δικαιοδοσία σε πολλές περιπτώσεις και σε διαφορετικό πλαίσιο.

Ειδικότερα, στις υποθέσεις τις σχετικές με τις συμπράξεις στον τομέα των βιταμινών, το Πρωτοδικείο άσκησε την πλήρη δικαιοδοσία του αποκλειστικώς προς συναγωγή των συνεπειών από τις πλημμέλειες που αφορούσαν τη νομιμότητα της αποφάσεως. Στην προαναφερθείσα απόφαση **BASF κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα της εκτίμησης της Επιτροπής αναφορικά με τις επιβαρυντικές περιστάσεις λόγω των οποίων προέβη σε αύξηση του ύψους του προστίμου σε σχέση με το βασικό του ποσό παρείχε στον κοινοτικό δικαστή τη δυνατότητα να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του προκειμένου να επιβεβαιώσει, ακυρώσει ή τροποποιήσει την αύξηση αυτή του προστίμου, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία της συγκεκριμένης υποθέσεως. Γενικότερα, κατόπιν του σχετικού αιτήματος της BASF να ασκήσει την πλήρη δικαιοδοσία του ανεξαρτήτως της διαπιστώσεως του τυχόν παράνομου χαρακτήρα της αποφάσεως, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ο έλεγχος που ασκεί επί αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή διαπιστώνει την παραβίαση των κανόνων του ανταγωνισμού και επιβάλλει πρόστιμα περιορίζεται στον έλεγχο της νομιμότητας της σχετικής αποφάσεως, η δε πλήρης δικαιοδοσία που διαθέτει μπορεί, ενδεχομένως, να ασκηθεί μόνον κατόπιν της διαπιστώσεως του παράνομου χαρακτήρα της αποφάσεως τον οποίο προέβαλε η οικεία επιχείρηση με την προσφυγή της, και προς άρση των συνεπειών αυτού του παράνομου χαρακτήρα όσον αφορά τον προσδιορισμό του ύψους του επιβληθέντος προστίμου, ενδεχομένως διά της καταργήσεως ή της τροποποιήσεώς του.

Αντιθέτως, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προαναφερθείσα απόφαση **Hoek Loos κατά Επιτροπής**, η οποία αφορούσε τη σύμπραξη στον τομέα του βιομηχανικού αερίου, το Πρωτοδικείο εξέτασε τα επιχειρήματα που προέβαλε η προσφεύγουσα υπό το πρίσμα του αιτήματος καταργήσεως ή μειώσεως του προστίμου. Ως προς το ζήτημα αυτό έκρινε ότι η εκτίμηση του αναλογικού χαρακτήρα του επιβληθέντος προστίμου σε σχέση

με τη βαρύτητα και τη διάρκεια της παραβάσεως ενέπιπτε στον έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας που ασκεί το Πρωτοδικείο⁽³⁰⁾. Απορρίπτοντας, τελικώς, όλες αυτές τις αιτιάσεις, το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το τελικό πρόστιμο που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα ήταν «απολύτως επιβεβλημένο, καθόσον καμία από τις περιστάσεις που η ίδια προέβαλε δεν μπορούσαν να δικαιολογήσουν μείωση αυτού του προστίμου». Ομοίως, στην προαναφερθείσα απόφαση **Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, πέραν του εκ μέρους του ελέγχου της νομιμότητας μιας αποφάσεως, πρέπει, επίσης, να εξετάζει αν συντρέχει λόγος ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας που έχει αναφορικά με το πρόστιμο που επιβλήθηκε στα μέλη της συμπράξεως. Στο πλαίσιο αυτό, σε πολλές υποθέσεις, αφού απέρριψε τον προβληθέντα από τους προσφεύγοντες λόγο, το Πρωτοδικείο άσκησε την πλήρη δικαιοδοσία που διαθέτει προκειμένου να επιβεβαιώσει τον πρόσφορο χαρακτήρα του επιβληθέντος προστίμου.

Τέλος, στην προαναφερθείσα απόφαση **FNCBV κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι, στο πλαίσιο εξετάσεως των ελαφρυντικών περιστάσεων, η Επιτροπή έλαβε υπόψη, αφενός, ότι ήταν η πρώτη φορά που επέβαλλε κυρώσεις για σύμπραξη αποκλειστικώς μεταξύ συνδικαλιστικών ομοσπονδιών, που αφορούσε βασικό γεωργικό προϊόν και ενέπλεκε δύο στάδια της αλυσίδας παραγωγής και, αφετέρου, το ειδικό οικονομικό πλαίσιο της υποθέσεως, χαρακτηριστικό του οποίου ήταν η επικρατούσα σοβαρή κρίση στον τομέα του βοείου κρέατος κατά το έτος 2000 και εντεύθεν κατόπιν της ανακαλύψεως νέων περιπτώσεων της νόσου της τρελής αγελάδας. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή μείωσε κατά 60 % το ποσό των προστίμων που επιβλήθηκαν στις προσφεύγουσες. Ασκώντας την πλήρη δικαιοδοσία του, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η μείωση αυτή, καίτοι σημαντική, δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τον εξαιρετικό χαρακτήρα των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως. Κατά συνέπεια, έκρινε ότι η παρασχεθείσα στις προσφεύγουσες μείωση του προστίμου έπρεπε να ανέλθει σε 70 %, αυξάνοντας κατά 10 % τη μείωση του ποσού του προστίμου.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι το Πρωτοδικείο, σε δύο υποθέσεις, εξέτασε τη δυνατότητα αυξήσεως του προστίμου που είχε επιβάλει η Επιτροπή.

Στην προαναφερθείσα απόφαση **Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής**, η Επιτροπή είχε ζητήσει από το Πρωτοδικείο να αυξήσει το ποσό του προστίμου που επιβλήθηκε στην προσφεύγουσα εταιρεία, επειδή η τράπεζα αυτή είχε αμφισβητήσει για πρώτη φορά ενώπιον του Πρωτοδικείου την ύπαρξη ενός τμήματος των συμφωνιών που επέσυραν τις κυρώσεις. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι απαιτείται σχετικώς να εξεταστεί αν η συμπεριφορά της προσφεύγουσας υποχρέωσε την Επιτροπή, πέραν των εύλογων προσδοκιών που της δημιούργησε η συνεργασία της προσφεύγουσας κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας, να επεξεργαστεί και να παρουσιάσει ενώπιον του Πρωτοδικείου αμυντικούς ισχυρισμούς επικεντρωμένους σε παραβατικές πράξεις τις οποίες βασίμως θεωρούσε ότι η προσφεύγουσα δεν αμφισβητεί. Το Πρωτοδικείο έκρινε, σχετικώς, ότι δεν θα ήταν πρόσφορη αύξηση του ποσού της επιβληθείσας κυρώσεως, λόγω της ήσσονος σημασίας των ζητημάτων που αμφισβητήθηκαν τόσο για την οικονομία της προσβαλλομένης αποφάσεως όσο και για την επεξεργασία των αμυντικών ισχυρισμών

⁽³⁰⁾ Βλέπε επίσης αποφάσεις *Westfalen Gassen Nederland κατά Επιτροπής*, προαναφερθείσα, και *T-329/01, Archer Daniels Midland κατά Επιτροπής*, προαναφερθείσα, σκέψη 380.

της Επιτροπής, η οποία ουδόλως κατέστη δυσχερέστερη εκ της συμπεριφοράς της προσφεύγουσας.

Αντιθέτως, στην προαναφερθείσα υπόθεση **Roquette Frères κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο αύξησε το πρόστιμο αφού προηγουμένως το είχε μειώσει. Αρχικώς, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι το επιβληθέν στην προσφεύγουσα πρόστιμο δεν ανταποκρίνεται στη θέση που κατείχε η προσφεύγουσα στην αγορά του γλυκονικού νατρίου. Μολονότι δεν θα ευσταθούσαν αιτιάσεις κατά της Επιτροπής, καθόσον αυτή υπολόγισε το ποσό του προστίμου βάσει ασαφών και αμφίβολων πληροφοριακών στοιχείων που παρέσχε η προσφεύγουσα, εντούτοις, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να επανορθώσει αυτή την έλλειψη της αποφάσεως, μειώνοντας το πρόστιμο. Ακολούθως, το Πρωτοδικείο αύξησε το πρόστιμο κατά 5 000 ευρώ λαμβάνοντας υπόψη του ότι η προσφεύγουσα, εν επιγνώσει του κινδύνου ενδεχόμενης συγχύσεως της Επιτροπής, της κοινοποίησε εσφαλμένα στοιχεία περί των κύκλων εργασιών της και αφού προηγουμένως της είχε ζητηθεί η παροχή πληροφοριών. Πράγματι, δεδομένου ότι ο κανονισμός 17 προβλέπει τη δυνατότητα της Επιτροπής να επιβάλλει πρόστιμα από 100 έως 5 000 ευρώ στην περίπτωση που η επιχείρηση παρέσχε ανακριβή στοιχεία ως απάντηση σε αίτηση παροχής πληροφοριών, το Πρωτοδικείο αποφάσισε να λάβει υπόψη του τη βαρεία αμέλεια της προσφεύγουσας αυξάνοντας το πρόστιμο στο ανώτατο όριο που προβλέπει η διάταξη αυτή.

Τέλος, με την ίδια απόφαση, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ως προς τον τρόπο ασκήσεως της πλήρους δικαιοδοσίας του: δυνάμει αυτής της εξουσίας το Πρωτοδικείο έχει τη δυνατότητα να λαμβάνει υπόψη του συμπληρωματικά πληροφοριακά στοιχεία τα οποία δεν περιλαμβάνονταν στην προσβαλλομένη απόφαση κατά την εκτίμηση του ύψους του προστίμου σε σχέση με τις αιτιάσεις που είχε διατυπώσει η προσφεύγουσα, εκτίμηση επιβεβαιωθείσα με την προαναφερθείσα απόφαση **Raiffeisen Zentralbank Österreich κ.λπ. κατά Επιτροπής**. Πάντως, όπως διευκρίνισε το Πρωτοδικείο στην απόφαση **Roquette Frères κατά Επιτροπής**, λαμβανομένης υπόψη της αρχής της ασφάλειας δικαίου, η δυνατότητα αυτή πρέπει, κατ' αρχήν, να περιορίζεται στη συνεκτίμηση πληροφοριακών στοιχείων προγενέστερων της προσβαλλομένης αποφάσεως τα οποία ήταν σε θέση να γνωρίζει η Επιτροπή κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεώς της. Πράγματι, σε διαφορετική περίπτωση, το Πρωτοδικείο θα έπρεπε να υποκαταστήσει τη διοίκηση αποφαινόμενο επί ζητήματος που δεν έχει ακόμη τεθεί υπό την κρίση του, διαταράσσοντας το σύστημα κατανομής αρμοδιοτήτων και τη θεσμική ισορροπία μεταξύ δικαστικής και διοικητικής εξουσίας.

7. Νομολογιακές εξελίξεις στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων

Κατά τη διάρκεια του έτους 2006 εκδόθηκαν τρεις αποφάσεις σχετικές με την εφαρμογή του κανονισμού 4064/89, ο οποίος έχει αντικατασταθεί με τον κανονισμό 139/2004, καθώς και μια τέταρτη απόφαση, που αφορά, ακριβώς, την εφαρμογή του δεύτερου αυτού κανονισμού ⁽³¹⁾.

(31) Κανονισμός (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 395, σ. 1· διορθωτικό δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 1990, L 257, σ. 13), καταργηθείς με τον κανονισμό (ΕΚ) 139/2004 του Συμβουλίου, της 20ής Ιανουαρίου 2004, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 24, σ. 1).

α) *Αρμοδιότητα της Επιτροπής στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων*

Οι κανονισμοί 4064/89 και 139/2004 εφαρμόζονται μόνον επί συγκεντρώσεων που έχουν μια κοινοτική διάσταση, η οποία καθορίζεται, μεταξύ άλλων, βάσει σειράς κατωτάτων ορίων του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που μετέχουν στην πράξη συγκεντρώσεως. Δύο από τις αποφάσεις που εκδόθηκαν κατά το έτος 2006 διευκρινίζουν, σχετικώς, την αρμοδιότητα της Επιτροπής.

Πρώτον, με την προαναφερθείσα απόφαση **Endesa κατά Επιτροπής**, προσδιορίστηκαν τα κριτήρια βάσει των οποίων πρέπει να υπολογίζονται οι κύκλοι εργασιών των δύο μερών που μετέχουν σε μια πράξη συγκεντρώσεως, προκειμένου να εξακριβωθεί η κοινοτική της διάσταση. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η Gas Natural, ισπανική εταιρεία δραστηριοποιούμενη στον ενεργειακό τομέα, είχε κοινοποιήσει στην αρμόδια για τον ανταγωνισμό ισπανική αρχή την πρόθεσή της να προβεί σε δημόσια προσφορά για την εξαγορά του συνόλου του εταιρικού κεφαλαίου της Endesa, ισπανικής εταιρείας δραστηριοποιούμενης κυρίως στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας. Εκτιμώντας ότι, σύμφωνα με τον κανονισμό 139/2004, η πράξη αυτή είχε κοινοτική διάσταση και ότι, κατά συνέπεια, έπρεπε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, η Endesa υπέβαλε καταγγελία στην Επιτροπή, η οποία, όμως, απορρίφθηκε. Κατά της αποφάσεως αυτής η Endesa άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου υποστηρίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι η Επιτροπή είχε εσφαλμένως υπολογίσει τον κύκλο εργασιών της.

Με την απόφασή του το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι ο κανονισμός περί ελέγχου των συγκεντρώσεων δεν προβλέπει ρητώς υποχρέωση της Επιτροπής να εξακριβώνει, αυτεπαγγέλτως, ότι κάθε πράξη συγκεντρώσεως που δεν της κοινοποιήθηκε δεν έχει όντως κοινοτική διάσταση. Εντούτοις, αν μια επιχείρηση υποβάλει καταγγελία εκτιμώντας ότι συγκέντρωση η οποία δεν κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή έχει κοινοτική διάσταση, η Επιτροπή υποχρεούται να αποφανθεί ως προς το αν είναι κατ' αρχήν αρμόδια. Επομένως, εναπόκειται, κατ' αρχήν, στον καταγγέλλοντα να αποδείξει το βάσιμο της καταγγελίας του, λαμβανομένου υπόψη ότι εναπόκειται στην Επιτροπή να προβεί, προς το συμφέρον της χρηστής διοικήσεως, σε επιμελή και αμερόληπτη εξέταση των καταγγελιών που της έχουν υποβληθεί και να απαντήσει κατά τρόπο αιτιολογημένο στα επιχειρήματα που προέβαλε ο καταγγέλλων. Επίσης, η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να βεβαιώνεται αυτεπαγγέλτως σε κάθε περίπτωση ότι οι ελεγμένοι λογαριασμοί που της προσκομίστηκαν ανταποκρίνονται πιστά στην πραγματικότητα και να προβαίνει στην εξέταση όλων των προβλεπομένων προσαρμογών. Η Επιτροπή οφείλει να εξετάζει τις εν λόγω προσαρμογές, μόνον όταν εφιστάται η προσοχή της σε ειδικά προβλήματα.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η Endesa υποστήριζε, μεταξύ άλλων, ότι η εκ μέρους της Επιτροπής εξέταση του κύκλου εργασιών της θα έπρεπε να στηριχθεί επί των διεθνών λογιστικών προτύπων και όχι επί των ισπανικών λογιστικών προτύπων που ίσχυαν τότε. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο ερμήνευσε τον κανονισμό 139/2004 υπό την έννοια ότι επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να λαμβάνει υπόψη τους λογαριασμούς των επιχειρήσεων που αφορούν την προηγούμενη χρήση, όπως έχουν τηρηθεί και ελεγχθεί βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας. Στην προκειμένη, όμως, περίπτωση τα εφαρμοστέα στην Ισπανία πρότυπα για τους λογαριασμούς της χρήσεως 2004 ήταν οι γενικώς εφαρμοστές σε εθνικό επίπεδο αρχές λογιστικής και όχι οι διεθνείς λογιστικές αρχές, οι

οποίες, σύμφωνα με τον κανονισμό περί εφαρμογής των διεθνών λογιστικών προτύπων, έπρεπε να τεθούν σε ισχύ από τη χρήση του έτους 2005.

Το Πρωτοδικείο απέρριψε, επίσης, τα επιχειρήματα της Endesa κατά τα οποία η Επιτροπή θα έπρεπε να προβεί σε δύο προσαρμογές, μία αναφορικά με τις πράξεις διανομής της Endesa και μία άλλη αναφορικά με τις εμπορικές πράξεις που αφορούν το φυσικό αέριο. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, σχετικώς, ότι, για λόγους ασφαλείας δικαίου, ο κύκλος εργασιών που πρέπει να λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να καθοριστεί η αρχή που είναι αρμόδια να αποφανθεί επί πράξεως συγκεντρώσεως πρέπει, κατ' αρχήν, να ορίζεται με βάση τους δημοσιευθέντες ετήσιους λογαριασμούς. Επομένως, μόνον κατ' εξαίρεση και όταν τούτο δικαιολογείται από ειδικές περιστάσεις, πρέπει να γίνονται ορισμένες προσαρμογές αποσκοπούσες στο να αντικατοπτριστεί καλύτερα η οικονομική πραγματικότητα των οικείων επιχειρήσεων. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο απέρριψε τελικώς την προσφυγή της Endesa.

Δεύτερον, με την προαναφερθείσα απόφαση **Cementbouw Handel & Industrie κατά Επιτροπής**, διευκρινίστηκαν πολυάριθμα ζητήματα σχετικά με την εκτίμηση εκ μέρους της Επιτροπής του ενιαίου χαρακτήρα μιας πράξεως συγκεντρώσεως, η οποία συντίθεται από σειρά νομικών πράξεων. Η προσφυγή στρεφόταν κατά αποφάσεως με την οποία η Επιτροπή είχε εκ των υστέρων εγκρίνει την εξαγορά της κοινής ολλανδικής επιχειρήσεως CVK από τον γερμανικό όμιλο Haniel και τη Cementbouw Handel & Industrie (αμφότερες δραστηριοποιούμενες στο εμπόριο οικοδομικών υλικών), μετά τη δέσμευση που ανέλαβαν οι δύο επιχειρήσεις να τερματίσουν την προϋφιστάμενη συμφωνία τους για κοινή επιχείρηση. Η υπόθεση αφορούσε μια σύνθετη πράξη, συντιθέμενη, ουσιαστικώς, από δύο χωριστές δέσμες νομικών πράξεων, εκ των οποίων η μία είχε κοινοποιηθεί στην αρμόδια για τον ανταγωνισμό ολλανδική αρχή και είχε λάβει την έγκρισή της. Με την προσφυγή της η Cementbouw Handel & Industrie αμφισβητούσε, κυρίως, τη δυνατότητα της Επιτροπής να χαρακτηρίζει ως ενιαία πράξη σειρά χωριστών πράξεων.

Το Πρωτοδικείο, πάντως, ερμήνευσε την έννοια της συγκεντρώσεως με βάση τον σκοπό της, όπως αυτός προκύπτει από την οικονομική λογική που διέπει τις πράξεις των μετεχόντων στη συγκέντρωση. Αποφάνθηκε ότι μια πράξη συγκεντρώσεως, κατά την έννοια του κανονισμού 4064/89, μπορεί να πραγματοποιηθεί ακόμα και μέσω τυπικά διακριτών πράξεων εφόσον οι πράξεις αυτές —το αποτέλεσμα των οποίων συνίσταται στην παροχή σε μία ή περισσότερες επιχειρήσεις του άμεσου ή έμμεσου οικονομικού ελέγχου της δραστηριότητας μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων— είναι αλληλεξαρτώμενες, καθόσον κάθε μία από αυτές δεν θα επραγματοποιείτο χωρίς τις άλλες. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η Επιτροπή ορθώς έκρινε ότι οι πράξεις αυτές ήταν αλληλεξαρτώμενες.

Εξάλλου, η Επιτροπή δεν έθιξε την κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ εθνικών και κοινοτικών αρχών ανταγωνισμού, όπως αυτή απορρέει από τον κανονισμό 4064/89 εξετάζοντας από κοινού μεταγενέστερη πράξη αναπόσπαστα συνδεόμενη με άλλη πράξη, η οποία, μεμονωμένως εξεταζόμενη, δεν πληροί τα κριτήρια της κοινοτικής διάστασης και έχει τύχει της εγκρίσεως της αρμόδιας για τον ανταγωνισμό εθνικής αρχής. Πράγματι, σε μια τέτοια περίπτωση, δεν θα ήταν εύλογο να θεωρηθεί ότι η έχουσα λάβει την έγκριση πράξη είναι αυτοτελής, από οικονομικής απόψεως.

β) *Δεσμεύσεις αναλαμβανόμενες με σκοπό την τροποποίηση του αρχικού σχεδίου συγκεντρώσεως*

Το άρθρο 8, παράγραφος 2, του κανονισμού 4064/89 ορίζει, ουσιαστικώς, ότι η Επιτροπή οφείλει να εγκρίνει σχέδιο συγκεντρώσεως, ενδεχομένως κατόπιν τροποποιήσεων του αρχικού σχεδίου εκ μέρους των οικείων επιχειρήσεων, εφόσον η συγκεκριμένη πράξη συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Επομένως, η Επιτροπή μπορεί να εξαρτήσει την απόφασή της από προϋποθέσεις που σκοπούν να διασφαλίσουν ότι οι επιχειρήσεις θα τηρήσουν τις δεσμεύσεις που ανέλαβαν απέναντί της προκειμένου να καταστεί σύμφωνη με την κοινή αγορά η συγκέντρωση.

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **Cementbouw κατά Επιτροπής**, περί της οποίας έγινε λόγος ανωτέρω, το Πρωτοδικείο εξέτασε εκ νέου τις λεπτές σχέσεις μεταξύ της αρχής της αναλογικότητας και της ελευθερίας των μερών να προτείνουν την ανάληψη δεσμεύσεων προς πλήρη άρση των σχετικών με τον ανταγωνισμό προβλημάτων που εντόπισε η Επιτροπή. Στο πλαίσιο της διαδικασίας εξέτασε της συγκεκριμένης πράξεως συγκεντρώσεως, οι μετέχοντες στη συγκέντρωση, μεταξύ των οποίων η προσφεύγουσα, πρότειναν διαδοχικώς σχέδιο αναλήψεως δεσμεύσεων, το οποίο απέρριψε η Επιτροπή, κατόπιν δε οριστικές δεσμεύσεις, οι οποίες έγιναν δεκτές.

Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, αρχικώς, ότι το σχέδιο αναλήψεως δεσμεύσεων δεν παρείχε τη δυνατότητα πλήρους επιλύσεως του σχετικού με τον ανταγωνισμό προβλήματος που είχε επισημάνει η Επιτροπή. Όσον αφορά τις οριστικές δεσμεύσεις, εφόσον έβαιναν πέραν του σκοπού αποκαταστάσεως της κρατούσας στον τομέα του ανταγωνισμού καταστάσεως πριν από την πράξη συγκεντρώσεως, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή όφειλε να λάβει το στοιχείο αυτό υπόψη της και να κρίνει ότι η πράξη συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Επομένως, δεν είχε ούτε τη δυνατότητα να κρίνει τη συγκέντρωση ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά ούτε να λάβει απόφαση κρίνουςα ότι η συγκέντρωση συμβιβάζεται με την κοινή αγορά επιβάλλοντας όρους για την πλήρη αποκατάσταση της κρατούσας στον τομέα του ανταγωνισμού καταστάσεως πριν από την πράξη συγκεντρώσεως, διαφορετικούς από εκείνους που πρότειναν οι μετέχοντες στη συγκέντρωση. Ειδικότερα, ο κανονισμός 4064/89 δεν προβλέπει δυνατότητα της Επιτροπής να εξαρτά τη δήλωσή της περί του συμβιβαστού μιας πράξεως συγκεντρώσεως από προϋποθέσεις τις οποίες πρότεινε μονομερώς, ανεξαρτήτως των δεσμεύσεων που ανέλαβαν οι μετέχοντες στη σύμπραξη, κατόπιν τροποποιήσεως. Συνεπώς, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε λυσιτελώς να επικαλεστεί την εκ μέρους της Επιτροπής παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας όπως, επίσης, δεν μπορούσε, στη συγκεκριμένη υπόθεση να ισχυριστεί ότι πρότεινε την ανάληψη αυτών των υποχρεώσεων αυθαιρέτως εξαναγκαζόμενη από την Επιτροπή.

γ) *Εκτίμηση της δημιουργίας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως*

Κατά τη νομολογία ⁽³²⁾, τρεις είναι οι προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν προκειμένου να δημιουργηθεί κατάσταση συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως κωλύουσας κατά τρόπο

⁽³²⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουνίου 2002, T-342/99, Airtours κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2585, σκέψη 62.

αισθητό τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς ή σημαντικού τμήματος αυτής, κατόπιν μιας πράξεως συγκεντρώσεως. Πρώτον, η αγορά πρέπει να είναι αρκούντως διαφανής ώστε οι επιχειρήσεις που συντονίζουν τη συμπεριφορά τους να είναι σε θέση να επιβλέπουν επαρκώς αν τηρούνται οι όροι του συντονισμού. Δεύτερον, να υφίσταται ένας μηχανισμός αποτροπής σε περίπτωση παρεκκλίνουσας συμπεριφοράς. Τρίτον, οι αντιδράσεις επιχειρήσεων οι οποίες δεν μετέχουν στον συντονισμό, όπως παρόντες ή μέλλοντες ανταγωνιστές, καθώς και οι αντιδράσεις των πελατών, δεν πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να θέσουν υπό αμφισβήτηση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του συντονισμού.

Η προαναφερθείσα απόφαση **Impala κατά Επιτροπής** διευκρινίζει τις υποχρεώσεις που υπέχει η Επιτροπή αναφορικά με τον κίνδυνο δημιουργίας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως όταν κρίνει σύμφωνη με την κοινή αγορά μια πράξη συγκεντρώσεως. Στην υπόθεση αυτή, οι Bertelsman και Sony, δύο εταιρείες δραστηριοποιούμενες στον τομέα των οπτικοακουστικών μέσων, κοινοποίησαν στην Επιτροπή σχέδιο συγκεντρώσεως με αντικείμενο την ενοποίηση των δραστηριοτήτων τους σε παγκόσμιο επίπεδο στον τομέα της ηχογραφημένης μουσικής υπό την επωνυμία Sony BMG. Αρχικώς, η Επιτροπή πληροφόρησε τα ενδιαφερόμενα μέρη ότι έκρινε προσωρινώς τη συγκέντρωση ως ασυμβίβαστη με την κοινή αγορά ιδίως διότι θα είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά της ηχογραφημένης μουσικής. Εντούτοις, μετά από ακρόαση των ενδιαφερομένων, η Επιτροπή ενέκρινε την πράξη. Κατόπιν αυτού, η Impala, διεθνής ένωση ανεξαρτήτων εταιρειών παραγωγής μουσικής, ζήτησε από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την απόφαση αυτή.

Με την απόφασή του το Πρωτοδικείο υπενθύμισε, αναφερόμενο στη νομολογία την προκύπτουσα από την προαναφερθείσα απόφαση **Airtours κατά Επιτροπής**, ότι, στο πλαίσιο του κανονισμού 4064/89 και όσον αφορά τον κίνδυνο δημιουργίας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως, η Επιτροπή υποχρεούται να στηρίζει την εκτίμησή της σε μια μακροπρόθεσμη ανάλυση της αγοράς αναφοράς, μια ιδιαίτερα λεπτή πρόγνωση ως προς την πιθανή εξέλιξη της αγοράς και των όρων ανταγωνισμού. Αντιθέτως, η διαπίστωση όχι κινδύνου συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως αλλά υπάρξεως μιας τέτοιας θέσεως στηρίζεται επί συγκεκριμένης αναλύσεως της υφιστάμενης κατά τον χρόνο λήψεως της αποφάσεως καταστάσεως. Συνεπώς, καίτοι απαιτείται επίσης να συντρέχουν οι τρεις προϋποθέσεις που έθεσε το Πρωτοδικείο με την απόφασή του **Airtours κατά Επιτροπής**, για την εκτίμηση υπάρξεως συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως, εντούτοις μπορούν αυτές να συναχθούν εμμέσως βάσει ενός συνόλου ενδείξεων και αποδεικτικών στοιχείων σχετικών με τα σημεία, τις εκδηλώσεις και τα φαινόμενα που αρρήκτως συνδέονται με την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως. Ειδικότερα, η αυστηρή ευθυγράμμιση τιμών μακροπροθέσμως, ιδίως όταν αυτές είναι υψηλότερες των τιμών που συνήθως διαμορφώνονται υπό συνθήκες ανταγωνισμού, από κοινού με άλλες τυπικές εκδηλώσεις μιας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως, θα μπορούσε, ελλείψει άλλης ευλόγου εξηγήσεως, να αποτελέσει επαρκή απόδειξη της υπάρξεως μιας τέτοιας θέσεως, ιδίως όταν δεν υπάρχουν άμεσες και ακλόνητες αποδείξεις περί ισχυρής διαφάνειας στην αγορά, η οποία θα μπορούσε, σε τέτοιες περιπτώσεις, να υποτεθεί. Εντούτοις, εφόσον η προσφεύγουσα περιορίστηκε, στη συγκεκριμένη υπόθεση, να επικαλεστεί το μη εφαρμόσιμο των προϋποθέσεων που τέθηκαν με την απόφαση **Airtours κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι επιβαλλόταν έλεγχος της τηρήσεως αυτών των προϋποθέσεων.

Εν προκειμένω, όσον αφορά την ενίσχυση προϋφιστάμενης συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά της ηχογραφημένης μουσικής, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι,

σύμφωνα με την απόφαση, η έλλειψη δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά αυτή μπορεί να συναχθεί από τη μη ομοιογένεια του προϊόντος περί του οποίου επρόκειτο, από την έλλειψη διαφάνειας της αγοράς και από την έλλειψη αντιποίνων μεταξύ των πέντε μεγαλύτερων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην αγορά. Εντούτοις, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η άποψη κατά την οποία οι αγορές ηχογραφημένης μουσικής δεν είναι αρκούντως διαφανείς ώστε να είναι δυνατή η δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως, αφενός, δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη από νομικής απόψεως και, αφετέρου, βαρύνεται με πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως καθόσον τα στοιχεία επί των οποίων στηρίζεται είναι ελλιπή και δεν περιλαμβάνουν το σύνολο των σχετικών στοιχείων που θα έπρεπε να είχαν ληφθεί υπόψη από την Επιτροπή και τα οποία δεν ήταν ικανά να θεμελιώσουν τα συμπεράσματα που συνήχθησαν. Το Πρωτοδικείο επισήμανε, επίσης, ότι η Επιτροπή στηρίχθηκε στην έλλειψη αποδείξεως περί επιβολής μέτρων αντιποίνων στο παρελθόν, μολοντί, κατά τη νομολογία, αρκεί η απλή ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών αποτροπής. Πράγματι, στην περίπτωση κατά την οποία οι εταιρείες συμμορφώνονται προς την κοινή πολιτική, παρέλκει η επιβολή κυρώσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι εν προκειμένω υφίστανται αξιόπιστα και αποτελεσματικά μέσα αποτροπής, ιδίως η δυνατότητα επιβολής κυρώσεως σε παρεκκλίνουσα δισκογραφική εταιρεία υπό μορφή αποκλεισμού της από τους δίσκους με απανθίσματα μουσικής. Επιπροσθέτως, ακόμα και αν θεωρηθεί ότι ο πρόσφορος εν προκειμένω έλεγχος συνίσταται στη διερεύνηση του αν κατά το παρελθόν επιβλήθηκαν τέτοια μέτρα αντιποίνων, η εκ μέρους της Επιτροπής διερεύνηση ήταν ανεπαρκής.

Επίσης, όσον αφορά την πιθανή δημιουργία συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως μετά τη συγχώνευση στις αγορές ηχογραφημένης μουσικής, το Πρωτοδικείο προσάπτει στην Επιτροπή ότι προέβη σε εξαιρετικώς συνοπτική εξέταση και ότι δεν περιέλαβε, στην απόφασή της, παρά μερικές μόνον γενικού χαρακτήρα παρατηρήσεις επί του ζητήματος αυτού. Επίσης, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε, χωρίς να περιπέσει σε πλάνη, να στηριχθεί στην έλλειψη διαφάνειας της αγοράς ή στην έλλειψη της αποδείξεως περί εφαρμογής κατά το παρελθόν μέτρων αντιποίνων προκειμένου να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε κίνδυνος δημιουργίας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως από τη συγκεκριμένη πράξη συγκεντρώσεως. Πράγματι, η εξέταση της δημιουργίας συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως στηρίζεται σε μια μακροπρόθεσμη εκτίμηση, στο πλαίσιο της οποίας δεν μπορούσε να στηριχθεί μόνο στην υφιστάμενη κατάσταση. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

Γ. Κρατικές ενισχύσεις

1. Ουσιαστικοί κανόνες

Το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ ορίζει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως.

Όπως υπογράμμισε το Πρωτοδικείο στην απόφασή του **Le Levant 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής** ⁽³³⁾, ο χαρακτηρισμός ενισχύσεως ως κρατικής ενισχύσεως απαιτεί να πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής, η Επιτροπή δε φέρει την υποχρέωση της σχετικής αιτιολογήσεως περί της συνδρομής των προϋποθέσεων αυτών. Η ενίσχυση περί της οποίας επρόκειτο στην υπόθεση αυτή εντασσόταν στο πλαίσιο των μέτρων μείωσης του φόρου για ορισμένες υπερπόντιες επενδύσεις που προέβλεπε, καταρχάς, ο γαλλικός νόμος της 11ης Ιουλίου 1986, ως προς τον οποίο η Επιτροπή δεν είχε προβάλει αντιρρήσεις στηριζόμενες στο άρθρο 87 ΕΚ. Η ενέργεια περί της οποίας επρόκειτο ήταν η ανάληψη, στο πλαίσιο του σχετικού νόμου, της χρηματοδότησης και της εκμετάλλευσης του κρουαζιερόπλοιου Le Levant για περίοδο επτά ετών περίπου από επενδυτές, φυσικά πρόσωπα, μέσω μονοπρόσωπων εταιρειών περιορισμένης ευθύνης (EURL) που συστήθηκαν αποκλειστικά προς τούτο και συνδέονταν με σχέση συμπλοιοκτησίας.

Με την απόφασή του, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι από την απόφαση δεν προκύπτει γιατί η ενίσχυση αυτή πληροί τις τρεις προϋποθέσεις του άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Πράγματι, όσον αφορά τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι η Επιτροπή δεν διευκρινίζει γιατί η συγκεκριμένη ενίσχυση δύναται να επηρεάσει τις εμπορικές σχέσεις, δεδομένου ότι το πλοίο επρόκειτο να εκτελεί δρομολόγια στο αρχιπέλαγος Saint-Pierre-et-Miquelon, που δεν αποτελεί τμήμα του κοινοτικού εδάφους. Δεύτερον, όσον αφορά το πλεονέκτημα που παρασχέθηκε στον αποδέκτη της ενισχύσεως και τον επιλεκτικό χαρακτήρα αυτού του πλεονεκτήματος, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν παρέχει τη δυνατότητα κατανοήσεως των λόγων για τους οποίους οι ιδιώτες επενδυτές ευνοούνται από την επίμαχη ενίσχυση. Τρίτον, όσον αφορά τις συνέπειες της ενισχύσεως αυτής επί του ανταγωνισμού, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν περιέχει ενδείξεις από τις οποίες να μπορεί να καθοριστεί ως προς το τι και σε ποια αγορά η ενίσχυση επηρεάζει ή μπορεί να επηρεάσει τον ανταγωνισμό. Ιδίως λόγω ελλείψεως μιας τέτοιας αιτιολογίας το Πρωτοδικείο ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής.

Επιβάλλεται, σχετικώς, να τονιστεί ότι το Πρωτοδικείο διαπίστωσε, επίσης, ελλιπή ή πλήρως ελλείπουσα αιτιολογία, συνεπαγόμενη τη μερική ή πλήρη ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως στις αποφάσεις του **Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής**, **Lucchini κατά Επιτροπής** και **Ιταλία και Wam κατά Επιτροπής** ⁽³⁴⁾.

Μολονότι το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, κατά το υπό εξέταση έτος, και επί σειράς άλλων ζητημάτων σχετικών με τις κρατικές ενισχύσεις, θα αναφερθεί μόνον η απόφαση **British Aggregates κατά Επιτροπής**, στην οποία το Πρωτοδικείο εξέτασε την ικανότητα ενός

⁽³³⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 22ας Φεβρουαρίου 2006, T-34/02, Le Levant 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽³⁴⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 7ης Ιουνίου 2006, T-613/97, Ufex κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή της 19ης Σεπτεμβρίου 2006, T-166/01, Lucchini κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, καθώς και της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, T-304/04 και T-316/04 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως), Ιταλία και Wam κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή.

εθνικού μέτρου να παράσχει επιλεκτικά πλεονεκτήματα αποκλειστικά υπέρ ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων τομέων δραστηριότητας ⁽³⁵⁾.

Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας επέβαλε οικολογικό φόρο πλήττοντα, κατ' αρχήν, την εμπορία των πρωτογενών αδρανών υλικών — δηλαδή των κοκκωδών υλικών πρώτης εξορύξεως που χρησιμοποιούνται στον κατασκευαστικό κλάδο και στα δημόσια έργα — με σκοπό να μεγιστοποιηθεί η χρησιμοποίηση ανακυκλωμένων αδρανών υλικών ή άλλων προϊόντων υποκαταστάσεως σε σχέση με τα παρθένα αδρανή υλικά, να προωθηθεί η οικολογική χρήση τους και να διασφαλισθεί η εσωτερικοποίηση του κόστους για το περιβάλλον από την εξόρυξη των αδρανών υλικών στα οποία αναφέρεται ο σχετικός νόμος, σύμφωνα με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει». Εξετάζοντας ένα τέτοιο φορολογικό μέτρο, το Πρωτοδικείο διερεύνησε αν η Επιτροπή έκρινε δικαιολογημένα ότι η διαφοροποίηση μεταξύ επιχειρήσεων σε θέματα πλεονεκτημάτων ή επιβαρύνσεων που επιφέρει το συγκεκριμένο μέτρο ανάγεται στη φύση ή στην οικονομία του εφαρμοστέου γενικού συστήματος. Πράγματι, αν προκύπτει ότι η σχετική διαφοροποίηση θεμελιώνεται σε άλλους στόχους από εκείνους που επιδιώκει το γενικό σύστημα, το επίδικο μέτρο λογίζεται κατ' αρχήν ως πληρούν την προβλεπόμενη στο άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ προϋπόθεση του επιλεκτικού χαρακτήρα.

Κατά το Πρωτοδικείο, φόρος για το περιβάλλον ή οικολογικός φόρος συνιστά αυτοτελές φορολογικό μέτρο που διακρίνεται από τον περιβαλλοντικό του σκοπό. Προβλέπει τη φορολόγηση ορισμένων αγαθών ή υπηρεσιών προκειμένου το περιβαλλοντικό κόστος να συμπεριληφθεί στην τιμή τους και/ή να καταστούν ανακυκλωμένα προϊόντα περισσότερο ανταγωνιστικά και να στραφούν οι παραγωγοί και οι καταναλωτές προς δραστηριότητες με περισσότερο σεβασμό προς το περιβάλλον. Εντούτοις, είναι θεμιτό τα κράτη μέλη, αρμόδια σε θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής, να θεσπίζουν τομεακούς οικολογικούς φόρους, προκειμένου να επιτυγχάνουν ορισμένους περιβαλλοντικούς στόχους. Τα κράτη μέλη είναι ελεύθερα, ιδίως, σε επίπεδο εξισορροπήσεως των διαφόρων διακυβευομένων συμφερόντων, ορισμού των προτεραιοτήτων τους σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και επακόλουθου καθορισμού των αγαθών ή υπηρεσιών που αποφασίζουν να επιβαρύνουν με οικολογικό φόρο. Εξ αυτού έπεται ότι, κατ' αρχήν, το γεγονός απλώς και μόνον ότι ένας οικολογικός φόρος συνιστά περιπτωσιολογικό μέτρο το οποίο στοχεύει ορισμένα ειδικά αγαθά ή υπηρεσίες και δεν είναι δυνατόν να ανάγεται σε γενικό σύστημα φορολόγησεως εφαρμοστέο επί του συνόλου των παρεμφερών δραστηριοτήτων που έχουν ισοδύναμη επίπτωση στο περιβάλλον δεν είναι ικανό να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι οι παρεμφερείς δραστηριότητες, οι οποίες δεν υπόκεινται στον εν λόγω οικολογικό φόρο, απολαύουν επιλεκτικού πλεονεκτήματος. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η Επιτροπή δεν υπερέβη τα όρια της εξουσίας της εκτιμήσεως κρίνοντας ότι η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής του συγκεκριμένου φόρου μπορούσε να δικαιολογηθεί εκ της επιδιώξεως των προβαλλομένων περιβαλλοντικών στόχων και ότι, κατά συνέπεια, ο φόρος αυτός δεν συνιστά κρατική ενίσχυση.

⁽³⁵⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Σεπτεμβρίου 2006, T-210/02 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, C-487/06 P), British Aggregates κατά Επιτροπής. Αφορά, επίσης, το ζήτημα του επιλεκτικού χαρακτήρα των ενισχύσεων η απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Ιανουαρίου 2006, T-92/02 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-176/06 P), Stadtwerke Schwäbisch Hall κ.λπ. κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή.

2. Διαδικαστικά ζητήματα

α) Δικαίωμα των ενδιαφερομένων να υποβάλλουν παρατηρήσεις

Με δύο αποφάσεις που εξέδωσε κατά το έτος 2006, το Πρωτοδικείο υπογράμμισε με έμφαση την ακρίβεια που απαιτείται να έχει απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας, ώστε να έχουν οι τρίτοι τη δυνατότητα να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους.

Πρώτον, στην προαναφερθείσα απόφαση **Le Levant 001 κ.λπ. κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε τις υποχρεώσεις που υπέχει η Επιτροπή από το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ όσον αφορά την τήρηση των δικονομικών εγγυήσεων που προβλέπονται υπέρ όσων αφορά απόφαση κρίνουςα εθνικό μέτρο ως ασυμβίβαστο με το άρθρο 87, παράγραφος 1, ΕΚ. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο προσδιορισμός του δικαιούχου της ενίσχυσης συνιστά οπωσδήποτε σημαντικό και πραγματικό ζήτημα το οποίο πρέπει να εξετάζεται στην απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας, αν είναι δυνατό στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, καθόσον με βάση τον προσδιορισμό αυτό η Επιτροπή θα μπορέσει να εκδώσει την απόφαση περί ανακτήσεως της ενισχύσεως. Στη συγκεκριμένη υπόθεση το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι η απόφαση περί κινήσεως της διαδικασίας δεν κάνει καμία αναφορά στους επενδυτές ως ενδεχόμενους δικαιούχους της προβαλλόμενης ενίσχυσης, αλλά αφήνει να εννοηθεί ότι δικαιούχος ήταν η έχουσα τη διαχείριση της συνιδιοκτησίας εταιρεία η οποία προσδιοριζόταν ως φορέας εκμετάλλευσης και τελικός κύριος του πλοίου. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι, παραλείπouσα να παράσχει στους ιδιώτες επενδυτές τη δυνατότητα να διατυπώσουν λυσιτελώς τις παρατηρήσεις τους, η Επιτροπή παρέβη το άρθρο 88, παράγραφος 2, ΕΚ, καθώς και τη γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου κατά την οποία κάθε πρόσωπο κατά του οποίου μπορεί να ληφθεί βλαπτική απόφαση πρέπει να είναι σε θέση να γνωστοποιεί λυσιτελώς την άποψή του όσον αφορά τα επιβαρυντικά γι' αυτό στοιχεία που έλαβε υπόψη της η Επιτροπή για να στηρίξει την επίμαχη απόφαση.

Δεύτερον, με την απόφαση **Kuwait Petroleum (Nederland) κατά Επιτροπής** ⁽³⁶⁾, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται να παρέχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να προβάλλουν λυσιτελώς τις παρατηρήσεις τους αναφορικά με την επίμαχη ενίσχυση. Αντιθέτως, υποχρεούται να προσδιορίζει επαρκώς το πλαίσιο της εξετάσεώς της, ώστε να μην καθίσταται γράμμα κενό περιεχομένου το δικαίωμα των ενδιαφερομένων να υποβάλλουν τις παρατηρήσεις τους. Όσον αφορά τη συγκεκριμένη υπόθεση, η βασική ιδέα βάσει της οποίας έγινε ο προσδιορισμός των δικαιούχων προέκυψε από την ανακοίνωση και, επομένως, η Επιτροπή ορθώς εξετέλεσε, λαμβανομένων υπόψη των μέσων που είχε στη διάθεσή της, το καθήκον της να παράσχει στους ενδιαφερομένους τη δυνατότητα να υποβάλουν λυσιτελώς, κατά την επίσημη διαδικασία εξετάσεως της ενισχύσεως, τις παρατηρήσεις τους.

⁽³⁶⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 31ης Μαΐου 2006, T-354/99, Kuwait Petroleum (Nederland) κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

- β) *Προβολή ενώπιον του Πρωτοδικείου πραγματικών στοιχείων που δεν είχαν προβληθεί κατά το στάδιο της ενώπιον της Επιτροπής διοικητικής διαδικασίας*

Με δύο αποφάσεις που εξέδωσε κατά το υπό εξέταση έτος, το Πρωτοδικείο συμπλήρωσε τη νομολογία του περί οριοθετήσεως του δικαιώματος των προσφευγόντων να επικαλούνται ενώπιόν του πραγματικά στοιχεία τα οποία δεν γνώριζε η Επιτροπή κατά το στάδιο της διοικητικής διαδικασίας ⁽³⁷⁾.

Ειδικότερα, στην απόφαση **Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke κατά Επιτροπής** ⁽³⁸⁾, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι προσφεύγων ο οποίος δεν είχε μετάσχει στη διοικητική διαδικασία δεν μπορεί να επικαλείται στοιχεία τα οποία δεν γνώριζε η Επιτροπή κατά το στάδιο αυτό της διαδικασίας, ενώ είχε κατονομαστεί κατά τη διαδικασία αυτή ως ο δικαιούχος της επίδικης ενισχύσεως και η Επιτροπή είχε καλέσει τις γερμανικές αρχές και τους ενδιαφερομένους να προσκομίσουν αποδείξεις ως προς ορισμένα πραγματικά στοιχεία. Πράγματι, εφόσον η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερομένους να υποβάλουν λυσιτελώς τις παρατηρήσεις τους, δεν μπορεί να της προσαφθεί ότι δεν έλαβε υπόψη τυχόν πραγματικά στοιχεία που μπορούσαν να της προσκομίσουν κατά τη διοικητική διαδικασία αλλά δεν το έπραξαν, δεδομένου ότι δεν υποχρεούνται να εξετάζει αυτεπαγγέλτως και στηριζόμενη σε εικασίες ποια στοιχεία θα μπορούσαν να της έχουν υποβληθεί.

Επίσης, με την απόφαση **Ter Lembeek κατά Επιτροπής** ⁽³⁹⁾, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι, παρά το γεγονός ότι η προσφεύγουσα ήταν πλήρως ενημερωμένη για την κίνηση επίσημης διαδικασίας έρευνας και για την ανάγκη και τη σημασία που είχε για την προσφεύγουσα να παράσχει ορισμένες πληροφορίες λόγω των αμφιβολιών που είχε εκφράσει η Επιτροπή, εντούτοις η προσφεύγουσα αποφάσισε να μη συμμετάσχει στην επίσημη διαδικασία έρευνας, χωρίς, εξάλλου, να ισχυριστεί ότι η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας έρευνας ήταν ανεπαρκώς αιτιολογημένη και δεν της επέτρεπε να ασκήσει λυσιτελώς τα δικαιώματά της. Υπό τις συνθήκες αυτές, η προσφεύγουσα δεν μπορούσε, κατά το Πρωτοδικείο, να επικαλεστεί για πρώτη φορά ενώπιόν του πληροφοριακά στοιχεία τα οποία ήταν άγνωστα στην Επιτροπή κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως ούτε να επικαλεστεί, παραδεκτώς, λόγο στηριζόμενο αποκλειστικά σε πληροφοριακά στοιχεία που ήταν άγνωστα στην Επιτροπή κατά τον χρόνο εκδόσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως.

- γ) *Εύλογη προθεσμία*

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid et Federación Catalana de Estaciones de Servicio κατά**

⁽³⁷⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Ιανουαρίου 2004, T-109/01, Fleuren Compost κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. II-127, σκέψεις 50 και 51, καθώς και της 11ης Μαΐου 2005, T-111/01 και T-133/01, Saxonia Edelmetalle και Zemag κατά Επιτροπής, σκέψεις 67 έως 70, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽³⁸⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 2006, T-17/03, Schmitz-Gotha Fahrzeugwerke κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽³⁹⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Νοεμβρίου 2006, T-217/02, Ter Lembeek κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

Επιτροπής ⁽⁴⁰⁾, το προκαταρκτικό στάδιο εξέτασεως που προβλέπει το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ είχε διαρκέσει 28 μήνες. Το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, δεδομένου ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας της προκαταρκτικής εξέτασης, κατά την έννοια του άρθρου 88, παράγραφος 3, ΕΚ, πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της κάθε υποθέσεως, εν προκειμένω, ούτε ο όγκος των εγγράφων που υπέβαλαν οι προσφεύγοντες στην Επιτροπή ούτε άλλα στοιχεία της υποθέσεως δικαιολογούσαν τη διάρκεια της προκαταρκτικής εξέτασεως στην οποία προέβη η Επιτροπή. Εντούτοις, ελλείψει άλλων στοιχείων, η ύπαρξη των οποίων δεν αποδείχθηκε από τις προσφεύγουσες, μόνον το γεγονός ότι μια απόφαση εκδόθηκε πέραν της ευλόγου προθεσμίας δεν κρίθηκε από το Πρωτοδικείο ως λόγος επαρκής για να κριθεί παράνομη η εκδοθείσα από την Επιτροπή απόφαση. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο απέρριψε την προσφυγή ακυρώσεως.

Δ. Κοινοτικό σήμα

Κατά το εξεταζόμενο έτος, επίσης, πολλές υποθέσεις είχαν ως αντικείμενο την εφαρμογή του κανονισμού 40/94 ⁽⁴¹⁾. Ο αριθμός των εκδικασθεισών υποθέσεων σημάτων (90) αντιπροσωπεύει το 20 % των υποθέσεων που εκδίκασε το Πρωτοδικείο κατά το έτος 2006.

1. Απόλυτοι λόγοι απαραδέκτου

Από οκτώ συνολικώς αποφάσεις που εξέτασαν επί της ουσίας υποθέσεις που αφορούν απόλυτους λόγους απαραδέκτου, το Πρωτοδικείο εξέδωσε δύο ακυρωτικές αποφάσεις ⁽⁴²⁾. Η νομολογία του έτους 2006 αφορά κυρίως τους απόλυτους λόγους απαραδέκτου που συνίστανται στην έλλειψη διακριτικού χαρακτήρα ή στον περιγραφικό χαρακτήρα (άρθρο 7, παράγραφος 1, στοιχεία β' και γ', του κανονισμού 40/94). Κρίθηκαν π.χ. περιγραφικά ή στερούμενα διακριτικού χαρακτήρα η μορφή μιας πλαστικής φιάλης χρησιμοποιούμενης για ποτά, καρυκεύματα και τρόφιμα σε ρευστή μορφή· το σημείο WEISSE SEITEN, ιδίως για ορισμένα υποθέματα εγγραφής και προϊόντα συνδεόμενα με το χαρτί, ένα επίμηκες σχήμα θυμίζον αλυσίδα ή απλή πλεξίδα νημάτων εμφανίζουσα τμήματα φθίνοντος από πάνω προς τα κάτω μήκους για ορισμένα τρόφιμα ⁽⁴³⁾.

⁽⁴⁰⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2006, T-95/03, Asociación de Estaciones de Servicio de Madrid και Federación Catalana de Estaciones de Servicio κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁴¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 40/94 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1993, για το κοινοτικό σήμα (ΕΕ 1994, L 11, σ. 1).

⁽⁴²⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 4ης Οκτωβρίου 2006, T-188/04, Freixenet κατά ΓΕΕΑ (Μορφή θαμπής μαύρης σμυριδωμένης φιάλης), και T-190/04, Freixenet κατά ΓΕΕΑ (Μορφή λευκής φιάλης της οποίας η επιφάνεια καλύπτεται με σμύριδα), μη δημοσιευθείσες στη Συλλογή.

⁽⁴³⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Μαρτίου 2006, T-129/04 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-238/06 P), Develey κατά ΓΕΕΑ (Μορφή πλαστικής φιάλης), T-322/03, της 16ης Μαρτίου 2006, Telefon & Buch κατά ΓΕΕΑ — Herold Business Data (Weisse Seiten), που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, και της 31ης Μαΐου 2006, T-15/05, De Waele κατά ΓΕΕΑ (Σχήμα ενός λουκάνικου), που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

2. Σχετικοί λόγοι απαραδέκτου

Η κατά το υπό εξέταση έτος νομολογία για μια ακόμη φορά υπήρξε πλούσια ως προς το θέμα αυτό. Μπορούν, π.χ., να αναφερθούν η διευκρίνιση των σχέσεων μεταξύ του διακριτικού χαρακτήρα και της φήμης στην απόφαση **Vitakraft-Werke Wührmann κατά ΓΕΕΑ — Johnson's Veterinary Products (VITACOAT)**, ή η *ratione temporis* εκτίμηση της συγκρούσεως μεταξύ δύο σημάτων στην απόφαση **MIP Metro κατά ΓΕΕΑ — Tesco Stores (METRO)** ⁽⁴⁴⁾. Στην παρούσα έκθεση αναφέρονται μόνον τα νέα στοιχεία τα οποία αφορούν, αφενός, την έννοια της «οικογένειας σημάτων» και, αφετέρου, την έκταση της προστασίας που παρέχει η ουσιαστική χρήση του σήματος.

α) Έννοια της «οικογένειας σημάτων»

Στην απόφαση **Ponte Finanziaria κατά ΓΕΕΑ — Marine Enterprise Projects (BAINBRIDGE)**, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε τη σημασία της έννοιας «οικογένεια σημάτων» για την εκτίμηση του κινδύνου συγχύσεως ⁽⁴⁵⁾. Στην υπόθεση αυτή, η προσφεύγουσα υποστήριξε ότι τα προγενέστερα σήματα, τα οποία περιείχαν όλα το λεκτικό συστατικό («bridge»), συνιστούσαν «οικογένεια σημάτων» ή «σειρά σημάτων». Κατά την άποψή της, το στοιχείο αυτό μπορούσε να δημιουργήσει αντικειμενικό κίνδυνο συγχύσεως. Κατά το Πρωτοδικείο, μολονότι η έννοια της «σειράς σημάτων» δεν χρησιμοποιείται στον κανονισμό 40/94, εντούτοις, επιβάλλεται ο κίνδυνος συγχύσεως να εκτιμάται κατά τρόπο γενικό, λαμβανομένων υπόψη όλων των κρίσιμων για τη συγκεκριμένη υπόθεση στοιχείων. Συνιστά ένα τέτοιο κρίσιμο στοιχείο για την εκτίμηση υπάρξεως κινδύνου συγχύσεως το γεγονός ότι ανακοπή κατά αιτήσεως καταχώρισεως κοινοτικού σήματος στηρίζεται επί πολλών προγενεστέρων σημάτων τα οποία παρουσιάζουν χαρακτηριστικά βάσει των οποίων θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελούν μια «σειρά» ή «οικογένεια». Τούτο συμβαίνει, ιδίως, όταν επαναλαμβάνουν πλήρως το ίδιο διακριτικό στοιχείο με την προσθήκη ενός εικονιστικού ή λεκτικού στοιχείου, που τα διαφοροποιεί μεταξύ τους, ή όταν επαναλαμβάνουν το ίδιο πρόθεμα ή επίθεμα που προέρχεται από ένα αρχικό σήμα. Στις περιπτώσεις αυτές, πράγματι, μπορεί να δημιουργηθεί κίνδυνος συγχύσεως από τη δυνατότητα συσχέτισεως του σήματος του οποίου ζητείται η καταχώριση με τα προγενέστερα σήματα, τα αποτελούμενα μέρος της σειράς, στην περίπτωση κατά την οποία το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση παρουσιάζει με τα σήματα αυτά ομοιότητες δυνάμενες να δημιουργήσουν στον καταναλωτή την πεποίθηση ότι αποτελούν μέρος της ίδιας σειράς και ότι, επομένως, τα προϊόντα που φέρουν το σήμα αυτό έχουν την ίδια εμπορική καταγωγή με εκείνα που φέρουν τα προγενέστερα σήματα, ή συγγενική καταγωγή.

Το Πρωτοδικείο περιόρισε τη λύση αυτή στις περιπτώσεις κατά τις οποίες συντρέχουν σωρευτικώς δύο προϋποθέσεις. Πρώτον, ο κάτοχος σειράς προγενεστέρως καταχωρισμένων

⁽⁴⁴⁾ Βλέπε, αντιστοίχως, αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Ιουλίου 2006, **Vitakraft-Werke Wührmann κατά ΓΕΕΑ — Johnson's Veterinary Products (VITACOAT)**, T-277/04, και της 13ης Σεπτεμβρίου 2006, **MIP Metro κατά ΓΕΕΑ — Tesco Stores (METRO)**, T-191/04 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση C-493/06 P), που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁴⁵⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Φεβρουαρίου 2006, T-194/03 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση C-234/06 P), **Ponte Finanziaria κατά ΓΕΕΑ — Marine Enterprise Projects (BAINBRIDGE)**, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

σημάτων πρέπει να αποδείξει τη χρήση όλων των σημάτων που αποτελούν τη σειρά ή, τουλάχιστον, ενός αριθμού σημάτων δυναμένων να αποτελέσουν «σειρά». Δεύτερον, πέραν της ομοιότητάς του με τα σήματα που αποτελούν τη σειρά, το σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση πρέπει να έχει, επίσης, χαρακτηριστικά δυνάμενα να το εντάξουν στη σειρά. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε ότι αυτό δεν συμβαίνει π.χ. στην περίπτωση κατά την οποία το κοινό στοιχείο των σημάτων που αποτελούν σειρά χρησιμοποιείται στο σήμα του οποίου ζητείται η καταχώριση σε θέση διαφορετική από εκείνη στην οποία χρησιμοποιείται συνήθως στα αποτελούμενα τη σειρά σήματα ή με διαφορετικό νοηματικό περιεχόμενο. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι τουλάχιστον η πρώτη από τις δύο αυτές προϋποθέσεις δεν συνέτρεχε, διότι η προσφεύγουσα είχε αποδείξει την παρουσία στην αγορά δύο μόνον από τα προγενέστερα σήματα της προβαλλόμενης σειράς.

β) *Έκταση της παρεχόμενης λόγω της ουσιαστικής χρήσεως του σήματος προστασίας*

Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 ορίζει ότι εάν, εντός προθεσμίας πέντε ετών από την καταχώριση, ο δικαιούχος δεν έχει κάνει ουσιαστική χρήση του κοινοτικού σήματος μέσα στην Κοινότητα για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τις οποίες αυτό έχει καταχωρισθεί, ή αν έχει αναστείλει τη χρήση του επί μία συνεχή πενταετία, το κοινοτικό σήμα υπόκειται στις κυρώσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό, εκτός αν υπάρχει εύλογος αιτία για τη μη χρήση. Η δεύτερη παράγραφος της διατάξεως αυτής ορίζει ότι θεωρείται επίσης ως ουσιαστική χρήση η χρησιμοποίηση του κοινοτικού σήματος υπό μορφή που διαφέρει ως προς τα στοιχεία τα οποία όμως δεν μεταβάλλουν τον διακριτικό χαρακτήρα του σήματος στη μορφή υπό την οποία έχει καταχωρισθεί.

Επίσης, κατά το άρθρο 43, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94, μετά από αίτηση του καταθέτη, ο ανακόπτων δικαιούχος προγενέστερου κοινοτικού σήματος οφείλει να αποδείξει ότι, κατά τη διάρκεια των πέντε ετών που προηγήθηκαν της δημοσίευσης της αίτησης κοινοτικού σήματος, είχε γίνει ουσιαστική χρήση του προγενέστερου κοινοτικού σήματος στην Κοινότητα για τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες για τα οποία καταχωρίστηκε και επί των οποίων βασίζεται η ανακοπή του ή ότι υπάρχει εύλογη αιτία για τη μη χρήση, εφόσον, κατά την ημερομηνία αυτή, το προγενέστερο σήμα ήταν από πενταετίας τουλάχιστον καταχωρισμένο. Κατά την ίδια διάταξη, αν το προγενέστερο κοινοτικό σήμα χρησιμοποιήθηκε για μέρος μόνον των προϊόντων ή υπηρεσιών για τα οποία καταχωρίστηκε, τότε, για τους σκοπούς της εξέτασης της ανακοπής, θεωρείται καταχωρισμένο μόνο για το μέρος αυτό των προϊόντων ή υπηρεσιών. Η τρίτη παράγραφος του άρθρου 43 του κανονισμού 40/94 εκτείνει την εφαρμογή αυτών των αρχών στις περιπτώσεις προγενέστερων εθνικών σημάτων.

Στην προαναφερθείσα, όμως, απόφαση **Ponte Finanziaria κατά ΓΕΕΑ**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί επιχειρήματος που είχε προβάλει η προσφεύγουσα στηριζόμενο στην έννοια του «αμυντικού σήματος». Η έννοια αυτή, κατά το ιταλικό δίκαιο, επιτρέπει την εξαίρεση από τον κανόνα της άρσεως της προστασίας του σήματος λόγω μη χρήσεως, στην περίπτωση κατά την οποία ο κάτοχος του μη χρησιμοποιούμενου σήματος είναι, παράλληλα, κάτοχος ενός ή περισσότερων άλλων ομοειδών σημάτων που εξακολουθούν να ισχύουν, εκ των οποίων τουλάχιστον το ένα χρησιμοποιείται προς υποδήλωση των ίδιων προϊόντων ή υπηρεσιών.

Εντούτοις, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι η έννοια του «αμυντικού σήματος» είναι άγνωστη στο σύστημα προστασίας του κοινοτικού σήματος, το οποίο επιβάλλει, ως ουσιαστική προϋπόθεση για την αναγνώριση των δικαιωμάτων που παρέχουν τα σήματα, την πραγματική χρήση ενός σημείου στο εμπόριο για τα συγκεκριμένα προϊόντα ή υπηρεσίες. Το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, σχετικώς, ότι οι αμυντικές καταχωρίσεις δεν περιλαμβάνονται στους «εύλογους λόγους» μη χρήσεως που προβλέπει το άρθρο 43, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94. Πράγματι, η έννοια αυτή αναφέρεται στην ύπαρξη κωλυμάτων για τη χρήση του σήματος ή σε καταστάσεις στις οποίες η εμπορική εκμετάλλευση του σήματος θα ήταν, λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων της υποθέσεως, εξαιρετικά δαπανηρή. Τούτο, π.χ., συμβαίνει στην περίπτωση κατά την οποία η εθνική νομοθεσία επιβάλλει περιορισμούς στην εμπορία των προϊόντων που φέρουν το συγκεκριμένο σήμα. Αντιθέτως, τούτο δεν ισχύει ως προς διάταξη της εθνικής νομοθεσίας η οποία επιτρέπει την καταχώριση ως σημάτων σημείων που δεν προορίζονται για χρήση στο εμπόριο, λόγω του καθαρά αμυντικού τους χαρακτήρα έναντι άλλου σήματος το οποίο αποτελεί αντικείμενο εμπορικής εκμεταλλεύσεως.

Η έννοια του «αμυντικού σήματος» δεν αφορά, επίσης, τη δυνατότητα του δικαιούχου σήματος να αποδείξει ουσιαστική χρήση αυτού του σήματος προσκομίζοντας την απόδειξη χρησιμοποίησής στο εμπόριο υπό ελαφρώς διαφορετική μορφή σε σχέση με τη μορφή υπό την οποία καταχωρίστηκε το σήμα. Πράγματι, κατά το Πρωτοδικείο, σκοπός του άρθρου 15, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού 40/94 είναι η παροχή της δυνατότητας στον δικαιούχο του σήματος αυτού, με την ευκαιρία της εμπορικής του εκμεταλλεύσεως, να επιφέρει στο σήμα παραλλαγές οι οποίες, χωρίς να μεταβάλλουν τον διακριτικό του χαρακτήρα, επιτρέπουν την καλύτερη προσαρμογή του στις απαιτήσεις εμπορίας και διαφημίσεως των εν λόγω προϊόντων ή υπηρεσιών. Το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως πρέπει να θεωρηθεί ότι περιορίζεται σε καταστάσεις όπου το σήμα που χρησιμοποιεί συγκεκριμένα ο δικαιούχος σήματος για τον προσδιορισμό των προϊόντων ή των υπηρεσιών για τα οποία το σήμα καταχωρίστηκε αποτελεί τη μορφή με την οποία γίνεται η εμπορική εκμετάλλευση του ιδίου αυτού σήματος. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή δεν επιτρέπει στον δικαιούχο καταχωρισμένου σήματος να μην εκπληρώνει την υποχρέωση που υπέχει να χρησιμοποιεί το εν λόγω σήμα επικαλούμενος υπέρ αυτού τη χρησιμοποίηση παρομοίου σήματος που αποτελεί το αντικείμενο διαφορετικής καταχωρίσεως.

3. Τυπικά και δικονομικά ζητήματα

Από τη λειτουργική συνέχεια μεταξύ των τμημάτων του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς (εμπορικά σήματα, σχέδια και υποδείγματα) (ΓΕΕΑ) προκύπτει ότι, εντός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 (που επιβάλλει, σε διαδικασία η οποία αφορά τους σχετικούς λόγους απαραδέκτου της καταχώρισης, να περιορίζεται η εξέταση στα επιχειρήματα που προβάλλουν οι διάδικοι καθώς και στα υποβληθέντα από αυτούς αιτήματα), το τμήμα προσφυγών οφείλει να στηρίζει την απόφασή του σε όλα τα πραγματικά περιστατικά και νομικά στοιχεία που ο ενδιαφερόμενος προέβαλε είτε κατά τη διαδικασία ενώπιον του τμήματος που αποφάνθηκε σε πρώτο βαθμό είτε κατά τη διαδικασία εκδικάσεως της προσφυγής, υπό τη μόνη επιφύλαξη του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94 (δηλαδή την αδυναμία

του ΓΕΕΑ να λαμβάνει υπόψη πραγματικά περιστατικά που δεν επικαλέστηκαν ή αποδείξουν που δεν προσκόμισαν εγκαίρως οι διάδικοι) ⁽⁴⁶⁾.

Το Πρωτοδικείο συνέχισε και κατά το υπό εξέταση έτος να παρέχει διευκρινίσεις ως προς τη σημασία της νομολογίας του, διευκρινίζοντας το αντικείμενο της εξετάσεως στην οποία πρέπει να προβαίνει το τμήμα προσφυγών, τόσο όσον αφορά τα πραγματικά περιστατικά όσο και τη νομική ανάλυση.

Αφενός, όσον αφορά την εξέταση των πραγματικών περιστατικών από το τμήμα προσφυγών, στις αποφάσεις **La Baronia de Turis κατά ΓΕΕΑ — Baron Philippe de Rothschild (LA BARONNIE)** και **Caviar Anzali κατά ΓΕΕΑ — Novomarket (Asetra)**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι το τμήμα προσφυγών έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με αυτές του οργάνου που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση και ότι η εκ μέρους του εξέταση αφορά το σύνολο της διαφοράς ως έχει κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεώς του ⁽⁴⁷⁾. Επομένως, ο έλεγχος που ασκούν τα τμήματα προσφυγών δεν περιορίζεται στον έλεγχο της νομιμότητας της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά, λόγω του μεταβιβαστικού αποτελέσματος της διαδικασίας εκδικάσεως προσφυγής, συνεπάγεται νέα εκτίμηση της διαφοράς στο σύνολό της, καθόσον τα τμήματα προσφυγών οφείλουν να επανεξετάσουν εξ ολοκλήρου το εισαγωγικό της δίκης δικόγραφο και να λάβουν υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν εγκαίρως. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι, καίτοι η παράγραφος 2 του άρθρου 74 του κανονισμού 40/94 παρέχει στο ΓΕΕΑ την ευχέρεια να μη λάβει υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που οι διάδικοι δεν προσκόμισαν «εγκαίρως», εντούτοις, η διάταξη αυτή πρέπει να ερμηνευθεί, στο πλαίσιο διαδικασίας εκδικάσεως προσφυγής ενώπιον τμήματος προσφυγών, υπό την έννοια ότι αφορά την προθεσμία ασκήσεως της προσφυγής, καθώς και τις ταχθείσες κατά τη διάρκεια της επίμαχης διαδικασίας προθεσμίες. Λαμβανομένου υπόψη ότι ο όρος αυτός χρησιμοποιείται στο πλαίσιο όλων των εκκρεμών ενώπιον του ΓΕΕΑ διαδικασιών, η παρέλευση των ταχθεισών από το τμήμα που αποφάνθηκε πρωτοδίκως προθεσμιών για την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων εξακολουθεί, ως εκ τούτου, να μην ασκεί επιρροή στο ζήτημα αν τα στοιχεία αυτά προσκομίστηκαν «εγκαίρως» ενώπιον του τμήματος προσφυγών. Το τμήμα προσφυγών υποχρεούται, συνεπώς, να λάβει υπόψη τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιόν του, ανεξαρτήτως του αν προσκομίστηκαν ενώπιον του τμήματος ανακοπών. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, εφόσον τα επίδικα έγγραφα προσκομίστηκαν ως παράρτημα στο υπόμνημα που κατατέθηκε ενώπιον του τμήματος προσφυγών εντός της τετράμηνης προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 59 του κανονισμού 40/94, η προσκόμισή τους δεν μπορεί να θεωρηθεί εκπρόθεσμη κατά την έννοια του άρθρου 74, παράγραφος 2, του κανονισμού 40/94.

Εντούτοις, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι επιβάλλεται η εξέταση των συνεπειών αυτής της πλάνης περί το δίκαιο, καθόσον μια πλημμέλεια στη διαδικασία μπορεί να επιφέρει την εν όλω ή εν μέρει ακύρωση της σχετικής αποφάσεως μόνον εφόσον αποδειχθεί ότι, ελλείψει αυτής της πλημμέλειας, η προσβαλλόμενη απόφαση θα μπορούσε να έχει

⁽⁴⁶⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 23ης Σεπτεμβρίου 2003, T-308/01, Henkel κατά ΓΕΕΑ — LHS (UK) (KLEENCARE), Συλλογή 2003, σ. II-3253, σκέψη 32.

⁽⁴⁷⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 10ης Ιουλίου 2006, T-323/03, La Baronia de Turis κατά ΓΕΕΑ — Baron Philippe de Rothschild (LA BARONNIE), και της 11ης Ιουλίου 2006, T-252/04, Caviar Anzali κατά ΓΕΕΑ — Novomarket (Asetra), που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

διαφορετικό περιεχόμενο. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, καίτοι υπενθύμισε ότι δεν μπορεί να υποκαταστήσει το ΓΕΕΑ ως προς την εκτίμηση των συγκεκριμένων στοιχείων, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι δεν αποκλείεται τα αποδεικτικά στοιχεία που το τμήμα προσφυγών αρνήθηκε αδικαιολογήτως να λάβει υπόψη να είναι ικανά να μεταβάλουν το περιεχόμενο της προσβαλλομένης απόφασης. Κατά συνέπεια, ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση ⁽⁴⁸⁾.

Αφετέρου, όσον αφορά τη νομική εξέταση στην οποία πρέπει να προβαίνει το τμήμα προσφυγών, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, στην απόφαση **DEF-TEC Defense Technology κατά ΓΕΕΑ — Defense Technology (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR)**, ότι ο έλεγχος αυτός δεν προσδιορίζεται, κατ' αρχήν, μόνον από τους ισχυρισμούς που προβάλλει ο προσφεύγων ⁽⁴⁹⁾. Κατά συνέπεια, ακόμα και αν ο προσφεύγων δεν προέβαλε κάποιον ισχυρισμό, το τμήμα προσφυγών υποχρεούται και πάλι να εξετάσει, υπό το φως όλων των σχετικών νομικών και πραγματικών στοιχείων, αν η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε νόμιμα ή όχι. Στη συγκεκριμένη υπόθεση η προσφεύγουσα προέβαλε ενώπιον του Πρωτοδικείου την ακυρότητα της απόφασης του τμήματος ανακοπών λόγω ελλείψεως υπογραφής. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι, μολονότι αυτός ο λόγος ακυρώσεως δεν προβλήθηκε ενώπιον του τμήματος προσφυγών, και υπό την προϋπόθεση ότι θα αποδειχθεί η παράβαση των εφαρμοστέων τυπικών κανόνων, το τμήμα προσφυγών όφειλε να το λάβει υπόψη αυτεπαγγέλτως.

Σε δικονομικό, επίσης, πλαίσιο το Πρωτοδικείο εξέτασε κατά το έτος 2006 το ζήτημα των στοιχείων που μπορούν να προβληθούν κατά απόφασης τμήματος προσφυγών.

Στην προαναφερθείσα απόφαση **Vitakraft-Werke Wührmann κατά ΓΕΕΑ**, το Πρωτοδικείο, στηριζόμενο στην προγενέστερη νομολογία του, αποφάνθηκε ότι τα πραγματικά περιστατικά που προβάλλονται ενώπιόν του χωρίς να έχουν, προηγουμένως, προβληθεί ενώπιον των οργάνων του ΓΕΕΑ δεν επηρεάζουν τη νομιμότητα απόφασης τμήματος προσφυγών, παρά μόνο στην περίπτωση που το ΓΕΕΑ όφειλε να λάβει αυτεπαγγέλτως υπόψη του τα στοιχεία αυτά. Δεδομένου ότι το άρθρο 74, παράγραφος 1, του κανονισμού 40/94 προβλέπει ότι στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά τους σχετικούς λόγους απαραδέκτου η έρευνα του ΓΕΕΑ περιορίζεται στους λόγους που προβάλλουν και στα αιτήματα που διατυπώνουν οι διάδικοι, το ΓΕΕΑ δεν υποχρεούται να λάβει υπόψη του, αυτεπαγγέλτως, στοιχεία που δεν προέβαλαν οι διάδικοι. Επομένως, τέτοιου είδους στοιχεία δεν δύναται να θέσουν υπό αμφισβήτηση τη νομιμότητα απόφασης τμήματος προσφυγών.

Αντιθέτως, στην απόφαση **Armaceil κατά ΓΕΕΑ — nmc (ARMAFOAM)**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι το γεγονός ότι διάδικος συμφώνησε, ενώπιον του τμήματος ανακοπών, ότι τα καλυπτόμενα από τα σήματα προϊόντα μπορούσαν δυνητικώς να είναι πανομοιότυπα και ότι, στη συνέχεια, δήλωσε, ενώπιον του τμήματος προσφυγών, ότι το ζήτημα της ομοιότητας των προϊόντων δεν έχρηζε εκτίμησης, λόγω της υποτιθέμενης διαφοράς που διακρίνει τα εν συγκρούσει σήματα δεν επηρέαζε την αρμοδιότητα του ΓΕΕΑ να αποφανθεί

⁽⁴⁸⁾ Βλέπε μια κατ' ουσίαν όμοια ανάλυση στην απόφαση Torre Muga, προαναφερθείσα.

⁽⁴⁹⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, T-6/05, DEF-TEC Defense Technology κατά ΓΕΕΑ — Defense Technology (FIRST DEFENSE AEROSOL PEPPER PROJECTOR), που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

επί του αν τα καλυπτόμενα από τα εν λόγω σήματα προϊόντα ήταν πανομοιότυπα ή παρόμοια ⁽⁵⁰⁾. Επομένως, κατά μείζονα λόγο, το γεγονός αυτό δεν στερεί από τον διάδικο αυτό τη δυνατότητα να αμφισβητήσει, ενώπιον του Πρωτοδικείου, εντός των ορίων του νομικού και πραγματικού πλαισίου της διαφοράς, τις εκτιμήσεις του οργάνου αυτού επί του συγκεκριμένου ζητήματος.

Ε. Πρόσβαση στα έγγραφα

Δύο μόνο αποφάσεις εκδόθηκαν κατά το υπό εξέταση έτος αναφορικά με την άρνηση προσβάσεως σε έγγραφα και σε σχέση με τον κανονισμό 1049/2001 ⁽⁵¹⁾. Εντούτοις, οι αποφάσεις αυτές έδωσαν στο Πρωτοδικείο την ευκαιρία να διευκρινίσει την έκταση των εξαιρέσεων που στηρίζονται, αντιστοίχως, στην εκπλήρωση των σκοπών των δραστηριοτήτων έρευνας καθώς και στην προστασία των δικαστικών διαδικασιών.

Αφενός, στην απόφαση **Technische Glaswerke Ilmenau κατά Επιτροπής**, που αφορούσε την απόρριψη αιτήσεως προσβάσεως σε έγγραφα σχετικά με διαδικασία περί κρατικών ενισχύσεων, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο ισχυρισμός της Επιτροπής κατά τον οποίο η πρόσβαση θα μπορούσε να δυσχεράνει τον αναγκαίο διάλογο μεταξύ της Επιτροπής, του οικείου κράτους μέλους και των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων στο πλαίσιο μη ολοκληρωθείσας έρευνας δεν αποδεικνύει τη συνδρομή ειδικών περιστάσεων που θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν τη μη συγκεκριμένη και ατομική εξέταση των εγγράφων στα οποία ζητήθηκε η πρόσβαση.

Αφετέρου, στην απόφαση **Franchet και Byk κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο εξέτασε την περίπτωση απορρίψεως αιτήσεως σχετικής με την πρόσβαση σε διάφορα έγγραφα της OLAF και της υπηρεσίας εσωτερικού λογιστικού ελέγχου της Επιτροπής. Τα έγγραφα αυτά είχαν κοινοποιηθεί στις δικαστικές αρχές της Γαλλίας και του Λουξεμβούργου στο πλαίσιο έρευνας ως προς παρατυπίες διαπραχθείσες στη Eurostat. Στην υπόθεση αυτή είχε τεθεί θέμα ευθύνης των προσφευγόντων.

Το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε ότι οι εξαιρέσεις από την αρχή της προσβάσεως στα έγγραφα των οργάνων πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται συσταλτικώς, εξέτασε τον τρόπο κατά τον οποίο η Επιτροπή εφάρμοσε τις εξαιρέσεις αυτές, ειδικότερα εκείνες που αφορούσαν την προστασία των δικαστικών διαδικασιών και την εκπλήρωση των σκοπών της έρευνας και του εσωτερικού λογιστικού ελέγχου.

Όσον αφορά την πρώτη εξαίρεση, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, η Επιτροπή δεν μπορούσε να ισχυριστεί ότι τα διάφορα έγγραφα που κοινοποίησε η OLAF καταρτίστηκαν αποκλειστικά για συγκεκριμένη

⁽⁵⁰⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Οκτωβρίου 2006, T-172/05, Armacell κατά ΓΕΕΑ — nmc (ARMAFOAM), που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁵¹⁾ Κανονισμός (ΕΚ) 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 145, σ. 43). Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 6ης Ιουλίου 2006, T-391/03 και T-70/04, Franchet και Byk, και της 14ης Δεκεμβρίου 2006, T-237/02, Technische Glaswerke Ilmenau κατά Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

δικαστική διαδικασία. Πράγματι, η συνέχεια που επιφυλάσσουν οι αρμόδιες εθνικές αρχές ή τα όργανα στις εκθέσεις ή τις πληροφορίες που διαβιβάζει η OLAF εμπίπτουν στην αποκλειστική και πλήρη ευθύνη αυτών των αρχών, είναι δε δυνατό η διαβίβαση πληροφοριών εκ μέρους της OLAF στις εθνικές αρχές ή σε κοινοτικό όργανο να μην οδηγήσει στην κίνηση δικαστικής διαδικασίας σε εθνικό επίπεδο ή σε πειθαρχική ή διοικητική διαδικασία σε κοινοτικό επίπεδο. Η τήρηση των εθνικών δικονομικών κανόνων εξασφαλίζεται επαρκώς αν το κοινοτικό όργανο βεβαιωθεί ότι η δημοσιοποίηση των εγγράφων δεν συνιστά παράβαση του εθνικού δικαίου. Σε περίπτωση αμφιβολίας, η OLAF πρέπει να διαβουλευτεί με τις εθνικές δικαστικές αρχές και να αρνείται την πρόσβαση μόνον αν αυτές εγείρουν αντιρρήσεις κατά της δημοσιοποίησης των εγγράφων αυτών.

Όσον αφορά τη δεύτερη εξαίρεση, τη σχετική με την εκπλήρωση του σκοπού επιθεώρησης, έρευνας και οικονομικού ελέγχου, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η διάταξη αυτή εφαρμόζεται μόνον όταν η δημοσιοποίηση των εγγράφων ενδέχεται να θέσει σε κίνδυνο την ολοκλήρωση της επιθεώρησης, της έρευνας ή του οικονομικού ελέγχου. Επομένως, πρέπει να εξετάζεται αν, κατά τον χρόνο εκδόσεως των προσβαλλομένων αποφάσεων, υπήρχαν ακόμη σε εξέλιξη διαδικασίες επιθεωρήσεως ή έρευνας για τις οποίες η δημοσιοποίηση των ζητηθέντων εγγράφων θα μπορούσε να είναι επιζήμια, και αν οι διαδικασίες αυτές ολοκληρώθηκαν εντός ευλόγου χρόνου. Η Επιτροπή δεν υπέπεσε, στη συγκεκριμένη υπόθεση, ούτε σε νομική πλάνη ούτε σε πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας, κατά τον χρόνο εκδόσεως της πρώτης προσβαλλομένης απόφασης, ότι δεν έπρεπε να επιτρέψει την πρόσβαση στα έγγραφα που διαβιβάστηκαν στις γαλλικές και στις λουξεμβουργιανές αρχές με το αιτιολογικό ότι η δημοσιοποίησή τους θα ήταν επιζήμια για την επίτευξη του σκοπού της επιθεωρήσεως, έρευνας ή οικονομικού ελέγχου. Εντούτοις, όπως προκύπτει από ορισμένες ανακοινώσεις της OLAF και της Επιτροπής, η OLAF αποφάνθηκε *in abstracto*, χωρίς να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον ότι η δημοσιοποίηση των εγγράφων αυτών θα ήταν επιζήμια κατά συγκεκριμένο τρόπο για την επίτευξη των σκοπών της επιθεωρήσεως, έρευνας και οικονομικού ελέγχου και ότι ο λόγος εξαιρέσεως που προέβαλε κάλυπτε πράγματι το σύνολο των πληροφοριών που περιέχουν τα εν λόγω έγγραφα. Κατά συνέπεια, ακυρώθηκε η απόφαση περί απορρίψεως της αιτήσεως προσβάσεως στα συγκεκριμένα αυτά έγγραφα.

Τέλος, πρέπει να αναφερθεί η εφαρμογή, στην απόφαση **Καλλιανός κατά Επιτροπής**, των αρχών που θέτει ο κανονισμός 1049/2001, προς αξιολόγηση, στο πλαίσιο προσφυγής ασκηθείσας από υπάλληλο κατά απόφασης περί κρατήσεως από τον μισθό του, λόγου στηριζόμενου, μεταξύ άλλων, στην έλλειψη διαφάνειας⁽⁵²⁾. Στην υπόθεση αυτή, ο προσφεύγων ζήτησε να του επιτραπεί η πρόσβαση στις γνωμοδοτήσεις της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής τις σχετικές με την προσωπική του κατάσταση. Μολονότι ο προσφεύγων δεν κατέθεσε αίτηση βάσει του κανονισμού 1049/2001, εντούτοις, στηριζόμενο στη νομολογία τη σχετική με τον κανονισμό αυτό, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η Επιτροπή προσέβαλε, εν μέρει, το δικαίωμα του προσφεύγοντος για πρόσβαση στον φάκελο που τον αφορούσε. Το Πρωτοδικείο, πάντως, δεν ακύρωσε την απόφαση της Επιτροπής, καθόσον η άρνηση δημοσιοποίησης των συγκεκριμένων νομικών γνωμοδοτήσεων δεν παρακώλυσε την άμυνά του.

⁽⁵²⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 17ης Μαΐου 2006, T-93/04 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση C-323/06 P), Καλλιανός κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

ΣΤ. Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτικής ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) — Καταστολή της τρομοκρατίας

Το Πρωτοδικείο εξέδωσε, κατά το υπό εξέταση έτος, τρεις αποφάσεις σχετικές με την καταστολή της τρομοκρατίας ⁽⁵³⁾. Οι δύο πρώτες συμπληρώνουν τις αρχές που είχε θέσει η απόφαση Yusuf και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, καθώς και η απόφαση Kadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής ⁽⁵⁴⁾, ενώ η τρίτη αφορά νομικό ζήτημα που δεν είχε μέχρι τούδε εξεταστεί.

Κατόπιν των τρομοκρατικών επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών εξέδωσε σειρά ψηφισμάτων με τα οποία ζητούσε από όλα τα κράτη μέλη του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) να δεσμεύσουν τα κεφάλαια και τους λοιπούς χρηματοπιστωτικούς πόρους προσώπων και οντοτήτων συνδεομένων με τους Ταλιμπάν, τον Οσάμα Μπιν Λάντεν και το δίκτυο Αλ-Κάιντα. Το Συμβούλιο Ασφαλείας ανέθεσε σε μια επιτροπή κυρώσεων να εντοπίσει τα πρόσωπα αυτά και να τηρεί ενημερωμένο τον σχετικό κατάλογο. Τα ψηφίσματα αυτά εφαρμόστηκαν εντός της Κοινότητας με κανονισμούς του Συμβουλίου, οι οποίοι διατάσσουν τη δέσμευση των κεφαλαίων των εν λόγω προσώπων και οντοτήτων. Τα πρόσωπα αυτά περιλαμβάνονται σε κατάλογο τον οποίο τακτικώς αναθεωρεί η Επιτροπή, βάσει των νέων στοιχείων της Επιτροπής Κυρώσεων του ΟΗΕ. Τα κράτη μπορούν να χορηγούν παρεκκλίσεις από τη δέσμευση κεφαλαίων για ανθρωπιστικούς λόγους, με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Κυρώσεων. Κατά την ειδικώς προς τούτο προβλεπόμενη διαδικασία μπορεί να υποβληθεί αίτηση διαγραφής από τον κατάλογο στην Επιτροπή Κυρώσεων μέσω του κράτους στο οποίο κατοικεί ο ενδιαφερόμενος ή μέσω του κράτους του οποίου έχει την ιθαγένεια.

Ο Chafiq Ayadi, Τυνήσιος υπήκοος και κάτοικος Δουβλίνου (Ιρλανδία), και ο Faraj Hassan, Λίβυος υπήκοος, εκτίων ποινή φυλακίσεως στο Brixton (Ηνωμένο Βασίλειο), περιελήφθησαν στον κοινοτικό αυτό κατάλογο. Τα δύο αυτά άτομα ζήτησαν από το Πρωτοδικείο να ακυρώσει την απόφαση αυτή, στις δύο δε αποφάσεις που εξέδωσε επί των προσφυγών αυτών, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε σειρά ζητημάτων σχετικών με τη διαδικασία δεσμεύσεως κεφαλαίων.

Στην προαναφερθείσα απόφαση **Ayadi κατά Συμβουλίου**, το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε ότι η προβλεπόμενη από τον προσβαλλόμενο κανονισμό δέσμευση κεφαλαίων δεν θίγει τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, όπως αυτά αναγνωρίζονται παγκοσμίως (*jus cogens*), υπογράμμισε ότι ένα τέτοιο μέτρο είναι ιδιαιτέρως αυστηρό. Προσέθεσε, όμως, ότι η σημασία των σκοπών που επιδιώκει η επίμαχη κανονιστική ρύθμιση δικαιολογεί

⁽⁵³⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 12ης Ιουλίου 2006, T-253/02 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρέσεως, υπόθεση C-403/06 P), Ayadi κατά Συμβουλίου, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, καθώς και T-49/04 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρέσεως, υπόθεση C-399/06 P), Hassan κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή, και απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 2006, T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁵⁴⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, T-306/01 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρέσεως, υπόθεση C-45/05 P), Yusuf και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-3533, καθώς και της 21ης Σεπτεμβρίου 2005, T-315/01 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρέσεως, υπόθεση C-402/05 P), Kadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-3649.

τις αρνητικές αυτές συνέπειες, καθώς και ότι η δέσμευση κεφαλαίων δεν κωλύει τα άτομα αυτά να διαβιώνουν κατά τρόπο ικανοποιητικό σε προσωπικό, οικογενειακό και κοινωνικό επίπεδο, λαμβανομένων, βεβαίως, υπόψη των περιστάσεων. Ειδικότερα, δεν τους επιβλήθηκε απαγόρευση ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι υπόκειται σε ειδικές ρυθμίσεις η είσπραξη εισοδημάτων από την άσκηση αυτής της δραστηριότητας.

Όσον αφορά τη διαγραφή από τον κατάλογο αυτό, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι οι οδηγίες της Επιτροπής Κυρώσεων και ο προσβαλλόμενος κανονισμός του Συμβουλίου προβλέπουν το δικαίωμα των ιδιωτών να υποβάλλουν αίτημα επανεξετάσεως της περιπτώσεώς τους στην Επιτροπή Κυρώσεων, μέσω της κυβερνήσεως της χώρας στην οποία κατοικούν ή της οποίας έχουν την υπηκοότητα. Συνεπώς, το δικαίωμα αυτό διασφαλίζεται, επίσης, στο πλαίσιο της κοινοτικής εννόμου τάξεως. Στο πλαίσιο εξετάσεως μιας τέτοιας αιτήσεως, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των ενδιαφερομένων, εφόσον αυτό δεν κωλύει την ορθή εκτέλεση των υποχρεώσεων που υπέχουν από τον Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να μεριμνούν, στο μέτρο του δυνατού, ώστε οι ενδιαφερόμενοι να έχουν τη δυνατότητα να προβάλλουν λυσιτελώς την άποψή τους ενώπιον των αρμοδίων αρχών. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αρνηθούν την κίνηση της διαδικασίας επανεξετάσεως απλώς και μόνον επειδή ο ενδιαφερόμενος δεν είναι σε θέση να παράσχει ακριβείς και χρήσιμες πληροφορίες, επειδή δεν έχει λάβει γνώση, λόγω του απορρήτου χαρακτήρα τους, των λόγων για τους οποίους περιελήφθη στον κατάλογο. Υποχρεούνται, επίσης, να φροντίσουν ώστε η περίπτωση των ενδιαφερομένων να εκτεθεί κατά τρόπο έντιμο και αμερόληπτο στην Επιτροπή Κυρώσεων, αν τούτο κρίνεται αντικειμενικώς δικαιολογημένο, λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πληροφοριακών στοιχείων.

Τέλος, οι ενδιαφερόμενοι έχουν τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων κατά της ενδεχόμενης καταχρηστικής αρνήσεως της αρμόδιας εθνικής αρχής να υποβάλει την περίπτωσή τους προς επανεξέταση στην Επιτροπή Κυρώσεων. Η υποχρέωση διασφάλισης της πλήρους αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου μπορεί να οδηγήσει τον εθνικό δικαστή στη μη εφαρμογή, εφόσον παρίσταται ανάγκη, κανόνα της εθνικής νομοθεσίας παρακωλύοντος την άσκηση του δικαιώματος αυτού, όπως κανόνα περί αποκλεισμού από τον δικαστικό έλεγχο της αποφάσεως των εθνικών αρχών να μην παράσχουν διπλωματική προστασία στους υπηκόους τους. Εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο έκρινε ότι οι Ayadi και Hassan πρέπει να χρησιμοποιήσουν τις δυνατότητες παροχής ενδίκου προστασίας που τους παρέχει η εθνική νομοθεσία, αν επιθυμούν να αμφισβητήσουν την προβαλλόμενη έλλειψη έντιμης συνεργασίας μεταξύ των ιρλανδικών και βρετανικών αρχών αναφορικά με την περίπτωση τους.

Η προαναφερθείσα απόφαση **Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου** αφορά επίσης την καταστολή της τρομοκρατίας, αλλά αφορά ένα άλλο νομικό πλαίσιο εντός του οποίου καθιερώθηκαν διαφορετικές αρχές. Πράγματι, στις 28 Σεπτεμβρίου 2001, το Συμβούλιο Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών εξέδωσε ψήφισμα με το οποίο καλούσε όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ να αντιμετωπίσουν με όλα τα μέσα την τρομοκρατία και τη χρηματοδότησή της, προβαίνοντας, ιδίως, σε δέσμευση των κεφαλαίων προσώπων και οντοτήτων που τελούν ή αποπειρώνται να τελέσουν τρομοκρατικές πράξεις. Το ψήφισμα αυτό διαφέρει από εκείνο περί του οποίου επρόκειτο στις προαναφερθείσες αποφάσεις Yusuf και Al Barakaat International Foundation κατά

Συμβουλίου και Επιτροπής, Kadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Ayadi κατά Συμβουλίου, καθώς και Hassan κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, υπό την έννοια ότι επαφίεται στα κράτη μέλη ο προσδιορισμός των προσώπων τα κεφάλαια των οποίων πρέπει να δεσμευτούν. Το ψήφισμα αυτό εφαρμόστηκε εντός της Κοινότητας με δύο κοινές θέσεις και έναν κανονισμό του Συμβουλίου που θεσπίστηκαν στις 27 Δεκεμβρίου 2001 και διατάσσουν τη δέσμευση κεφαλαίων, προσώπων και οντοτήτων που περιλαμβάνονται σε κατάλογο τον οποίο κατήρτισε και ενημερώνει τακτικώς το Συμβούλιο ⁽⁵⁵⁾. Με μια κοινή θέση και μια απόφαση της 2ας Μαΐου 2002, το Συμβούλιο ενημέρωσε τον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων, περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, σ' αυτόν την Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran (OMPI) ⁽⁵⁶⁾. Στη συνέχεια, το Συμβούλιο εξέδωσε σειρά κοινών θέσεων και αποφάσεων προς ενημέρωση του καταλόγου αυτού, διατηρώντας πάντοτε την OMPI. Η οργάνωση αυτή άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου ζητώντας την ακύρωση των κοινών αυτών θέσεων και αποφάσεων καθόσον την αφορούν.

Με την απόφασή του, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι ορισμένα θεμελιώδη δικαιώματα, ιδίως το δικαίωμα υπερασπίσεως, η υποχρέωση αιτιολογήσεως και το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας εφαρμόζονται, κατ' αρχήν, πλήρως προκειμένου περί κοινοτικής αποφάσεως για δέσμευση κεφαλαίων δυνάμει του ως άνω κανονισμού. Όσον αφορά τα δικαιώματα άμυνας, το Πρωτοδικείο προέβη σε διάκριση μεταξύ της παρούσας υποθέσεως και των υποθέσεων επί των οποίων εκδόθηκαν η απόφαση Yusuf και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής και η απόφαση Kadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής. Εφόσον ο προσδιορισμός των προσώπων και οντοτήτων τα κεφάλαια των οποίων πρέπει να δεσμευτούν αφέθηκε στην εκτίμηση των μελών του ΟΗΕ, ο προσδιορισμός αυτός εμπίπτει στο πλαίσιο ασκήσεως ιδίας εξουσίας συνεπαγόμενης, εκ μέρους της Κοινότητας, διακριτική εκτίμηση σε σχέση με το δίκαιο του ΟΗΕ. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Συμβούλιο υποχρεούται να σεβαστεί απολύτως τα δικαιώματα άμυνας των ενδιαφερομένων.

Προσδιορίζοντας, ακολούθως, την έκταση αυτών των δικαιωμάτων και εγγυήσεων, καθώς και τους περιορισμούς που θα μπορούσαν να επιβληθούν στο πλαίσιο λήψεως κοινοτικού μέτρου περί δεσμεύσεως κεφαλαίων, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε, αρχικώς, ότι η γενική αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας δεν επιβάλλει την εκ μέρους του Συμβουλίου ακρόαση των ενδιαφερομένων πριν από την έκδοση αρχικής αποφάσεως περί δεσμεύσεως κεφαλαίων, καθόσον ένα τέτοιο μέτρο πρέπει να λαμβάνεται αιφνιδιαστικώς. Αντιθέτως, η αρχή αυτή επιβάλλει, εκτός αν αντιτίθενται υπέρτεροι λόγοι απτόμενοι της ασφαλείας της Κοινότητας ή των κρατών μελών ή της διαμορφώσεως των διεθνών σχέσεων τους, να κοινοποιούνται στον ενδιαφερόμενο τα επιβαρυντικά στοιχεία βάσει των οποίων εκδόθηκε η απόφαση περί δεσμεύσεως των κεφαλαίων, κατά το μέτρο του δυνατού, είτε ταυτόχρονα είτε αμέσως μετά την έκδοση μιας τέτοιας αποφάσεως. Υπό τις αυτές επιφυλάξεις, πρέπει να παρασχεθεί στους ενδιαφερόμενους η δυνατότητα να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις

⁽⁵⁵⁾ Κοινή θέση 2001/930/ΚΕΠΠΑ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 344, σ. 90), κοινή θέση 2001/931/ΚΕΠΠΑ για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 344, σ. 93), και κανονισμός (ΕΚ) 2580/2001, για τη λήψη ειδικών περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων με σκοπό την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 344, σ. 70).

⁽⁵⁶⁾ Κοινή θέση 2002/340/ΚΕΠΠΑ, σχετικά με την ενημέρωση της κοινής θέσης 2001/931 (ΕΕ L 116, σ. 75), καθώς και απόφαση 2002/334/ΕΚ για την εφαρμογή του άρθρου 2, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 2580/2001 και την κατάργηση της απόφασης 2001/927/ΕΚ (ΕΕ L 116, σ. 33).

τους πριν την έκδοση άλλης απόφασης περί συνεχίσεως εφαρμογής της απόφασης περί δεσμεύσεως των κεφαλαίων.

Ομοίως, στο πλαίσιο της ίδιας επιφυλάξεως, η αιτιολογία αρχικής ή επακόλουθης απόφασης περί δεσμεύσεως κεφαλαίων πρέπει να αναφέρει τα ειδικά και συγκεκριμένα στοιχεία βάσει των οποίων αποφασίστηκε η δέσμευση των κεφαλαίων, ειδικότερα, τις συγκεκριμένες πληροφορίες και τα στοιχεία εκείνα του φακέλου από τα οποία προκύπτει ότι ελήφθη απόφαση έναντι των ενδιαφερομένων από αρμόδια αρχή κράτους μέλους. Η αιτιολογία πρέπει, επίσης, να αναφέρει τους λόγους για τους οποίους το Συμβούλιο έκρινε, στο πλαίσιο ασκήσεως της διακριτικής του εξουσίας, ότι το μέτρο αυτό πρέπει να εφαρμοστεί και έναντι των ενδιαφερομένων.

Τέλος, το δικαίωμα αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας διασφαλίζεται από το δικαίωμα που έχουν οι ενδιαφερόμενοι να ασκούν προσφυγή ενώπιον του Πρωτοδικείου κατά απόφασης διατάσσουσας τη δέσμευση των κεφαλαίων τους ή τη συνέχιση εφαρμογής ενός τέτοιου μέτρου. Εντούτοις, δεδομένης της ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει το Συμβούλιο στον τομέα αυτό, ο έλεγχος που ασκεί το Πρωτοδικείο όσον αφορά τη νομιμότητα τέτοιων αποφάσεων πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση της τηρήσεως των διαδικαστικών κανόνων και των κανόνων περί αιτιολογίας, του υποστατού των πραγματικών περιστατικών, καθώς και της απουσίας πρόδηλης πλάνης κατά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και καταχρήσεως εξουσίας.

Εφαρμόζοντας αυτές τις αρχές στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η σχετική ρύθμιση δεν προβλέπει ρητώς καμία διαδικασία κοινοποιήσεως των επιβαρυντικών στοιχείων και ακροάσεως των ενδιαφερομένων, είτε πριν είτε ταυτόχρονα με την έκδοση αρχικής απόφασης περί δεσμεύσεως των κεφαλαίων τους ή, στο πλαίσιο της εκδόσεως των επακολούθων αποφάσεων, περί συνεχίσεως εφαρμογής του μέτρου δεσμεύσεως των κεφαλαίων, προκειμένου να διαγραφούν από τον επίδικο κατάλογο. Ακολούθως, το Πρωτοδικείο διαπίστωσε ότι ουδέποτε πριν από την άσκηση της προσφυγής τα στοιχεία βάσει των οποίων αποφασίστηκε η δέσμευση των κεφαλαίων κοινοποιήθηκαν στην ΟΜΠΙ. Ούτε η αρχική απόφαση περί δεσμεύσεως των κεφαλαίων τους ούτε οι επακόλουθες αποφάσεις περί συνεχίσεως εφαρμογής του μέτρου αυτού δεν περιέχουν επακριβείς πληροφορίες ή τα στοιχεία εκείνα του φακέλου από τα οποία προκύπτει ότι απόφαση δικαιολογούσα την εγγραφή τους στον επίμαχο κατάλογο ελήφθη εκ μέρους αρμόδιας εθνικής αρχής. Κατά το Πρωτοδικείο, το Συμβούλιο δεν συμμορφώθηκε προς την υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει. Επομένως, το Πρωτοδικείο ακύρωσε την προσβαλλόμενη απόφαση καθόσον αφορά την ΟΜΠΙ.

II. Αγωγές αποζημιώσεως

A. Προϋποθέσεις παραδεκτού αγωγής αποζημιώσεως

Η στηριζόμενη στο άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ αγωγή αποτελεί αυτοτελές μέσο παροχής έννομης προστασίας, που διαφέρει από την προσφυγή ακυρώσεως, καθόσον αποσκοπεί όχι στην εξαφάνιση κάποιου συγκεκριμένου μέτρου, αλλά στην αποκατάσταση της ζημίας την οποία προκάλεσε ένα κοινοτικό όργανο. Η αυτοτέλεια της αγωγής

αποζημιώσεως συνεπάγεται ότι πρέπει να κηρύσσεται απαράδεκτη όταν επιδιώκει, στην πράξη, την ανάκληση ατομικής πράξεως που έχει καταστεί απρόσβλητη, θα είχε δε ως αποτέλεσμα, αν γινόταν δεκτή, την εξαφάνιση των εννόμων αποτελεσμάτων της εν λόγω πράξεως. Κατά τη νομολογία, συντρέχει τέτοια περίπτωση ιδίως όταν η αγωγή αποζημιώσεως σκοπεί στην καταβολή ποσού το οποίο αντιστοιχεί ακριβώς στο ποσό που κατέβαλε ο ενάγων προς εκτέλεση της πράξεως η οποία έχει καταστεί απρόσβλητη ⁽⁵⁷⁾.

Στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **Danzer κατά Συμβουλίου** ⁽⁵⁸⁾, οι ενάγοντες άσκησαν αγωγή με την οποία ζητούσαν αποκατάσταση της ζημίας που ισχυρίζονται ότι υπέστησαν εξαιτίας των χρηματικών ποινών που τους επιβλήθηκαν από τις αρμόδιες αυστριακές αρχές, βάσει των διατάξεων του εθνικού δικαίου με τις οποίες μεταφέρθηκαν στην εσωτερική έννομη τάξη οι δύο οδηγίες περί συντονισμού των σχετικών με τις εταιρείες ρυθμίσεων ⁽⁵⁹⁾. Δεν προέβαλαν καμία ζημία άλλη από τις συνέπειες που απορρέουν άμεσα και αποκλειστικά από την εκτέλεση των αποφάσεων περί επιβολής χρηματικών προστίμων. Το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι οι ενάγοντες επιδίωκαν, μέσω της αγωγής αποζημιώσεως, να επιτύχουν τα αποτελέσματα που θα συνεπαγόταν η ακύρωση των αποφάσεων των αρμοδίων εθνικών αρχών και ότι, κατά συνέπεια, η αγωγή τους ήταν απαράδεκτη.

Το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα αυτό κατόπιν σειράς σκέψεων αναφορικά με το σύστημα των κοινοτικών μέσων παροχής ενδίκου προστασίας. Πράγματι, αποφάνθηκε ότι, ακόμα και αν υποθεθεί ότι οι επίμαχες οδηγίες αποτελούν άμεση αιτία των αποφάσεων των εθνικών αρχών περί επιβολής χρηματικών προστίμων και ότι, επομένως, οι ενάγοντες έχουν συμφέρον να αναγνωριστεί ο παράνομος χαρακτήρας των εν λόγω επίμαχων διατάξεων, η αγωγή αποζημιώσεως που άσκησαν δεν αποτελεί το κατάλληλο μέσο για τον σκοπό αυτό. Πράγματι, στο πλαίσιο του συστήματος των μέσων παροχής ενδίκου προστασίας που προβλέπει η Συνθήκη, το πρόσφορο ένδικο μέσο συνίσταται στο να ζητηθεί από το εθνικό δικαστήριο στο οποίο ασκήθηκε προσφυγή κατά των αποφάσεων αυτών να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα για την εκτίμηση του κύρους των επίμαχων διατάξεων. Κατά το Πρωτοδικείο δεν έχει καμία σημασία, σχετικώς, ότι τα επιληφθέντα εθνικά δικαστήρια απέρριψαν τα σχετικά τους αιτήματα. Πράγματι, κατά το Πρωτοδικείο, υπό την επιφύλαξη ενδεχόμενης θεμελιώσεως ευθύνης του οικείου κράτους μέλους ⁽⁶⁰⁾, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου δεν υφίσταται απόλυτη υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής ⁽⁶¹⁾. Το Πρωτοδικείο έκρινε, σχετικώς, ότι δεν απόκειται σ' αυτό να εκτιμήσει, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως, τη σκοπιμότητα της αποφάσεως

⁽⁵⁷⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Φεβρουαρίου 1986, 175/84, Krohn κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 753, σκέψεις 30, 32 και 33.

⁽⁵⁸⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 21ης Ιουνίου 2006, T-47/02, Danzer κατά Συμβουλίου, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁵⁹⁾ Πρώτη οδηγία 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1968, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιρειών, κατά την έννοια του άρθρου [48, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ], για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 80)· τετάρτη οδηγία 78/660/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουλίου 1978 βασιζόμενη στο άρθρο [44, παράγραφος 2, στοιχείο ζ', ΕΚ] περί των ετησίων λογαριασμών εταιρειών ορισμένων μορφών (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/002, σ. 17).

⁽⁶⁰⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-224/01, Köbler, Συλλογή 2003, σ. I-10239.

⁽⁶¹⁾ Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 6ης Οκτωβρίου 1982, 283/81, CILFIT, Συλλογή 1982, σ. 3415, σκέψη 21, και της 22ας Οκτωβρίου 1987, 314/85, Foto-Frost, Συλλογή 1987, σ. 4199, σκέψη 14.

των αυστριακών δικαστηρίων να μην προβούν στην υποβολή προδικαστικού ερωτήματος σχετικού με το κύρος των επίμαχων διατάξεων των εν λόγω οδηγιών. Πράγματι, κατά το Πρωτοδικείο, η αποδοχή του παραδεκτού της αγωγής αποζημιώσεως θα παρείχε στους ενάγοντες τη δυνατότητα να παρακάμψουν τόσο την απόρριψη από τα εθνικά δικαστήρια, τα μόνα προς τούτο αρμόδια, των αιτημάτων τους περί ακυρώσεως των εθνικών αποφάσεων επιβολής χρηματικών ποινών όσο και την άρνηση, που τα ίδια δικαστήρια αντέταξαν σ' αυτούς, να παραπεμφθεί η υπόθεση ενώπιον του Δικαστηρίου, δυνατότητα η οποία θα παραβίαζε την ίδια την αρχή της δικαστικής συνεργασίας επί της οποίας στηρίζεται η διαδικασία υποβολής αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

B. Παραδεκτό αιτήματος για την έκδοση διαταγής

Με την απόφαση **Galileo κατά Επιτροπής** ⁽⁶²⁾, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επί του παραδεκτού αιτήματος με το οποίο ζητείται η παύση προβαλλομένων ως πλημμελών ενεργειών της Επιτροπής, στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως. Στην υπόθεση αυτή, οι ενάγουσες, δικαιούχοι σειράς κοινοτικών σημάτων που περιείχαν το σημείο Galileo, αμφισβητούσαν την εκ μέρους της Επιτροπής χρήση του όρου αυτού σε σχέση με το ευρωπαϊκό σχέδιο συστήματος ραδιοπλοήγησης μέσω δορυφόρου, ζητώντας, μεταξύ άλλων, από το Πρωτοδικείο να απαγορεύσει την εκ μέρους της Επιτροπής χρήση του όρου αυτού. Η Επιτροπή προέβαλε το απαράδεκτο του αιτήματος αυτού υποστηρίζοντας ότι η Συνθήκη ΕΚ δεν παρέχει τέτοια αρμοδιότητα στον κοινοτικό δικαστή ούτε στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως.

Εντούτοις, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο κοινοτικός δικαστής έχει αρμοδιότητα, δυνάμει του άρθρου 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ και του άρθρου 235 ΕΚ, να υποχρεώσει την Κοινότητα σε κάθε είδος αποζημιώσεως που είναι σύμφωνη με τις γενικές αρχές του δικαίου που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών σε θέματα μη εξωσυμβατικής ευθύνης, συμπεριλαμβανομένης, εφόσον δεν αντιβαίνει στις αρχές αυτές, της εις είδος αποζημιώσεως, ενδεχομένως υπό τη μορφή διαταγής προς επιχείρηση ή παράλειψη πράξεως. Στον τομέα, όμως, των σημάτων η οδηγία 89/104 ⁽⁶³⁾ προβαίνει σε εναρμόνιση εντός της Κοινότητας παρέχοντας στον δικαιούχο το δικαίωμα «να απαγορεύει σε κάθε τρίτο» να χρησιμοποιεί το σήμα. Το Πρωτοδικείο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κατά ενιαίο τρόπο προστασία του δικαιούχου του σήματος εμπίπτει στις γενικές αρχές τις κοινές στα δίκαια των κρατών μελών και ότι, κατά συνέπεια, η Κοινότητα δεν μπορεί να εξαιρεθεί, κατ' αρχήν, ενός αντίστοιχου διαδικαστικού μέτρου εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή, καθόσον τα κοινοτικά όργανα υποχρεούνται να συμμορφώνονται με το σύνολο του κοινοτικού δικαίου, μέρος του οποίου αποτελεί το παράγωγο δίκαιο.

(62) Απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαΐου 2006, T-279/03 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση C-325/06 P), Galileo International Technology κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

(63) Πρώτη οδηγία 89/104/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1988, για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών περί σημάτων (ΕΕ 1989, L 40, σ. 1).

Γ. Αιτιώδης σύνδεσμος

Η θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης της Κοινότητας, λόγω παράνομης συμπεριφοράς ή ελλείψει τέτοιας συμπεριφοράς, προϋποθέτει αιτιώδη σύνδεσμο μεταξύ της γενεσιουργού αιτίας και της προκληθείσας ζημίας ⁽⁶⁴⁾. Στις αποφάσεις **Abad Pérez κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής** και **Έ.Ρ. κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής** ⁽⁶⁵⁾, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε την έννοια του αιτιώδους συνδέσμου στο πλαίσιο αγωγών που άσκησαν, αντιστοίχως, οι Ισπανοί κτηνοτρόφοι, έμμεσα θύματα και έλκοντες δικαιώματα από τα πέντε άτομα που απεβίωσαν στη Γαλλία, που ζητούσαν αποκατάσταση της ζημίας που προέβαλλαν ότι υπέστησαν λόγω πράξεων και παραλείψεων του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με τη διάδοση στην Ευρώπη της νόσου της τρελής αγελάδας και μιας νέας εκδοχής της νόσου Creutzfeldt-Jakob.

Στο πλαίσιο αυτό, το Πρωτοδικείο διευκρίνισε, μεταξύ άλλων, ότι, σε τομέα όπως αυτός της υγείας ζώων και ανθρώπων, η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ μιας συμπεριφοράς και μιας ζημίας πρέπει να διερευνάται κατόπιν αναλύσεως της συμπεριφοράς που θα έπρεπε να επιδείξουν τα θεσμικά όργανα, λαμβανομένης υπόψη της εξελίξεως των επιστημονικών γνώσεων κατά τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Επίσης, σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η συμπεριφορά που προβάλλεται ως αιτία της ζημίας συνίσταται σε παράλειψη, απαιτείται ειδικώς η δημιουργία της πεποιθήσεως ότι η ζημία αυτή πράγματι προκλήθηκε από τις παραλείψεις που προσάπτονται στα κοινοτικά όργανα και όχι από συμπεριφορές διακριτές εκείνων που προσάπτονται στα εναγόμενα όργανα. Στηριζόμενο, ιδίως, στις αρχές αυτές, το Πρωτοδικείο έκρινε, τελικώς, ότι δεν είχε αποδειχθεί στη συγκεκριμένη υπόθεση ότι οι προβαλλόμενες ως παράνομες πράξεις και παραλείψεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής μπορούσαν να θεωρηθούν ως βέβαιη και άμεση αιτία των προβαλλομένων ζημιών. Πράγματι, δεν αποδείχθηκε ότι, αν τα εναγόμενα όργανα είχαν λάβει —ή αν είχαν λάβει προγενεστέρως— τα μέτρα που κατά τις ενάγουσες κακώς δεν είχαν λάβει, δεν θα είχαν προκύψει οι συγκεκριμένες ζημιές.

Δ. Ευθύνη λόγω παράνομης συμπεριφοράς

Κατά πάγια νομολογία, όσον αφορά την ευθύνη της Κοινότητας για ζημιές που προκλήθηκαν σε ιδιώτες λόγω παραβάσεως του κοινοτικού δικαίου δυνάμενης να καταλογιστεί σε κοινοτικό όργανο, δικαίωμα αποζημιώσεως αναγνωρίζεται όταν πληρούνται τρεις προϋποθέσεις, δηλαδή όταν ο κανόνας δικαίου ο οποίος παραβιάστηκε έχει ως αντικείμενο την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες, όταν η παράβαση είναι κατάφωρη και όταν υφίσταται άμεση αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παραβάσεως της υποχρεώσεως εκείνου ο

⁽⁶⁴⁾ Βλέπε, μεταξύ άλλων, όσον αφορά την ευθύνη εκ παράνομης συμπεριφοράς, απόφαση του Δικαστηρίου της 5ης Μαρτίου 1996, C-46/93 και C-48/93, Brasserie du pêcheur και Factortame, Συλλογή 1996, σ. I-1029, σκέψη 51· καθώς και, όσον αφορά την ευθύνη ελλείψει τέτοιας συμπεριφοράς, απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Δεκεμβρίου 2005, T-69/00 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση C-120/06 P), FIAMM και FIAMM Technologies κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 160.

⁽⁶⁵⁾ Αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 2006, T-304/01, Abad Pérez κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, καθώς και T-138/03, Έ.Ρ. κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

οποίος εξέδωσε την πράξη και της ζημίας που υπέστησαν οι θιγόντες ⁽⁶⁶⁾. Με δύο αποφάσεις του το Πρωτοδικείο διευκρίνισε την έννοια του κανόνα δικαίου ο οποίος απονέμει δικαιώματα στους ιδιώτες.

Πρώτον, στην προαναφερθείσα απόφασή του **Camós Grau κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι ο κανόνας αμεροληψίας, τον οποίο τα κοινοτικά όργανα οφείλουν να τηρούν κατά την εκτέλεση ερευνητικών αποστολών όπως εκείνες που ανατίθενται στην OLAF, αφορά, πέρα από το γενικό συμφέρον, την προστασία των σχετικών προσώπων και τους απονέμει, κατά συνέπεια, το δικαίωμα να τηρηθούν οι αντίστοιχες εγγυήσεις ⁽⁶⁷⁾. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ως κανόνας που έχει ως αντικείμενο την απονομή δικαιωμάτων στους ιδιώτες. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, η παράβαση του κανόνα αυτού εκ μέρους της OLAF ενείχε σοβαρό και πρόδηλο χαρακτήρα. Επίσης, υφίστατο άμεση και αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της παραβάσεως αυτού του κανόνα και της ζημίας που υπέστη ο ενάγων, η οποία συνίστατο στην προσβολή της τιμής και της επαγγελματικής του φήμης και στη διατάραξη της ψυχικής του γαλήνης. Κατά συνέπεια, το Πρωτοδικείο επιδίκασε στον Camós Grau αποζημίωση 10 000 ευρώ.

Δεύτερον, στην απόφαση **Tillack κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι, όπως έχει ήδη αποφανθεί, η αρχή της χρηστής διοικήσεως δεν συνεπάγεται, αυτή καθαυτή, την αναγνώριση δικαιωμάτων υπέρ των ιδιωτών ⁽⁶⁸⁾, εκτός αν αποτελεί την έκφραση συγκεκριμένων δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεών του, το δικαίωμα ακροάσεως, το δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο της υποθέσεώς του ή το δικαίωμα αιτιολογήσεως των αποφάσεων, κατά την έννοια του άρθρου 41 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ⁽⁶⁹⁾.

E. Ευθύνη άνευ παράνομης συμπεριφοράς

Όπως αποφάνθηκε το Πρωτοδικείο, με απόφαση τμήματος μείζονος συνθέσεως, κατά το έτος 2005, το άρθρο 288, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ παρέχει στους ιδιώτες τη δυνατότητα, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ζητούν αποζημίωση από τον κοινοτικό δικαστή, ακόμα και ελλείψει παράνομης πράξεως του ζημιώσαντος ⁽⁷⁰⁾. Κατά το έτος 2006, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε επανειλημμένως επ' αυτού του είδους ευθύνης. Θα αναφερθούν δύο παραδείγματα.

⁽⁶⁶⁾ Βλέπε, μεταξύ άλλων, απόφαση Brasserie du pêcheur και Factortame, προαναφερθείσα, σκέψη 51.

⁽⁶⁷⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Απριλίου 2006, T-309/03, Camós Grau κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁶⁸⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 4ης Οκτωβρίου 2006, T-193/04, Tillack κατά Επιτροπής, αναφερόμενη στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 2001, T-196/99, Area Cova κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 2001, σ. II-3597, σκέψη 43.

⁽⁶⁹⁾ Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης η διακήρυξη του οποίου έγινε στις 7 Δεκεμβρίου 2000 στη Νίκαια (ΕΕ 2000, C 364, σ. 1).

⁽⁷⁰⁾ Απόφαση FIAMM και FIAMM Technologies κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, προαναφερθείσα, σκέψεις 158 έως 160.

Αφενός, στην προαναφερθείσα απόφαση **Galileo κατά Επιτροπής**, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε ότι ευθύνη της Κοινότητας, ελλείψει παράνομης συμπεριφοράς, μπορεί να θεμελιωθεί μόνο σε περίπτωση ασυνήθους και ειδικής ζημίας. Μια ζημία είναι ασυνήθης όταν υπερβαίνει τα όρια των οικονομικών κινδύνων που είναι σύμφυτοι με τις δραστηριότητες του οικείου τομέα. Στη συγκεκριμένη υπόθεση, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι η ζημία που προκλήθηκε από τη χρήση, εκ μέρους κοινοτικού οργάνου, όρου για την υποδήλωση σχεδίου δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπερβαίνει τα όρια των κινδύνων που αναπόσπαστα συνδέονται με την εκμετάλλευση του ιδίου όρου ως σήματος, δεδομένου ότι με τα χαρακτηριστικά του επιλεγέντος όρου, εμπνευσμένου από το όνομα του διάσημου Ιταλού μαθηματικού, φυσικού και αστρονόμου Galileo, ο δικαιούχος του σήματος οικειοθελώς εκτέθηκε στον κίνδυνο κάποιος άλλος να μπορέσει νόμιμα, δηλαδή χωρίς να προσβάλει τα δικαιώματά του επί του σήματος, να τιτλοφορήσει με το ίδιο όνομα ένα από τα ερευνητικά του προγράμματα.

Αφετέρου, με την απόφαση **Masdar κατά Επιτροπής** ⁽⁷¹⁾, το Πρωτοδικείο δέχθηκε τη δυνατότητα του ενάγοντος να επικαλεστεί αδικαιολόγητο πλουτισμό ή διοίκηση αλλοτρίων προς θεμελίωση εξωσυμβατικής ευθύνης των οργάνων, ακόμα και ελλείψει παράνομης συμπεριφοράς. Η υπόθεση αυτή αφορούσε σύμβαση υπεργολαβίας την οποία είχε συνάψει η ενάγουσα με αντισυμβαλλόμενη της Επιτροπής εταιρεία. Επειδή η εταιρεία αυτή ουδέποτε πλήρωσε την ενάγουσα, αυτή εστράφη κατά της Επιτροπής, η οποία όμως αρνήθηκε να την πληρώσει απευθείας. Κατόπιν αυτού, η ενάγουσα άσκησε αγωγή αποζημιώσεως ισχυριζόμενη ότι η Επιτροπή είχε παραβιάσει τις αρχές που διέπουν την εξωσυμβατική ευθύνη κατά τη νομοθεσία μεγάλου αριθμού κρατών μελών.

Επικαλέστηκε, μεταξύ άλλων, την αστική αγωγή για αδικαιολόγητο πλουτισμό (αρχή *de in rem verso*) και τη διοίκηση αλλοτρίων (αρχή *negotiorum gestio*).

Το Πρωτοδικείο, αφού υπενθύμισε ότι είναι δυνατή η θεμελίωση ευθύνης της Κοινότητας ακόμα και ελλείψει παρανόμου πράξεως, διαπίστωσε ότι οι αγωγές που στηρίζονται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό ή στη διοίκηση αλλοτρίων σκοπούν να συστήσουν, υπό συγκεκριμένες περιστάσεις, στο αστικό δίκαιο πηγή μη συμβατικής υποχρεώσεως για το πρόσωπο που βρίσκεται στη θέση του πλουτήσαντος ή του κυρίου, που συνίσταται κατά γενικό κανόνα είτε στην επιστροφή του αδικαιολόγητα ληφθέντος είτε στην αποζημίωση του κυρίου. Επομένως, οι ισχυρισμοί που στηρίζονται στον αδικαιολόγητο πλουτισμό και στη διοίκηση αλλοτρίων πρέπει να απορριφθούν για τον λόγο και μόνον ότι δεν συντρέχει η προϋπόθεση του παράνομου χαρακτήρα της συμπεριφοράς του οργάνου. Αφού, επίσης, υπενθύμισε ότι ο κοινοτικός δικαστής είχε την ευκαιρία να εφαρμόσει ορισμένες αρχές περί αναζητήσεως αχρεωστήτου, ιδίως στον τομέα του αδικαιολόγητου πλουτισμού, η απαγόρευση του οποίου συνιστά γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου, το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι επιβάλλεται να εξεταστεί αν οι προϋποθέσεις της αγωγής της στηριζόμενης σε αδικαιολόγητο πλουτισμό καθώς και εκείνης που στηρίζεται σε διαχείριση αλλοτρίων συντρέχουν στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Προς τούτο, το Πρωτοδικείο υπενθύμισε τον τρόπο ασκήσεως αυτών των αγωγών, σύμφωνα με τις κοινές γενικές αρχές των εννόμων τάξεων των κρατών μελών, δηλαδή,

⁽⁷¹⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Νοεμβρίου 2006, *Masdar κατά Επιτροπής*, T-333/03, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

αφενός, ότι δεν μπορούν να ασκηθούν οσάκις το όφελος του πλουτήσαντος ή του κυρίου βρίσκει δικαιολογητικό έρεισμα σε κάποια σύμβαση ή υποχρέωση εκ του νόμου και, αφετέρου, ότι μπορούν κατά κανόνα να ασκηθούν μόνον επικουρικώς, δηλαδή στην περίπτωση που ο ζημιωθείς δεν διαθέτει άλλο μέσο παροχής έννομης προστασίας για να επιτύχει ό,τι του οφείλεται. Στη συγκεκριμένη περίπτωση έκρινε ότι οι ισχυρισμοί της ενάγουσας δεν ευσταθούσαν.

III. Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων

Ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου επελήφθη, κατά το υπό εξέταση έτος, 25 αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων, αριθμός ελαφρώς υψηλότερος εκείνου των αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων που κατατέθηκαν (21) κατά το προηγούμενο έτος. Κατά το έτος 2006, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων εκδίκασε 24 υποθέσεις δεχόμενος δύο εξ αυτών, με τις διατάξεις **Globe κατά Επιτροπής και Romana Tabacchi κατά Επιτροπής** ⁽⁷²⁾.

Η διάταξη **Globe κατά Επιτροπής** αποτελεί συνέχεια της διατάξεως που εκδόθηκε το έτος 2005 στην υπόθεση Deloitte κατά Επιτροπής ⁽⁷³⁾, αντιθέτως όμως προς την απόφαση επί της υποθέσεως εκείνης, διατάσσει προσωρινά μέτρα. Η αιτούσα ζητούσε την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως της Επιτροπής με την οποία απορρίφθηκε η προσφορά της, στο πλαίσιο διαδικασίας υποβολής προσφορών προμηθειών με προορισμό ορισμένες χώρες της Κεντρικής Ασίας.

Πρώτον, ως προς την προϋπόθεση τη σχετική με την ύπαρξη *fumus boni juris*, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων αποφάνθηκε ότι οι προβληθέντες από την αιτούσα ισχυρισμοί δημιουργούν σοβαρή αμφιβολία ως προς τη νομιμότητα της συνάψεως της συγκεκριμένης συμβάσεως. Εξετάζοντας, ακολούθως, αν συνέτρεχε λόγος επείγοντος για την αναστολή της συγκεκριμένης αποφάσεως, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων αποφάνθηκε ότι δεν απόκειται σ' αυτόν να αποφασίσει επί των μέτρων που θα μπορούσε να λάβει η Επιτροπή προς εκτέλεση ενδεχόμενης αποφάσεως ακυρώσεως. Προσέθεσε, πάντως, ότι η γενική αρχή του δικαίου περί της πλήρους και αποτελεσματικής έννομης προστασίας προϋποθέτει την εξασφάλιση της προσωρινής προστασίας των πολιτών, αν είναι αναγκαία για την πλήρη αποτελεσματικότητα της μέλλουσας οριστικής αποφάσεως, προκειμένου να αποφευχθούν οι ελλείψεις στην έννομη προστασία που παρέχουν τα κοινοτικά όργανα. Επομένως, έπρεπε να εξεταστεί αν κατόπιν ενδεχόμενης αποφάσεως ακυρώσεως η δυνατότητα της Επιτροπής να οργανώσει νέο διαγωνισμό θα μπορούσε να αποκαταστήσει την προβαλλόμενη από την αιτούσα ζημία, σε περίπτωση δε αρνητικής απαντήσεως, να εκτιμηθεί αν θα ήταν δυνατόν να επιδικαστεί προς τούτο αποζημίωση στην αιτούσα.

Στη συγκεκριμένη, όμως, περίπτωση το Πρωτοδικείο έκρινε ότι ήταν ελάχιστα πιθανό ότι, μετά ενδεχόμενη ακυρωτική απόφαση, η οποία θα εκδικαζόταν πιθανόν μετά τη λήξη της εκτελέσεως της συμβάσεως, η Επιτροπή θα διοργάνωνε νέα διαδικασία διαγωνισμού. Ως

⁽⁷²⁾ Διατάξεις του προέδρου του Πρωτοδικείου της 20ής Ιουλίου 2006, T-114/06 R, *Globe κατά Επιτροπής*, και της 13ης Ιουλίου 2006, T-11/06 R, *Romana Tabacchi κατά Επιτροπής*, που δεν έχουν δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁷³⁾ Διάταξη του προέδρου του Πρωτοδικείου της 20ής Σεπτεμβρίου 2005, T-195/05 R, *Deloitte Business Advisory κατά Επιτροπής*, Συλλογή 2005, σ. II-3485.

εκ τούτου, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων εξέτασε αν θα μπορούσε να αποζημιωθεί η Globe για την απώλεια μιας ευκαιρίας συνάψεως της συμβάσεως την οποία αφορούσε η κοινοτική προκήρυξη για υποβολή προσφορών. Μολονότι υπήρχε σοβαρή πιθανότητα προς τούτο, εντούτοις θα ήταν πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να προσδιοριστεί ποσοτικώς αυτή η πιθανότητα και, κατά συνέπεια, να αποτιμηθεί με την απαιτούμενη ακρίβεια η ζημία που συνεπάγεται η απώλειά της. Επομένως, πρέπει να θεωρηθεί ως λίαν δυσχερώς επανορθώσιμη ζημία. Ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου έκρινε, επίσης, ότι η ζημία περί της οποίας επρόκειτο ήταν σοβαρή, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών της υπό κρίση υποθέσεως και των χαρακτηριστικών της αγοράς στην οποία δραστηριοποιείται η αιτούσα καθώς και η εταιρεία στην οποία ανατέθηκε το αντικείμενο της συμβάσεως.

Τέλος, προβαίνοντας σε στάθμιση των εμπλεκόμενων συμφερόντων, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων υπενθύμισε ότι συνέτρεχαν σοβαροί λόγοι υπέρ του συμπεράσματος ότι η Επιτροπή είχε ενεργήσει παρανόμως. Εξάλλου, λαμβανομένου υπόψη ότι η εταιρεία στην οποία ανατέθηκε το αντικείμενο της συμβάσεως της αποζημιώσεως, προσφεύγουσα στα αρμόδια δικαστικά όργανα, θα μπορούσε να ζητήσει αποζημίωση από την Επιτροπή, τα συμφέροντα της εταιρείας στην οποία ανατέθηκε το αντικείμενο της συμβάσεως δεν μπορούν να κατισχύσουν των συμφερόντων της αιτούσας. Εξάλλου, η Επιτροπή δεν μπορούσε να προβάλει κανένα συμφέρον ικανό να μεταβάλει την εκτίμηση αυτή, πλην του ότι ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων διέταξε την αναστολή εκτελέσεως της αποφάσεως περί αναθέσεως του αντικειμένου της συμβάσεως.

Με τη διάταξη **Romana Tabacchi κατά Επιτροπής**, ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου αποφάνθηκε επί αιτήσεως που υπέβαλε επιχείρηση ζητώντας να απαλλαγεί από την υποχρέωση συστάσεως τραπεζικής εγγυήσεως ως προϋπόθεση για τη μη άμεση καταβολή προστίμου που της είχε επιβληθεί. Ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων έκρινε ότι συνέτρεχαν, στην περίπτωση αυτή, εξαιρετικές περιστάσεις, οι οποίες δικαιολογούσαν μερική αναστολή της υποχρέωσης της αιτούσας να συστήσει τραπεζική εγγύηση. Πράγματι, η αιτούσα απέδειξε, πέραν της υπάρξεως του *fumus boni juris*, ότι η εύθραυστη οικονομική της κατάσταση καθώς και εκείνη των μετόχων της ήταν η αιτία για την οποία ορισμένες τράπεζες αρνήθηκαν να της χορηγήσουν την τραπεζική εγγύηση που ζήτησε. Σταθμίζοντας τα εμπλεκόμενα συμφέροντα, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων έκρινε, επίσης, ότι τα δημοσιονομικά συμφέροντα της Επιτροπής δεν θα προστατεύονταν καλύτερα με την άμεση κίνηση διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως της αποφάσεως, καθόσον ήταν μάλλον απίθανο ότι θα μπορούσε να επιτύχει ποσό αντίστοιχο του προστίμου. Στην υπόθεση αυτή, επίσης, διατάχθηκαν ασφαλιστικά μέτρα.

Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί ότι στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση **Endesa κατά Επιτροπής** ⁽⁷⁴⁾, περί της οποίας έγινε ήδη λόγος αναφορικά με τον έλεγχο των συγκεντρώσεων, η αιτούσα είχε υποβάλει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ζητούσε να ανασταλεί η εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής περί απορρίψεως της καταγγελίας της Endesa ⁽⁷⁵⁾. Με τη διάταξή του, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων υπενθύμισε ότι ο επείγων χαρακτήρας μιας αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να

⁽⁷⁴⁾ Απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουλίου 2006, T-417/05, Endesa κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή.

⁽⁷⁵⁾ Διάταξη του προέδρου του Πρωτοδικείου της 1ης Φεβρουαρίου 2006, T-417/05 R, Endesa κατά Επιτροπής, μη δημοσιευθείσα στη Συλλογή.

εκτιμάται σε σχέση με την ανάγκη προσωρινής αποφάσεως προς αποτροπή σοβαρής και ανεπανόρθωτης ζημίας εις βάρος του αιτούντος τη λήψη προσωρινού μέτρου. Τέτοια ζημία πρέπει, ιδίως, να είναι δυνατόν να πλήξει τα συμφέροντα του αιτούντος τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου. Η Endesa είχε επικαλεστεί, σχετικώς, ιδίως τον κίνδυνο, ελλείψει ασφαλιστικών μέτρων, η Gas Natural να αποκτήσει τον έλεγχο της και να προβεί στον κατακερματισμό της, ζημία η οποία, κατά την αιτούσα, θα έθιγε και τους μετόχους της. Κατά τον δικαστή των ασφαλιστικών μέτρων, όμως, η Endesa δεν μπορεί βασίμως να προβάλει, ως έχουσα κατεπείγοντα χαρακτήρα, ζημία η οποία προβάλλεται ότι θα προκληθεί στους μετόχους της, καθόσον οι μέτοχοι έχουν νομική προσωπικότητα ανεξάρτητη της δικής της. Όσον αφορά τη ζημία που προέβαλε, προσωπικώς για την ίδια, η Endesa, ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου διαπίστωσε ότι είναι υποθετική, καθόσον εξαρτάται από την πραγματοποίηση και την επιτυχία της δημόσιας προσφοράς εξαγοράς, η επιτυχία της οποίας δεν είχε αποδειχθεί κατά το στάδιο της εξετάσεως της αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων. Τέλος, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων έκρινε ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν αποδείχθηκε ότι τα ένδικα μέσα που προβλέπει το ισπανικό δίκαιο δεν παρείχαν στην Endesa τη δυνατότητα να αποτρέψει την προβαλλόμενη σοβαρή και ανεπανόρθωτη ζημία. Κατά συνέπεια, ο πρόεδρος του Πρωτοδικείου απέρριψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων.

Β — Σύνθεση του Πρωτοδικείου

(Σειρά πρωτοκόλλου στις 6 Οκτωβρίου 2006)

Πρώτη σειρά, από αριστερά προς τα δεξιά:

V. Tiili, δικαστής· J. D. Cooke, M. Βηλαράς και M. Jaeger, πρόεδροι τμήματος· B. Vesterdorf, πρόεδρος του Πρωτοδικείου· J. Pirrung και H. Legal, πρόεδροι τμήματος· R. García-Valdecasas και J. Azizi, δικαστές

Δεύτερη σειρά, από αριστερά προς τα δεξιά:

I. Wiszniewska-Białicka, E. Cremona και M. E. Martins Ribeiro, A. W. H. Meij, N. J. Forwood, F. Dehousse, O. Czúcz και I. Pelikánová, δικαστές

Τρίτη σειρά, από αριστερά προς τα δεξιά:

N. Wahl, Σ. Παπασάββας, K. Jürimäe, D. Šnáby, V. Vadapalas, I. Labucka, E. Moavero Milanesi και M. Prek, δικαστές· E. Coulon, γραμματέας

1. Μέλη του Πρωτοδικείου

(κατά σειρά αναλήψεως καθηκόντων)

Bo Vesterdorf

γεννήθηκε το 1945· γλωσσομαθής νομικός στη Μεταφραστική Υπηρεσία στο Δικαστήριο· υπάλληλος διοικήσεως στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· πάρεδρος δικαστής νομικός ακόλουθος στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Δανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες· άσκησε έκτακτα δικαστικά καθήκοντα στο Østre Landsret (Εφετείο)· προϊστάμενος της υπηρεσίας συνταγματικού και διοικητικού δικαίου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· τμηματάρχης στο Υπουργείο Δικαιοσύνης· λέκτορας μέλος της Διευθύνουσας Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (CDDH) του Συμβουλίου της Ευρώπης και, στη συνέχεια, μέλος του προεδρείου του ίδιου οργάνου· το 2004 κατέστη μέλος της ειδικής επιτροπής για τη δικαστική εκπαίδευση στην Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου της Trier στη Γερμανία· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989· πρόεδρος του Πρωτοδικείου από τις 4 Μαρτίου 1998.

Rafael García-Valdecasas y Fernández

γεννήθηκε το 1946· Abogado del Estado (στη Jaén και στη Γρανάδα)· γραμματέας στο Πρωτοδικείο Económico-Administrativo της Jaén και στη συνέχεια της Κόρδοβας· μέλος των Δικηγορικών Συλλόγων Jaén και Γρανάδας· προϊστάμενος της υπηρεσίας κοινοτικών διαφορών στο Υπουργείο Εξωτερικών· επικεφαλής της ισπανικής αντιπροσωπείας στην ομάδα εργασίας που συνέστησε το Συμβούλιο για την ίδρυση του Πρωτοδικείου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 25 Σεπτεμβρίου 1989.

Virpi Tiili

γεννήθηκε το 1942· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι· επιμελήτρια Αστικού Δικαίου και Εμπορικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι· διευθύντρια νομικών υποθέσεων και εμπορικής πολιτικής του Κεντρικού Εμπορικού Επιμελητηρίου της Φινλανδίας· γενική διευθύντρια του Γραφείου Προστασίας των Καταναλωτών της Φινλανδίας· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

Pernilla Lindh

γεννήθηκε το 1945· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου Lund· πάρεδρος δικαστής στο Εφετείο Στοκχόλμης· νομική σύμβουλος και γενική διευθύντρια της Νομικής Υπηρεσίας του Τμήματος Εμπορίου του Υπουργείου Εξωτερικών· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995 έως τις 6 Οκτωβρίου 2006.

Josef Azizi

γεννήθηκε το 1948· διδάκτωρ Νομικής και πτυχιούχος Κοινωνικών και Οικονομικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Βιέννης· εντεταλμένος καθηγητής στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο της Βιέννης και στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Βιέννης· Ministerialrat και διευθυντής τμήματος στην Ομοσπονδιακή Καγκελαρία· μέλος της Διευθύνουσας Επιτροπής Νομικής Συνεργασίας του Συμβουλίου της Ευρώπης (CDCJ)· εκπρόσωπος ad litem ενώπιον του Verfassungsgerichtshof (Συνταγματικού Δικαστηρίου) σε ένδικες διαδικασίες ελέγχου της συνταγματικότητας των ομοσπονδιακών νόμων· συντονιστής υπεύθυνος για την προσαρμογή του ομοσπονδιακού αυστριακού δικαίου προς το κοινοτικό δίκαιο· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 18 Ιανουαρίου 1995.

John D. Cooke

γεννήθηκε το 1944. Ενεγράφη στον Δικηγορικό Σύλλογο της Ιρλανδίας το 1966. Ενεγράφη επίσης στους Δικηγορικούς Συλλόγους της Αγγλίας και της Ουαλίας, της Βόρειας Ιρλανδίας και της Νότιας Νέας Ουαλίας. Εργάστηκε ως barrister από το 1966 έως το 1996. Ενεγράφη στο Inner Bar στην Ιρλανδία (Senior Counsel) το 1980 και στη Νότια Νέα Ουαλία το 1991. Υπήρξε πρόεδρος του Συμβουλίου των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (CBCE) από το 1985 έως το 1986· επισκέπτης καθηγητής στη Νομική Σχολή του University College του Δουβλίνου· μέλος του Chartered Institute of Arbitrators· πρόεδρος της Royal Zoological Society της Ιρλανδίας από το 1987 έως το 1990· benchers της Honorable Society of Kings Inns, Δουβλίνο· honorary benchers του Lincoln's Inn, Λονδίνο· δικαστής στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από τις 10 Ιανουαρίου 1996.

Marc Jaeger

γεννήθηκε το 1954· δικηγόρος δικαστικός ακόλουθος υπό τον γενικό εισαγγελέα· δικαστής, αντιπρόεδρος του Tribunal d'arrondissement de Luxembourg· διδάσκων στο Πανεπιστημιακό Κέντρο του Λουξεμβούργου· αποσπασμένος δικαστής, εισηγητής σε γραφείο δικαστή του Δικαστηρίου από το 1986· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 11 Ιουλίου 1996.

Jörg Pirrung

γεννήθηκε το 1940· επιστημονικός βοηθός στο Πανεπιστήμιο του Marburg· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο του Marburg)· ειδικευμένος υπάλληλος, κατόπιν τμηματάρχης της υπηρεσίας ιδιωτικού διεθνούς δικαίου και, στη συνέχεια προϊστάμενος επιμέρους μονάδας ιδιωτικού δικαίου στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Δικαιοσύνης· μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Διεθνούς Ινστιτούτου «Unidroit» (1993–1998)· προϊστάμενος της επιτροπής της διασκέψεως της Χάγης για το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο που ανέλαβε να συντάξει τη συμφωνία περί προστασίας του παιδιού (1996)· επίτιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου της Trier (ιδιωτικό και δημόσιο διεθνές δίκαιο, ευρωπαϊκό δίκαιο)· από το 2002 είναι μέλος της ειδικής συμβουλευτικής επιτροπής του ινστιτούτου Max Planck αλλοδαπού και διεθνούς δικαίου του Αμβούργου· δικαστής στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από τις 11 Ιουνίου 1997.

Paolo Mengozzi

γεννήθηκε το 1938· καθηγητής του Διεθνούς Δικαίου καθώς και στην έδρα Jean Monnet του Δικαίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια· επίτιμος διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Carlos III της Μαδρίτης· επισκέπτης καθηγητής στα Πανεπιστήμια: Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (Νέα Υόρκη), Georgetown, Paris II, Georgia (Athens) και Institut Universitaire International (Λουξεμβούργο)· συντονιστής του European Business Law Pallas Program που οργανώνει το Πανεπιστήμιο του Nimègue· μέλος της συμβουλευτικής επιτροπής της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για τις συμβάσεις δημοσίων έργων· αναπληρωτής υφυπουργός Βιομηχανίας και Εμπορίου κατά το εξάμηνο της ιταλικής προεδρίας του Συμβουλίου· μέλος της ομάδας προβληματισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ) και διευθυντής της συνόδου του 1997 του Κέντρου Ερευνών της Ακαδημίας Διεθνούς Δικαίου της Χάγης για τον ΠΟΕ· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 4 Μαρτίου 1998 έως τις 3 Μαΐου 2006· γενικός δικαστής στο Δικαστήριο από τις 4 Μαΐου 2006.

Arjen W. H. Meij

γεννήθηκε το 1944· σύμβουλος στο Hoge Raad der Nederlanden (1996)· σύμβουλος και αντιπρόεδρος στο College van Beroep voor het bedrijfsleven (Διοικητικό Δικαστήριο Εμπορίου και Βιομηχανίας) (1986)· αναπληρωτής σύμβουλος στο Εφετείο Κοινωνικών Υποθέσεων και στη Δικαστική Επιτροπή Δασμολογίου· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1980)· δίδαξε ευρωπαϊκό δίκαιο στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Groningen· research-assistant στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου του Michigan· μέλος της διεθνούς γραμματείας του Εμπορικού Επιμελητηρίου του Άμστερνταμ (1970)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Μιχαήλ Βηλαράς

γεννήθηκε το 1950· δικηγόρος (1974–1980)· εθνικός εμπειρογνώμονας στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και κατόπιν κύριος διοικητικός υπάλληλος στη Γενική Διεύθυνση V (Απασχόληση, εργασιακές σχέσεις και κοινωνικές υποθέσεις)· εισηγητής, πάρεδρος του ελληνικού Συμβουλίου της Επικρατείας και από το 1999 Σύμβουλος Επικρατείας· επίκουρο μέλος του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου· μέλος της Κεντρικής Νομοπαρασκευαστικής Επιτροπής· διευθυντής του Νομικού Γραφείου της κυβέρνησης (1996–1998)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 17 Σεπτεμβρίου 1998.

Nicholas James Forwood

γεννήθηκε το 1948· αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο του Cambridge BA 1969, MA 1973 (Mechanical Sciences and Law)· κατέστη μέλος του Αγγλικού Δικηγορικού Συλλόγου το 1970, εν συνεχεία δε δικηγόρησε στο Λονδίνο (1971–1999) και στις Βρυξέλλες (1979–1999)· κατέστη μέλος του Ιρλανδικού Δικηγορικού Συλλόγου το 1981· το 1987 κατέστη Queen's Counsel και το 1998 Benchers of the Middle Temple· εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αγγλίας και Ουαλίας στο Συμβούλιο Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως (CCBE) και πρόεδρος της Μόνιμης Αντιπροσωπείας του CCBE στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο (1995–1999)· μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της World Trade Law Association και της European Maritime Law Organization (1993–2002)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 15 Δεκεμβρίου 1999.

Hubert Legal

γεννήθηκε το 1954· Σύμβουλος Επικρατείας (Γαλλία)· φοίτησε στην École normale supérieure του Saint-Cloud και στην École nationale d'administration (ENA — Εθνική Σχολή Δημοσίας Διοικήσεως της Γαλλίας)· διπλωματούχος καθηγητής της αγγλικής (1979–1985)· rapporteur, στη συνέχεια commissaire du gouvernement ενώπιον των δικαιοδοτικών τμημάτων του Conseil d'État (1988–1993)· νομικός σύμβουλος της μόνιμης αντιπροσωπείας της Γαλλίας στα Ηνωμένα Έθνη στη Νέα Υόρκη· εισηγητής στο γραφείο του δικαστή Puissochet στο Δικαστήριο (1997–2001)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 19 Σεπτεμβρίου 2001.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

γεννήθηκε το 1956· Σπούδασε στη Λισσαβόνα, στις Βρυξέλλες και στο Στρασβούργο· άσκησε δικηγορία στην Πορτογαλία και στις Βρυξέλλες· ελεύθερη ερευνήτρια του Ινστιτούτου Ευρωπαϊκών Σπουδών του Ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών· εισηγήτρια στο γραφείο του Πορτογάλου δικαστή στο Δικαστήριο J. C. Moitinho de Almeida (1986 έως 2000) και, κατόπιν, στο γραφείο του προέδρου του Πρωτοδικείου B. Vesterdorf (2000 έως 2003)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 31 Μαρτίου 2003.

Franklin Dehousse

γεννήθηκε το 1959· πτυχιούχος Νομικής (Πανεπιστήμιο Λιέγης, 1981)· aspirant στο Εθνικό Ίδρυμα Επιστημονικών Ερευνών (1985–1989)· νομικός σύμβουλος στο Κοινοβούλιο (Chambre des représentants, 1981–1990)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο του Στρασβούργου, 1990)· καθηγητής (Πανεπιστήμια Λιέγης και Στρασβούργου, Κολέγιο της Ευρώπης, Institut royal supérieur de Défense, Πανεπιστήμιο Montesquieu του Bordeaux· collègue Michel Servet des universités de Paris· facultés Notre-Dame de la Paix στη Namur)· ειδικός εκπρόσωπος του υπουργού Εξωτερικών (1995–1999)· διευθυντής ευρωπαϊκών σπουδών του Institut royal des relations internationales (1998–2003)· πάρεδρος στο βελγικό Conseil d'État (2001–2003)· σύμβουλος στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1990–2003)· μέλος του Observatoire Internet (2001–2003)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 7 Οκτωβρίου 2003.

Ena Cremona

γεννήθηκε το 1936· πτυχιούχος ξένων γλωσσών του Βασιλικού Πανεπιστημίου της Μάλτας (1955)· διδάκτωρ του Βασιλικού Πανεπιστημίου της Μάλτας (1958)· δικηγόρος Μάλτας από το 1959· νομικός σύμβουλος στο εθνικό συμβούλιο γυναικών (1964–1979)· μέλος της επιτροπής δημοσίας διοικήσεως (1987–1989)· μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Lombard Bank (Malta) Ltd, εκπρόσωπος του Δημοσίου ως μετόχου (1987–1993)· μέλος της εκλογικής επιτροπής από το 1993· μέλος της επιτροπής κρίσεως διδακτορικών στη Νομική Σχολή του Βασιλικού Πανεπιστημίου της Μάλτας μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI) (2003–2004)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Ottó Czúcz

γεννήθηκε το 1946· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου του Szeged (1971)· διοικητικός υπάλληλος στο Υπουργείο Εργασίας (1971–1974)· επιφορτισμένος με διδασκαλία και καθηγητής (1974–1989), κοσμήτορας της Νομικής Σχολής (1989–1990) και αντιπρύτανης (1992–1997) του Πανεπιστημίου του Szeged· δικηγόρος μέλος της διοικήσεως του εθνικού οργανισμού ασφαλίσεως γήρατος· αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Ινστιτούτου Κοινωνικής Ασφαλίσεως (1998–2002)· μέλος του επιστημονικού συμβουλίου της Διεθνούς Ενώσεως Κοινωνικής Ασφαλίσεως· δικαστής στο Συνταγματικό Δικαστήριο (1998–2004)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Irena Wiszniewska-Białecka

γεννήθηκε το 1947· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου της Βαρσοβίας (1965–1969)· ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Νομικών Επιστημών, βοηθός, συνεργαζόμενη καθηγήτρια, καθηγήτρια στην Ακαδημία Επιστημών (1969–2004)· ερευνήτρια στο Ινστιτούτο Max Planck Αλλοδαπού και Διεθνούς Δικαίου στον τομέα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, των δικαιωμάτων του δημιουργού και του δικαίου του ανταγωνισμού στο Μόναχο (1985–1986)· δικηγόρος (1992–2000)· δικαστής στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (2001–2004)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Irena Pelikánová

γεννήθηκε το 1949· διδάκτωρ Νομικής, βοηθός στον τομέα του Οικονομικού Δικαίου (πριν από το 1989), στη συνέχεια διδάκτωρ Επιστημών, καθηγήτρια Δικαίου Επιχειρήσεων (από το 1993) στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Καρόλου της Πράγας· μέλος του διοικητικού οργάνου της επιτροπής κινητών αξιών (1999–2002)· δικηγόρος· μέλος του νομοθετικού συμβουλίου της Τσεχικής Κυβερνήσεως (1998–2004)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Daniel Šváby

γεννήθηκε το 1951· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο της Bratislava)· δικαστής στο Πρωτοδικείο της Bratislava· δικαστής στο Εφετείο επιφορτισμένος με τις υποθέσεις αστικού δικαίου και αντιπρόεδρος του Εφετείου της Bratislava· μέλος του τμήματος αστικού και οικογενειακού δικαίου του Ινστιτούτου Δικαίου του Υπουργείου Δικαιοσύνης· έκτακτος δικαστής στο Ανώτατο Δικαστήριο επιφορτισμένος με τις υποθέσεις εμπορικού δικαίου· μέλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Στρασβούργο)· δικαστής στο Συνταγματικό Δικαστήριο (2000–2004)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Vilenas Vadapalas

γεννήθηκε το 1954· διδάκτωρ Νομικής του Πανεπιστημίου Μόσχας· διδάκτωρ Νομικής (Dr hab.) του Πανεπιστημίου της Βαρσοβίας· καθηγητής του Πανεπιστημίου του Vilnius· Διεθνές Δίκαιο (από το 1981), Ανθρώπινα Δικαιώματα (από το 1991) και Κοινοτικό Δίκαιο (από το 2000)· γενικός διευθυντής του τμήματος ευρωπαϊκού δικαίου της κυβέρνησεως· καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Vilnius, κάτοχος της έδρας Jean Monnet· πρόεδρος της λιθουανικής ενώσεως σπουδών για την Ευρωπαϊκή Ένωση· πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας εργασίας για τη συνταγματική μεταρρύθμιση σχετικά με την ένταξη της Λιθουανίας· μέλος της Διεθνούς Επιτροπής Νομικών (Απρίλιος 2003)· πρώην εμπειρογνώμων στο Συμβούλιο της Ευρώπης για ζητήματα σχετικά με τη συμφωνία της εθνικής νομοθεσίας με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Küllike Jürimäe

γεννήθηκε το 1962· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου του Tartu (1981–1986)· βοηθός του εισαγγελέα της Δημοκρατίας στο Tallinn (1986–1991)· απόφοιτη της Διπλωματικής Σχολής της Εσθονίας (1991–1992)· νομικός σύμβουλος (1991–1993) και γενικός σύμβουλος στο εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο (1992–1993)· δικαστής στο Εφετείο του Tallinn (1993–2004)· European Master στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τον Εκδημοκρατισμό, Πανεπιστήμια της Πάδουας και του Nottingham (2002–2003)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Ingrida Labucka

γεννήθηκε το 1963· πτυχιούχος Νομικής του Πανεπιστημίου Λεττονίας (1986)· επιθεωρητής εκ μέρους του Υπουργείου Εσωτερικών για την περιφέρεια του Κίρον και την πόλη της Ρίγας (1986–1989)· δικαστής στο Πρωτοδικείο της Ρίγας (1990–1994)· δικηγόρος (1994–1998 και Ιούλιος 1999–Μάιος 2000)· υπουργός Δικαιοσύνης (Νοέμβριος 1998–Ιούλιος 1999 και Μάιος 2000–Οκτώβριος 2002)· μέλος του Διεθνούς Διαιτητικού Δικαστηρίου της Χάγης (2001–2004)· μέλος του Κοινοβουλίου (2002–2004)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Σάββας Σ. Παπασάββας

γεννήθηκε το 1969· σπουδές στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (πτυχίο το 1991)· σπουδές τρίτου κύκλου στο Πανεπιστήμιο Paris II (DEA Δημοσίου Δικαίου το 1992) και στο Πανεπιστήμιο Aix-Marseille III (διδακτορικό το 1995)· εγγραφή στον Δικηγορικό Σύλλογο Κύπρου, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Λευκωσίας από το 1993· επιφορτισμένος με διδασκαλία στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (1997–2002), λέκτορας Συνταγματικού Δικαίου από τον Σεπτέμβριο του 2002· ερευνητής στο Ευρωπαϊκό Κέντρο Δημοσίου Δικαίου (2001–2002)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 12 Μαΐου 2004.

Verica Trstenjak

γεννήθηκε το 1962· διδάκτωρ Νομικής στο Πανεπιστήμιο της Ljubljana (1995)· καθηγήτρια (από το 1996) της Θεωρίας του Δικαίου και του Κράτους, καθώς και καθηγήτρια Ιδιωτικού Δικαίου· ερευνήτρια· σπουδές προς εκπόνηση διδακτορικού στα Πανεπιστήμια της Ζυρίχης και της Βιέννης (Ινστιτούτο Συγκριτικού Δικαίου), στο Ινστιτούτο Max Planck Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου στο Αμβούργο και στο Ελεύθερο Πανεπιστήμιο του Άμστερνταμ· προσκεκλημένη καθηγήτρια στα Πανεπιστήμια της Βιέννης, του Freiburg (Γερμανία) και στη Νομική Σχολή Bucerius στο Αμβούργο· προϊσταμένη της Νομικής Υπηρεσίας (1994–1996) και υφυπουργός στο Υπουργείο Επιστήμης και Τεχνολογίας (1996–2000)· γενική γραμματέας της Κυβερνήσεως (2000)· μέλος της ομάδας εργασίας για τον Ευρωπαϊκό Αστικό Κώδικα (Study Group on European Civil Code) από το 2003· κάτοχος του βραβείου της Ενώσεως Σλοβένων Νομικών «Νομικός της χρονιάς 2003»· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 7 Ιουλίου 2004 έως τις 6 Οκτωβρίου 2006· γενικός εισαγγελέας στο Δικαστήριο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Enzo Moavero Milanesi

γεννήθηκε το 1954· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο La Sapienza Ρώμης)· σπουδές Κοινοτικού Δικαίου (Κολέγιο της Ευρώπης, Bruges)· μέλος του δικηγορικού συλλόγου, ασκεί το επάγγελμα του δικηγόρου (1978–1983)· επιφορτισμένος με τη διδασκαλία του Κοινοτικού Δικαίου στα Πανεπιστήμια La Sapienza Ρώμης (1993–1996), Luiss Ρώμης (1993–1996 και 2002–2006) και Bocconi Μιλάνου (1996–2000)· σύμβουλος του ιταλού πρωθυπουργού επί κοινοτικών ζητημάτων (1993–1995)· υπάλληλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής· νομικός σύμβουλος και, στη συνέχεια, προϊστάμενος του γραφείου του αντιπροέδρου (1989–1992), προϊστάμενος του γραφείου του αρμόδιου για την «εσωτερική αγορά» (1995–1999) και τον «ανταγωνισμό» (1999) επιτρόπου· διευθυντής στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (2000–2002), βοηθός γενικός γραμματέας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2002–2005), γενικός γραμματέας του Γραφείου Πολιτικών Συμβούλων (2006)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 3 Μαΐου 2006.

Nils Wahl

γεννήθηκε το 1961· απόφοιτος Νομικής (Πανεπιστήμιο Στοκχόλμης, 1987)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Στοκχόλμης, 1995)· συνεργαζόμενος καθηγητής, κάτοχος της έδρας Jean Monnet Ευρωπαϊκού Δικαίου (1995)· καθηγητής Ευρωπαϊκού Δικαίου (Πανεπιστήμιο Στοκχόλμης, 2001)· βοηθός δικηγόρος σε ιδιωτικό γραφείο (1987–1989)· διοικητικός διευθυντής εκπαιδευτικού ιδρύματος (1993–2004)· πρόεδρος του σουηδικού δικτύου ευρωπαϊκής νομικής έρευνας (Natverket for europarättslig forskning) (2001–2006)· μέλος του συμβουλίου για ζητήματα ανταγωνισμού (Radet for konkurrensfrågor) (2001–2006)· δικαστής στο Εφετείο Skane και Blekinge (Hovrätten över Skane och Blekinge) (2005)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Miro Prek

γεννήθηκε το 1965· πτυχιούχος Νομικής (1989)· μέλος του δικηγορικού συλλόγου (1994)· άσκησε διάφορα καθήκοντα στη δημόσια διοίκηση, κυρίως στην κυβερνητική υπηρεσία νομοθεσίας (βοηθός υφυπουργός και υποδιευθυντής, προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκού και Συγκριτικού Δικαίου) και στην Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Υποθέσεων (βοηθός υφυπουργός)· μέλος της ομάδας διαπραγματεύσεων για τη συμφωνία συνδέσεως (1994–1996) και για την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση (1998–2003), υπεύθυνος για τις νομικές υποθέσεις· δικηγόρος· υπεύθυνος των σχεδίων για την προσαρμογή στην ευρωπαϊκή νομοθεσία και για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, κυρίως στα Δυτικά Βαλκάνια· προϊστάμενος τμήματος στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2004–2006)· δικαστής στο Πρωτοδικείο από τις 7 Οκτωβρίου 2006.

Emmanuel Coulon

γεννήθηκε το 1968· σπουδές Νομικής στο Πανεπιστήμιο Panthéon-Assas Παρισιών· σπουδές Οικονομικής Διαχείρισεως στο Πανεπιστήμιο Paris-Dauphine· Κολέγιο της Ευρώπης (1992)· εισαγωγικές εξετάσεις στο περιφερειακό κέντρο επιμορφώσεως για το επάγγελμα του δικηγόρου (Παρίσι)· πιστοποιητικό ασκήσεως του επαγγέλματος του δικηγόρου από τον Δικηγορικό Σύλλογο Βρυξελλών· άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου στις Βρυξέλλες· επιτυχών σε γενικό διαγωνισμό της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (στο γραφείο του προέδρου A. Saggio, 1996–1998· στο γραφείο του προέδρου B. Vesterdorf, 1998–2002)· προϊστάμενος του γραφείου του προέδρου του Πρωτοδικείου (2003–2005)· γραμματέας του Πρωτοδικείου από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

2. Μεταβολές της συνθέσεως του Πρωτοδικείου κατά το 2006

Πανηγυρική συνεδρίαση της 3ης Μαΐου 2006

Με απόφαση των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 6ης Απριλίου 2006, ο Enzo Moavero Milanesi διορίστηκε δικαστής στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων έως τις 31 Αυγούστου 2007. Ο Enzo Moavero Milanesi διαδέχθηκε τον Paolo Mengozzi.

Πανηγυρική συνεδρίαση της 6ης Οκτωβρίου 2006

Επ' ευκαιρία της μερικής ανανεώσεως των μελών του Δικαστηρίου και κατόπιν του διορισμού δύο μελών του Πρωτοδικείου ως μελών του Δικαστηρίου, οι Nils Wahl και Miro Prek διορίστηκαν δικαστές στο Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων αντικαθιστώντας, αντιστοίχως, τις Pernilla Lindh και Verica Trstenjak.

3. Σειρά πρωτοκόλλου

από 1 Ιανουαρίου έως 3 Μαΐου 2006

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
 M. JAEGER, πρόεδρος τμήματος
 J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
 M. ΒΗΛΑΡΑΣ, πρόεδρος τμήματος
 H. LEGAL, πρόεδρος τμήματος
 R. GARCÍA-VALDECASAS, πρόεδρος τμήματος
 V. TIILI, δικαστής
 P. LINDH, δικαστής
 J. AZIZI, δικαστής
 J. D. COOKE, δικαστής
 P. MENGOZZI, δικαστής
 A. W. H. MEIJ, δικαστής
 N. J. FORWOOD, δικαστής
 M. E. MARTINS RIBEIRO, δικαστής
 F. DEHOUSSE, δικαστής
 E. CREMONA, δικαστής
 O. CZÚCZ, δικαστής
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, δικαστής
 I. PELIKÁNOVÁ, δικαστής
 D. ŠVÁBY, δικαστής
 V. VADAPALAS, δικαστής
 K. JÜRIMÄE, δικαστής
 I. LABUCKA, δικαστής
 Σ. ΠΑΠΑΣΑΒΒΑΣ, δικαστής
 V. TRSTENJAK, δικαστής

 E. COULON, γραμματέας

από 4 Μαΐου έως 30 Σεπτεμβρίου 2006

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
 M. JAEGER, πρόεδρος τμήματος
 J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
 M. ΒΗΛΑΡΑΣ, πρόεδρος τμήματος
 H. Legal, πρόεδρος τμήματος
 R. GARCÍA-VALDECASAS, πρόεδρος τμήματος
 V. TIILI, δικαστής
 P. LINDH, δικαστής
 J. AZIZI, δικαστής
 J. D. COOKE, δικαστής
 A. W. H. MEIJ, δικαστής
 N. J. FORWOOD, δικαστής
 M. E. MARTINS RIBEIRO, δικαστής
 F. DEHOUSSE, δικαστής
 E. CREMONA, δικαστής
 O. CZÚCZ, δικαστής
 I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, δικαστής
 I. PELIKÁNOVÁ, δικαστής
 D. ŠVÁBY, δικαστής
 V. VADAPALAS, δικαστής
 K. JÜRIMÄE, δικαστής
 I. LABUCKA, δικαστής
 Σ. ΠΑΠΑΣΑΒΒΑΣ, δικαστής
 V. TRSTENJAK, δικαστής
 E. MOAVERO MILANESI, δικαστής

 E. COULON, γραμματέας

**από 1 Οκτωβρίου έως 5 Οκτωβρίου
2006**

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
M. JAEGER, πρόεδρος τμήματος
J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, πρόεδρος τμήματος
H. LEGAL, πρόεδρος τμήματος
J. D. COOKE, πρόεδρος τμήματος
R. GARCÍA-VALDECASAS, δικαστής
V. Tiili, δικαστής
P. LINDH, δικαστής
J. AZIZI, δικαστής
A. W. H. MEIJ, δικαστής
N. J. FORWOOD, δικαστής
M. E. MARTINS RIBEIRO, δικαστής
F. DEHOUSSE, δικαστής
E. CREMONA, δικαστής
O. CZÚCZ, δικαστής
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, δικαστής
I. PELIKÁNOVÁ, δικαστής
D. ŠVÁBY, δικαστής
V. VADAPALAS, δικαστής
K. JÜRIMÄE, δικαστής
I. LABUCKA, δικαστής
Σ. ΠΑΠΑΣΑΒΒΑΣ, δικαστής
V. TRSTENJAK, δικαστής
E. MOAVERO MILANESI, δικαστής

E. COULON, γραμματέας

**από 6 Οκτωβρίου έως 31 Δεκεμβρίου
2006**

B. VESTERDORF, Πρόεδρος του Πρωτοδικείου
M. JAEGER, πρόεδρος τμήματος
J. PIRRUNG, πρόεδρος τμήματος
M. ΒΗΛΑΡΑΣ, πρόεδρος τμήματος
H. Legal, πρόεδρος τμήματος
J. D. COOKE, πρόεδρος τμήματος
R. GARCÍA-VALDECASAS, δικαστής
V. TIILI, δικαστής
J. AZIZI, δικαστής
A. W. H. MEIJ, δικαστής
N. J. Forwood, δικαστής
M. E. MARTINS RIBEIRO, δικαστής
F. DEHOUSSE, δικαστής
E. CREMONA, δικαστής
O. CZÚCZ, δικαστής
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, δικαστής
I. PELIKÁNOVÁ, δικαστής
D. ŠVÁBY, δικαστής
V. VADAPALAS, δικαστής
K. JÜRIMÄE, δικαστής
I. LABUCKA, δικαστής
Σ. ΠΑΠΑΣΑΒΒΑΣ, δικαστής
E. MOAVERO MILANESI, δικαστής
N. WAHL, δικαστής
M. PREK, δικαστής

E. COULON, γραμματέας

4. Πρώην μέλη του Πρωτοδικείου

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), πρόεδρος από το 1989 έως το 1995
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Saggio Antonio (1989–1998), πρόεδρος από το 1995 έως το 1998
Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Γεραρής Χρήστος (1989–1992)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Καλογερόπουλος Ανδρέας (1992–1998)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)

Πρόεδροι

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)

Γραμματέας

Hans Jung (1989–2005)

Γ — Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Πρωτοδικείου

Γενική δραστηριότητα του Πρωτοδικείου

1. Εισαχθείσες, περατωθείσες και εκκρεμείς υποθέσεις (2000–2006)

Εισαχθείσες υποθέσεις

2. Φύση της διαδικασίας (2000–2006)
3. Φύση της προσφυγής (2000–2006)
4. Αντικείμενο (2000–2006)

Περατωθείσες υποθέσεις

5. Φύση της διαδικασίας (2000–2006)
6. Αντικείμενο (2006)
7. Αντικείμενο (2000–2006) (αποφάσεις και διατάξεις)
8. Δικάσας σχηματισμός (2000–2006)
9. Διάρκεια των διαδικασιών σε μήνες (2000–2006) (αποφάσεις και διατάξεις)

Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου

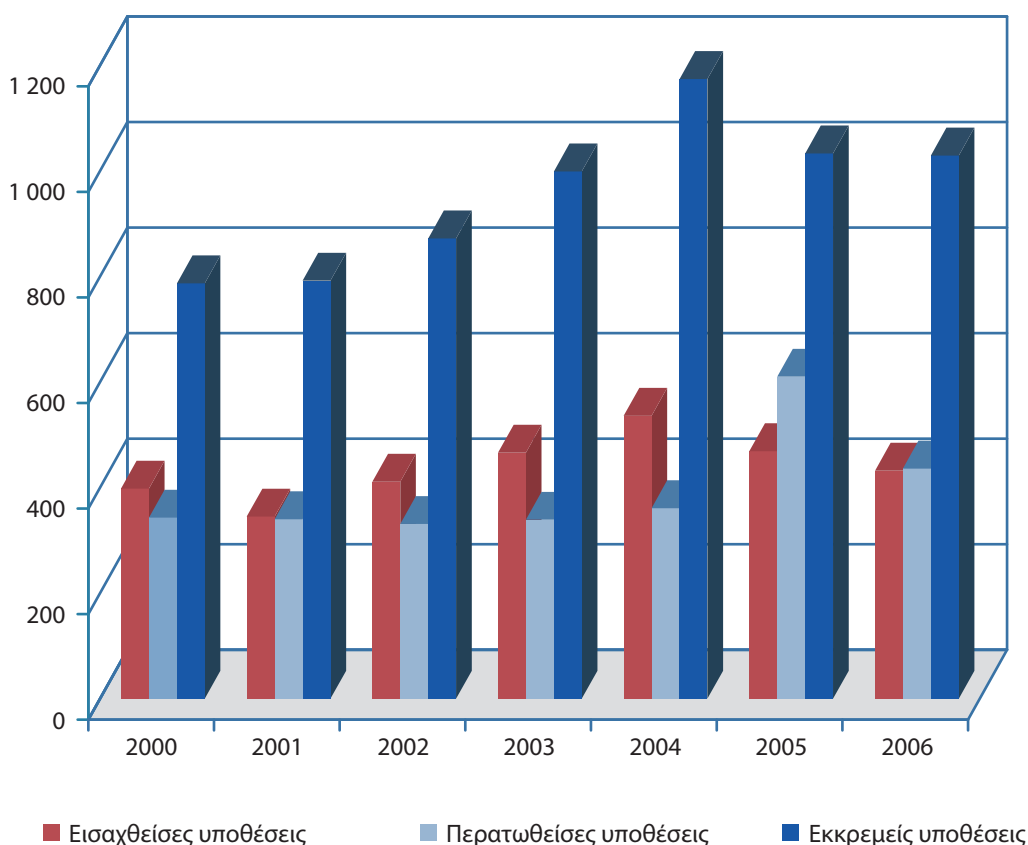
10. Φύση της διαδικασίας (2000–2006)
11. Αντικείμενο (2000–2006)
12. Δικάσας σχηματισμός (2000–2006)

Διάφορα

13. Ασφαλιστικά μέτρα (2000–2006)
14. Ταχείες διαδικασίες (2001–2006)
15. Αποφάσεις του Πρωτοδικείου κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση (1989–2006)
16. Κατανομή των αναιρέσεων ανάλογα με τη φύση της διαδικασίας (1989–2006)
17. Έκβαση των αναιρέσεων (2006) (αποφάσεις και διατάξεις)
18. Γενική εξέλιξη (1989–2006)
Εισαχθείσες, περατωθείσες και εκκρεμείς υποθέσεις

1. Γενική δραστηριότητα του Πρωτοδικείου —

Εισαχθείσες, περατωθείσες, εκκρεμείς υποθέσεις (2000–2006) ⁽¹⁾

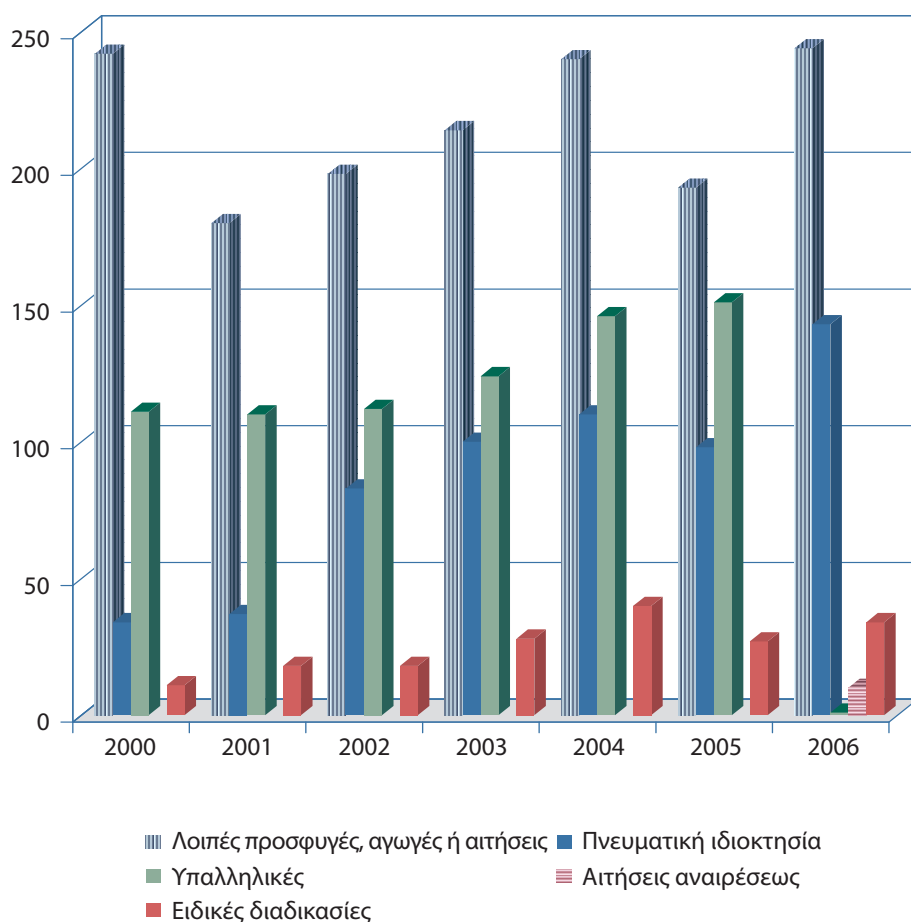

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Εισαχθείσες υποθέσεις	398	345	411	466	536	469	432
Περαιτωθείσες υποθέσεις	343	340	331	339	361	610	436
Εκκρεμείς υποθέσεις	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

⁽¹⁾ Εφόσον δεν υπάρχει ένδειξη περί του αντιθέτου, ο παρών πίνακας και οι πίνακες των επομένων σελίδων περιλαμβάνουν τις ειδικές διαδικασίες.

Ως «ειδικές διαδικασίες» θεωρούνται: η ανακοπή ερημοδικίας (άρθρο 41 Οργανισμού ΕΚ άρθρο 122 Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου), η τριτανakoπή (άρθρο 42 Οργανισμού ΕΚ άρθρο 123 Κανονισμού Διαδικασίας Πρωτοδικείου), η αναθεώρηση αποφάσεως (άρθρο 44 Οργανισμού ΕΚ άρθρο 125 Κανονισμού Διαδικασίας Πρωτοδικείου), η ερμηνεία αποφάσεως (άρθρο 43 Οργανισμού ΕΚ άρθρο 129 Κανονισμού Διαδικασίας Πρωτοδικείου), ο καθορισμός των δικαστικών εξόδων (άρθρο 92 Κανονισμού Διαδικασίας Πρωτοδικείου), η αίτηση παροχής του ευεργετήματος πενίας (άρθρο 94 Κανονισμού Διαδικασίας Πρωτοδικείου) και η διόρθωση αποφάσεως (άρθρο 84 Κανονισμού Διαδικασίας Πρωτοδικείου).

2. Εισαχθείσες υποθέσεις — Φύση της διαδικασίας (2000–2006) ⁽¹⁾

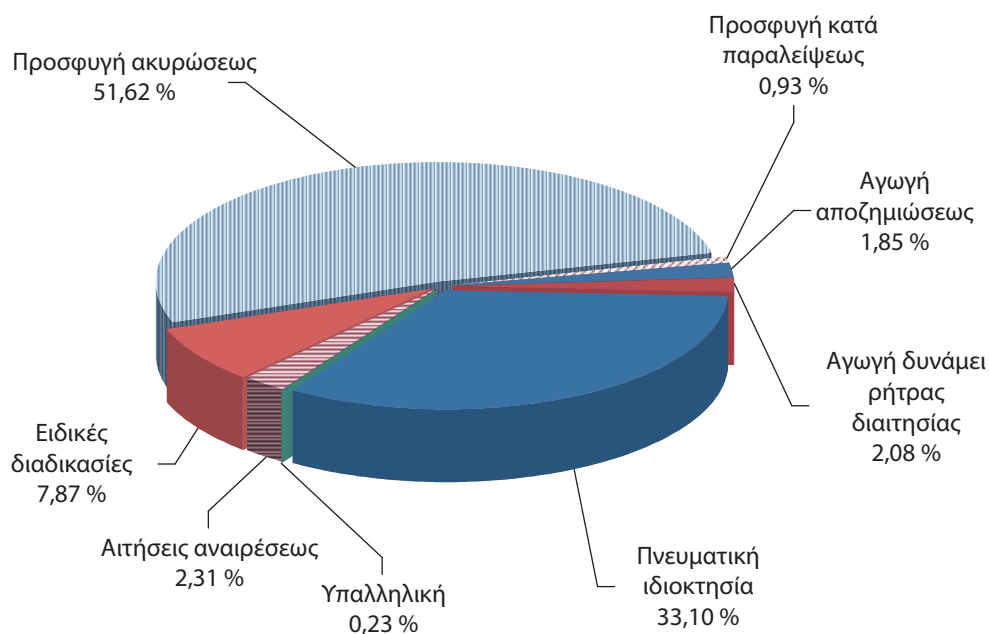

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	242	180	198	214	240	193	244
Πνευματική ιδιοκτησία	34	37	83	100	110	98	143
Υπαλληλικές	111	110	112	124	146	151	1
Αιτήσεις αναιρέσεως							10
Ειδικές διαδικασίες	11	18	18	28	40	27	34
Σύνολο	398	345	411	466	536	469	432

(¹) Στον παρόντα πίνακα και στους πίνακες των επομένων σελίδων, η ένδειξη «λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις» περιλαμβάνει όλες τις ευθείες προσφυγές ή αγωγές που ασκήθηκαν από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, πλην των προσφυγών υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των προσφυγών σε θέματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

3. Εισαχθείσες υποθέσεις — Φύση της προσφυγής, αγωγής ή αιτήσεως (2000–2006)

Κατανομή κατά το 2006

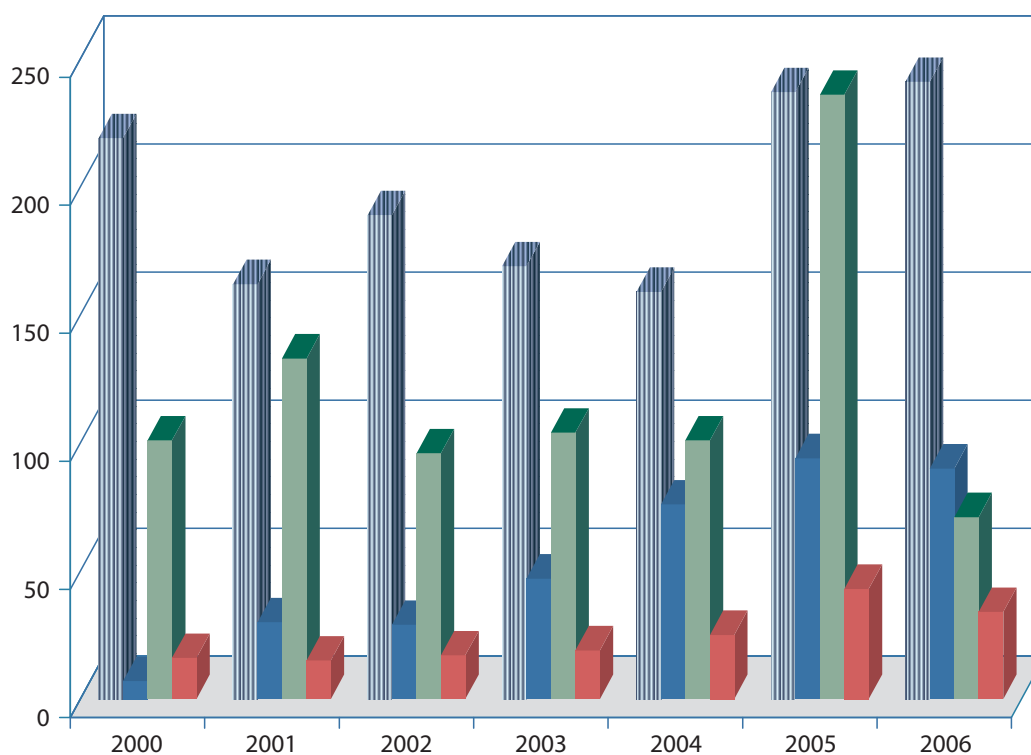

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Προσφυγή ακυρώσεως	219	134	172	174	199	160	223
Προσφυγή κατά παραλείψεως	6	17	12	13	15	9	4
Αγωγή αποζημιώσεως	17	21	12	24	18	16	8
Αγωγή δυνάμει ρήτρας διαιτησίας		8	2	3	8	8	9
Πνευματική ιδιοκτησία	34	37	83	100	110	98	143
Υπαλληλική	111	110	112	124	146	151	1
Αιτήσεις αναιρέσεως							10
Ειδικές διαδικασίες	11	18	18	28	40	27	34
Σύνολο	398	345	411	466	536	469	432

4. Εισαχθείσες υποθέσεις — Αντικείμενο (2000–2006)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Προσχώρηση νέων κρατών μελών				1	1		
Γεωργία	18	17	9	11	25	21	18
Κρατικές ενισχύσεις	80	42	51	25	46	25	28
Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδαφών	6	6		1			
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	2						
Ρήτρα διαιτησίας		2	1			2	3
Ανταγωνισμός	36	36	61	43	36	40	81
Πολιτισμός	2	1					3
Δίκαιο των επιχειρήσεων	4	6	3	3	6	12	11
Θεσμικό δίκαιο	24	16	17	26	33	28	15
Ενέργεια		2		2			1
Περιβάλλον και καταναλωτές	14	2	8	14	30	18	21
Φορολογία			1	5			1
Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις		1	1			1	
Ελευθερία εγκαταστάσεως	7	1			1		
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	2	1			1		
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	1	3	2	7	1	2	4
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών							1
Εμπορική πολιτική	8	4	5	6	12	5	18
Αλιευτική πολιτική	5	6	3	25	3	2	
Οικονομική και νομισματική πολιτική						1	2
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	1	3	6	2	4		5
Περιφερειακή πολιτική		1	6	7	10	12	16
Κοινωνική πολιτική	7	1	3	2	5	9	3
Πνευματική ιδιοκτησία	34	37	83	101	110	98	145
Προσέγγιση των νομοθεσιών		2	1	3	1		
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1	3	1	3	6	9	5
Εξωτερικές σχέσεις	8	14	8	10	3	2	2
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων						2	
Κοινό δασμολόγιο	1	2			1		2
Μεταφορές		2	1	1	3		1
Τελωνειακή ένωση	14	2	6	5	11	2	
Σύνολο Συνθήκης ΕΚ	275	213	277	303	349	291	386
Σύνολο Συνθήκης ΑΧ	1	4	2	11			
Σύνολο Συνθήκης ΕΑ			2		1		1
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	111	110	112	124	146	151	11
Ειδικές διαδικασίες	11	18	18	28	40	27	34
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	398	345	411	466	536	469	432

5. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Φύση της διαδικασίας (2000–2006)

▨ Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις ■ Πνευματική ιδιοκτησία
 ■ Υπαλληλικές ■ Ειδικές διαδικασίες

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	219	162	189	169	159	237	241
Πνευματική ιδιοκτησία	7	30	29	47	76	94	90
Υπαλληλικές	101	133	96	104	101	236	71
Ειδικές διαδικασίες	16	15	17	19	25	43	34
Σύνολο	343	340	331	339	361	610	436

6. Περατωθείσες υποθέσεις — Αντικείμενο (2006)

	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο
Αλιευτική πολιτική	24		24
Ανταγωνισμός	33	9	42
Γεωργία	11	14	25
Δίκαιο των επιχειρήσεων	3	3	6
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων		4	4
Εμπορική πολιτική	5	8	13
Ενέργεια		3	3
Εξωτερικές σχέσεις	3	2	5
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	3	1	4
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1	2	3
Θεσμικό δίκαιο	4	10	14
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων		2	2
Κοινωνική πολιτική	1	4	5
Κρατικές ενισχύσεις	14	40	54
Μεταφορές		2	2
Οικονομική και νομισματική πολιτική		1	1
Περιβάλλον και καταναλωτές	3	16	19
Περιφερειακή πολιτική	3	4	7
Πνευματική ιδιοκτησία	50	41	91
Προσχώρηση νέων κρατών μελών		1	1
Σύνδεση υπερποντίων χωρών και εδαφών		2	2
Τελωνειακή ένωση	2		2
Φορολογία		1	1
Σύνολο Συνθήκης ΕΚ	160	170	330
Σύνολο Συνθήκης ΑΧ	1		1
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	61	10	71
Ειδικές διαδικασίες	5	29	34
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	227	209	436

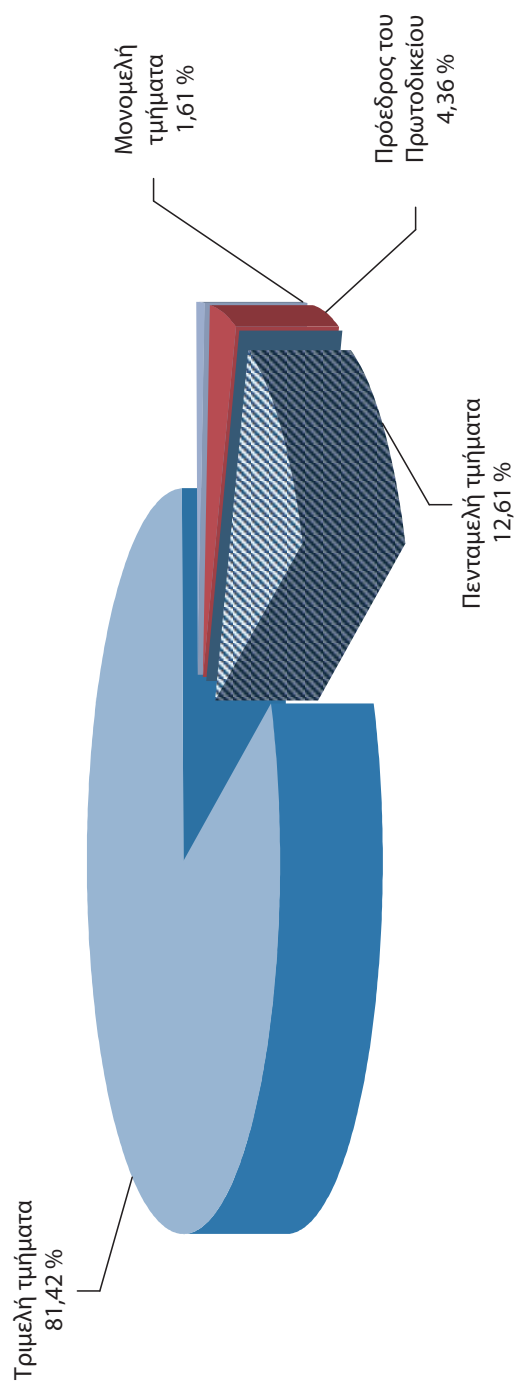
7. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Αντικείμενο (2000–2006)

(αποφάσεις και διατάξεις)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Αλιευτική πολιτική	1	7	2	2	6	2	24
Ανταγωνισμός	61	21	40	38	26	35	42
Γεωργία	14	47	28	21	15	34	25
Δίκαιο των επιχειρήσεων	4	4	4	2	2	6	6
Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις			1	1		1	
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων			2		1	1	
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	1	2		8	2	1	4
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	1						
Ελευθερία εγκαταστάσεως	3	4	2			1	
Εμπορική πολιτική	17	5	6	6	1	7	13
Ενέργεια							3
Εξωτερικές σχέσεις	6	2	6	11	7	11	5
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας		3			2	5	4
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1		2	4		1	3
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	1	1					
Θεσμικό δίκαιο	31	19	15	20	16	35	14
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων							2
Κοινό δασμολόγιο		3		2			
Κοινωνική πολιτική	18	2	2	1	4	6	5
Κρατικές ενισχύσεις	35	12	31	26	54	53	54
Μεταφορές	2		2	2	1	1	2
Οικονομική και νομισματική πολιτική							1
Περιβάλλον και καταναλωτές	7		12	9	4	19	19
Περιφερειακή πολιτική	5		1		4	4	7
Πνευματική ιδιοκτησία	7	30	29	47	76	94	91
Πολιτισμός			2	1			
Προσέγγιση των νομοθεσιών			2	1	3		
Προσχώρηση νέων κρατών μελών				1			1
Ρήτρα διαιτησίας	2			1	2	1	
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	1	2	6	4		4	2
Τελωνειακή ένωση	5	15	18	3	3	7	2
Φορολογία				5	1		1
Σύνολο Συνθήκης ΕΚ	223	179	213	216	230	329	330
Σύνολο Συνθήκης ΑΧ	3	10	4		5	1	1
Σύνολο Συνθήκης ΕΑ		1	1			1	
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	101	135	96	104	101	236	71
Ειδικές διαδικασίες	16	15	17	19	25	43	34
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	343	340	331	339	361	610	436

8. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Δικάσας σχηματισμός (2000–2006)

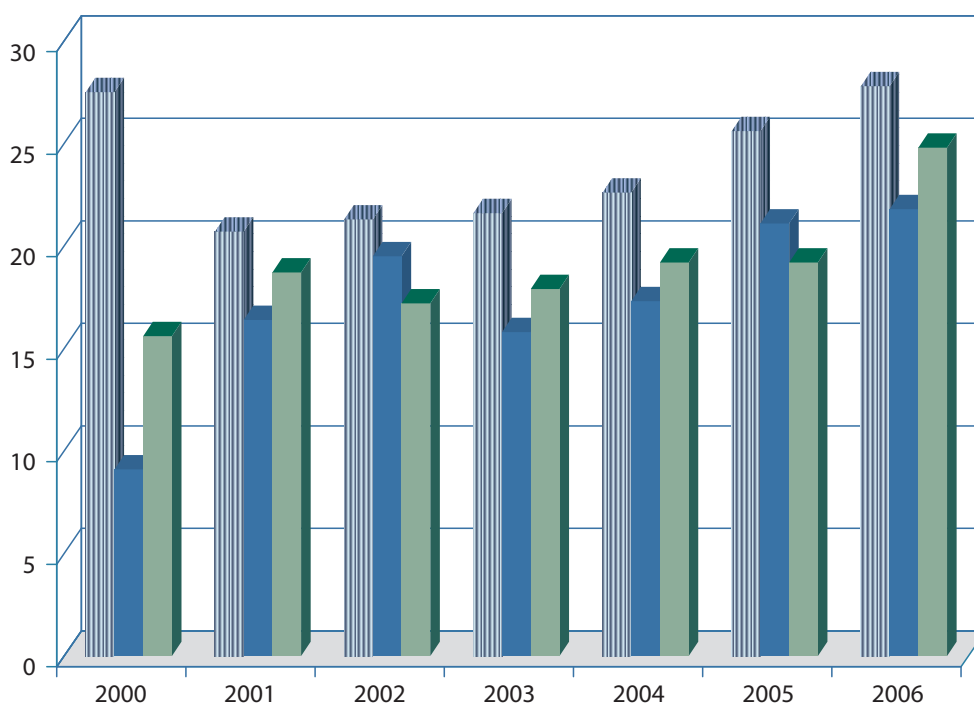
Κατανομή κατά το 2006

	2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006		
	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο	Αποφάσεις	Διατάξεις	Σύνολο
Τμήμα μείζονος συνθέσεως																6		6			
Πενταμελή τμήματα	84	28	112	17	25	42	48	16	64	18	21	39	18	46	64	28	34	62	22	33	55
Τριμελή τμήματα	96	117	213	135	145	280	144	113	257	146	131	277	141	135	276	181	329	510	198	157	355
Μονομελή τμήματα	11	4	15	10	2	12	5	1	6	14	1	15	13	1	14	7		7	7		7
Πρόεδρος του Πρωτοδικείου		3	3		6	6		4	4		8	8		7	7		25	25		19	19
Σύνολο	191	152	343	162	178	340	197	134	331	178	161	339	172	189	361	222	388	610	227	209	436

9. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Διάρκεια των διαδικασιών σε μήνες (2000–2006) ⁽¹⁾

(αποφάσεις και διατάξεις)

Λοιπές προσφυγές,
αγωγές ή αιτήσεις

Πνευματική ιδιοκτησία

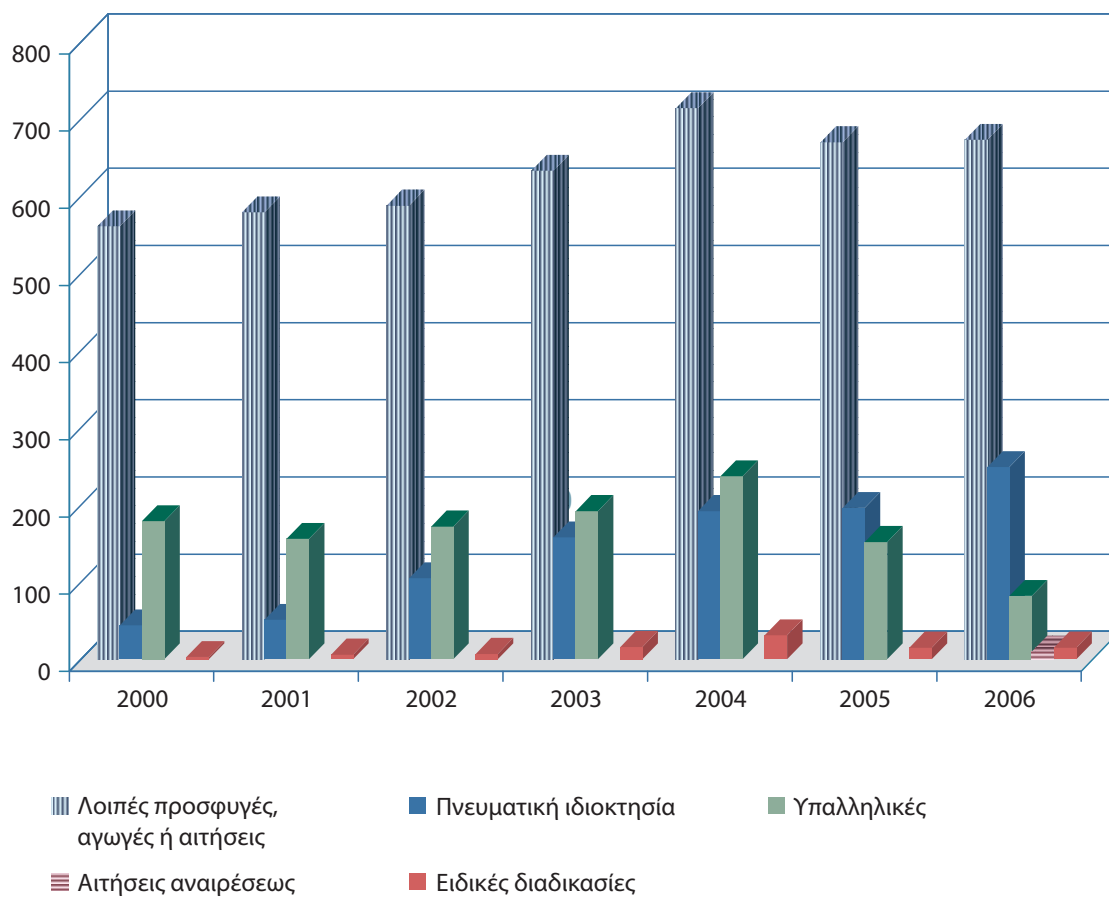
Υπαλληλικές

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	27,5	20,7	21,3	21,6	22,6	25,6	27,8
Πνευματική ιδιοκτησία	9,1	16,4	19,5	15,8	17,3	21,1	21,8
Υπαλληλικές	15,6	18,7	17,2	17,9	19,2	19,2	24,8

⁽¹⁾ Δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της διάρκειας των διαδικασιών: οι υποθέσεις στις οποίες εκδόθηκε παρεμπόδιση απόφαση, οι ειδικές διαδικασίες, οι υποθέσεις τις οποίες παρέπεμψε το Δικαστήριο κατόπιν της ανακατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ Δικαστηρίου και Πρωτοδικείου, καθώς και οι υποθέσεις τις οποίες παρέπεμψε το Πρωτοδικείο κατόπιν της ενάρξεως λειτουργίας του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης.

Η διάρκεια εκφράζεται σε μήνες και σε δέκατα του μήνα.

10. Υποθέσεις που εκκρεμούν στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους — Φύση της διαδικασίας (2000–2006)

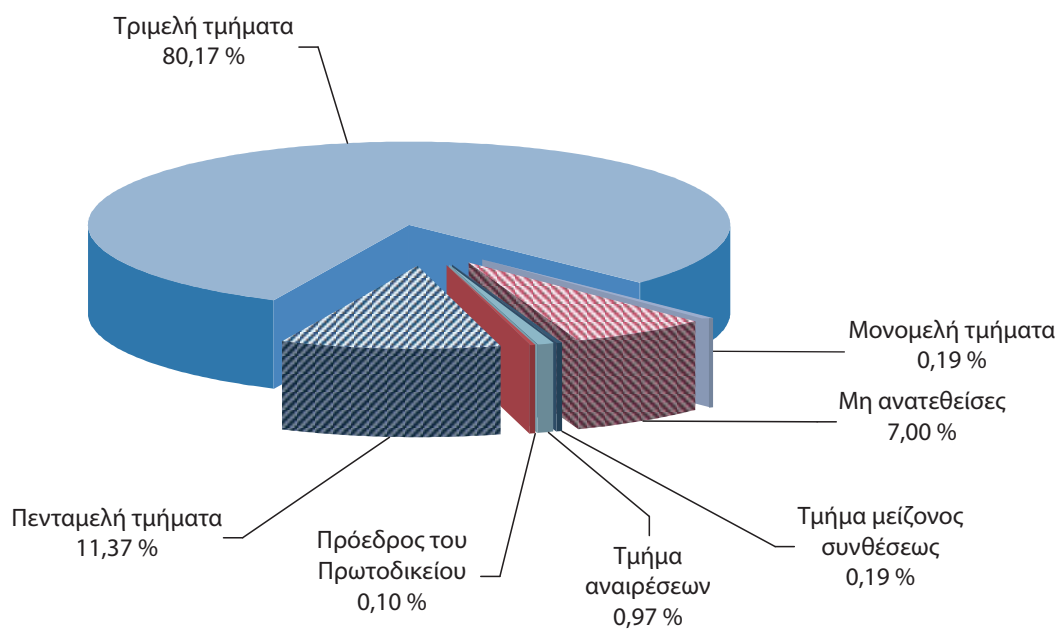
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	561	579	588	633	714	670	673
Πνευματική ιδιοκτησία	44	51	105	158	192	196	249
Υπαλληλικές	179	156	172	192	237	152	82
Αιτήσεις αναιρέσεως							10
Ειδικές διαδικασίες	3	6	7	16	31	15	15
Σύνολο	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

11. Υποθέσεις που εκκρεμούν στις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους — Αντικείμενο (2000–2006)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Αλιευτική πολιτική	8	7	8	31	28	28	4
Ανταγωνισμός	78	93	114	119	129	134	173
Γεωργία	144	114	95	85	95	82	74
Δίκαιο των επιχειρήσεων	4	6	5	6	10	16	23
Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις		1	1				
Ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων	2	3	1	1	1		
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων		1	3	2	1	2	3
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών							1
Ελευθερία εγκαταστάσεως	5	2			1		
Εμπορική πολιτική	16	15	14	14	25	23	28
Ενέργεια		2	2	4	4	4	2
Εξωτερικές σχέσεις	9	21	23	22	18	9	6
Εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας	3	3	9	11	13	8	9
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1	4	3	2	8	16	18
Ευρωπαϊκή ιθαγένεια	1						
Θεσμικό δίκαιο	27	24	26	32	49	42	43
Ίδιοι πόροι των Κοινοτήτων						2	
Κοινό δασμολόγιο	3	2	2		1	1	3
Κοινωνική πολιτική	4	3	4	5	6	9	7
Κρατικές ενισχύσεις	177	207	227	226	218	190	164
Μεταφορές	1	3	2	1	3	2	1
Οικονομική και νομισματική πολιτική						1	2
Περιβάλλον και καταναλωτές	15	17	13	18	44	43	44
Περιφερειακή πολιτική		1	6	13	19	27	36
Πνευματική ιδιοκτησία	44	51	105	159	193	197	251
Πολιτισμός	2	3	1				3
Προσέγγιση των νομοθεσιών		2	1	3	1	1	1
Προσχώρηση νέων κρατών μελών					1	1	
Ρήτρα διαιτησίας		2	3	2		1	3
Σύνδεση υπερπόντιων χωρών και εδαφών	11	15	9	6	6	2	
Τελωνειακή ένωση	33	20	8	10	18	13	11
Φορολογία			1	1			
Σύνολο Συνθήκης ΕΚ	588	622	686	773	892	854	910
Σύνολο Συνθήκης ΑΧ	14	8	6	17	12	11	10
Σύνολο Συνθήκης ΕΑ	1		1	1	2	1	2
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	181	156	172	192	237	152	92
Ειδικές διαδικασίες	3	6	7	16	31	15	15
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

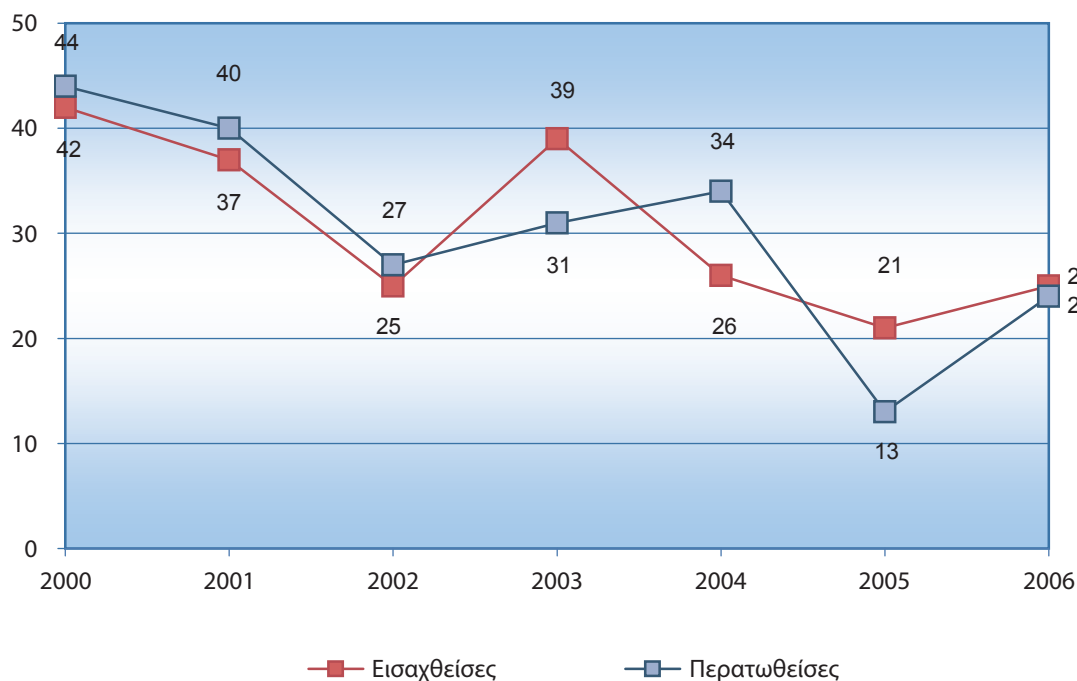
12. Εκκρεμείς υποθέσεις στις 31 Δεκεμβρίου — Δικάσας σχηματισμός (2000–2006)

Κατανομή κατά το 2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Τμήμα μείζονος συνθέσεως					6	1	2
Τμήμα αναιρέσεων							10
Πρόεδρος του Πρωτοδικείου							1
Πενταμελή τμήματα	247	264	276	251	187	146	117
Τριμελή τμήματα	512	479	532	691	914	846	825
Μονομελή τμήματα	5	3	8	6	1	4	2
Μη ανατεθείσες	23	46	56	51	66	36	72
Σύνολο	787	792	872	999	1 174	1 033	1 029

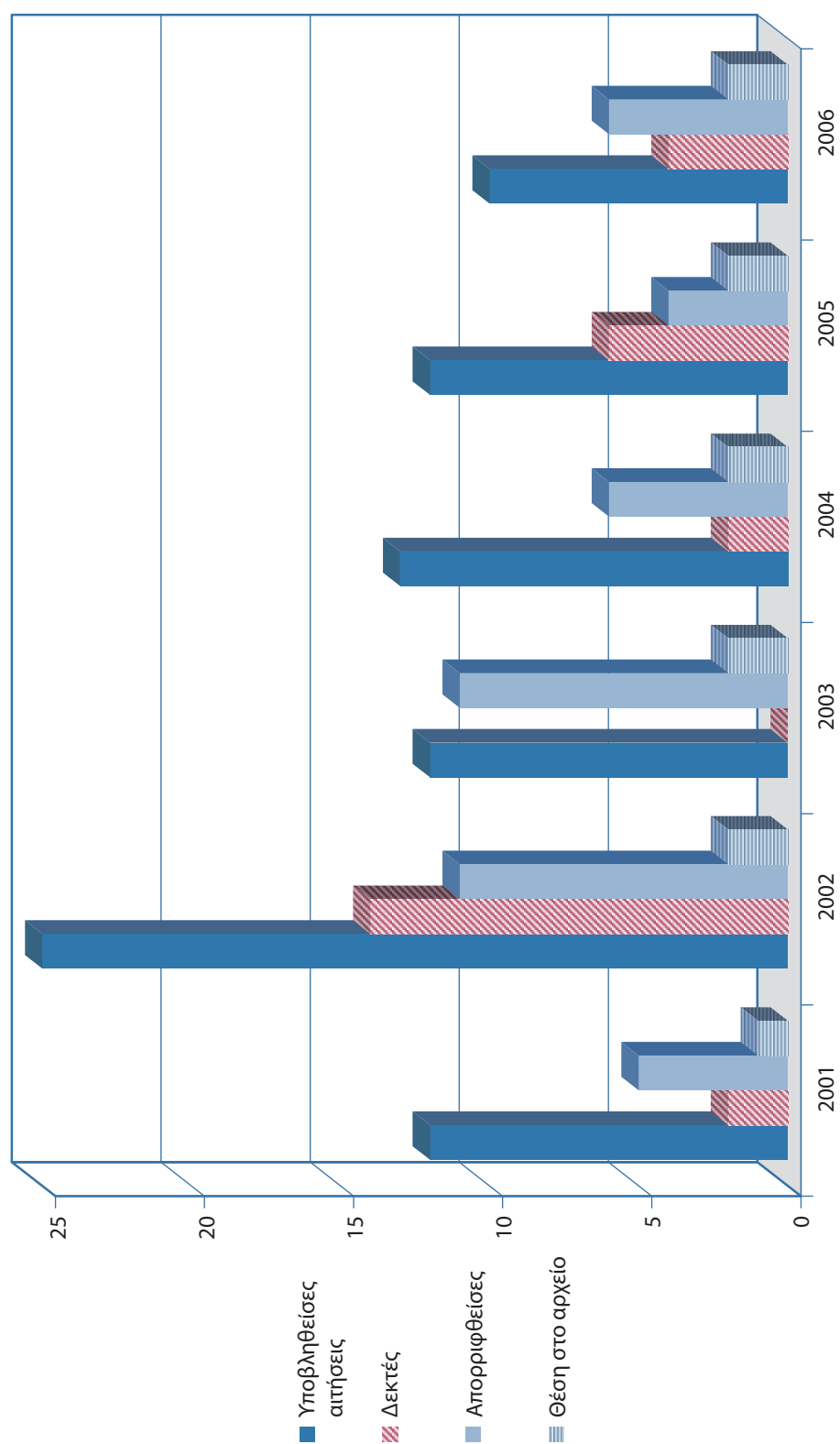
13. Διάφορα — Εκδοθείσες διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων (2000–2006)

Κατανομή κατά το 2006

	Εισαχθείσες διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων	Περατωθείσες διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων	Έκβαση		
			Απόρριψη	Αίτηση δεκτή	Διαγραφή/κατάργηση της δίκη
Γεωργία	5	1	1		
Κρατικές ενισχύσεις	4	4	4		
Ανταγωνισμός	1	3	2	1	
Δίκαιο των επιχειρήσεων	2	5	1	1	3
Θεσμικό δίκαιο	2	1	1		
Περιβάλλον και καταναλωτές	7	6	5		1
Εμπορική πολιτική	1	1	1		
Κοινωνική πολιτική	1				
Έρευνα, πληροφόρηση, εκπαίδευση, στατιστικές	1				
Μεταφορές	1	1	1		
Σύνολο Συνθήκης ΕΚ	25	22	16	2	4
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων		2	1		1
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	25	24	17	2	5

14. Διάφορα — Ταχείες διαδικασίες (2001–2006)

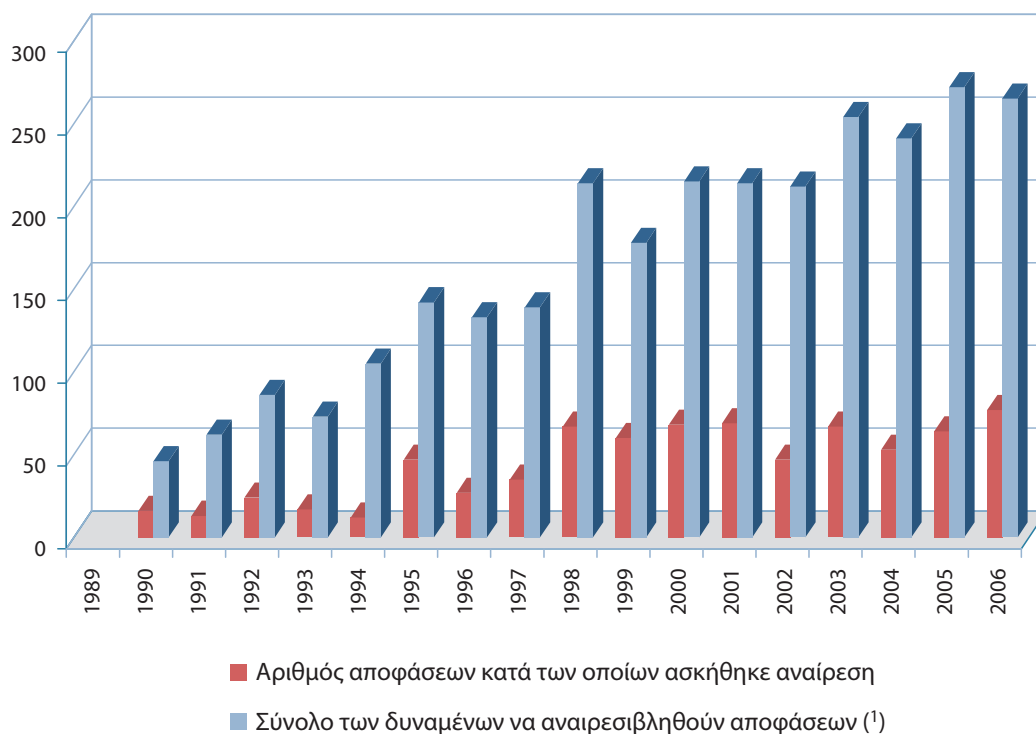

	2001			2002			2003			2004			2005			2006		
	Υποβληθείσες αιτήσεις	Έκβαση		Υποβληθείσες αιτήσεις	Έκβαση		Υποβληθείσες αιτήσεις	Έκβαση		Υποβληθείσες αιτήσεις	Έκβαση		Υποβληθείσες αιτήσεις	Έκβαση		Υποβληθείσες αιτήσεις	Έκβαση	
		Δεκτές	Απορριφθείσες		Θέση στο αρχείο	Δεκτές		Απορριφθείσες	Θέση στο αρχείο		Δεκτές	Απορριφθείσες		Θέση στο αρχείο	Δεκτές		Απορριφθείσες	Θέση στο αρχείο
Προσχώρηση νέων κρατών μελών																		
	3	2		1			2											
	1			15	13	2	1	1										
	3	1	1	2	3			5	4									
		</																

Η ταχεία εκδίκαση μιας υποθέσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου μπορεί να αποφασισθεί δυνάμει του άρθρου 76α του Κανονισμού Διαδικασίας. Η διάταξη αυτή τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2001.

Στην κατηγορία «θέση στο αρχείο» εμπίπτουν οι ακόλουθες περιπτώσεις: ανάκληση της αιτήσεως, παραίτηση, καθώς και περιπτώσεις κατά τις οποίες το Πρωτοδικείο κρίνει επί προσφυγής με διάταξη που εκδίδεται προτού εκδοθεί απόφαση επί της αιτήσεως εκδικάσεως κατά την ταχεία διαδικασία.

15. Διάφορα — Αποφάσεις του Πρωτοδικείου κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση (1989–2006)

	Αριθμός αποφάσεων κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση	Σύνολο των δυναμένων να αναιρεσιβληθούν αποφάσεων ⁽¹⁾	Ποσοστό αποφάσεων του Πρωτοδικείου κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %

⁽¹⁾ Σύνολο των δυναμένων να αναιρεσιβληθούν αποφάσεων και διατάξεων — περί απαραδέκτου, περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων, περί καταργήσεως της δίκης, περί απορρίψεως αιτήσεως παρεμβάσεως — για τις οποίες η προθεσμία ασκήσεως αναίρεσεως έληξε ή κατά των οποίων ασκήθηκε αναίρεση.

16. Διάφορα — Κατανομή των αναιρέσεων αναλόγως της φύσεως της διαδικασίας (1989–2006)

	1989			1990			1991			1992			1993			1994			1995			1996			1997		
	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις				2	8	25 %	5	16	31 %	15	31	48 %	6	17	35 %	7	44	16 %	38	91	42 %	15	59	25 %	22	86	26 %
Πνευματική ιδιοκτησία																											
Υπαλληλικά				14	38	37 %	8	46	17 %	8	54	15 %	10	55	18 %	5	61	8 %	9	51	18 %	12	74	16 %	13	53	25 %
Μερικό σύνολο				16	46	35 %	13	62	21 %	23	85	27 %	16	72	22 %	12	105	11 %	47	142	33 %	27	133	20 %	35	139	25 %
Ειδικές διαδικασίες										1	1	100 %	1	1	100 %												
Σύνολο				16	46	35 %	13	62	21 %	24	86	28 %	17	73	23 %	12	105	11 %	47	142	33 %	27	133	20 %	35	139	25 %

	1998			1999			2000			2001			2002			2003			2004			2005			2006		
	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %	Αιτήσεις αναίρεσως	Αποφάσεις δυνάμει του	Αναίρεσεις σε %
Λοιπές προσφυγές, αγωγές ή αιτήσεις	48	120	40 %	45	118	38 %	58	132	44 %	40	115	35 %	32	134	24 %	51	134	38 %	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %
Πνευματική ιδιοκτησία				1	1	100 %	1	7	14 %	13	25	52 %	6	20	30 %	7	33	21 %	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %
Υπαλληλικά	18	93	19 %	14	59	24 %	8	75	11 %	15	73	21 %	9	58	16 %	9	87	10 %	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %
Μερικό σύνολο	66	213	31 %	60	178	34 %	67	214	31 %	68	213	32 %	47	212	22 %	67	254	26 %	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %
Ειδικές διαδικασίες	1	1	100 %				1	1	100 %	1	1	100 %															
Σύνολο	67	214	31 %	60	178	34 %	68	215	32 %	69	214	32 %	47	212	22 %	67	254	26 %	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %

17. Διάφορα — Έκβαση των αιτήσεων αναιρέσεως (2006)

(αποφάσεις και διατάξεις)

	Απόρριψη αιτήσεως	Ολική ή μερική εξαφάνιση χωρίς αναπομπή	Ολική ή μερική εξαφάνιση με αναπομπή	Διαγραφή/ Κατάργηση της δίκης	Σύνολο
Ανταγωνισμός	10	5		1	16
Γεωργία	3		1		4
Διαδικασία				1	1
Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις	1				1
Ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων	1				1
Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών	1				1
Εξωτερικές σχέσεις	1				1
Θεσμικό δίκαιο	5				5
Κοινωνική πολιτική	4				4
Κρατικές ενισχύσεις	3				3
Περιβάλλον και καταναλωτές	1				1
Περιφερειακή πολιτική	1				1
Πνευματική ιδιοκτησία	12			2	14
Προσέγγιση των νομοθεσιών	1				1
Τελωνειακή ένωση	1				1
Υπηρεσιακή κατάσταση των υπαλλήλων	6	3		1	10
Σύνολο	51	8	1	5	65

18. Διάφορα — Γενική εξέλιξη (1989–2006)**Εισαχθείσες, περατωθείσες, εκκρεμείς υποθέσεις**

	Εισαχθείσες υποθέσεις ⁽¹⁾	Περατωθείσες υποθέσεις ⁽²⁾	Υποθέσεις που εκκρεμούν στις 31 Δεκεμβρίου
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
Σύνολο	6 256	5 227	

⁽¹⁾ 1989: το Δικαστήριο παρέπεμψε 153 υποθέσεις στο νεοσύστατο τότε Πρωτοδικείο

1993: το Δικαστήριο παρέπεμψε 451 υποθέσεις στο πλαίσιο της πρώτης διευρύνσεως των αρμοδιοτήτων του Πρωτοδικείου.

1994: το Δικαστήριο παρέπεμψε 14 υποθέσεις στο πλαίσιο της δεύτερης διευρύνσεως των αρμοδιοτήτων του Πρωτοδικείου.

2004–2005: το Δικαστήριο παρέπεμψε 25 υποθέσεις στο πλαίσιο της τρίτης διευρύνσεως των αρμοδιοτήτων του Πρωτοδικείου.

⁽²⁾ 2005–2006: το Πρωτοδικείο παρέπεμψε 118 υποθέσεις στο νεοσύστατο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης.

Κεφάλαιο III

Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

A — Δραστηριότητα του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης κατά το έτος 2006

Από τον Πρόεδρο Paul J. Mahoney

Το έτος 2006 αποτελεί το πρώτο πλήρες έτος λειτουργίας του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στη διάρκεια του το ΔΔΔ αφιέρωσε σημαντικό μέρος της δραστηριότητάς του στην επεξεργασία του σχεδίου Κανονισμού του Διαδικασίας, η οποία είχε ήδη αρχίσει από τους πρώτους μήνες λειτουργίας του το έτος 2005. Το σχέδιο που διαμορφώθηκε κατόπιν των συζητήσεων και διαβουλεύσεων ⁽¹⁾ στις οποίες προέβη το ΔΔΔ υποβλήθηκε στις 19 Δεκεμβρίου 2006, κατόπιν συνεργασίας με το Πρωτοδικείο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και με τη σύμφωνη γνώμη του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς σύγκριση. Το ΔΔΔ θα έχει, κατά πάσα πιθανότητα, δικό του Κανονισμό Διαδικασίας από το δεύτερο εξάμηνο του έτους 2007.

Όσον αφορά τη δικαιοδοτική πτυχή της δραστηριότητας του ΔΔΔ, από τις στατιστικές προκύπτει ότι επελήφθη 148 προσφυγών, αριθμός ελαφρώς μικρότερος σε σχέση με τον αριθμό των υπαλληλικών προσφυγών κατά το έτος 2005, κατά το οποίο ασκήθηκαν 164 προσφυγές (151 ενώπιον του Πρωτοδικείου και 13 ενώπιον του ΔΔΔ κατά την περίοδο από 12 έως 31 Δεκεμβρίου 2005). Από της ιδρύσεώς του, το ΔΔΔ επελήφθη 161 υποθέσεων, στις οποίες πρέπει να προστεθούν οι 118 υποθέσεις που μεταφέρθηκαν από το Πρωτοδικείο. Συνεπώς, από της ενάρξεως της λειτουργίας του το ΔΔΔ επελήφθη 279 υποθέσεων.

Κατά το 2006 περατώθηκαν 53 υποθέσεις, εκ των οποίων 2 με αποφάσεις της ολομέλειας. Πρέπει να επισημανθεί η σαφής επιτάχυνση, κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους, του ρυθμού εκδόσεως αποφάσεων, με τη σταδιακή ολοκλήρωση της έγγραφης διαδικασίας στις υποθέσεις που μεταφέρθηκαν από το Πρωτοδικείο. Επίσης, επισημαίνεται ο κατ' αναλογίαν υψηλός αριθμός ακυρωτικών αποφάσεων, δεδομένου ότι εκδόθηκαν δέκα τέτοιες αποφάσεις. Εκ των αποφάσεων του ΔΔΔ δέκα απετέλεσαν αντικείμενο αναιρέσεως ενώπιον του Πρωτοδικείου.

Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι, με διατάξεις εκδοθείσες δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του παραρτήματος Ι του Οργανισμού του Δικαστηρίου, ανεστάλη η εκδίκαση σημαντικού αριθμού υποθέσεων, ιδίως μέχρι της εκδόσεως των αποφάσεων του Πρωτοδικείου στις υποθέσεις T-58/05, Centeno Mediavilla κ.λπ. κατά Επιτροπής, και T-47/05, Angé Serrano κ.λπ. κατά Κοινοβουλίου, περί κατατάξεως/νέας κατατάξεως σε βαθμό κατόπιν της θέσεως σε ισχύ του νέου Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Ειδικότερα, κατά το έτος 2006, εκδόθηκαν από το ΔΔΔ 68 διατάξεις περί αναστολής.

⁽¹⁾ Στο πλαίσιο των προπαρασκευαστικών εργασιών, το ΔΔΔ προέβη σε διαβουλεύσεις ιδίως με εκπροσώπους των οργάνων, των επιτροπών προσωπικού και των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Προς τούτο, διοργανώθηκε στις 26 Ιανουαρίου 2006 συνάντηση με τους προϊσταμένους διοικητικών υπηρεσιών. Ακολούθησε, στις 8 Φεβρουαρίου 2006, συνάντηση με τις συνδικαλιστικές και επαγγελματικές οργανώσεις, παρουσία των δικηγόρων τους.

Χαρακτηριστικό του πρώτου έτους της δικαιοδοτικής δραστηριότητας του ΔΔΔ απετέλεσε η προσπάθειά του να ανταποκριθεί στην πρόσκληση του Συμβουλίου, όπως αυτή απορρέει από την έβδομη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεώς του 2004/752/ΕΚ και επαναλαμβάνεται στο άρθρο 7, παράγραφος 4, του παραρτήματος Ι του Οργανισμού του Δικαστηρίου, να ενθαρρύνει τον φιλικό διακανονισμό των διαφορών σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Ειδικότερα, σε πολλές υποθέσεις, οι εισηγητές δικαστές έθεσαν υπόψη των διαδίκων προτάσεις φιλικού διακανονισμού. Τέσσερις υποθέσεις περατώθηκαν με την έκδοση διατάξεων διαγραφής από το πρωτόκολλο με τις οποίες διαπιστώνεται η επελθούσα μεταξύ των διαδίκων συμφωνία, κατόπιν φιλικού διακανονισμού που πρότεινε το ΔΔΔ.

Ασφαλώς, είναι ακόμη πρόωρο να γίνει απολογισμός της πρακτικής του φιλικού διακανονισμού ή να επισημανθεί μια ιδιαίτερη για το ΔΔΔ νομολογιακή κατεύθυνση. Τα στοιχεία που ακολουθούν περιορίζονται σε συνοπτική έκθεση των σημαντικότερων αποφάσεων που εξέδωσε το ΔΔΔ, εξετάζοντας διαδοχικώς ορισμένα γενικά ζητήματα διαδικασίας (I), τον έλεγχο της νομιμότητας (II), τις αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων (III) και, τέλος, τις αιτήσεις παροχής του ευεργετήματος πενίας (IV).

I. Δικονομικά ζητήματα

Με την πρώτη απόφασή του, Falcione κατά Επιτροπής, η οποία εκδόθηκε από την ολομέλεια στις 26 Απριλίου 2006 ⁽²⁾, το ΔΔΔ αποφάνθηκε ότι μέχρι της θέσεως σε ισχύ του δικού του Κανονισμού Διαδικασίας θα ισχύει, όσον αφορά τα δικαστικά έξοδα, το καθεστώς που ισχύει για το Πρωτοδικείο, τούτο δε προκειμένου να διασφαλιστεί στους πολίτες επαρκής δυνατότητα προβλέψεως όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών με τα δικαστικά έξοδα κανόνων, βάσει της αρχής της χρηστής απονομής της δικαιοσύνης.

Αξίζει να υπογραμμιστούν δύο αποφάσεις που εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 8 του παραρτήματος Ι του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Στην υπόθεση Marcuccio κατά Επιτροπής ⁽³⁾, το ΔΔΔ έκρινε εαυτό αναρμόδιο, δυνάμει του άρθρου 8, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του παραρτήματος Ι του Οργανισμού του Δικαστηρίου, κρίνοντας ότι η υπόθεση αυτή έχει αντικείμενο ίδιο με δύο υποθέσεις των οποίων έχει επιληφθεί το Πρωτοδικείο. Με τη διάταξη Gualtieri κατά Επιτροπής ⁽⁴⁾, το ΔΔΔ αποφάνθηκε ότι η διαφορά μεταξύ της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αποσπασμένου εθνικού πραγματογνώμονος δεν συνιστά διαφορά μεταξύ της Κοινότητας και ενός των υπαλλήλων της, κατά την έννοια του άρθρου 236 ΕΚ. Κατά συνέπεια, το ΔΔΔ αποφάνθηκε ότι δεν είναι αρμόδιο να επιληφθεί της υποθέσεως αυτής και την παρέπεμψε στο Πρωτοδικείο, βάσει του άρθρου 8, παράγραφος 2, του παραρτήματος Ι του Οργανισμού του Δικαστηρίου.

⁽²⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 26ης Απριλίου 2006, F-16/05, Falcione κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽³⁾ Διάταξη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 25ης Απριλίου 2006, F-109/05, Marcuccio κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽⁴⁾ Διάταξη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 9ης Οκτωβρίου 2006, F-53/06, Gualtieri κατά Επιτροπής, (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρέσεως, υπόθεση T-413/06 P), που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

II. Έλεγχος της νομιμότητας

A. Παραδεκτό των ασκουμένων δυνάμει των άρθρων 236 ΕΚ και 152 ΕΑ προσφυγών

1. Πράξεις δεκτικές προσφυγής

Στη διάταξη Lebedef κ.λπ. κατά Επιτροπής ⁽⁵⁾, το ΔΔΔ διευκρίνισε ότι οι λεπτομέρειες που ρυθμίζουν τη χρήση των πληροφορικών συστημάτων της διοικήσεως, όσον αφορά τη γλώσσα του συστήματος εκμεταλλεύσεως και των λογισμικών των ατομικών υπολογιστών, συνιστούν μέτρα εσωτερικής οργάνωσης της υπηρεσίας, που δεν είναι βλαπτικά κατά την έννοια των άρθρων 90, παράγραφος 2, και 91, παράγραφος 1, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως.

2. Προθεσμία ασκήσεως της προσφυγής

Με την απόφαση Grünheid κατά Επιτροπής ⁽⁶⁾, το ΔΔΔ έκρινε παραδεκτή προσφυγή στρεφόμενη κατά αποφάσεως περί οριστικής κατατάξεως σε βαθμό, απορρίπτοντας ένσταση απαραδέκτου στηριζόμενη στο γεγονός ότι η κατά το άρθρο 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως διοικητική ένσταση υποβλήθηκε πλέον των τριών μηνών από τότε που η προσφεύγουσα πληροφορήθηκε, μέσω του μηνιαίου εκκαθαριστικού των αποδοχών της, περί της υπάρξεως αυτής της αποφάσεως. Το ΔΔΔ αποφάνθηκε, σχετικώς, ότι, καίτοι με την κοινοποίηση του μηνιαίου εκκαθαριστικού των αποδοχών αρχίζουν να τρέχουν οι προθεσμίες για την άσκηση διοικητικής ενστάσεως και προσφυγής κατά διοικητικής αποφάσεως όταν από το εκκαθαριστικό προκύπτει σαφώς η ύπαρξη και το περιεχόμενο της αποφάσεως αυτής, εντούτοις τούτο δεν ισχύει για την απόφαση με την οποία η Αρμόδια για τους Διορισμούς Αρχή (ΑΔΑ) προβαίνει σε οριστική κατάταξη νεοπροσληθέντος υπαλλήλου, το περιεχόμενο της οποίας είναι κατά πολύ ευρύτερο του καθορισμού των καθαρώς χρηματικής φύσεως δικαιωμάτων τα οποία συγκεκριμενοποιεί, για δεδομένη χρονική περίοδο, το εκκαθαριστικό αποδοχών. Πράγματι, ελλείψει εγγράφου κοινοποίησης και αιτιολογήσεως της αποφάσεως περί οριστικής κατατάξεως, σύμφωνα με το άρθρο 25 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, η επιβολή στον υπάλληλο της υποχρεώσεως να ασκήσει διοικητική ένσταση το αργότερο εντός τριών μηνών από της παραλαβής του πρώτου εκκαθαριστικού αποδοχών επί του οποίου σημειώνεται η κατάταξη αυτή θα καθιστούσε άνευ αντικειμένου τα άρθρα 25, δεύτερο εδάφιο, και 26, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, σκοπός των οποίων είναι ακριβώς να παρασχεθεί στους υπαλλήλους η δυνατότητα να λάβουν πράγματι γνώση αποφάσεων οι οποίες αφορούν, ιδίως, την ατομική διοικητική τους κατάσταση και να προβάλουν τα δικαιώματα που τους παρέχει ο Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως.

⁽⁵⁾ Διάταξη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 14ης Ιουνίου 2006, F-34/05, Lebedef κ.λπ. κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽⁶⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 28ης Ιουνίου 2006, F-101/05, Grünheid κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

Με την απόφασή του Combescot κατά Επιτροπής ⁽⁷⁾, το ΔΔΔ αποφάνθηκε ότι ρητή απόφαση περί απορρίψεως διοικητικής ενστάσεως, εκδοθείσα εντός προθεσμίας τεσσάρων μηνών από της υποβολής της διοικητικής ενστάσεως, η οποία όμως δεν είχε κοινοποιηθεί πριν από τη λήξη της προθεσμίας ασκήσεως προσφυγής, δεν κωλύει, σύμφωνα με το άρθρο 90, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, τη γένεση μιας σιωπηρής απορριπτικής αποφάσεως. Πράγματι, αν γινόταν δεκτό ότι η έκδοση ρητής απορριπτικής αποφάσεως εντός της προθεσμίας των τεσσάρων μηνών από της υποβολής της διοικητικής ενστάσεως κωλύει τη γένεση σιωπηρής αποφάσεως, στην περίπτωση κατά την οποία η ρητή απορριπτική απόφαση δεν κοινοποιήθηκε εμπροθέσμως στον οικείο υπάλληλο, ο υπάλληλος αυτός δεν θα μπορούσε να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως, δυνάμει του άρθρου 91, παράγραφος 3, δεύτερη περίπτωση, πρώτη περίοδος, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως. Ένα τέτοιο αποτέλεσμα θα ερχόταν σε αντίθεση με τον σκοπό της διατάξεως αυτής, που είναι η διασφάλιση της δικαστικής προστασίας των υπαλλήλων σε περίπτωση αδράνειας ή σιωπής της διοικήσεως. Επομένως, απορριπτική απόφαση εκδοθείσα αλλά μη κοινοποιηθείσα δεν συνιστά «απάντηση», κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως.

Στη διάταξη του Schmit κατά Επιτροπής ⁽⁸⁾, το ΔΔΔ, αφού υπενθύμισε τη νομολογία κατά την οποία, όσον αφορά τον υπολογισμό της προθεσμίας ασκήσεως διοικητικής ένστασης κατά βλαπτικής πράξεως, το άρθρο 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως ερμηνεύθηκε υπό την έννοια ότι η διοικητική αυτή ένσταση «υποβάλλεται» από της στιγμής που περιέρχεται στο θεσμικό όργανο, διευκρίνισε ότι, παρά το γεγονός ότι η διοικητική αρχή θέτει σφραγίδα εισερχομένου επί εγγράφου που της αποστέλλεται, η σφραγίδα αυτή δεν αποτελεί στοιχείο που να βεβαιώνει την ημερομηνία υποβολής αυτού του εγγράφου, αλλά στοιχείο, βάσει του οποίου μπορεί να συναχθεί, στο πλαίσιο της έννοιας της χρηστής διοικήσεως και μέχρις αποδείξεως του αντιθέτου, ότι το έγγραφο αυτό περιήλθε στην οικεία διοικητική αρχή κατά την αναφερόμενη ημερομηνία. Σε περίπτωση αμφισβητήσεως, απόκειται στον υπάλληλο να προσκομίσει αποδεικτικά στοιχεία, όπως απόδειξη παραλαβής παρεχόμενη από την αρμόδια διοικητική αρχή ή απόδειξη παραλαβής συστημένης ταχυδρομικής επιστολής, ικανά να ανατρέψουν το τεκμήριο που συνιστά η σφραγίδα εισερχομένου και να αποδείξουν ότι πράγματι η διοικητική ένσταση ασκήθηκε σε διαφορετική ημερομηνία.

B. Ουσιαστικά ζητήματα

Προκαταρκτικώς επισημαίνεται η ποικιλία των ζητημάτων των οποίων επελήφθη το ΔΔΔ. Ειδικότερα, εξέτασε τις συνέπειες της μεταβάσεως στο ευρώ επί των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των υπαλλήλων, στην περίπτωση που αυτοί μεταφέρουν στο κοινοτικό συνταξιοδοτικό σύστημα δικαιώματα κτηθέντα στο πλαίσιο εθνικού συνταξιοδοτικού συστήματος ⁽⁹⁾, τα κριτήρια βάσει των οποίων ορισμένοι υπάλληλοι έχουν τη δυνατότητα,

(7) Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 19ης Οκτωβρίου 2006, F-114/05, Combescot κατά Επιτροπής (εκκρεμεί η εκδίκαση αναιρέσεως, υπόθεση T-414/06 P), που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

(8) Διάταξη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 15ης Μαΐου 2006, F-3/05, Schmit κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

(9) Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 14ης Νοεμβρίου 2006, F-100/05, Χατζιωαννίδου κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9, παράγραφος 2, του παραρτήματος VIII του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως, να συνταξιοδοτηθούν πρόωρα χωρίς μείωση της συντάξεώς τους ⁽¹⁰⁾, μία περίπτωση αυτεπάγγελτης χορηγήσεως άδειας ασθενείας για ψυχιατρικούς λόγους σε υπάλληλο της Επιτροπής ⁽¹¹⁾, σειρά υποθέσεων σχετικών με την αναγνώριση του επαγγελματικού χαρακτήρα μιας νόσου ⁽¹²⁾, τις οικονομικής φύσεως διατάξεις της συμβάσεως περί καθορισμού των όρων εργασίας και του καθεστώτος χρηματικών απολαυών των υπαλλήλων διερμηνέων συνεδρίων ⁽¹³⁾. Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί ότι μια υπόθεση σχετική με την καταβολή υπερωριών σε υπάλληλο της κατηγορίας Α παραπέμφθηκε στην ολομέλεια, αλλά, τελικώς, διεγράφη από το πινάκιο κατόπιν της συμφωνίας στην οποία κατέληξαν οι διάδικοι ⁽¹⁴⁾. Το ΔΔΔ επελήφθη, επίσης, προσφυγών που αμφισβητούσαν τη νομιμότητα αποφάσεων περί καταγγελίας συμβάσεων εκτάκτων υπαλλήλων ⁽¹⁵⁾, αποφάσεων εξεταστικών επιτροπών διαγωνισμών με τις οποίες δεν επιτράπη η συμμετοχή των υποψηφίων στις δοκιμασίες ⁽¹⁶⁾ ή αποφάσεων περί μη αναγραφής υποψηφίου στον πίνακα επιτυχόντων προς μελλοντική πρόσληψη ⁽¹⁷⁾, αποφάσεων που ελήφθησαν στο πλαίσιο διαδικασιών διορισμού ⁽¹⁸⁾, εκθέσεων εξελίξεως της σταδιοδρομίας ⁽¹⁹⁾, καθώς και αποφάσεων περί μη προαγωγής ⁽²⁰⁾. Στο πλαίσιο αυτό, αξίζει να επισημανθούν δύο από τις αποφάσεις που εξέδωσε το ΔΔΔ.

Με την απόφασή του Landgren κατά ΕΙΕΕ ⁽²¹⁾, που εκδόθηκε από την ολομέλεια, το ΔΔΔ αποφάνθηκε ότι για τη μονομερή καταγγελία συμβάσεως εκτάκτου υπαλλήλου αορίστου διάρκειας δεν απαιτείται απλώς η τήρηση της προθεσμίας προειδοποιήσεως που προβλέπει το άρθρο 47, παράγραφος 2, του εφαρμοστέου στο λοιπό προσωπικό συστήματος, αλλά,

⁽¹⁰⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, F-86/05, De Soeten κατά Συμβουλίου, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹¹⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 13ης Δεκεμβρίου 2006, F-17/05, De Brito Sequeira Carvalho κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹²⁾ Βλέπε, συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 12ης Ιουλίου 2006, F-18/05, D κατά Επιτροπής (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση T-262/06 P), που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹³⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 14ης Δεκεμβρίου 2006, F-10/06, André κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹⁴⁾ Διάταξη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 13ης Ιουλίου 2006, F-9/05, Lacombe κατά Συμβουλίου, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹⁵⁾ Βλέπε, συναφώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 26ης Οκτωβρίου 2006, F-1/05 (εκκρεμεί η εκδίκαση αναίρεσεως, υπόθεση T-404/06 P), Landgren κατά ΕΙΕΕ, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή, και της 14ης Δεκεμβρίου 2006, F-88/05, Kubanski κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹⁶⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 15ης Ιουνίου 2006, F-25/05, Mc Sweeney και Armstrong κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹⁷⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 13ης Δεκεμβρίου 2006, F-22/05, Νεοφύτου κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹⁸⁾ Απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 14ης Δεκεμβρίου 2006, F-122/05, Οικονομίδης κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽¹⁹⁾ Βλέπε, συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 14ης Δεκεμβρίου 2006, F-74/05, Caldarone κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽²⁰⁾ Βλέπε, π.χ., απόφαση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 30ής Νοεμβρίου 2006, F-77/05, Μπαλαμπάνης και Le Dour κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽²¹⁾ Προπαρατεθείσα απόφαση Landgren κατά ΕΙΕΕ.

επίσης, πρέπει αυτή να είναι αιτιολογημένη. Πράγματι, προς διασφάλιση επαρκούς προστασίας κατά των αδικαιολογήτων απολύσεων, ιδίως όταν πρόκειται για σύμβαση αορίστου διάρκειας ή όταν, προκειμένου περί συμβάσεως ορισμένης διάρκειας, η απόλυση γίνεται πριν τη λήξη της, επιβάλλεται να παρασχεθεί στους ενδιαφερόμενους, αφενός, η δυνατότητα να εξετάσουν αν έχουν διασφαλιστεί ή θιγεί τα έννομα συμφέροντά τους καθώς και η δυνατότητα να εκτιμήσουν κατά πόσον επιβάλλεται η άσκηση δικαστικής προσφυγής και, αφετέρου, να παρασχεθεί στο επιλαμβανόμενο δικαστήριο η δυνατότητα να ασκήσει τον έλεγχο του πράγματος συνεπάγεται ότι η αρμόδια αρχή υπέχει υποχρέωση αιτιολογήσεως. Η αναγνώριση μιας τέτοιας υποχρέωσης δεν αποκλείει την αναγνώριση ευρείας εξουσίας εκτιμήσεως της αρμόδιας αρχής στον τομέα των απολύσεων, και, επομένως, ο έλεγχος του κοινοτικού δικαστή περιορίζεται στον έλεγχο υπάρξεως πρόδηλης πλάνης ή καταχρήσεως εξουσίας. Εν προκειμένω, η απόφαση περί απολύσεως ακυρώθηκε λόγω πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως.

Στην απόφασή του Οικονομίδης κατά Επιτροπής ⁽²²⁾, το ΔΔΔ αποφάνθηκε, αναφορικά με την πρόσληψη προϊσταμένου μονάδας με βαθμό AD 9/AD 12, ότι η απόφαση της Επιτροπής περί προσωπικού αποτελούμενου από μεσαία στελέχη είναι παράνομη καθόσον προβλέπει ότι το επίπεδο της προς πλήρωση θέσεως θα καθοριστεί κατόπιν της συγκριτικής εξετάσεως των προσόντων των υποψηφίων, αλλοιώνοντας κατά τον τρόπο αυτό τον επιβαλλόμενο αντικειμενικό χαρακτήρα της διαδικασίας.

III. Αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων

Κατά το έτος 2006 υποβλήθηκαν δύο αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων. Στην υπόθεση Bianchi κατά ΕΙΕΕ ⁽²³⁾, η αίτηση απορρίφθηκε λόγω ελλείψεως του στοιχείου του επείγοντος, ενώ η αντίστοιχη αίτηση στην υπόθεση Dálnoky κατά Επιτροπής ⁽²⁴⁾ απορρίφθηκε λόγω του προδήλως απαράδεκτου χαρακτήρα, εκ πρώτης όψεως, της κύριας προσφυγής.

IV. Αιτήσεις παροχής του ευεργετήματος πενίας

Ο πρόεδρος του ΔΔΔ αποφάνθηκε επί τριών αιτήσεων χορηγήσεως του ευεργετήματος πενίας κατά τη διάρκεια του έτους 2006, οι οποίες είχαν όλες υποβληθεί πριν από την άσκηση προσφυγής, σύμφωνα με τη δυνατότητα που προβλέπει το άρθρο 95, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο οποίος εφαρμόζεται *mutatis mutandis*. Οι αιτήσεις αυτές δεν έγιναν δεκτές ⁽²⁵⁾.

⁽²²⁾ Προπαρατεθείσα απόφαση Οικονομίδης κατά Επιτροπής.

⁽²³⁾ Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 31ης Μαΐου 2006, F-38/06 R, Bianchi κατά ΕΙΕΕ, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽²⁴⁾ Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 14ης Δεκεμβρίου 2006, F-120/06 R, Dálnoky κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

⁽²⁵⁾ Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 27ης Σεπτεμβρίου 2006, F-90/06 AJ, Nolan κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 1ης Δεκεμβρίου 2006, F-101/06 AJ, Atanasov κατά Επιτροπής, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

Διάταξη του προέδρου του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της 11ης Δεκεμβρίου 2006, F-128/06 AJ, Noworyta κατά Κοινοβουλίου, που δεν έχει ακόμα δημοσιευθεί στη Συλλογή.

B — Σύνθεση του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης

(Σειρά πρωτοκόλλου την 1η Ιανουαρίου 2006)

Από αριστερά προς τα δεξιά:

Χ. Ταγαράς, Ι. Boruta, δικαστές Η. Kreppel, πρόεδρος τμήματος Ρ. Mahoney, Πρόεδρος του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης S. Van Raepenbusch, πρόεδρος τμήματος Η. Kanninen, S. Gervasoni, δικαστές W. Hakenberg, γραμματέας

1. Μέλη του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης

(κατά σειρά αναλήψεως καθηκόντων)

Paul J. Mahoney

γεννήθηκε το 1946· νομικές σπουδές (Master of Arts, Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, 1967· Master of Laws, University College London, 1969)· λέκτορας στο University College London (1967–1973)· barrister (Λονδίνο, 1972–1974)· υπάλληλος διοικήσεως, κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1974–1990)· προσκεκλημένος καθηγητής της Νομικής στο Πανεπιστήμιο του Saskatchewan, Saskatoon, Καναδάς (1988)· προϊστάμενος προσωπικού στο Συμβούλιο της Ευρώπης (1990–1993)· προϊστάμενος τμήματος (1993–1995), βοηθός γραμματέας (1995–2001), γραμματέας στο Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2001–Σεπτέμβριος 2005)· πρόεδρος του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Horstpeter Kreppel

γεννήθηκε το 1945· πανεπιστημιακές σπουδές στο Βερολίνο, στο Μόναχο, στη Φραγκφούρτη του Μάιν (1966–1972)· πρώτη κρατική εξέταση (1972)· δόκιμος δικαστικός στη Φραγκφούρτη του Μάιν (1972–1973 και 1974–1975)· Κολέγιο της Ευρώπης στην Bruges (1973–1974)· δεύτερη κρατική εξέταση (Φραγκφούρτη του Μάιν, 1976)· υπάλληλος της ομοσπονδιακής υπηρεσίας απασχολήσεως και δικηγόρος (1976)· δικαστής στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών (ομόσπονδο κράτος της Έσσης, 1977–1993)· λέκτορας στη Fachhochschule für Sozialarbeit της Φραγκφούρτης του Μάιν και στη Verwaltungsfachhochschule του Wiesbaden (1979–1990)· εθνικός εμπειρογνώμονας στη Νομική Υπηρεσία της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1993–1996 και 2001–2005)· ακόλουθος κοινωνικών υποθέσεων στην Πρεσβεία της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στη Μαδρίτη (1996–2001)· δικαστής στο Πρωτοβάθμιο Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών της Φραγκφούρτης του Μάιν (Φεβρουάριος–Σεπτέμβριος 2005)· δικαστής στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Irena Boruta

γεννήθηκε το 1950· πτυχίο Νομικής από το Πανεπιστήμιο του Wroclaw (1972), διδάκτωρ Νομικής (Lodz 1982)· δικηγόρος, μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου της Δημοκρατίας της Πολωνίας (από το 1977)· προσκεκλημένη ερευνήτρια (Πανεπιστήμιο Paris X, 1987–1988· Πανεπιστήμιο της Nantes, 1993–1994)· εμπειρογνώμων της «Solidarnosc» (1995–2000)· καθηγήτρια Εργατικού Δικαίου και Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο του Lodz (1997–1998 και 2001–2005), καθηγήτρια στην Ανωτάτη Εμπορική Σχολή της Βαρσοβίας (2002), καθηγήτρια του Εργατικού Δικαίου και της Κοινωνικής Ασφαλίσεως στο Πανεπιστήμιο «Καρδινάλιος Stefan Wyszyński» της Βαρσοβίας (2002–2005)· υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (1998–2001)· μέλος της αρμόδιας για τις διαπραγματεύσεις προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Πολωνίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση επιτροπής (1998–2001)· εκπρόσωπος της Πολωνικής Κυβερνήσεως στη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (1998–2001)· συγγραφέας πολλών έργων εργατικού δικαίου και ευρωπαϊκού κοινωνικού δικαίου· δικαστής στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Heikki Kanninen

γεννήθηκε το 1952· απόφοιτος της Σχολής Ανωτάτων Εμπορικών Σπουδών του Ελσίνκι και της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Ελσίνκι· εισηγητής στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο της Φινλανδίας· γενικός γραμματέας της επιτροπής αναμορφώσεως των κανόνων περί εννόμου προστασίας στον τομέα της δημόσιας διοίκησης· κύριος υπάλληλος διοικήσεως στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο· γενικός γραμματέας της επιτροπής αναμορφώσεως των κανόνων περί διοικητικών διαφορών, σύμβουλος στη διεύθυνση νομοθεσίας του Υπουργείου Δικαιοσύνης· βοηθός γραμματέας στο Δικαστήριο ΕΖΕΣ· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων· δικαστής στο Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο (1998–2005)· μέλος της επιτροπής προσφύγων προσφύγων αντιπρόεδρος της επιτροπής για την ανάπτυξη των φινλανδικών δικαστικών οργάνων· δικαστής στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Χάρης Ταγαράς

γεννήθηκε το 1955· πτυχιούχος Νομικής (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1977)· ειδικό δίπλωμα Ευρωπαϊκού Δικαίου (Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών Σπουδών του Ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών, 1980)· διδάκτωρ Νομικής (Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 1984)· γλωσσομαθής νομικός στο Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1980–1982)· ερευνητής στο Κέντρο Διεθνούς Οικονομικού και Ευρωπαϊκού Δικαίου της Θεσσαλονίκης (1982–1984)· υπάλληλος διοικήσεως στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1986–1990)· καθηγητής Κοινοτικού Δικαίου, Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στο Πάντειο Πανεπιστήμιο των Αθηνών (από το 1990)· εξωτερικός συνεργάτης για τις ευρωπαϊκές υποθέσεις στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και μέλος της Μόνιμης Επιτροπής της Συμβάσεως του Λουγκάνο (1991–2004)· μέλος της Εθνικής Επιτροπής Ανταγωνισμού (1999–2005)· μέλος της Εθνικής Επιτροπής Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (2000–2002)· μέλος του Δικηγορικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, δικηγόρος στον Άρειο Πάγο· ιδρυτικό μέλος της Ενώσεως Ευρωπαίων Δικηγόρων (ΕΕΔ)· αντεπιστέλλον μέλος της Διεθνούς Ακαδημίας Συγκριτικού Δικαίου· δικαστής στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Sean Van Raepenbusch

γεννήθηκε το 1956· πτυχιούχος Νομικής (Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, 1979)· ειδικό δίπλωμα Διεθνούς Δικαίου (Βρυξέλλες, 1980)· διδάκτωρ Νομικής (1989)· υπεύθυνος της νομικής υπηρεσίας της Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984)· υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Γενική Διεύθυνση Κοινωνικών Υποθέσεων, 1984–1988)· μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1988–1994)· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1994–2005)· λέκτορας στο Πανεπιστημιακό Κέντρο του Charleroi (διεθνές και ευρωπαϊκό κοινωνικό δίκαιο, 1989–1991), και του Πανεπιστημίου της Mons-Hainaut (ευρωπαϊκό δίκαιο, 1991–1997), του Πανεπιστημίου της Λιέγης (ευρωπαϊκό δίκαιο δημόσιας διοίκησης, 1989–1991· θεσμικό δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, 1995–2005· ευρωπαϊκό κοινωνικό δίκαιο, 2004–2005)· πολυάριθμες δημοσιεύσεις για θέματα ευρωπαϊκού κοινωνικού δικαίου και θεσμικού δικαίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως· δικαστής στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Stéphane Gervasoni

γεννήθηκε το 1967· πτυχιούχος του Ινστιτούτου Πολιτικών Σπουδών της Grenoble (1988) και της Εθνικής Σχολής Διοικήσεως (1993)· μέλος του Συμβουλίου Επικρατείας (τμήμα διοικητικών διαφορών, 1993–1997, τμήμα κοινωνικών διαφορών, 1996–1997· πάρεδρος από το 1996)· λέκτορας στο Ινστιτούτο Πολιτικών Σπουδών του Παρισιού (1993–1995)· κυβερνητικός επίτροπος στην ειδική επιτροπή αναιρέσεων σε θέματα συντάξεων (1994–1996)· νομικός σύμβουλος στο Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης και στον Δήμο του Παρισιού (1995–1997)· γενικός γραμματέας της Νομαρχίας της Yonne, βοηθός νομάρχης της Auxerre (1997–1999)· γενικός γραμματέας της Νομαρχίας της Σαβοΐας, βοηθός νομάρχης του Chambéry (1999–2001)· εισηγητής σε γραφείο δικαστή στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (Σεπτέμβριος 2001–Σεπτέμβριος 2005)· μόνιμο μέλος της επιτροπής προσφυγών του NATO (από το 2001)· δικαστής στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης από τις 6 Οκτωβρίου 2005.

Waltraud Hakenberg

γεννήθηκε το 1955· νομικές σπουδές στο Ρέγκενσμπουργκ και στη Γενεύη (1974–1979)· πτυχίο Νομικής (1979)· μεταπτυχιακές σπουδές Κοινοτικού Δικαίου στο Κολέγιο της Ευρώπης στην Bruges του Βελγίου (1979–1980)· ασκούμενη δικηγόρος στο Ρέγκενσμπουργκ (1980–1983)· διδάκτωρ νομικής (1982)· απόκτηση δικηγορικής άδειας (1983)· δικηγόρος στο Μόναχο και στο Παρίσι (1983–1989)· υπάλληλος του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1990–2005)· εισηγητής στο γραφείο του δικαστή Jann στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (1995–2005)· δίδαξε σε πολλά πανεπιστήμια της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Ελβετίας και της Ρωσίας· επίτιμη καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο του Σάαρ (από το 1999)· μέλος διάφορων νομικών επιτροπών, ενώσεων και εξεταστικών επιτροπών· πολλές δημοσιεύσεις σε θέματα κοινοτικού δικαίου· γραμματέας του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης από τις 30 Νοεμβρίου 2005.

2. Σειρά πρωτοκόλλου

από 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2006

P. MAHONEY, Πρόεδρος του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης

H. KREPPEL, πρόεδρος τμήματος

S. VAN RAEPENBUSCH, πρόεδρος τμήματος

I. BORUTA, δικαστής

H. KANNINEN, δικαστής

X. ΤΑΓΑΡΑΣ, δικαστής

S. GERVASONI, δικαστής

W. HAKENBERG, γραμματέας

Γ — Στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δικαιοδοτικές δραστηριότητες του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης

Γενική δραστηριότητα του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης

1. Εισαχθείσες, περατωθείσες και εκκρεμείς υποθέσεις (2005–2006)

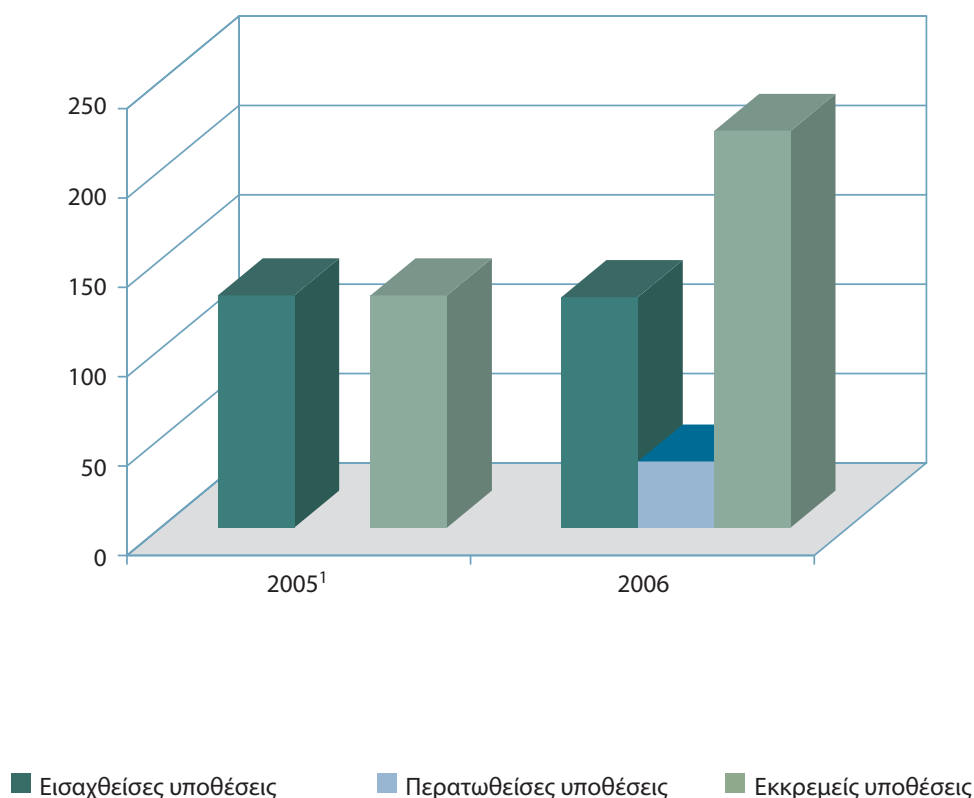
Εισαχθείσες υποθέσεις

2. Ποσοστό υποθέσεων ανά καθού (κύριο) κοινοτικό όργανο
3. Γλώσσα διαδικασίας
4. Αριθμός προσφευγόντων (2005–2006)

Περατωθείσες υποθέσεις

5. Έκβαση της διαδικασίας
6. Αποφάσεις και διατάξεις — Δικάσας σχηματισμός

1. Δραστηριότητα του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης — Εισαχθείσες, περατωθείσες και εκκρεμείς υποθέσεις (2005–2006)

	2005 ⁽¹⁾	2006
Εισαχθείσες υποθέσεις	130	148
Περαιτωθείσες υποθέσεις	0	53
Εκκρεμείς υποθέσεις	130	225

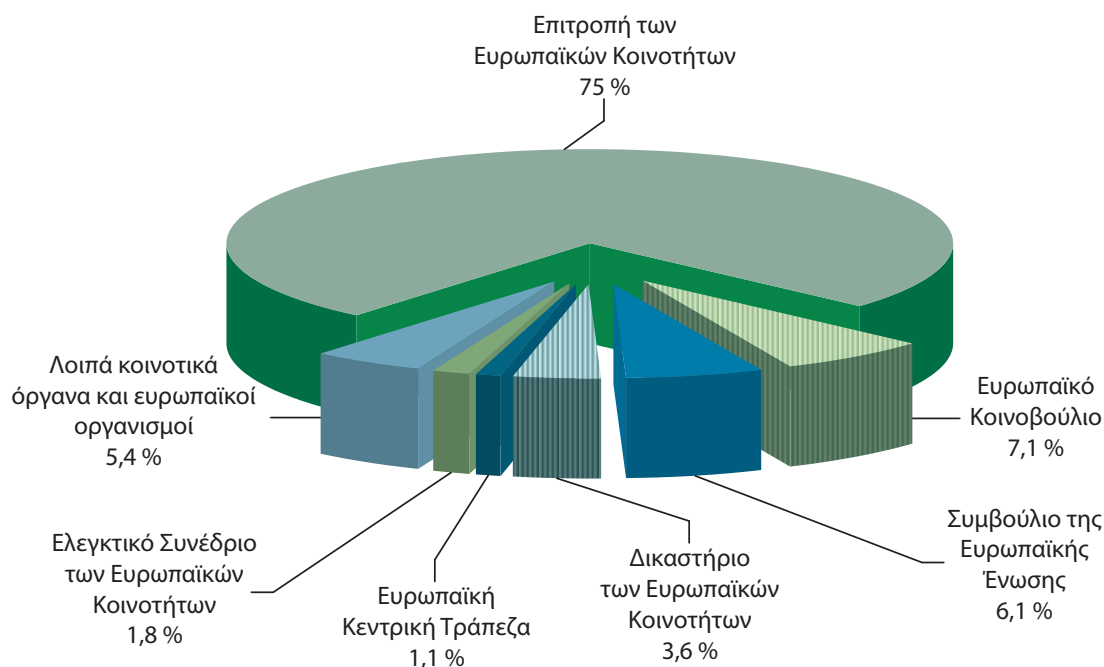
(¹) Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης συστήθηκε με την υπ' αριθ. 2004/752/ΕΚ, Ευρατόμ απόφαση του Συμβουλίου, της 2ας Νοεμβρίου 2004, για την ίδρυση Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 333, σ. 7).

Η δραστηριότητά του άρχισε στις 12 Δεκεμβρίου 2005, ημερομηνία δημοσίευσής στην ΕΕ της απόφασης του Προέδρου του Δικαστηρίου, της 2ας Δεκεμβρίου 2005, με την οποία αναγνωρίζεται ότι το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης συγκροτήθηκε νομίμως (ΕΕ L 325, σ. 2).

Στα τέλη του 2005, 117 υποθέσεις μεταφέρθηκαν από το Πρωτοδικείο (ΠΕΚ) στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης (ΔΔΔ) και 13 υποθέσεις εισήχθησαν απευθείας σ' αυτό.

2. Εισαχθείσες υποθέσεις — Ποσοστό αριθμού υποθέσεων ανά καθού κοινοτικό όργανο

Ποσοστό του αριθμού των εισαχθεισών υποθέσεων

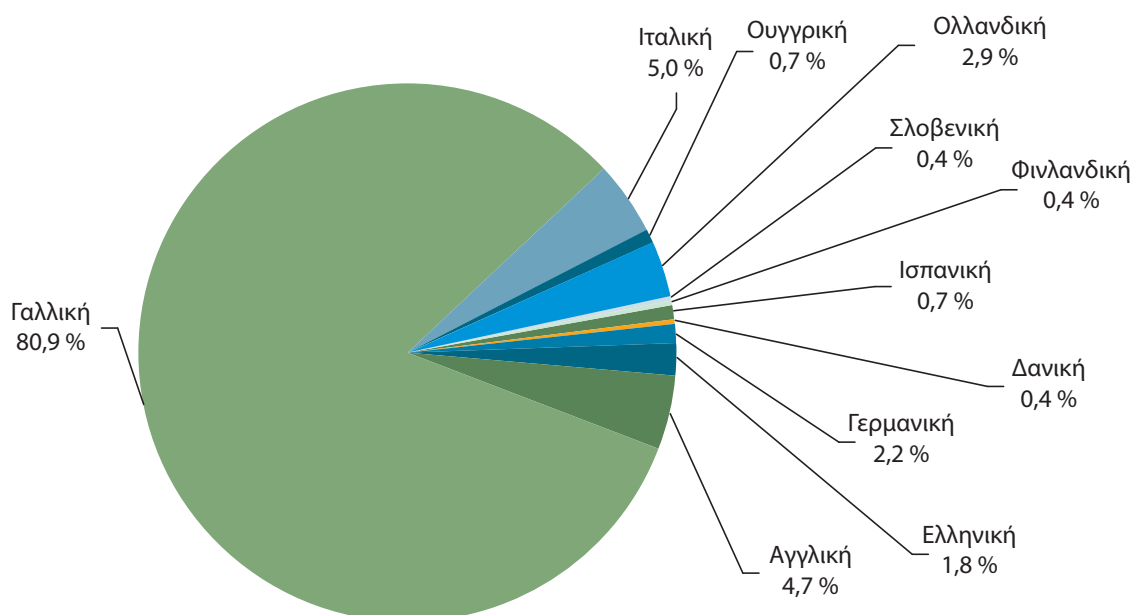

	Ποσοστό του αριθμού των εισαχθεισών υποθέσεων	Ποσοστό του προσωπικού ανά κοινοτικό όργανο ⁽¹⁾
Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	75 % ⁽²⁾	62,9 %
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	7,1 %	15,0 %
Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	6,1 %	8,9 %
Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	3,6 %	4,5 %
Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα	1,1 %	3,5 %
Ελεγκτικό Συνέδριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων	1,8 %	2,0 %
Λοιπά κοινοτικά όργανα και ευρωπαϊκοί οργανισμοί	5,4 %	3,1 %
Σύνολο	100,0 %	100,0 %

(1) Πηγή πληροφόρησης: http://eur-lex.europa.eu/budget/data/D2006_VOL1/EL/nmc-grseqAP2000182/index.htm

(2) Το ποσοστό αυτό περιλαμβάνει επίσης τις υποθέσεις κατά της EPSO (Ευρωπαϊκό Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού, οργανικώς προσηρτημένη στην Επιτροπή), δηλαδή τις ασκούμενες από τους υποψηφίους σε διαδικασίες επιλογής προσφυγές. Επομένως, εκ μέρους προσώπων που δεν ανήκουν (ακόμη) στο προσωπικό των οργάνων.

3. Εισαχθείσες υποθέσεις — Γλώσσα διαδικασίας

Γλώσσα διαδικασίας	Αριθμός υποθέσεων
Ισπανική	2
Δανική	1
Γερμανική	6
Ελληνική	5
Αγγλική	13
Γαλλική	225
Ιταλική	14
Ουγγρική	2
Ολλανδική	8
Σλοβενική	1
Φινλανδική	1
Σύνολο	278

Η γλώσσα διαδικασίας αντιστοιχεί στη γλώσσα στην οποία συντάχθηκε το εισαγωγικό δικόγραφο και όχι στη μητρική γλώσσα ή την ιθαγένεια του προσφεύγοντος.

4. Εισαχθείσες υποθέσεις — Αριθμός προσφευγόντων — 2005–2006

Εισαχθείσες υποθέσεις με τον μεγαλύτερο αριθμό προσφευγόντων σε μία μόνον υπόθεση

Αριθμός προσφευγόντων ανά υπόθεση ⁽¹⁾	Τομείς ⁽²⁾
484	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Σύνταξη — Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κτηθέντων στο Βέλγιο
483	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Σύνταξη — Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κτηθέντων στο Βέλγιο
309	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Σύνταξη — Εφαρμογή του υπολογιζόμενου βάσει του μέσου κόστους διαβιώσεως στη χώρα κατοικίας διορθωτικού συντελεστή
164	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Σύνταξη — Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κτηθέντων στο Βέλγιο
164	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Σύνταξη — Μεταφορά συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων κτηθέντων στο Βέλγιο
143	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Διορισμοί — Υποψήφιοι εγγραφέντες σε πίνακα μελλοντικών προσλήψεων προ της ενάρξεως ισχύος του νέου Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως
59	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Προαγωγή — Προαγωγές 2005 - Πρόσθετοι βαθμοί προβλεπόμενοι από τον νέο Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως
36	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Προαγωγή — Προαγωγές 2005 — Πρόσθετοι βαθμοί προβλεπόμενοι από τον νέο Κανονισμό Υπηρεσιακής Καταστάσεως
29	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Διορισμοί — Υποψήφιοι εγγραφέντες σε πίνακα μελλοντικών προσλήψεων προ της ενάρξεως ισχύος του νέου Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως
21	Κανονισμός Υπηρεσιακής Καταστάσεως — Συμβασιούχοι — Επανεξέταση κατατάξεως και αμοιβής

Συνολικός αριθμός προσφευγόντων για το σύνολο των εισαχθεισών υποθέσεων

Σύνολο προσφευγόντων	Σύνολο εισαχθεισών υποθέσεων
2 403	278

⁽¹⁾ Οι προσφεύγοντες που άσκησαν περισσότερες προσφυγές υπολογίζονται για κάθε μία από τις προσφυγές που άσκησαν.

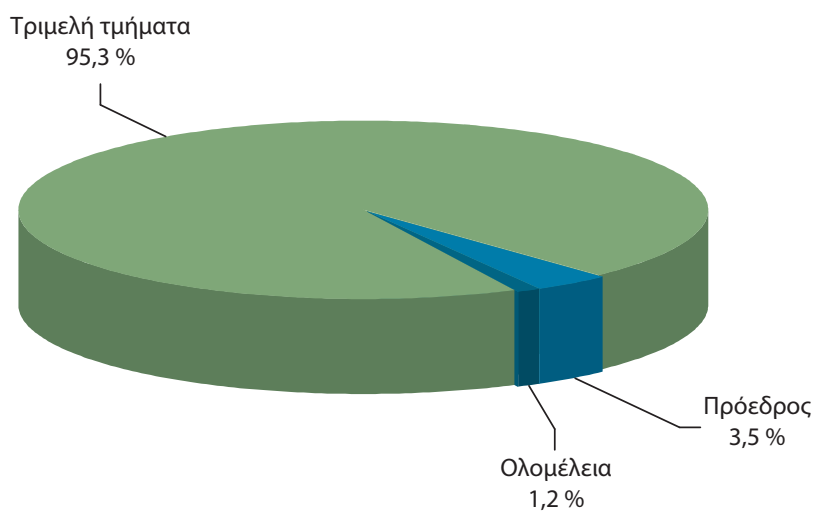
⁽²⁾ Στη συνέχεια, ο όρος «ΚΥΚ» υποδηλώνει τον Κανονισμό Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Καθεστώς που εφαρμόζεται στο Λοιπό Προσωπικό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

5. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Έννοια της αποφάσεως ⁽¹⁾

Κανονισμός Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων και Καθεστώς που εφαρμόζεται στο Λοιπό Προσωπικό των κοινοτικών οργάνων	Αποφάσεις		Αποφάσεις	Διατάξεις (προσφυγές απαράδεκτες ή προδήλως απαράδεκτες ή αβάσιμες)	Φιλικοί διακανονισμοί κατόπιν παρεμβάσεως του ΔΔΔ	Διαγραφές για άλλο λόγο	Αναπομπή στο Πρωτοδικείο	Σύνολο
	Έννοια της αποφάσεως	Ακύρωση της αποφάσεως ή καταδίκη του καθού						
Τοποθέτηση/Επανατοποθέτηση			1					1
Αποδοχές και αποζημιώσεις	1		2	1	4	3		11
Αξιολόγηση/Προαγωγή	2		1	4		2		9
Διαγωνισμοί	1		2					3
Συντάξεις και επιδόματα αναπηρίας	2		1	2		1		6
Κοινωνική ασφάλιση/Επαγγελματική νόσος/Ατυχήματα	1		1	2			1	5
Καταγγελία συμβάσεως μη μόνιμου υπαλλήλου	1							1
Συνθήκες εργασίας				1				1
Πειθαρχικές διαδικασίες				1				1
Πρόσληψη/Διορισμός/Κατάταξη σε βαθμό	2		2	2		2		8
Όροι εργασίας/Άδειες	1							1
ΑΛΜΟΙ τομείς πλην των υπαλληλικών διαφορών							1	1
Σύνολο	11	10	13	4	8	2		48 (1)

⁽¹⁾ Στον αριθμό αυτό προστίθενται τρεις περαιτωθείσες υποθέσεις στον τομέα του ευεργετήματος πενίας καθώς και δύο διατάξεις ασφαλιστικών μέτρων.

6. Περαιτωθείσες υποθέσεις — Αποφάσεις και διατάξεις — Δικαστικοί σχηματισμοί

	Αποφάσεις	Διατάξεις που περατώνουν τη δίκη ⁽¹⁾	Λοιπές διατάξεις	Σύνολο
Ολομέλεια	2	0	0	2
Τριμελή τμήματα	19	26	118	163
Πρόεδρος	0	6	0	6
Σύνολο	21	32	118	171

⁽¹⁾ Διατάξεις δικαιοδοτικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένων των διατάξεων περί διαγραφής κατόπιν φιλικού διακανονισμού μεταξύ των διαδίκων, κατόπιν παρεμβάσεως του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης (πλην των διατάξεων που περατώνουν τη διαδικασία με διαγραφή για άλλους λόγους).

Κεφάλαιο IV

Συναντήσεις και επισκέψεις

A — Επίσημες επισκέψεις και εκδηλώσεις στο Δικαστήριο, στο Πρωτοδικείο και στο Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης

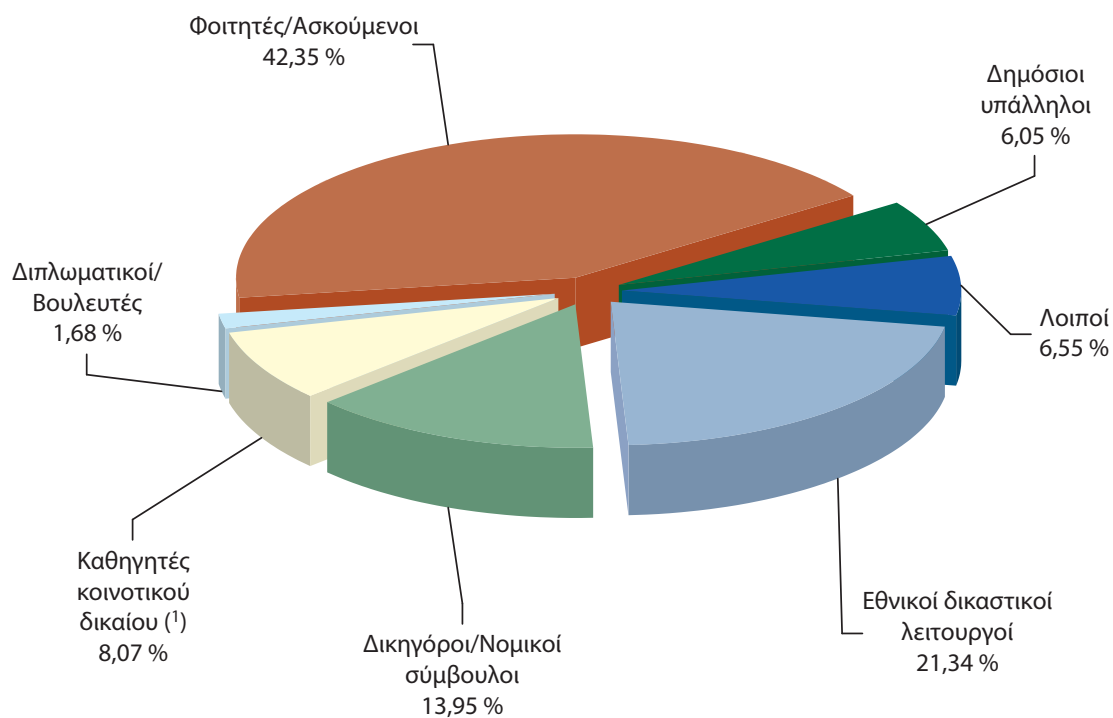
16 Ιανουαρίου	Αντιπροσωπεία της «Steering Committee of the European Network of Councils for the Judiciary» (ENCJ)
19 Ιανουαρίου	Edouard Malayan, πρέσβης της Ρωσικής Ομοσπονδίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
26 Ιανουαρίου	Pavol Šerelák, πρέσβης της Τσεχικής Δημοκρατίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
3 Φεβρουαρίου	Acevedo Peralta, δικηγόρος και συμβολαιογράφος στο Ελ Σαλβαδόρ
6–7 Φεβρουαρίου	Αντιπροσωπεία του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Λιθουανίας
9 Φεβρουαρίου	Mitsuaki Kojima, πρέσβης της Ιαπωνίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, και Hisashi Owada, δικαστής στο Διεθνές Δικαστήριο
9 Φεβρουαρίου	Konstantin Zhigalov, πρέσβης της Δημοκρατίας του Καζαχστάν στο Βασίλειο του Βελγίου και στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
6 Μαρτίου	Νικηφόρος Διαμαντούρος, Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής
9 Μαρτίου	Václav Klaus, πρόεδρος της Τσεχικής Δημοκρατίας
13–14 Μαρτίου	Αντιπροσωπεία του Centrale Raad van Beroep, Βασίλειο των Κάτω Χωρών
22 Μαρτίου	Andris Gulbāns, πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Λεττονίας
3 Απριλίου	Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
4 Μαΐου	Αντιπροσωπεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας του Βιετνάμ
15–16 Μαΐου	Αντιπροσωπεία του Συνταγματικού Δικαστηρίου του Βασιλείου της Ισπανίας
18 Μαΐου	Αντιπροσωπεία του Κοινοβουλίου της Δημοκρατίας της Λιθουανίας
1η Ιουνίου	Ann Louise Wagner, πρέσβης των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
7 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία της Caribbean Community Secretariat

12 Ιουνίου	Günter Gloser, υπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας
16–17 Ιουνίου	Εορτασμός της 20ετηρίδας της Ενώσεως των Ευρωπαίων Δικηγόρων στο Δικαστήριο
19–20 Ιουνίου	Αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (Ούγγροι βουλευτές)
4 Ιουλίου	Monika Harms, Generalbundesanwältin beim Bundesgerichtshof
14 Ιουλίου	László Sólyom, πρόεδρος της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας
22 Σεπτεμβρίου	Claude Wiseler, υπουργός Δημοσίων Έργων του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου
27–28 Σεπτεμβρίου	Αντιπροσωπεία του Δικαστηρίου των Κρατών της Κεντρικής Αμερικής
28 Σεπτεμβρίου	Hubertus von Morr, πρέσβης της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
2 Οκτωβρίου	Διονύσιος Κοδέλλας, πρέσβης της Ελληνικής Δημοκρατίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
3 Οκτωβρίου	Αντιπροσωπεία του Γραφείου Εναρμονίσεως στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς στο Αλικάντε
11 Οκτωβρίου	Rocco Antonio Cangelosi, μόνιμος αντιπρόσωπος της Ιταλικής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση
12 Οκτωβρίου	Gregorio Garzón Clariana, jurisconsultus του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
19 Οκτωβρίου	Επίσκεψη του Δικαστηρίου ΕΖΕΣ
23 Οκτωβρίου	Έκθεση για τον εορτασμό των γεγονότων του Οκτωβρίου 1956 στην Ουγγαρία
26 Οκτωβρίου	Kazuhito Tatebe, πρέσβης της Ιαπωνίας στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
17 Νοεμβρίου	Heinz Fischer, πρόεδρος της Δημοκρατίας της Αυστρίας
22 Νοεμβρίου	Hansine Narwaniyo Donli, πρόεδρος του Δικαστηρίου του Cedeao
23 Νοεμβρίου	Alain Kundycki, πρέσβης του Βασιλείου του Βελγίου στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου
27 Νοεμβρίου	Guy Canivet, Πρώτος τη τάξει πρόεδρος του γαλλικού Cour de cassation
5–6 Δεκεμβρίου	Ημερίδα ενημερώσεως για τα νέα μέλη του Δικαστηρίου

7 Δεκεμβρίου	Vaira Vīķe-Freiberga, πρόεδρος της Δημοκρατίας της Λεττονίας
7 Δεκεμβρίου	Δημήτρης Δημητριάδης, πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
7–8 Δεκεμβρίου	Ημερίδα ενημερώσεως για τα νέα μέλη του Πρωτοδικείου
7–8 Δεκεμβρίου	Albertine Anne Honorine Lipou Massala, γραμματέας του Διοικητικού Δικαστηρίου της Αφρικανικής Τράπεζας Αναπτύξεως

B — Εκπαιδευτικές επισκέψεις

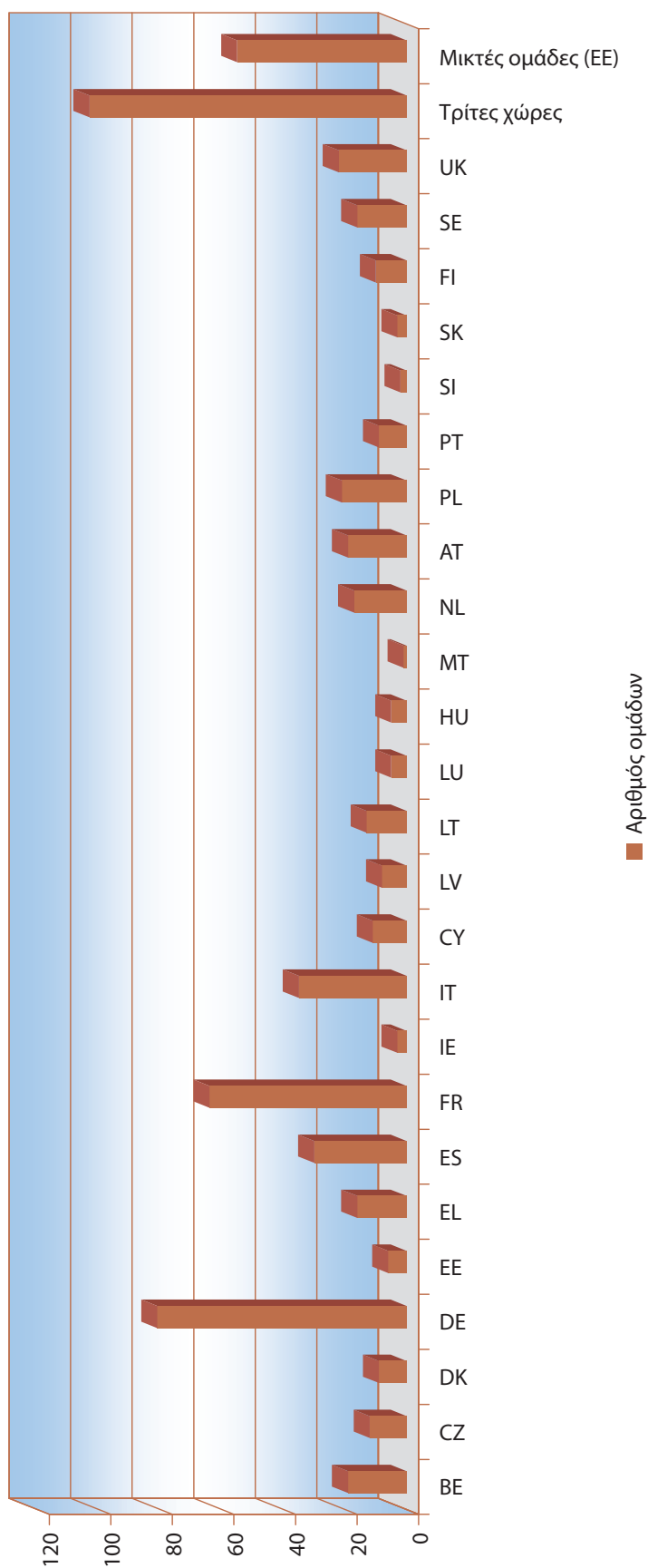
Καταμερισμός ανάλογα με την ιδιότητα των επισκεπτών

	Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί	Δικηγόροι/Νομικοί σύμβουλοι	Καθηγητές κοινοτικού δικαίου (¹)	Διπλωματικοί/Βουλευτές	Φοιτητές/Ασκούμενοι	Δημόσιοι υπάλληλοι	Λοιποί	Σύνολο
Αριθμός ομάδων	127	83	48	10	252	36	39	595

(¹) Πλην των καθηγητών που συνοδεύουν ομάδες φοιτητών.

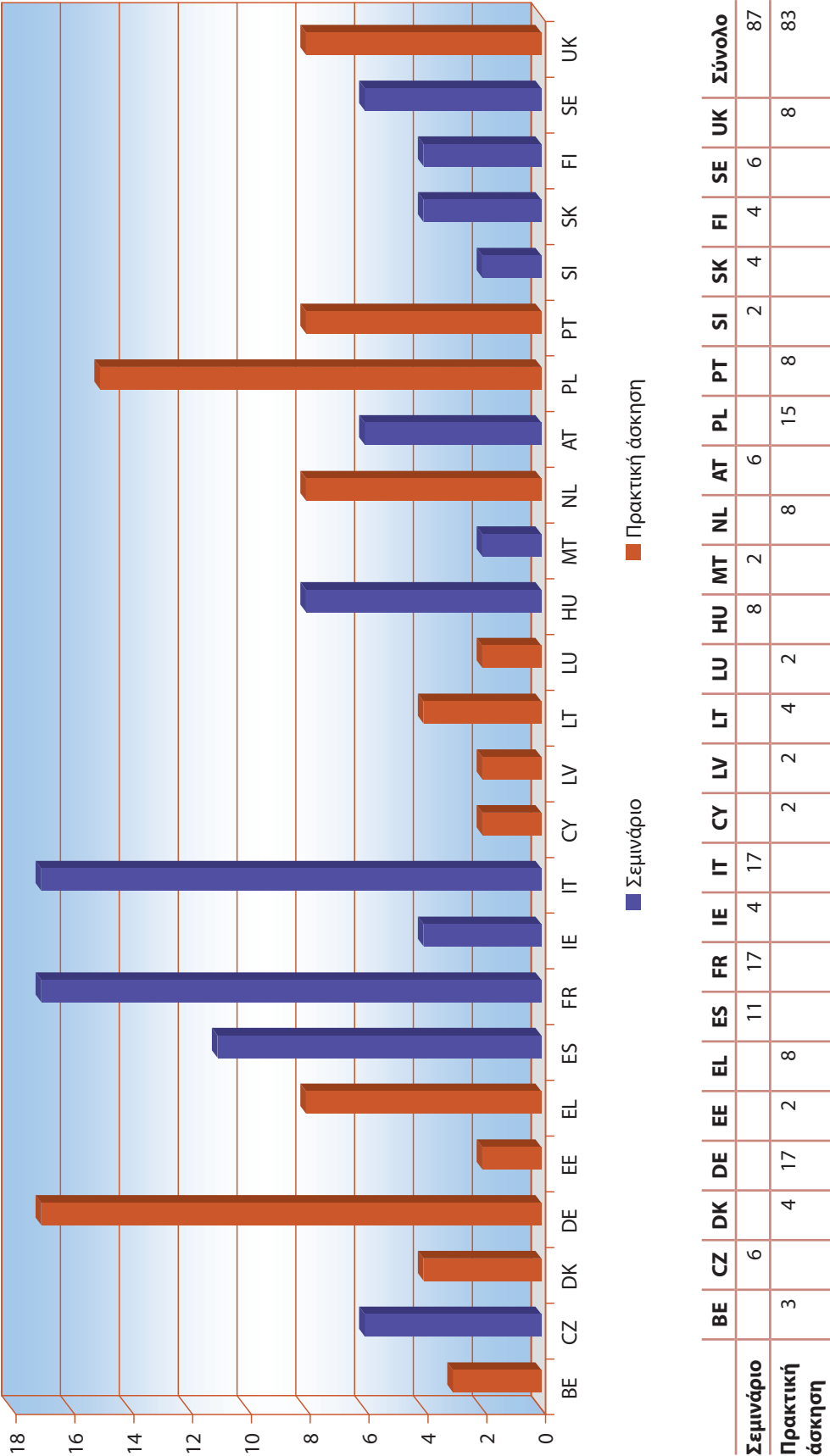
Εκπαιδευτικές επισκέψεις — Κατανομή κατά κράτος μέλος¹

	Αριθμός επισκεπτών								Αριθμός ομάδων
	Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί	Δικηγόροι/ Νομικοί σύμβουλοι	Καθηγητές κοινοτικού δικαίου (1)	Διπλωματικοί/ Βουλευτές	Φοιτητές/ Ασκούμενοι	Δημόσιοι υπάλληλοι	Λοιποί	Σύνολο	
BE	20	43	10		227		56	356	19
CZ			15	12	32		20	79	12
DK	16		14		207	28		265	9
DE	270	362	2	17	1 030	105	320	2 106	81
EE	66							66	6
EL	160	34			101	43		338	16
ES	422	52			143	68		685	30
FR	225	192			1 142		217	1 776	64
IE	7				58			65	3
IT		55	25	25	364		28	497	35
CY	8	9	3		6			26	11
LV	21			7				28	8
LT			13		15			28	13
LU			2		65			67	5
HU		11			53			64	5
MT	2							2	1
NL		109			330		19	458	17
AT	7	77	1	29	210	23	41	388	19
PŁ	234	336	3		117			690	21
PT			5		53			58	9
SI				6				6	2
SK	2				30			32	3
FI	21	49			61	22	9	162	10
SE	114	61		2	67	13		257	16
UK	112	69			274	3		458	22
Τρίτες χώρες	181	74	15	3	1 516	84	49	1 922	103
Μικτές ομάδες (ΕΕ)	156	140			955	325	81	1 657	55
Σύνολο	2 044	1 673	108	101	7 056	714	840	12 536	595

⁽¹⁾ Πλην των καθηγητών που συνοδεύουν ομάδες φοιτητών.

Εκπαιδευτικές επισκέψεις — Εθνικοί δικαστικοί λειτουργοί

Γ — Επίσημες συνεδριάσεις

10 Ιανουαρίου	Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της αποχωρήσεως του γενικού εισαγγελέα F. Jacobs και του δικαστή C. Gulmann καθώς και επ' ευκαιρία της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή εκ μέρους του L. Bay Larsen και αναλήψεως καθηκόντων γενικής εισαγγελέα εκ μέρους της E. Sharpston
17 Μαρτίου	Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της μερικής ανανεώσεως των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
3 Μαΐου	Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της αποχωρήσεως από το Δικαστήριο του δικαστή A. La Pergola και της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Δικαστήριο εκ μέρους του A. Tizzano, της αναλήψεως καθηκόντων γενικού εισαγγελέα στο Δικαστήριο εκ μέρους του P. Mengozzi, καθώς και της αναλήψεως καθηκόντων δικαστή στο Πρωτοδικείο εκ μέρους του E. Moavero Milanesi
6 Οκτωβρίου	Πανηγυρική συνεδρίαση επ' ευκαιρία της μερικής ανανεώσεως των μελών του Δικαστηρίου καθώς και της αναλήψεως καθηκόντων εκ μέρους των νέων μελών του Πρωτοδικείου

Δ — Επισκέψεις ή συμμετοχή σε επίσημες εκδηλώσεις

Δικαστήριο

2 Ιανουαρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου σε δεξίωση για το Νέο Έτος που διοργάνωσε το Cour de cassation de Belgique στις Βρυξέλλες
6 Ιανουαρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου σε πανηγυρική συνεδρίαση του Cour de cassation στο Παρίσι
18 Ιανουαρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2006, κατόπιν προσκλήσεως της υπουργού Δικαιοσύνης Brigitte Zypries στο Βερολίνο
20 Ιανουαρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στην πανηγυρική συνεδρίαση του «Hoge Raad» επ' ευκαιρία της αποχωρήσεως του γενικού εισαγγελέα του δικαστηρίου αυτού, στη Χάγη
20 Ιανουαρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου σε πανηγυρική συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και συμμετοχή στο σεμινάριο με θέμα «Η εκτέλεση και τα αποτελέσματα των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων: ο ρόλος του δικαστή» στο Στρασβούργο
27 Ιανουαρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στην τελετή ενάρξεως του νέου δικαστικού έτους του Corte suprema di cassazione στη Ρώμη
2–4 Φεβρουαρίου	Επίσημη επίσκεψη αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο Bundesverfassungsgericht στην Karlsruhe
7 Φεβρουαρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στη θρησκευτική και στην επίσημη τελετή εις μνήμη του Johannes Rau, πρώην προέδρου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας στο Βερολίνο
22 Φεβρουαρίου	Συμμετοχή του προέδρου του Δικαστηρίου σε σύσκεψη με τον πρωθυπουργό Jean-Claude Juncker επί θεμάτων σχετικών με τη συνεργασία μεταξύ του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, στο Λουξεμβούργο
16–17 Μαρτίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στο 3ο συνέδριο του «European Commercial Judges Forum» στο Αμβούργο
5 Απριλίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στη γενική συνέλευση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Πολωνίας στη Βαρσοβία
10–11 Απριλίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου σε διεθνή συνάντηση με θέμα «Η σχέση μεταξύ συνταγματικού και ευρωπαϊκού δικαίου στην

	Ευρωπαϊκή Ένωση» που διοργάνωσε το Συνταγματικό Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Ουγγαρίας σε συνεργασία με την Επιτροπή Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Ίδρυμα «Budapest Forum for Europe» στη Βουδαπέστη
18–19 Απριλίου	Συμμετοχή του προέδρου του Δικαστηρίου στο συνέδριο «Η Ευρώπη αρχίζει δίπλα σας», με θέμα την αρχή της επικουρικότητας, που διοργάνωσε η αυστριακή προεδρία του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνεργασία με το αυστριακό Κοινοβούλιο και το ομόσπονδο κράτος της Κάτω Αυστρίας στο St. Pölten (Κάτω Αυστρία)
22 Απριλίου	Συμμετοχή του προέδρου του Δικαστηρίου στην επίσημη τελετή που διοργανώθηκε επ' ευκαιρία της 50ετηρίδας του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ιταλικής Δημοκρατίας στη Ρώμη
21–24 Μαΐου	Επίσημη επίσκεψη αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στη Φινλανδία
22 Μαΐου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στο συνέδριο «Veinte años de España en las Comunidades Europeas. La evolución jurisprudencial del derecho» που διοργάνωσε η Asociación Española para el Estudio del Derecho Europeo, επ' ευκαιρία της συμπλήρωσης του 80ού έτους της ηλικίας του πρώην δικαστή του Δικαστηρίου Díez de Velasco στη Μαδρίτη
28 Μαΐου	Συμμετοχή του προέδρου του Δικαστηρίου, κατόπιν προσκλήσεως του πρωθυπουργού, σε εκδήλωση που διοργανώθηκε επ' ευκαιρία της 25ης επετείου από την προσχώρηση της Ελλάδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση στην Αθήνα
28–30 Μαΐου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου και στο συνέδριο που οργάνωσε η Ένωση Συμβουλίων Επικρατείας και Ανωτάτων Διοικητικών Δικαστηρίων στη Λειψία
1η Ιουνίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου, κατόπιν προσκλήσεως του προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας, στην τελετή για την εθνική εορτή της Ιταλικής Δημοκρατίας στη Ρώμη
12–13 Ιουνίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο δεύτερο συνέδριο του δικτύου των προέδρων των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στη Βαρσοβία
16–17 Ιουνίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στο 5ο συνέδριο της Association of European Competition Law Judges στο Wustrau
29 Ιουνίου–1η Ιουλίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στον εορτασμό της 15ετηρίδας του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Δημοκρατίας της Βουλγαρίας στη Σόφια

24 Ιουλίου	Συμμετοχή του προέδρου σε δεξίωση που παρέθεσε ο πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας επ' ευκαιρία της 32ης επετείου από την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Αθήνα
18 Σεπτεμβρίου	Συμμετοχή του προέδρου σε δείπνο που διοργάνωσε ο κ. Köhler, πρόεδρος της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, προς τιμήν του προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Παπούλια στο Βερολίνο
28 Σεπτεμβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στην τελετή απονομής χρυσού μεταλλίου στο Δικαστήριο επ' ευκαιρία της 50ετηρίδας του Colegio oficial de Graduados Sociales de Madrid στη Μαδρίτη
28–30 Σεπτεμβρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στους εορτασμούς της 10ετηρίδας του Διεθνούς Δικαστηρίου του Δικαίου της Θάλασσας στο Αμβούργο
1–2 Οκτωβρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο Opening of the Legal Year που διοργάνωσε ο Lord Chancellor στο Λονδίνο
2 Οκτωβρίου	Συμμετοχή αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στη Verfassungstag (Πανηγυρικός εορτασμός της επετείου συστάσεως του Συνταγματικού Δικαστηρίου, παρουσία του προέδρου της Δημοκρατίας της Αυστρίας) στη Βιέννη
2 Οκτωβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου σε εκδήλωση που διοργάνωσε η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση επ' ευκαιρία της 46ης επετείου της ανεξαρτησίας της Κυπριακής Δημοκρατίας στις Βρυξέλλες
3 Οκτωβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στις εορταστικές εκδηλώσεις της Tag der Deutschen Einheit στο Κίελο
17 Οκτωβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου, κατόπιν προσκλήσεως του προέδρου του αυστριακού Συνταγματικού Δικαστηρίου, σε στρογγυλή τράπεζα με τους προέδρους των Συνταγματικών Δικαστηρίων της Πολωνίας, της Ουγγαρίας, της Σλοβενίας, της Κροατίας, της Τσεχικής Δημοκρατίας και της Σλοβακίας με θέμα «Η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα Συνταγματικά Δικαστήρια» στη Βιέννη
25–27 Οκτωβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στο συνέδριο που διοργάνωσε η Επιτροπή Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας στη Μόσχα
1η Νοεμβρίου	Απονομή στον πρόεδρο του Δικαστηρίου του Μεγαλόσταυρου του Τάγματος Μακαρίου Γ' από τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας στη Λευκωσία
1–4 Νοεμβρίου	Συμμετοχή του προέδρου και αντιπροσωπείας του Δικαστηρίου στο συνέδριο FIDE στην Κύπρο

20 Νοεμβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου της Ενώσεως Συμβουλίων Επικρατείας και Ανωτάτων Διοικητικών Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως στις Βρυξέλλες
6 Δεκεμβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου σε εκδήλωση που διοργάνωσε η πρόεδρος της Δημοκρατίας της Φινλανδίας επ' ευκαιρία της επετείου ανεξαρτησίας στο Ελσίνκι
7–10 Δεκεμβρίου	Εκπροσώπηση του Δικαστηρίου στο συνέδριο που διοργάνωσε το Συνταγματικό Δικαστήριο της Δημοκρατίας της Λεττονίας επ' ευκαιρία των εθνικών εορτασμών της 10ετηρίδας του στη Ρίγα

Πρωτοδικείο

27 Ιανουαρίου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου σε επίσημη δεξίωση προς τιμήν του Claus Gulmann, δικαστή του Δικαστηρίου, στην Κοπεγχάγη
8–9 Φεβρουαρίου	Συμμετοχή και παρέμβαση του προέδρου του Πρωτοδικείου σε στρογγυλή τράπεζα στο πλαίσιο του «2006 International Cartel Workshop» που διοργάνωσε το International Bar Association's Legal Practice Division and Antitrust Section στο Λονδίνο
30 Μαρτίου	Ομιλία του προέδρου του Πρωτοδικείου στο συνέδριο «Μανουήλ Χρυσολωράς» που διοργάνωσε το Κέντρο Ευρωπαϊκού Δημοσίου Δικαίου στην Αθήνα
4–5 Μαΐου	Συμμετοχή και παρέμβαση του προέδρου του Πρωτοδικείου στο συνέδριο «Challenges in Nordic Cases» που διοργάνωσε η Ακαδημία Σκανδιναβών Νομικών στο Ελσίνκι
10–11 Μαΐου	Συμμετοχή και παρέμβαση του προέδρου του Πρωτοδικείου στο συνέδριο «XIII th St. Gallen International Competition Law Forum ICF» που διοργάνωσε το Πανεπιστήμιο του St. Gallen
19 Μαΐου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου στο ευρωπαϊκό συνέδριο του 2006 με θέμα το μέλλον της Ευρώπης, που διοργάνωσε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
27 Ιουνίου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου σε επίσημο δείπνο που παρέθεσε ο Δανός υπουργός Δικαιοσύνης επ' ευκαιρία της αποχωρήσεως του Claus Gulmann
3 Ιουλίου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου στη θερινή δεξίωση της Ακαδημίας Ευρωπαϊκού Δικαίου στην Trier
7 Αυγούστου	Απονομή στον πρόεδρο του Πρωτοδικείου από την Α. Μ. τη Βασίλισσα της Δανίας της διακρίσεως του Αξιωματούχου Πρώτης τάξεως στην Κοπεγχάγη

23 Οκτωβρίου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου σε συνεδρίαση στο Λονδίνο με τους Rt Hon the Lord Brown of Eaton-under-Heywood (Chairman) και Dr. Chris K. Kerse (Legal Adviser) στο πλαίσιο έρευνας διεξαχθείσας από το House of Lords σχετικά με το ενδεχόμενο ιδρύσεως «Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανταγωνισμού»
23 Οκτωβρίου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου σε συζήτηση και διάλεξη στο Λονδίνο στο πλαίσιο συνεδρίου που διοργάνωσε το The Jevons Institute à l'University College London με θέμα «A Competition Court of the EU?»
31 Οκτωβρίου	Ομιλία του προέδρου του Πρωτοδικείου με θέμα «ne bis in idem» στη δανική εταιρεία του δικαίου του ανταγωνισμού («Dansk Forening for Konkurrenceret») στην Κοπεγχάγη
13 Νοεμβρίου	Συμμετοχή του προέδρου του Πρωτοδικείου σε στρογγυλή τράπεζα στην Trier στο πλαίσιο συνεδρίου που διοργάνωσε η Ακαδημία Ευρωπαϊκού Δικαίου («ERA») στο Συνεδριακό Κέντρο της ERA με θέμα «State Aid and Taxation: Regional Devolution in Tax Matters in the Perspective of State Aid»
23–24 Νοεμβρίου	Συμμετοχή και παρέμβαση του προέδρου του Πρωτοδικείου σε συνέδριο στη Βίλνα με θέμα «The Impact of the Jurisprudence of the European Court of Justice and the Court of First Instance on European and National Legal Orders» που διοργάνωσε η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων της Seimas της Δημοκρατίας της Λιθουανίας

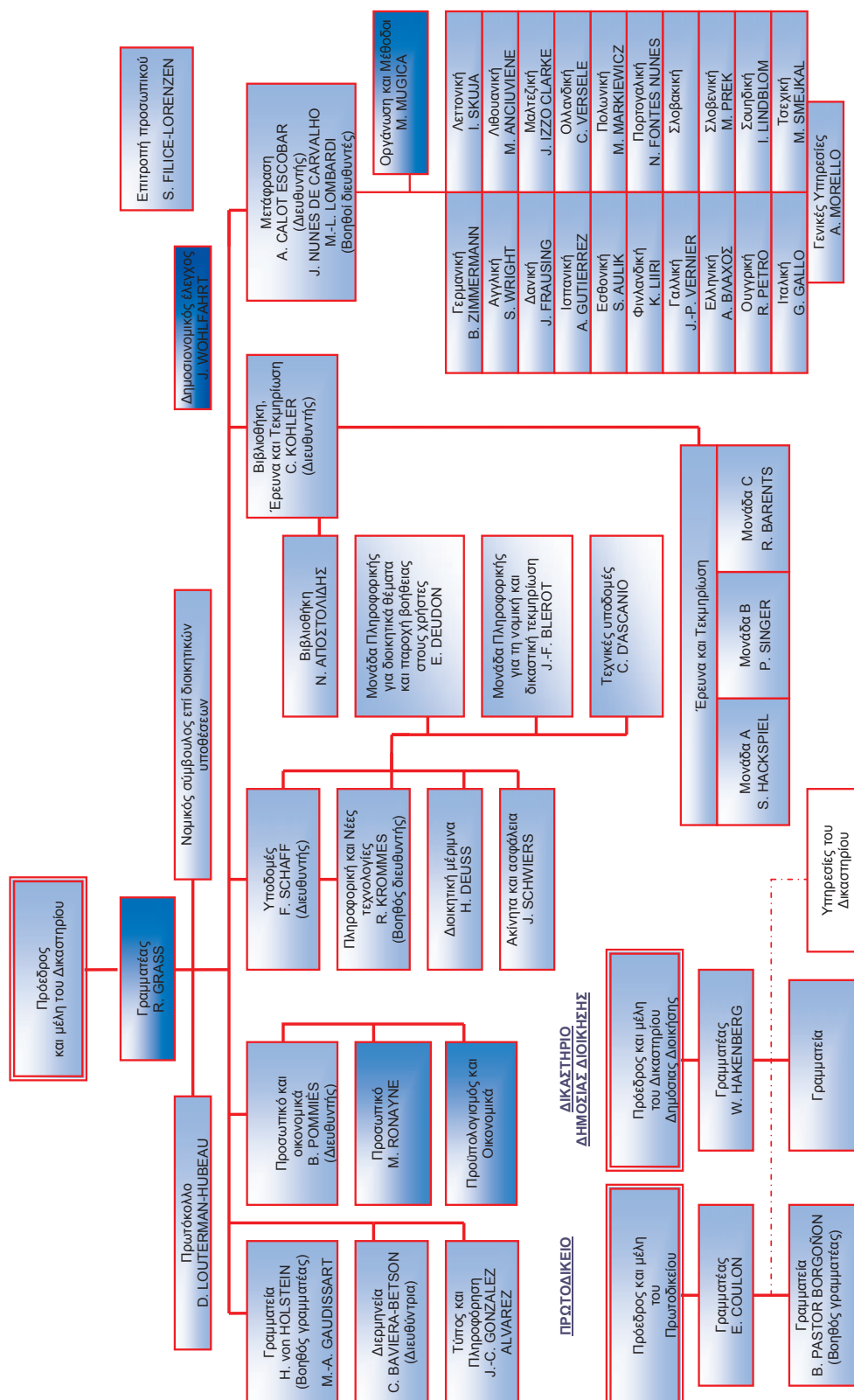
Δικαστήριο δημόσιας διοίκησης

23–25 Νοεμβρίου	Συμμετοχή του προέδρου κ. Mahoney και του δικαστή κ. Ταγαρά σε συνέδριο της Ενώσεως Ευρωπαίων Δικηγόρων με θέμα «Οι νέες διαστάσεις του ευρωπαϊκού οικοδομήματος: το δικαστικό σύστημα και η αποτελεσματικότητά του» στη Βενετία
-----------------	--

Συνοπτικό οργανόγραμμα

Δεκέμβριος 2006

ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

Στοιχεία του Δικαστηρίου

Τα στοιχεία του Δικαστηρίου είναι τα εξής:

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

Ταχυδρομική διεύθυνση: L-2925 Luxembourg

Τηλ. (352) 43 03-1

Αριθ. τέλεξ Γραμματείας: 2510 CURIA LU

Τηλεγραφική διεύθυνση: CURIA

Φαξ του Δικαστηρίου: (352) 43 03-2600

Φαξ της Υπηρεσίας Τύπου και Πληροφόρησης: (352) 43 03-2500

Φαξ του Τμήματος Διοικητικής Μέριμνας — Γραφείο εκδόσεων: (352) 43 03-2650

Το Δικαστήριο στο Internet: www.curia.europa.eu

Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

**Έκθεση πεπραγμένων 2006 — Σύνοψη των εργασιών του Δικαστηρίου,
του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Δικαστηρίου Δημόσιας Διοίκησης
της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

2007 — 251 σ. — 21 x 29,7 cm

Αριθμός καταλόγου: QD-AG-07-001-EL-C

ISBN 92-829-0843-7

ISSN 1680-8347

